

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.สุรศักดิ์ คำคง

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ผศ.ดร.ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศ.ดร.ปิยะนาถ บุนนาค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รศ.ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผศ.ดร.ชวนพิศ เทียมทัน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผศ.ดร.ปวีรบรรต สมณี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผศ.ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ.ดร.จิราνούช ไสภา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.เพ็ญศรี แสงวงเจริญ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.ดร.ดนูชา ปนคำ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.ดร.สุเปีย ทาปทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผศ.ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะนา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.กานต์รวี บุชยานนท์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.สุรียา สัมจันทร์

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผศ.ดร.วัชร ศรีคำ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผศ.ดร.รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผศ.กิติรัตน์ พิมพ์ภรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.กษิติศ วัชรพรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร.อุดมลักษณ์ ระพีแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดร.วรรณถ รักสกุลไทย
ดร.กรกฤษ มีมงคล
ดร.วศิน โคมุท
ดร.คำล่า มุสิกัย
ดร.เหมวรรณ เหมะนัค

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.ภาสพงศ์ ผิวพอใช้

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม
ผศ.ดร.สุพัฒน์ กู้เกียรติกุล
ผศ.รุ่งทิพย์ อ้นมัย
ผศ.สุทธิพงศ์ เพิ่มพูน

Mairenllen Joy M.Basilio

Madison Laureene Pickard

โรงเรียนเกษมพิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดร.กรรณิการ์ สุทธิชัย

ดร.วรรณิก โปธิจักร

ดร.ชยณัฐ วิสัยจร

อัจฉรา สิมลี

นิโลบล นาคพลั่งกุล

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ เป็นเวทีสำหรับนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนความรู้โดยเครือข่าย วิชาการทั้งภายในและภายนอก กองบรรณาธิการยินดีรับพิจารณาบทความจาก นักวิชาการทุกท่าน บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความ ดีพิมพ์ในวารสารนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน มิใช่ทัศนะของบรรณาธิการและคณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จัดพิมพ์โดย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตำบลเมืองศรีไค

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190

โทรสาร 045-288-870 โทรศัพท์ 045-353-700 ต่อ 5403

www.la.ubu.ac.th

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวกชพรรณ บุญฉลวย

ออกแบบปก

นายฤทธิเดช วงษ์ปัญญา

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทรศัพท์ 045-353-115

อันเนื่องมาจากปก

ภาพทุ่งดอกหญ้าหัวหงอก

ถ่ายโดย คุณนิภาพรรณ เรืองทรัพย์

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

- Using English audio scripts to facilitate practicing listening
comprehension: Its effectiveness and students' opinions 1
Tikamporn Wuttiornpong
- การศึกษาภาษาศาสตร์แขนงจ้วง-ไตกลุ่มภาษาพบใหม่ในประเทศสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน 41
รศ.เมฆมล สอดส่องกฤษ
- กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทเพื่อ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน 132
กัญญา สันฐาน และประกอบ कुमारาร์ช
- การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงกันตรึม 158
นันทิตา พิมพ์มา
- กำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยในจังหวัด
อุบลราชธานี 177
สมศรี ชัยวงษ์นิชยา
- ความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมการแก้
ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย 210
กรวิภา สรรพกิจจำนง
- จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดย
ชุมชนของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 224
พงษ์ดนัย ปริงฤทธิ์ และกรรณิกา กุกุดเรือ
- แนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง 261
*ยุวดี จิตต์โกศล, สุมิตรา ไอยรา, วัชโรบล โกศลวิทยานันต์, ดาริกาญจน์
วิชาเดช และมัลลิกา เจแคน*
- แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้อง
กับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด
อุบลราชธานี 276
เขมจิรา หนองเป็ด, สุวภัทร ศรีจงแสง และยุวดี จิตต์โกศล

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตืดแบบดั้งเดิมของ จังหวัดศรีสะเกษ ธัญพงศ์ สารรัตน์, ดร.ชนมน สุขวงศ์,อภิชาติ มุกคาม่วง และชลธิชา โรจนแสง	339
แบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นภาควันตภาพ กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑท์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ภาคเหนือตอนบน คมกริช แม่นยำ, ทิพย์เกสร บุญอำไพ และพงศ์ประเสริฐ ทกสุวรรณ	362
ลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร อรวรรณ บุญยฤทธิ	374
ประเทศไทยในผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนาม NGUYEN THI THUY CHAU	412
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์	436

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีฉบับนี้ มีชื่อว่า “บรรณแถลงสรรพสาร” อันหมายถึง สรรพวิชาการที่หลากหลายและได้รวบรวมไว้ในวารสารฉบับนี้ และเพื่อให้สอดคล้องกับชื่อวารสารฉบับก่อนนี้คือ “นบอาจารย์ศิลปะการแสดง” อีกประการหนึ่งด้วย

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง หากท่านผู้อ่านจะส่งบทความวิจัย บทความวิชาการ ตลอดจนงานเขียนในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหากมีข้อเสนอแนะอื่นใด วารสารศิลปศาสตร์ขอน้อมรับข้อคิดเห็นจากทุกท่านเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ผิวพอใช้

บรรณาธิการ

The effectiveness of English audio scripts on practicing listening comprehension ประสิทธิผลของบทประกอบการฟังในการฝึกฟังเพื่อความเข้าใจ

Tikamporn Wuttiopornpong¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ตรวจสอบว่าบทประกอบการฟังภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง (L2 English audio scripts) สามารถช่วยทำให้การฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจดีขึ้นมากน้อยเพียงใด และการใช้บทประกอบการฟังเป็นการช่วยหรือเป็นการรบกวนการฟังเพื่อความเข้าใจ การวิจัยเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาไทยในระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 52 คน ซึ่งต้องฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจพร้อมบทประกอบการฟังเป็นภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนเป็นเวลาเจ็ดสัปดาห์ก่อนทำแบบทดสอบหลังการทดลองในการทำแบบทดสอบ นักศึกษาจะต้องฟังประโยคภาษาอังกฤษจำนวนสิบประโยคและเขียนสิ่งที่ได้ยินและเข้าใจเกี่ยวกับประโยคเหล่านั้นเป็นภาษาไทย จากนั้นคำในภาษาไทยจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่า (1) คำในภาษาไทยเหล่านั้นตรงกับคำในภาษาอังกฤษคำใดซึ่งก็หมายความว่า เป็นคำที่ถูกจดจำได้ (2) คำเหล่านั้นถูกวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องหรือไม่ และ (3) นักศึกษาเข้าใจข้อความเสียง (aural texts) มากน้อยเพียงใด ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าการฝึกฟังพร้อมบทประกอบการฟังจำนวนน้อยครั้งจะไม่สามารถทำให้นักศึกษาเข้าใจข้อความเสียงได้ทั้งหมด แต่สามารถช่วยทำให้ขั้นตอนการรับรู้ (perception phase) ง่ายขึ้นโดยทำให้นักศึกษารับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้นในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และช่วยในขั้นตอนการวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ (parsing phase) ในระดับที่น้อยกว่าอันเป็นผลจากระดับความรู้ภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันของนักศึกษาแต่ละ

1

Faculty of Liberal Art, Ubon Ratchathani University

คน ผลจากแบบสอบถามความคิดเห็นแสดงให้เห็นว่านักศึกษาคิดว่าเทคนิคการฝึกการฟังแบบนี้ช่วยการฝึกได้ดีมากและบทประกอบการฟังไม่รบกวนการฟัง

คำสำคัญ: การฟังภาษาที่สองเพื่อความเข้าใจ บทประกอบการฟัง การอ่านพร้อมกับการฟัง ระดับก่อนระดับปานกลาง

Abstract

This research article examines to what extent L2 audio scripts can improve L2 listening comprehension and whether using audio scripts facilitates or interferes listening comprehension. The study was a one-group pretest and posttest design, with 52 Thai EFL university students who were required to practice listening comprehension with English audio scripts outside the classroom for seven weeks prior to taking the posttest. In completing the tests, they had to listen to ten English sentences and write down in Thai what they heard and understood about each of those sentences. Then the Thai equivalents were analyzed to find out (1) which English words they corresponded to, i.e. the students recognized them, (2) whether the words were parsed correctly, and (3) to what extent the students understood the aural texts. Results show that although a few times of practicing could not enable the students to comprehend the whole ideas in the aural texts, it could ease the perception phase by enhancing them to recognize more English words at significant levels, and ease the parsing phase to a lesser extent due to individual students' different amount of knowledge of the English language. Opinion survey results revealed that the students found this listening practicing technique very supportive and that the scripts did not interrupt the listening.

Key words: L2 listening comprehension, audio scripts, reading while listening, pre-intermediate level

1. Introduction

English has long been the compulsory foreign language taught in most Thai schools and universities and was recently declared as the official language in the ASEAN community. Thai university students are expected to be competent in all four language skills, namely reading, writing, listening and speaking, and able to communicate face-to-face adequately in English. In terms of listening skill, Thai students scarcely get exposed to aural English input and practice this skill, as they live in the learning context where Thai is dominantly used in daily life, and English is generally merely used in classrooms. As a matter of fact, Thai students learn to read English before they learn to listen to it, due to the fact that most of the class time is devoted to reading and writing skills because these skills provide a good basis for vocabulary building and are seen as crucial for searching information, academic skills, and college and future career success.

Practicing listening skill is indeed very time consuming. Thus, it will be of great benefit for students if listening comprehension skill can be practiced outside the classroom. With available advanced audio-visual devices and Internet technology, listening comprehension skill can be self-learned and self-practiced anywhere. To facilitate L2 listening comprehension skill, research suggests that reading while listening produces more satisfactory learning outcome than listening alone (Brown et al. 2008; Chang, 2009; Markham et al, 2001; Osada, 2001; Vandergrift, 2007). Thus, the present study was designed to investigate (1) to what extent self-practice of listening comprehension with audio scripts can enhance Thai EFL university students to improve their listening comprehension skill, and (2) whether the students have positive opinions toward it.

2. Literature review

Listening comprehension is basically referred to as a process in which a person perceives an aural message, assigns a meaning to it, and comprehends it (Ömer & Aslanoğlu, 2009) as well as evaluation and reaction in communication (DeVito 1995). Listening is, in fact, not just a matter of hearing some spoken information. To understand an aural text, the listener needs to structure all types of information at all text levels found in a particular string of words, i.e. sounds, grammar, vocabulary items and supra-sentential structure as well as context, i.e. the topic, the people, the purpose and the setting (Goh 2014). Like other cognitive processes, listening comprehension processing constitutes complex sub-processes, and several processing models are proposed, e.g. the parallel distributed processing (PDP) model of cognition (McClelland et al., 1986), the perception-parsing-utilization language comprehension model (Anderson, 1995), and the construction-integration model (Kintsch, 1998).

Since the present study covers only one-way listening comprehension, it adopts Anderson's (1995, cited in Goh, 2000) perception-parsing-utilization listening comprehension model as it is straightforward and explains distinct mental comprehension processes, which can differentiate L1 listener from L2 listener characteristics, and, in particular, identify different developmental stages useful for distinguishing between less-skilled L2 listeners and skilled L2 listeners. It must also be noted that this model is designed to explain how an aural text is processed and comprehended, thus, is limited to cognitive processing, and does not encompass affective factors, e.g. motivation and anxiety.

2.1 The perception-parsing-utilization listening comprehension model

Based on theoretical perspectives from cognitive psychology, Anderson (1995) proposes a three-phase cognitive framework, the perception, parsing and utilization model to explain complex cognitive processes for listening comprehension. This model is in fact used to explain L1 language comprehension; however, it can be well applied to L2 input comprehension because L1 and L2 comprehensions share several similarities as the fundamental cognitive processes are similar despite the fact that L2 learners face more linguistic and sociolinguistic difficulties (Færch & Kasper, 1986, in Goh, 2000).

According to this model, perception involves word recognition or decoding of words (Goh, 2000). When applied to listening comprehension processing, once an utterance or aural message is perceived, the perceptual processing is activated and draws the listener's attention to the input. The string of sounds are analyzed and separated into smaller sound units (words for most of the time). Depending on the individual listener's ability, some or all sounds are recognized. However, at this stage the "recognized" sounds may or may not be correct or the same as the original sounds or words. The recognized sounds are kept active in echoic short-term memory for a very short time to be further parsed for meaning. If the aural words are not recognized in time, they will be replaced by the incoming words and lost (Goh, 2000). This accounts why L2 listeners often fail to retrieve words they have learned but not often in used, or recall scattered words from the text just heard, which are not sufficient for them to make sense of the whole sentence or utterance.

Anderson (1995, in Goh, 2000) points out that beginning L2 listeners' perception ability relies very much on their L1; they tend to recognize the L2 sounds and distinguish one sound from another (e.g.

between /t/ and /d/) accurately if the sounds are existent or have a similar sound in their L1. The sound perception processing largely involves the bottom-up process of listening, and learners can automatize their ability of word recognition through practice. Once L2 listeners become independent from their natural reliance on L1 sound categories to match with L2 sounds and gain sufficient phonological knowledge of the L2 sounds, their listening ability will progress rapidly.

In the parsing phase, Anderson explains that the connected sounds are segmented into smaller units according to syntactic structures and/or semantic cues. The parsed segments are then combined again to form a meaningful mental representation, supposed to be arranged in the original sequence. At this stage, the forming of the mental representation can be influenced by the existing background knowledge or the top-down processing. L2 listeners try to segment the sounds into meaningful units, using their available phonological analysis and mental lexicon, consisting of lemmas or vocabulary knowledge, for example ORANGE = fruit, round, sour and sweet, often orange in color, countable) and lexemes or grammar knowledge, for instance part of speech, subject/object position, and morphology for plurality or tense, which often show a little difference in pronunciation.

The aural words which are recognized and successfully parsed and combined for meaning are stored in the long-term memory as propositions in the final process, utilization process. The two processes must operate fast and efficiently enough to ensure the mental representation or the literal meaning is attained (and kept in the long-term memory for later use). Otherwise, the incoming input will interrupt and replace the unfinished information.

Both the perception and the parsing phases are not linear. They interface and consult each other until the mental representation

or the meaning of the word is retrieved or discovered within the available time. The success of arriving at the meaning is not guaranteed; the two phases may exhaust and no meaning emerges.

Utilization involves top-down processing. The mental representation realized from the perception and parsing phases is created in association with the listener's existing background knowledge stored in long-term memory (Anderson, 1995, in Goh, 2000). In the utilization phase, listeners basically arrive at their own interpretation of the message usually personally meaningful to themselves in a particular context. This is because they make an interpretation or an inference using their background, pragmatic, and discourse knowledge against the context in the aural text, among other things, e.g. knowledge about the speaker, the tone of voice used in the text, or other relevant information. The utilization process can take place either at the micro level, i.e. at an utterance or part of utterance level, or the macro level, i.e. at the larger level like a string of utterances or the whole of utterances.

The three phases constitute different levels in the larger developmental process, and are divided into two levels: the low-level process and the high-level process. The low-level deals with linguistic processing and embraces the first two phases, i.e. the perception phase and the parsing phase. The high level relates to how the mental representation obtained from the low level processes may be manipulated. The three phases are not linear but all interrelated and recursive, or can even overlap in one listening incident. The information exchange between the three phases through the bottom-up and top-down processes operates recursively. Therefore, the listeners "can be making inferences from the first part of a sentence while they are already perceiving a latter part" (Anderson, 1995: 379).

According to this model, what differentiates native listeners and L2 skilled listeners from less skilled and unskilled listeners is the degree of automaticity. For the former, word recognition processing and sentence parsing processing are automatized, i.e. they are operated effortlessly in the short-term memory, leaving adequate cognitive capacity to work on the higher-level processing. For the latter who have limited linguistic and sociolinguistic knowledge, the lower-level processes are done under a lot of constraints, thus much of or even all of the short-term memory is used, leaving little or no cognitive capacity for the higher-level processing. Automaticity can be enhanced through frequent and regular practice, as this will familiarize L2 listeners with the L2 aural words, making them become more fluent listeners. Then, through frequent exposures to a large amount the aural input, fluent listeners get acquainted with more structure patterns, words and collocations, which enable them to get access to the appropriate meaning of the texts faster (Hulstijn, 2003, in Goh, 2000).

Goh (2000) applied Anderson's (1995) model to pinpoint L2 learners' listening comprehension problems at the different phases, as discussed in section 2.2.

2.2 Listening comprehension problems at different processing phases

Goh (2000) conducted a comprehensive study on language learners' listening comprehension problems. Dealing with real-time data collection, her study has provided insights into the problems through the retrospective data to trace the source of listening difficulties. Her participants were 40 undergraduate Chinese students learning English. The data were collected from weekly diaries about their learning listening and the problems encountered, group semi-structure interviews from 17 students, and an immediate retrospective

verbalization procedure based on Ericson and Simon's (1987) principles for collecting verbal data. Goh analyzed each problems emerging in relation to Anderson's (1995) perception-parsing-utilization phases of listening comprehension model. Ten common problems were identified, including five perception problems, three parsing problems, and two utilization problems.

2.2.1. The common listening comprehension problems at each phase

Analysis showed that problems at the perception phase were mainly related to recognizing sounds as words or groups of words, and listening attention. The common perception problems included (1) not recognizing words they know, even words which sounded familiar but immediate recall of meaning was not possible; (2) neglecting the next part when trying to find the meaning of the words just heard, which was an attention problem; (3) unable to segment strings of speech into words, (4) missing the beginning of texts, and (5) concentrating too hard or unable to concentrate. The problems found at the parsing phase were difficulties in developing coherence of mental representation of the parsed speech. The parsing problems included (1) quickly forgetting what is heard, (2) unable to form a mental representation from words heard, and (3) not understanding subsequent parts of input due to earlier problems. Finally, utilization problems were associated with understanding the intended message and processing the text further, due to a lack of prior knowledge or improperly applying prior knowledge. Among these, three were identified by more than half of the students, with the 'quickly forgetting what is heard' the most common, the 'not recognizing words they know' comes second and followed by the 'understanding words but not the intended message.' These findings of Goh's study indicate that most students had

difficulties in the perception phase in recognizing and retaining the heard words for the next phases. Without being able to recognize words in the speech, which is the most fundamental in the listening processing, the meaning of the message cannot be understood.

2.2.2. The plausible causes of the listening problems

Concerning the causes of the perception problems, these causes are associated with the following specific problems. As for the ‘not recognizing words they know,’ students reported that some words sounded familiar but immediate recall of meaning was not possible. Goh hypothesizes this is a sound-to-script relationship problem, as it is not yet automatized. In other words, the students recognized some words by sight but not by sound. She also assumes another possible cause, i.e. the students’ pronunciations did not match with the accurate pronunciations.

Regarding the ‘neglecting the next part when thinking about meaning’ problem, this often occurred when students stopped to think about the difficult words or try to interpret part of the text. The ‘quickly forgetting what is heard’ problem frequently arose when the sounds were perceived and even parsed but new input interrupted before recall of words’ meanings were completed. Limited capacity of short-term memory is accounted for this problems.

The above listening comprehension problems give rise to the assumption that the three phases of listening processing recur and overlap (Anderson, 1995), and have to do with the learners’ limited capacity of short-term memory. That is, if learners cannot process the input fast enough, the old input will be replaced by the new input (Anderson, 1995). As such, learners are struck by several setbacks, impeding them from arriving at the words’ meanings. This can be even worse if more constraints are added by the demand of handling with

the language they are not competent with (Call, 1985) or new input presented in unfamiliar words (Goh, 2000). When they have to use much of or nearly all of their cognitive processing capacity to deal with isolating the sounds and speech parsing, little cognitive capacity or even none will be left for the utilization process. The competition between learners' limited capacity of short-term memory and the speech input containing unfamiliar sounds is also the most likely explanation for other perception problems. To overcome these problems, learners need to speed up the sound perception process and carry out the parsing process fast and efficiently enough to ensure the mental representation or the literal meaning is attained as the outcome of the two phases. Importantly, this must be completed before the new input interrupts and wipes out all the information in the on-going processes.

Goh's (2000) study indicates that a major cause of listening comprehension problem at the parsing phase is that students did not get the key or content words. This is the correspondent cause to the 'unable to form a mental representation from words heard' problem. Students tended to grasp words that were familiar to them because familiar words are simple and get recognized right away, but they do not provide bits of content for overall message. With regard to the 'unable to catch the beginning of the spoken text' problem, some students reported that it was because they were not well prepared for the listening.

Concerning the cause of utilization problems, Goh asserts that they are associated with the listener's ability to make inferences from the available information and their prior, pragmatic and discourse knowledge, or respond to the intended meaning of the message. Learners may not make a correct inference or get the intended message although they have reached the literal meaning of the words.

Another possible cause is that the students failed to make use of the information they had to make inferences or interpret the key ideas in the message because they were not confident whether what they had understood was useful. In other words, they could not discern which information was important and which was not. Goh hypothesizes that this might be the result of the fact that students did not listen selectively or did not plan what to listen for, i.e. having no clear listening purpose. This problem may be caused by the students' lack of word recognition and their limited parsing ability. Learners cannot understand which words or bits of information are important if they cannot cover all or most of the words in the aural text.

2.2.3. Different listening ability and listening problems

Goh's (2000) analysis on the basis of the students' listening ability and the listening problems reported by the majority of the students showed that both low and high ability listeners shared two common problems, i.e. the 'not recognizing words they know' problem, which is at the perception phase and the 'quickly forget what is heard' problem, which is at the parsing phase. The first problem is a result of the fact that the students' "speech perception skills were [ ] not yet fully automatized" (Goh, 2000: 67), and the second problem was most likely "due to excessive demands from unfamiliar input on a limited processing capacity (ibid 67). Goh explains further that when the low-level listening processes, e.g. the sound-script and word-referent processing, are not fully automatized, only little or even no mental capacity is left for the high-level listening process to form the correct meaning in relation to the prior, pragmatic and background knowledge in the long-term memory (Goh, 2000), or to arrive at the meaning of the larger part of or the whole utterance. Second, it may be that the mental representations were substituted by the incoming input before

they were utilized. Owing to these explanations, she agrees with Call (1985) that both low-ability and high-ability listeners have limited short-term memory capacity.

Besides the shared common problems, the two groups differ in that while the high ability listeners had the ‘understanding words but not the intended message,’ which is at the utilization phase, the low ability ones did not. However, this does not mean that the low ability listeners were any better than the high ability ones. The low ability did not have this problem because they had not yet reached this listening processing phase. The last common problem faced by the low ability listeners was the ‘neglecting the next part when thinking about meaning,’ which is at the perception phase. That is, these low ability listeners were struggling at the low level listening phases, namely the perception phase and the parsing phase.

With regard to the high ability students’ problem of ‘understanding words but not the intended message,’ it is clear that these listeners could get the literal meaning they had successfully recognized and parsed, but they could not make inferences or get the intended meanings. This indicates to the problem of their limited schemata. Regarding the ‘neglecting the next part when thinking about meaning’ problem of the low ability listeners, this problem was associated with attention and the strategy of fixation that low ability listeners, and even their high ability counterparts, were prone to use to process the text (Goh, 2000). Listeners were inclined to pay attention to some unimportant but difficult part of the text, e.g. thinking hard for the meaning of a word or trying to memorize some words they could recognize for later use. However, the two groups differed in that while the low ability tended to inevitably and temporarily get fixated with certain words and could not move on for the next part of the text, the high ability group could bring themselves to skip the difficult part and

continued with the listening, and so they were less likely to get disrupted for the rest of the text processing.

On the whole, when analyzing deeper in the problems, the sound perception problems are rooted from the listeners' lack of vocabulary knowledge or an underdeveloped listening vocabulary. Clearly, meager sound-script and word-referent automatization predictably results in difficulties and failures in processing the text at the perception and parsing phases, which in turn can guarantee meager or zero comprehension or desperate guesswork. To help students to tackle their listening problems and improve their listening comprehension ability, Goh follows Field's (1998) approach and insists that a series of exercises for practicing listen sub-skills according to their specific problems in short micro-listening exercises should be an effective way. Since words are not uttered in isolation but in a meaningful context, she does not give importance to minimal pairs listening activity, but activities which emphasize top-down processing strategies, e.g making inferences and elaboration, and drawing interpretations.

With regard to the sound-script and word-referent problems, she reasons that there was no indication of students' having problems with words with slightly different phonemes, she therefore reckons that word-final consonants should be more useful than minimal pair exercises. Regular word perception practice is highly recommended to reduce fixation problems.

The problems much harder to tackle is the incorrect or shallow parsing problems because parsing involves complicated mental process and because listening processing does not allow listeners to have time to make sense of the relationships between aural words which keep coming in (Goh, 2000), not to mention the listeners' imperfect language competence and anxiety to immediately respond

the interlocutor (for two-way communication case). Goh does not offer a specific approach to dealing with the parsing problems. She proposes that appropriate comprehension strategies should be used to help listeners to make most use of what they can grasp from the speech, and to cope with their imperfect processing, with the hope that such activities will also help improve the parsing processing.

2.3 Aural-written verification and L2 listening development

L2 learners have great difficulty in comprehending aural input because they live in the environment where their native languages prevail the L2 in everyday life communication; as a result, they are deprived of chances to get exposed and practice with L2 aural input, not to mention their insufficient L2 linguistic knowledge. Consequently, they often find L2 listening comprehension very challenging and, at times, discouraging, finding themselves unable to cope with fast speech and unknown words, or even recognizing words they know in the written forms. Therefore, they need some kind of support to facilitate their listening performance and encourage them to continue on listening, and the concept of using aural-written verification to assist L2 listening was introduced. The written input is used as a helper to reduce the listener's cognitive load in segmenting the utterance and recognizing individual words, which should spare more working memory capacity for the larger meaning of the utterance. However, there is some concern about using this kind of support that it might only help the listener understand the content but not develop the listener's linguistic competence. Researchers started to investigate the effects of providing external support of diverse forms, e.g. visual aids and captions, to aid L2 listening comprehension, and many studies reported positive effects that external support facilitates listening comprehension as well as develops positive psychological effects on

the learning (Chang, 2009). For the purpose of the present study, only previous studies using the written form are reviewed.

Markham et al (2001) investigated the effects of using L1, L2 and no captions on Spanish EFL university students' comprehension of a short DVD passage. The students were divided into three groups, and each group watched the DVD passage only on one of the three treatment conditions. Then all groups wrote a written summary of the passage and took a multiple choice test. Results showed that the L2 English caption group outperformed the L1 Spanish caption group, who in turn surpassed the no caption group. The L2 caption group could recall more L2 vocabulary than the L1 caption group. Markham et al hypothesized that L2 captions might have enhanced L2 reading and listening comprehension. However, Stewart and Pertusa (2004) criticized using L1 as support provision that L1 captions do not encourage L2 listeners to use their listening skills because they would rely on L1 captions and would not push themselves to understand the L2 aural texts. However, they note that L1 captions may be necessary when L2 listeners watch films spoken in intermediate or advanced L2. In contrast, they find watching films with the captions in the target language promotes L2 learning, as learners have visual reinforcement support while they are listening.

Many studies provide empirical evidence that reading while listening benefits L2 listening comprehension and listening skill development (e.g. Osada, 2001; Vandergrift, 2007) as well as L2 vocabulary acquisition (e.g. Brown et al., 2008) which is necessary for listening development. Osada (2001) examined which between the bottom-up and the top-down processing strategies would be preferably exercised by the Japanese speakers. Osada found that these L2 listeners could develop awareness of form-meaning relationships and

word recognition skills through the strategy of matching the aural texts with a transcription of the text.

Brown et al. (2008) conducted a study on the effectiveness of three different modes of input on L2 vocabulary acquisition with 35 Japanese university students of English literature. The students were grouped into three different input modes: reading only, reading while listening, and listening only. They were required to read and listen to three graded-reader stories, each contained approximately 5,500 words. Then, they took a meaning-translation test and a multiple-choice test on word recognition and word recall. Results showed that students could accidentally learn new words in all the three modes. However, the reading-while-listening group learned the most among the words tested, and the listening group learned the least. Additionally, the students also commented on the benefit of the reading-while-listening mode of input that the provided written input reduced their task of segmenting the text while they were reading along, which allowed them to have more time to access and understand the content more effectively, and consequently drew the meaning of the target words more successfully.

Based on the concept of aural-written verification as support for auditory discrimination skills in L2 listening development, Chang (2009) compared two modes of L2 listening learning, i.e. reading-while-listening (R/L) and listening only (L/O) with 84 college students. The students listened to two stories of equal length and level. Then, they took two tests, a sequencing test and a gap-filling test, and completed a short questionnaire to have their opinions on listening to the stories with different modes of input in terms of the stories' interest, length, difficulty, their attention, and their estimated comprehension rates. Results showed that the R/L group gained overall listening comprehension rate only 10% higher than the L/O group. However, the

majority of the R/L students reported that the R/L mode made their listening task easier, required shorter duration, made the stories more interesting, and made them pay much better attention. With these positive psychological effects on learning listening, Chang proposed that the R/L mode of learning could be used to improve L2 listening ability in the long run.

Vandergrift (2007) reviewed recent research studies on, for example, listening in multimedia environments, and academic listening, and looked into the development of perception skills and metacognitive knowledge in particular. Concerning the role of written transcription as support for listening comprehension, he commented that low-proficient L2 listeners received great benefit from aural-written verification stage for developing auditory discrimination skills, and high proficient listeners for refined word recognition.

Overall, it seems that written input can well serve as reinforcement support for L2 listening development, especially for low proficient L2 listeners at the stage of aural-written words verification. Equally importantly, research suggests that it helps create positive attitudes towards learning listening, making the learners want to practice listening and keep on listening. As there have been positive findings for using written scripts to facilitate listening learning, the present study was designed to determine to what extent using audio scripts as outside classroom activity may enhance Thai EFL students' listening comprehension skill, as well as how it may be developed further to offer more effective learning outcome.

3. Research method

3.1 Participants

The present study was a one-group and design. The participants were 52 Thai university students who had passed two

foundation English courses which focused on reading comprehension and some grammar knowledge necessary for understanding pre-intermediate reading texts. Because results of a standardized English proficiency test or the equivalent was not available, grades from formal assessment of their overall study achievement in their previous English course were used to estimate their English ability. Out of 52 students, 44 of earned an A, three received a B+, and only five obtained the rest lower grades. This means that almost all of the students could read pre-intermediate English texts very well.

Regarding times of practice listening comprehension with the audio scripts outside the classroom, results revealed that, on average, they practiced 3.62 times within the course of the experiment of 49 days. That is, they did the practice around three to four times before they took the posttest.

3.2 Research instruments

The study employed three research instruments to collect the data: listening texts for practice, a set of identical pretest and posttest, and an opinion survey. The listening texts for practice were of two forms: audio scripts and audio files. The text were composed using content words in the students' textbook and then turned into audio files (MP3 files). The pretest and the posttest were the same set, containing 10 sentences. However, since the participants informed that sentence 5 was too long and many reported that they could not remember the information in it, this sentence was discarded from the analysis due to the undesirable memory load. The rest of the sentences in the test were basically made up of the content words taken from two reading texts in the students' textbook. These words were rewritten into new sentences to avoid and/or minimize the possibility of students' memorizing the information of parts of the

reading texts in the textbook, and the students were informed about this. The selected words were contextualized in the same way as those in the textbook, so the meaning of the words should be familiar to the students (See the appendix). The opinion survey was designed to elicit the students' opinions on reading audio scripts while practicing listening whether it was helpful or disrupting.

3.3 Data collection

The students were required to take the pretest prior to the commencement of the course, and the seven weeks after that. In completing the test, they listened to ten English sentences (Sentence 5 was taken away from the analysis later), and wrote down what they understood in Thai. Verbatim translation was not necessary. The present study used Thai translation equivalents to the given English words and sentences because the focus was on comprehension of the messages as a whole rather than all details of words, and this method directly elicited the students' comprehension of the English aural texts.

3.4 Data analysis

For data analysis, the whole Thai translation equivalents were analyzed whether they conveyed the same messages as in the English sentences. Then, the individual Thai equivalents were further analyzed whether they corresponded to any English words, i.e. being recognized or not, correctly or incorrectly. It should be noted that only the content or lexical words, e.g. "many," "trees," and "planet," and meaningful grammatical words or units, e.g. "not," the present continuous verb form "are disappearing" rather than the gerund "disappearing," and "for" as in "for food," were analyzed. Other English words or units which were not existent or not lexically meaningful in Thai, e.g. grammatical articles were neglected. Statistics

were employed where appropriate for different analyses, as explained in section 4's sub-sections.

4. Results

The research results are presented into four sub-sections: (1) the effects of practicing listening with the audio scripts on the students' comprehension of the aural texts, (2) comparison of English word tokens recognized at the pretest and the posttest, (3) analysis of text coverage for sufficient listening comprehension, (4) increase in degrees of comprehension, and (5) students' opinions on practicing listening comprehension with audio scripts.

4.1 Effects of practicing listening with the audio scripts on the students' comprehension of the aural texts

To measure an improvement in sufficient comprehension, the number of Thai translation equivalents which contained sufficient and correct information compared to the given English sentences at the pretest and the posttest were counted and compared, using a paired t-test. The results are summarized in Table 1.

Table 1

Comparison of scores for sufficient comprehension of the aural texts at the pretest and the posttest

Test score	N	M	SD	T-value	P-value (2-tailed)
Pretest score	9	1.94	1.91	-1.967	0.55
Posttest score	9	2.37	2.28		

As shown in Table 1, the paired t-test result approached but did not reach significant level ($t = -1.967$, $p = 0.55$), meaning the average of 3.62 times of practicing listening with the audio scripts could not significantly enhance these pre-intermediate students to comprehend the aural texts adequately and correctly. As the mean scores indicate, they received considerably low scores at both the pretest and the posttest, earning 1.94 and 2.37 points out of 9 respectively.

Notwithstanding the insignificant results for sufficient comprehension of the literal message in the given aural texts, the students did show improvement in an increase of word recognition after the short-time practice.

4.2 Comparison of English word tokens recognized at the pretest and the posttest

To determine whether the practice with audio scripts significantly helped improve recognition of aural words, the numbers of the tokens of the target words, comprising content words and meaningful grammatical words, which the students recognized and translated for each sentence at the pretest and the posttest were counted and compared, using paired t-tests. The results are summarized in Table 2.

Table 2

Comparison of numbers of English word tokens recognized by the students at the pretest and the posttest

Sentence	Test	Number of word tokens		SD	T-value	P-value (2-tailed)
			M			
1	pretest	13	2.37	2.28	-7.558	***0.000
	posttest	13	5.10	2.82		
2	pretest	7	3.48	1.96	-4.192	***0.000
	posttest	7	4.96	2.71		
3	pretest	8	2.58	2.63	-4.371	***0.000
	posttest	8	4.13	2.92		
4	pretest	7	4.17	2.37	-0.655	0.516
	posttest	7	4.35	1.88		
6	pretest	7	5.02	2.08	-2.37	*0.022
	posttest	7	5.58	1.73		
7	pretest	12	5.42	2.83	-2.327	*0.024
	posttest	12	6.37	2.53		
8	pretest	7	2.9	1.39	-3.686	***0.001
	posttest	7	3.73	1.57		
9	pretest	6	1.27	1.16	-10.549	***0.000
	posttest	6	4.38	1.14		
10	pretest	9	4.44	2.81	-1.799	0.078
	posttest	9	4.96	2.71		
Overall	pretest	76	31.7	13.03	-9.285	***0.000
	posttest	76	43.6	15.92		

Notes: * = $p < 0.05$, ** = $p < 0.01$, *** = $p < 0.001$

Based on the results in Table 2, overall, the average numbers of the word tokens recognized and translated at the posttest are significantly higher than those at the pretest ($t = -9.285, p < 0.001$). Specifically, the posttest results are significantly greater, at different levels of significance, than the pretest results obtained from all sentences, except those from sentences 4 and 10. The minimum average percentage of word tokens recognized is 18% for the pretest and 38% for the posttest (both from sentence 1, the longest one), while the maximum average percentage for the pretest is 72% and 80% for posttest (both from sentence 6, the shortest and least complex). The overall average percentage of recognized word tokens for the pretest is 42%, and 57% for the posttest. These results suggest that a small number of times of practicing listening comprehension with audio scripts could facilitate these Thai students to recognize English words in the aural forms which were not familiar to them earlier.

Despite statistically significant improvement of aural word recognition after practice, most students were not successful in understanding the whole literal message in the English sentences as indicated by the paired t-test result in Table 1. To reach sufficient comprehension, as research suggests, L2 listeners need to achieve at least 90% of text coverage (van Zeeland & Schmitt, 2012). The next section explores text coverage threshold for sufficient listening comprehension of aural texts by these Thai students.

4.3 Analysis of text coverage for sufficient listening comprehension

To determine a text coverage threshold for the participants to adequately comprehend the whole meaning of the sentences, the number of the English word tokens recognized and translated by the students who showed they had sufficient comprehension, i.e. grasping

correct and adequate information, e.g. who does what, were counted and converted to percentages. The results are shown in Table 3 below.

Table 3

Average number of word tokens covered for sufficient comprehension by the students

Sentence	Number of word tokens	Average number of word tokens recognized (%)
1	13	10.70 (82%)
2	7	6.58 (94%)
3	8	7.25 (91%)
4	7	6.25 (89%)
6	7	6.88 (98%)
7	12	9.67 (81%)
8	7	6.40 (91%)
9	6	5.60 (93%)
10	9	8.25 (92%)
Total	76	67.98 (94%)

Note: Sentence 5 has been discarded.

Based on the results in Table 3, the minimum average percentage of the content words and meaningful grammatical word/unit tokens in the given sentences recognized by the students is 81% while the maximum is 98%, and the average percentage is 94%. Using this result, a tentative text coverage threshold for L2 listening comprehension is 94%. Nevertheless, it must be emphasized that this

threshold includes only content or lexical words and meaningful grammatical words as explained in the research method section, and excludes closed words or grammatical words, which do not exist or do not carry lexical meaning in Thai, e.g. grammatical articles.

4.4 Increase in degrees of comprehension

As indicating earlier, an average number of 3.62 times of practice could not significantly enhance the students to reach sufficient listening comprehension, as the suggested text coverage threshold for the present study is 94%, but their average percentage of text coverage before and after the practice are only 42% and 57% in order. However, when looking more closely at the data, it is found that the practice could enable the students to grasp more of the message in the aural texts. That is, although practicing listening with the audio scripts for a few times could not significantly help increase the number of more students to get the whole message of the given sentences, it did increase the degree of comprehension of the message in all of them, as observed in their Thai translation equivalents to the words and information in the given English sentences.

For convenience of analysis concerning this point, the data are divided into four categories according to the students' degrees of correctness and completeness of comprehension: correct & complete, wrong/mostly incomplete, half correct/half complete, and no response/lack of comprehension, as shown below using some data from test item 2. However, the 'no response/lack of comprehension' category examples are not presented, as this means that students wrote nothing or too few words in the test answer sheet.

Item 2. Original English sentence: *Intelligent people are confident but may not be kind.*

Examples of student's Thai translation equivalents put into categories:

Correct & complete:

(1) Student's sentence in Thai: คนที่ฉลาดมีความมั่นใจอาจไม่ใช่คนใจดี

English equivalent: Intelligent people are confident [but] may not be kind.

(2) Student's sentence in Thai: คนที่ฉลาดมีความมั่นใจแต่อาจจะไม่ใจดี

English equivalent: Intelligent people are confident but may not be kind.

Example (2) shows that the student could provide the Thai equivalent to the oral English sentence whereas example (1) illustrates that the student missed one word, "but." Overall, they both got the whole intended message.

Half correct/half complete:

(3) Student's sentence in Thai: คนฉลาดอาจไม่ใจดี

English equivalent: Intelligent people may not be kind.

(4) Student's sentence in Thai: คนที่เก่ง มักจะมีความมั่นใจแต่ไม่

(5) จำเป็นเสมอไป

English equivalent: Intelligent people are often confident but not always the case.

The students' Thai translation equivalents to the original English sentences in the 'half correct/half complete' category are mostly correct but incomplete, as shown in example (3) where the propositions '*are confident but*' were not included as existed in the original. In example (4), the student incorrectly added the propositions '*but not always the case,*' which are not existent in the original sentence.

Wrong/mostly incomplete:

(6) Student's sentence in Thai:	คนฉลาด
English equivalent:	Intelligent people
(7) Student's sentence in Thai:	ความฉลาดของมนุษย์
English equivalent:	Human intelligence
(8) Student's sentence in Thai:	คนฉลาดอาจไม่ร้องไห้
English equivalent:	Intelligent people may not cry.
(9) Student's sentence in Thai:	ผู้คนที่ฉลาดมักจะเลือกคบผู้คนที่เหมือนกัน
English equivalent:	Intelligent people tend to be attracted/make friend with people who are similar to them.

For the 'wrong/mostly incomplete' category, the students' sentences in this category either contain far too insufficient content as in (5), where only the subject of the sentence was given. In (6), the student gave an entirely wrong translation, as the topic or the subject of the sentence of the original message is 'intelligent people' not 'human intelligence.' In (7) and (8), the Thai equivalents are deficient in

terms of content, and they include words that are not mentioned in the original, resulting in the wrong proposition of the whole original English sentence. The results of the students' degrees of comprehension of the texts at the pretest and the posttest are summarized in Table 4.

Based on the results in Table 4, it is evident that the students have shown a tendency of increasing improvement in comprehension of the given aural texts in terms of both the correctness and/or the completeness of the information in the English sentences. In two-thirds of the sentence cases, i.e. in sentences 1, 2, 3, 4, 7, and 8, more students have demonstrated that they reached “correct & complete” comprehension, i.e. sufficient comprehension as a whole, at the posttest than they did at the pretest. In addition, in all cases except sentence 2, the number of the students who arrived at “half correct/half complete” comprehension increased while the number of those who showed “wrong/mostly incomplete” comprehension and “no response/lack of comprehension decreased. These results suggest that, with the help of the audio scripts, many of these students were moving from halfway comprehension or even ‘wrong/mostly incomplete comprehension’ towards sufficient comprehension.

4.4 Survey results

The survey was designed to obtain the students' opinions on the importance of English listening skill, their interest in practicing listening skill, and above all, practicing listening and reading the audio scripts at the same time. The students completed the survey after the course of the listening practice, and the results are presented in Table 5.

Table 4

Percentages of students' degrees of comprehension of the aural texts at the pretest and the posttest

Sentence	Test	N	Degree of comprehension (%)			
			Correct & complete	Wrong/ mostly incomplete	Half correct/ half complete	No response/ lack of comprehension
1	pretest	52	17	54	19	10
	posttest	52	23	31	46	0
2	pretest	52	17	56	27	0
	posttest	52	23	60	17	0
3	pretest	52	8	73	2	17
	posttest	52	38	58	4	0
4	pretest	52	25	46	29	0
	posttest	52	38	33	29	0
6	pretest	52	52	38	10	0
	posttest	52	46	23	31	0
7	pretest	52	2	69	23	6
	posttest	52	8	44	48	0
8	pretest	52	6	79	13	2
	posttest	52	10	54	37	0
9	pretest	52	23	37	37	4
	posttest	52	19	23	58	0
10	pretest	52	31	56	6	8
	posttest	52	31	52	13	4

Table 5

Percentages of students' opinions on simultaneously listening to aural texts and reading the audio scripts

Statement	Percentage of degree of agreement				
	1	2	3	4	no response
1. You think you have good English listening skill.	18.9	65.8	12.6	0.9	1.8
2. You think you do not have to practice listening in English because					
2.1 English listening skill is not necessary for your study now.					
2.2 English listening skill is not necessary for you future career.	65.0	20.7	2.7	2.7	9.0
3. Practicing listening in English is too difficult.	61.3	10.8	1.8	1.8	24.3
4. The listening exercises in your textbook are too difficult.	9.0	54.1	33.3	1.8	1.8
5. You are not interested in practicing listening in English.	6.3	56.8	32.4	4.5	0.0
6. You want to practice listening in the English courses.	30.6	44.1	20.7	3.6	0.9
7. In practicing listening, you think that listening and reading the audio scripts at the same time will be more effective than listening alone.	1.8	7.2	61.3	27.9	1.8
8. You think that reading the audio scripts while listening facilitates your listening practice.	0.9	9.9	31.5	57.7	0.0
9. You think that reading the audio scripts while listening interrupts your concentration on the listening, making the listening practice less effective.	0.9	1.8	44.1	52.3	0.9
	37.8	46.8	10.8	2.7	1.8

Notes: "1" = strongly disagree, "2" = disagree, "3" = agree, and "4" = strongly agree

According to the results in Table 5, item 1 shows that 85% (18.9% of strongly disagree and 65.8% of disagree combined) of the students thought that their English listening skill was not proficient. Item 2 reveals that 86% and 72% of the students considered English listening skill as important for their current study and their future career respectively. Items 3 and 4 are closely related, asking for their opinions about the degree of difficulty in practicing listening in English. That is, while 63% of the students felt that practicing listening in English and the listening exercises in the textbook were not difficult, about one-third of them (35% for item 3 and 37% for item 4) reported that doing so was difficult. The exercises in their textbook required them to listen (with no audio scripts) to a paragraph, long introduction of a lecture and choose one out of three multiple choices that gives the main idea of the lecture. Item 5 reveals that 75% of the students had interest in practicing listening in English while 24% did not, meaning that most of them wanted to do listening practice. Item 6 indicates that most students (89%) thought that English courses should provide opportunity for practicing listening skill. Regarding listening practice with audio scripts, item 7 shows that 89% of the students agreed and strongly agreed that practicing listening with the audio scripts would be more effective than doing it without. From item 8, 96% agreed and strongly agreed that the audio scripts made the listening practice easier. Item 9 then shows that 85% disagreed and strongly disagreed that the audio scripts would interrupt the listening practice, which confirms that the audio scripts were supportive for their listening practice.

Overall, the students had positive opinions on the importance and the practice of English listening skills for their current study and future career. They also wanted to practice listening in English despite difficulties encountered. One-third of them thought that the listening

exercises in the textbook, prompting them to listen to long aural texts with no scripts, were difficult. Most of them found practicing listening while reading the audio scripts along helpful, making the practice easier, and did not interfere with listening.

5. Discussion

Results from section 4 show significant improvement of aural word token recognition after practice and increasing degrees of text comprehension, moving from no response/lack of comprehension toward correct and complete comprehension. These results suggest that aural word perception skill can be enhanced even with small amount of practice when the aural words are reinforced by the written scripts. However, it must be noted that this rapid improvement may be only applied to listeners who can at least read pre-intermediate texts efficiently, i.e. having a relatively high amount of language knowledge, including vocabulary and grammar knowledge, necessary for making sense of the perceived input, thus lower proficiency readers may need more time of practice. The discussion of major results is divided into two sub-sections based on Anderson's (1995) model.

5.1 Constructive effect on the perception phase

Results from section 4.1, showing a significant increase of recognized aural word tokens, indicate that practicing listening comprehension with audio scripts enhances the perception phase, i.e. recognition of aural words. This is likely that the written scripts ease the task of sound-script and word-referent processing (Goh, 2000), as they serve as visual reinforcement support while listening (Stewart and Pertusa, 2004). The written scripts reduce the task of segmenting the speech into words, which allows listeners to access and process the aural input more easily and understand the content better, sparing more time for

drawing the meaning of the target words more successfully (Brown, 2008; Chang, 2009). Thus, practicing listening comprehension through the strategy of matching the aural texts with a transcription of the text seems to raise the students' awareness of word recognition skills and form-meaning relationships (Osada, 2001). However, the fact that the posttest score did not reach significant level and that the students' low average of text coverage at the posttest (57%) suggest that they were still struggling at the word perception phase.

To successfully practice listening with written support, sufficient reading ability is inevitably required. In effect, good reading ability usually also includes knowing how individual words are pronounced, without which may result in discontinuity of reading while listening, which in turn may disrupt the listening. However, recognizing written words differs from recognizing aural words in that aural words interact with each other in different ways, e.g. sound assimilation, dissimilation and liaison, which make recognizing connected sounds more difficult than recognizing connected written words.

5.2 Effect on the parsing phase

This listening comprehension practice's effectiveness in improving the students' listening processing in the parsing phase is also indicated by the results from section 4.3, showing the students' increasing degrees of text comprehension. As discussed in chapter 2, only recognizing aural words is not enough for listeners to get the meaning, either literal or intended. Without fast and complete processing in the perception and the parsing phases until the mental representation emerges, the recognized and parsed information will be interrupted and replaced by the new input (Anderson, 1995; Hulstijn, 2003). Thus, when a group of aural words representing a set of idea in the utterance is correctly translated by the learner, this means that the

aural words are not only successfully recognized but also correctly parsed. However, this does not mean that the practice with written scripts can improve the learner's language competence necessary for the parsing task. Rather, this would mean that being successful in the perception phase provides the basis necessary for the parsing phase, and that the learner must already have had adequate language knowledge for parsing the input. That is, successful word recognition in the perception phase simply brings out the learner's full competence to parse the input.

In the present study, given that the students had seen the selected words in the textbook, they seemed to have more mismatched sound-script representations prior to the practice. Then, when they got exposures to the correct pronunciations of the words together with the written support from the scripts, they fine-tuned their sound-script representations and could recognize more aural words in the sentences (Goh, 2000). That is, the practice enabled them to make most use of their existing language competence to parse and recombine the input until they come up with the literary meaning or mental representation of more words in the given sentences at the posttest.

The present study does not discuss the effect of the practice with audio scripts on the utilization phase due to the fact that the learning tasks and the pretest/posttest only prompted the students to understand literary meaning of words in the given sentences, and did not require them to make further inferences or interpretations. Also, the tasks and the tests did not demand them to react on a speaker's utterances as the tests were one-way listening.

5.3 Students' opinions towards this technique

Concerning the students' opinions toward the practice, the survey results show that the students had positive opinions on the practice and that reading the audio scripts along did not interfere with listening, instead, it facilitated their listening practice. This is so because while practicing in this mode, the students developed the awareness of matching written forms in audio-scripts and the sounds in the aural texts (Osada, 2001; Vandergrift, 2007) which eased the students' tasks of separating connected words in the aural text, allowing them to have more time to recognize the words and get the meanings more successfully (Brown et al, 2008).

6. Conclusion

The present study has shown that although practicing listening with audio scripts for three to four times could not enable the students to reach sufficient overall comprehension of the aural English texts, it did facilitate listening comprehension skill development at the perception phase in that it improved the students' ability to recognize more word tokens at significant levels (see section 4.2), and to a lesser extent, at the parsing phase, in which it helped the students to correctly understand more connected aural words. This is in all likelihood because the written scripts delivered visual support for the listening, thus reduced the cognitive load for sound-script and word-referent processing. The scripts also helped fine-tune the students' sound-script representations for better effective recognition of aural input later. Better recognition of the aural words in turn elicited the students' full competence in parsing the input more successfully, which led them to better comprehend the aural text as a whole. It must be emphasized that the written scripts is a shortcut but does not guarantee that it will render L2 learners to master listening skill, as

there are several factors involved, e.g. accent, fast speech and background knowledge about the topic of the text. The written scripts serve as the facilitator for the aural word perception processing and to a lesser extent the speech parsing processing as this also involve individual linguistic knowledge. Regarding the students' opinions, most of them embraced listening practice with the scripts. To them, the scripts eased sound-script verification and word-referent processing, which facilitated the listening practice. They approved that reading while listening was more effective than listening alone.

7. Recommendations for further research

It is evident that using the scripts in practicing listening is beneficial for L2 listeners. However, the low average of 3.62 times of practice suggests that the students did not seem to be encouraged enough to do more practice, i.e. more repetitions on listening practice. As a result, their sound-script and word-referent processing was not improved so much that it could enable them to recognize adequate aural words to meet text coverage threshold for sufficient comprehension of the whole text.

Now, the question is not whether or to what extent practice listening with the scripts is effective, rather it is how to make the students continue with the listening practice. To develop an effective self-practice material for listening comprehension, the self-learning task should cover in terms of both enhancing the listening processes and raising students' motivation to want to practice for more. And this could be a challenge for future research. Future research may explore the characteristics of listening tasks which should both promote learners' language ability and listening comprehension processes and their motivation. It may explore for useful aspects of an effective self-practice listening task, e.g. how those aspects should be implemented

in the task, and how students react to them. Aspects to be explored may include, e.g. effects of task size (i.e. short versus lengthy exercises) and times of exposure; the extent to which the task raises motivation to practice listening, sense of achievement and sense of responsibility; or providing L1 translation as implicit feedback for parsing and comprehension verification benchmark.

References

- Anderson, J. R. (1995). *Cognitive psychology and its implications*, 4th edn. Freeman, New York.
- Brown, R., Waring R., & Donkaewbua, S. (2008). Incidental vocabulary acquisition from reading, reading-while-listening, and listening to stories. *Reading in a Foreign Language*, 20(2), 136-163.
- Call, E. (1985). Auditory short term memory, listening comprehension and the Input Hypothesis. *TESOL Quarterly*, 19, 765-781.
- Chang, A. C. S. (2009). Gains to L2 listeners from reading while listening vs. listening only in comprehending short stories. *System*, 37, 652-663.
- DeVito, J. A. (1995). *The interpersonal communication book*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Erickson, K. A. & Simon, H. (1987). *Protocol analysis: Verbal report as data*, 2nd edn. MIT Press, Cambridge, MA.
- Færch, C., and G. Kasper, (1986). The role of comprehension in second language learning. *Applied Linguistics*, 7, 257-274.
- Field, J. (1998). Skills and strategies: Towards a new methodology for listening. *ELT Journal*, 52, 110-118.
- Goh, C. C. M. (2000). A cognitive perspectives on language learners' listening comprehension problems. *System*, 28, 55-75.
- Goh, C. C. M. (2002). Exploring listening comprehension tactics and their interaction patterns. *System*, 30, 185-206.

- Goh, C. C. M. (2014). Second language listening comprehension: Process and Pedagogy. In Celce-Murcia, M., Brinton, D. M., & Snow, M. A. (2014). *Teaching English as a second or foreign language*, 4th edn. Heinlele Cengage Learning.
- Hulstijn, J. H. (2003). Connectionist models of language processing and the training of listening skills with the aid of multimedia software. *Computer Assisted Language Learning*, 16, 413-425.
- Kintsch, W., (1998). *Comprehension: A Paradigm for Cognition*. Cambridge University Press, New York.
- Markham, P., Peter, L., McCarthy, T., (2001). The effects of native language vs. target language captions on foreign language students' DVD video comprehension. *Foreign Language Annals*, 34, 439-445.
- McClelland, J., Rumelhart, D.E., & the PDP Research Group (Eds.), (1986). *Parallel Distributed Processing: Explorations in the Microstructure of Cognition, Vol. 2: Psychological and Biological Models*. The MIT Press, Cambridge, MA.
- Ömer, K., & Aslanoğlu, A. E. (2009). Factors affecting listening skills. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 2013-2022.
- Osada, N. (2001). What strategy do less proficient learners employ in listening comprehension? A reappraisal of bottom-up and top-down processing. *Journal of the Pan-Pacific Associations of Applied Linguistics*, 5, 73-90.
- Stewart, M.A., & Pertusa, I. (2004). Gains to language learners from viewing target language closed-captioned films. *Foreign Language Annals*, 7, 438-447.
- Vandergrift, L. (2007). Recent developments in second and foreign language listening comprehension research. *Language Teaching*, 40, 191-210.

van Zeeland, H., & Schmitt, N. (2012). Lexical coverage in L1 and L2 listening comprehension: The same or different from reading comprehension? *Applied Linguistics*, 1-24.

A study of recently discovered Chinese ethnic
language linguistics of Zhuang-Dai branch
การศึกษาภาษาศาสตร์แขนงจ้วง-ไตกลุ่มภาษาพบใหม่ใน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

เมฆม สอดส่องภักษ์¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้คือ เพื่อศึกษาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศจีนแขนงจ้วง-ไตกลุ่มภาษาพบใหม่ได้แก่ภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสี่ยวเปรียบเทียบกับภาษาสมาชิกในแขนงจ้วง-ไตเดิม ได้แก่ ภาษาปู้อี้ ภาษาไตและภาษาจ้วง วิธีวิจัยเป็นการวิจัยเอกสาร โดยมุ่งสังเคราะห์เอกสารภาษาจีนของนักวิชาการจีน แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงชาติพันธุ์วรรณนาและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางภาษาศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า นักวิชาการจีนยังคงยึดถือการจัดภาษาปู้อี้ ไต จ้วง หลินเกาและอู่เสี่ยวไว้ในตระกูลภาษาจีน - ทิเบต เนื่องจากมีร่องรอยคำศัพท์ที่สามารถสืบสาวไปถึงภาษาจีนโบราณที่เรียกว่า “คำศัพท์ร่วมโบราณ” และยังพบคำศัพท์ที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์กับภาษาไทย แต่สามารถหาคำศัพท์ร่วมในภาษาจีนได้ คำศัพท์เหล่านี้มีทั้งที่เป็นคำศัพท์ร่วมโบราณและคำยืมเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์และรูปแบบไวยากรณ์บางอย่างยืมมาจากภาษาจีนด้วย จากการวิเคราะห์ทางชาติพันธุ์วรรณนา ระบบเสียง ระบบคำ และระบบไวยากรณ์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกันพบว่า ภาษาสมาชิกแขนงจ้วง-ไตเดิมมีลักษณะสัมพันธ์กับภาษาอู่เสี่ยว ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่บนแผ่นดินใหญ่ มากกว่าภาษาหลินเกา ซึ่งแยกตัวออกไปอยู่บนเกาะห่างหนานแล้ว

คำสำคัญ ภาษาไท ภาษาไทในประเทศจีน ปู้อี้ ไต จ้วง หลินเกา อู่เสี่ยว

¹ รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรภาษาจีนและการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2561

Abstract

The objective of this paper is to comparing traditional and recently discovered Chinese ethnic language of Zhuang-Dai branch: Buyi, Dai and Zhuang languages with Lingao and Wuse languages. The methodology is synthesizing Chinese scholar's research document, presenting ethnology information, and analyzing the linguistics, respectively. The finding shows that the Chinese scholars put Buyi, Dai, Zhuang, Lingao and Wuse into Sino-Tibetan since the words can be traced to Chinese ancient words called "ancient related words". In addition, there are many words that are not related to Thai language, but they are related to Chinese language. These words include ancient related words and borrowed words. Moreover, there are also many grammatical patterns borrowed from Chinese language. By analyzing ethnology, phonology, word system and syntax to find similarities and differences, the finding reveals that Wuse language which settled in mainland are more similar to traditional ethnic languages of Zhuang-Dai branch than Lingao which has separated on the Hainan island.

Keywords: Tai language, Tai language in China, Buyi, Dai, Zhuang, Lingao, Wuse

1. บทนำ

นับตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมาภายหลังการวิจัยของคณะนักวิชาการจีนในโครงการชื่อ 中国新发现语言研究丛书 Zhōngguó xīn fāxiàn yǔyán yánjiū cóngshū “สรรนิพนธ์รวมชุดการศึกษาวิจัยภาษาพบใหม่ในประเทศจีน” มีภาษาพบใหม่ที่นักวิชาการจีนจัดให้เป็นสมาชิกแขนงภาษาจ้วง-ไตมีเพิ่มขึ้นอีก 2 ภาษา คือ ภาษาหลินเกา และภาษาอู่เสื่อ แต่นักวิชาการจีนได้จัดภาษาอู่เสื่อให้เป็นภาษาถิ่นของภาษาจ้วง ดังนั้นภาษาสมาชิกแขนงจ้วง-ไตในประเทศจีน ที่สำรวจพบในปัจจุบันนี้จึงมีทั้งหมด 4 ภาษา คือ ภาษาไต ภาษาปู้อี้ ภาษาจ้วง และภาษาหลินเกา ซึ่งมีความใกล้ชิดเป็นระนาบเดียวกันกับภาษาไทย และมีความใกล้ชิดกับภาษาไทยมากที่สุด

จากบทบทวนวรรณกรรมพบว่า (รายละเอียดในหัวข้อบทวนวรรณกรรม) ในประเทศไทยมีการศึกษาภาษาแขนงจ้วง-ไตในประเทศจีนบ้าง แต่ล้วนเป็นผลงานที่รวบรวมคำศัพท์ในลักษณะของพจนานุกรม ยังไม่พบว่ามีการวิจัยที่ศึกษาภาษาแขนงจ้วง – ไต ในประเทศจีนแต่อย่างใด เหตุที่การศึกษาวินิจฉัยภาษาแขนงจ้วง-ไตในประเทศจีน ของไทยยังมีน้อยและไม่สมบูรณ์นั้น สาเหตุหลักมาจากผู้วิจัยไม่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอในการศึกษา เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีน เอกสารงานวิจัยที่ล้วนเขียนเป็นภาษาจีน ผู้วิจัยชาวไทยที่ไม่รู้ภาษาจีนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้

ความสำคัญที่ต้องนำภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสื่อ ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาอื่นๆในแขนงเดียวกัน เนื่องมาจากว่าจากการเปรียบเทียบในเบื้องต้นพบว่า ระบบเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ของภาษาหลินเกากับภาษาตระกูลไททั้งที่อยู่ในประเทศจีนและประเทศอื่นๆ และการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ก็ยิ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ภาษาหลินเกามีความใกล้ชิดกับภาษาไทย ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้นักภาษาศาสตร์ตั้งแต่อดีตล้วนมีความเห็นเป็นเช่นนี้สอดคล้องกันมาตลอด ปัจจุบันนักภาษาศาสตร์จีนจัดภาษาหลินเกาไว้ในแขนงจ้วง-ไต (ยุคปัจจุบัน

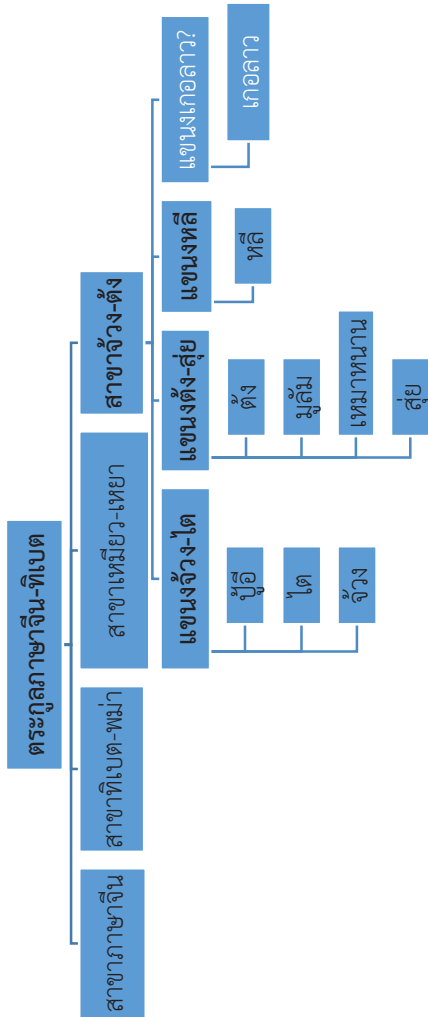
นักวิชาการจีนเรียกชื่อว่า “ภาษาไทหรือไท”) ซึ่งใกล้ชิดเป็นระนาบเดียวกันกับภาษาจ้วง ปู้อี้ ไต ไทย ลาว เป็นต้น จึงเป็นเรื่องปกติที่จะพบคำศัพท์ที่นับได้ว่าเป็นคำเดียวกันกับภาษาดั้งที่กล่าวมานี้ แม้ว่านักภาษาศาสตร์ต่างชาติจะพบปรากฏการณ์ดังกล่าวมานานแล้ว แต่มีบางกระแสมีความเห็นว่าภาษาหลินเกาสืบเชื้อสายไปจากภาษาไทย (ซึ่งหมายถึงว่าเป็นกลุ่มชนที่อพยพจากบนลงล่าง) และบางกระแสเชื่อว่าภาษาไทยสืบเชื้อสายมาจากภาษาหลินเกา (ซึ่งหมายถึงว่าเป็นกลุ่มที่ชนอพยพจากล่างขึ้นบน) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคำ หรือมอโนมมอของ “คำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท-จีน” ก็พบว่า คำศัพท์ที่พ้องกันในทั้งภาษาหลินเกา จ้วง ปู้อี้ ไต ไทยและลาวเป็นคำศัพท์ภาษาจีนในยุคโบราณ

2. บทบาทวรรณกรรม

ประเด็นการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทตามทรรศนะของนักวิชาการจีน ในหนังสือชื่อ “สังเขปภาษาดั้ง – ไถ(ถาย)¹” (侗台语族概论 Dòng Tái yǔzú Gàilùn) ของผู้เขียนชื่อ เหลียงหมิ่น และ จางจวินรุ (Liang Min, Zhang Junru, 1996) จัดภาษา “ไท” ไว้ภายใต้ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (汉藏语系 Hànzàng yǔxì) โดยมีสาขาและแขนงย่อยคือ สาขาภาษาจีน สาขาภาษาทิเบต-พม่า สาขาภาษาเหมียว-เหยา และสาขาภาษาจ้วง-ตัง โดยในส่วนของสาขาภาษาจ้วง-ตัง แบ่งเป็นสามแขนง ได้แก่ แขนงภาษาจ้วง-ไต ตัง-ส่วย และหลี แต่ละแขนงภาษามีสมาชิกที่ได้รับการรับรองให้มีสถานภาพเป็นชนกลุ่มน้อยดังนี้ แขนงจ้วง-ไต ได้แก่ ภาษาปู้อี้ ภาษาไต และภาษาจ้วง ซึ่งทั้งสามภาษานี้มีความใกล้ชิดเป็นระนาบเดียวกันกับภาษาไทย และภาษาลาวนั้นก็หมายความว่าภาษาทั้งสามนี้เป็นภาษาที่มีความใกล้ชิดกับภาษา

¹ ปกติแล้วเมื่อถอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทยจะใช้สระเสียงยาว 台 Tái ก็จะถอดเสียงว่า “ถาย” แต่คำนี้เป็นคำที่นักวิชาการจีนใช้เป็นอักษรแทนภาษาตระกูลไท เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อ “ไท” จึงใช้เป็น “ไถ”

ไทยมากที่สุด แขนงจ้วง-ต้ง ได้แก่ ภาษาต้ง ภาษามูลัม ภาษาเหมาหนาน ภาษาฮุย แขนงภาษาหลี่มีสมาชิกหนึ่งภาษาคือ ภาษาหลี่ และมีภาษาที่ยังไม่สามารถจัดว่าเป็นแขนงใดได้ คือ ภาษาเกอลาว จึงใส่เครื่องหมาย “?” ไว้ข้างท้ายแขนงเกอลาว แผนภูมิการแบ่งสาขา แขนงและสมาชิกภาษาที่อยู่ในประเทศจีนแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้ (แผนภูมินี้ผู้เขียนสร้างขึ้นมาจากคำอธิบายการจัดแบ่งของเหลียงหมินและจาง จวินรุ (Liang Min, Zhang Junru, 1996,7) ประกอบกับการศึกษาภาษาเกอลาว โดยได้ปรับปรุงในส่วนสมาชิกที่พูดอยู่ในประเทศจีนที่ได้รับการรับรองให้มีสถานภาพเป็นชนกลุ่มน้อย ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 : การจัดแบ่งภาษาสาขาจ้วง-ต้งในโครงการ “ชุมนุมปริทรรศน์ภาษาชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (1953)

เกี่ยวกับแขนงที่เป็นปัญหาเมื่อครั้งการศึกษาชุด “ชุมนุมปริทรรศน์ภาษาชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน” นั้น เมื่อมีการค้นพบภาษาใหม่อีกหลายภาษาในโครงการ “สรรณิพนธ์รวมชุดการศึกษาวิจัยภาษาพบใหม่ในประเทศจีน” มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการจัดภาษาต่างๆ ว่าควรจัดเข้าไว้เป็นสมาชิกแขนงภาษาใด

เฮ้อเจี๋ยช่าน (He Jiashan: 1983, 8) ได้ศึกษาวิจัยภาษาเกอลาว แต่ก็ยังไม่ได้ยืนยันแน่ชัดว่าจะจัดภาษาเกอลาวไว้ที่ใด แต่ตั้งเป็นประเด็นสงสัยว่าควรตั้งเป็นแขนงภาษาเกอลาวแยกออกมาจากแขนงตั้ง-สู่ย หลีจิ้นฟาง (Li Jinfang: 2000,189) ศึกษาภาษาบูยั้งและได้จัดภาษาบูยั้งไว้ในแขนงภาษาที่ชื่อ “เกอ-ยั้ง” โดยมีสมาชิกแบ่งเป็นสองกลุ่มย่อย คือ กลุ่มเกอ-จี (หมายถึง 仝 - 基 Gē - Jī เกอลาว-ละติ) ได้แก่ภาษาเกอลาว (仝佬 Gēlǎo) ภาษามู่หล่าว (木佬 Mùlǎo) ภาษาอี (羿 Yi) และภาษาละติ (拉基 Lājī) อีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มยั้ง-เปี้ยว (หมายถึง 央 - 标 Yāng - Biāo บูยั้ง-ผู้เปี้ยว) ได้แก่ภาษาบูยั้ง (布央 Bùyāng) ภาษาลาฮา (拉哈 Lāhā) และภาษาผู้เปี้ยว (普标 Pǔbiāo)

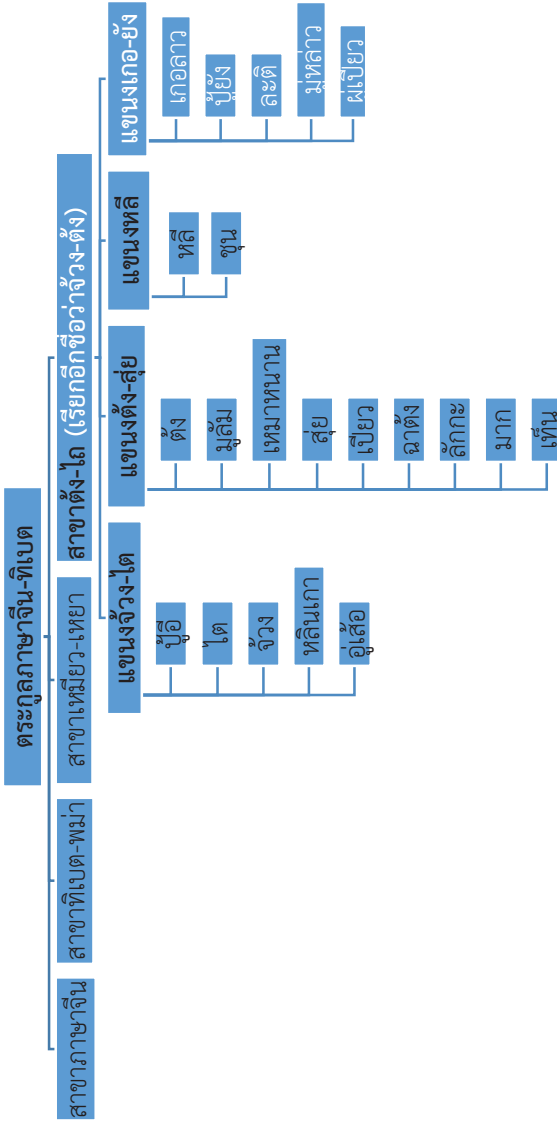
ขณะที่ข้อมูลในปี 1998 เหลียงหมินและจาง จวินรุ (Liang Min, Zhang Junru, 1990 อ้างใน Liang Min, Zhang Junru, Li Yunbing : 2007, 80) ได้ลงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงของมณฑลยูนนานที่เป็นรอยต่อกับประเทศเวียดนาม ทำการสำรวจและศึกษาเปรียบเทียบภาษาละติ ผู้เปี้ยว และบูยั้ง จากนั้นเสนอแนวคิดในการจัดตระกูลภาษาโดยให้ตั้งแขนงภาษาใหม่ชื่อ แขนงเกอ-ยั้งเป็นคู่ขนานกับแขนงกัม-ไท แล้วตั้งสาขาที่อยู่เหนือทั้งสองแขนงนี้ขึ้นไปให้เป็นสาขากัม-ไท-เกอยั้ง ต่อมาทั้งสองท่านก็ได้พิจารณาเห็นว่า สาขาภาษาที่มีอยู่แต่เดิม¹ เหมาะสมดีแล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องตั้งสาขาใหม่ จึงยกเลิกแนวคิดที่เคยเสนอไว้เมื่อปี 1990 โดยเสนอแนวคิดใหม่ให้นำภาษาผู้เปี้ยว บูยั้ง เกอลาว ละติ จัดกลุ่มเป็นแขนงใหม่ชื่อ แขนงภาษาเกอ-ยั้ง เป็นคู่ขนานกับแขนงที่มีอยู่เดิม

เมื่อครั้งที่จางจี้หมิน (Zhang Jimin: 1993) ได้ศึกษาภาษาผู้เปี้ยว ก็ได้เสนอให้จัดตั้งสาขาภาษาภายใต้ตระกูลภาษาใหญ่จีน-ทิเบต ชื่อ “เกอ-ลา” (หมายถึง 仝拉 Gē lā เกอลาว-ละติ) มีภาษาที่เป็นสมาชิกได้แก่ ภาษาเกอลาว ภาษาอี ภาษามู่หล่าว ภาษาละติ ภาษาผู้เปี้ยว และภาษา

¹ แต่เดิมคือ สาขากัม-ไท เป็นสาขาที่อยู่ภายใต้ตระกูลจีน-ทิเบต มีแขนงต่างๆ คือ แขนงจ้วง-ไต แขนงตั้ง-สู่ย และแขนงหลี

เกอยัง ต่อมาปี 2001 หลี่หยวิน ปิง (Li Yunbing : 2001) ก็ยืนยันและสนับสนุนแนวคิดของจางจีหมิน

ปัจจุบันนักภาษาศาสตร์จีนมีแนวโน้มเห็นชอบการจัดตั้งแขนงภาษาเกอ-ย้ง เป็นคู่ขนานกับแขนงที่มีอยู่เดิม ได้แก่ แขนงจ้วง-ไต แขนงต้ง-ส่วย และแขนงหลี ทั้งสี่แขนงนี้อยู่ภายใต้สาขาภาษาที่ชื่อต้ง-ไถ (คำว่า “ต้ง” คือชื่อที่ภาษาจีนเรียกภาษาต้ง แต่ภาษาต้งเรียกตนเองว่า “กัม” ดังนั้นชื่อ ต้ง-ไถ กัม-ไท จ้วง-ต้ง จึงหมายถึงชื่อเดียวกัน ในหนังสือภาษาศาสตร์ของจีนที่ศึกษาภาษาของชนกลุ่มน้อยสาขานี้นิยมใช้ชื่อ **จ้วง-ต้ง** มากกว่า) โดยแขนงภาษาเกอ-ย้ง ที่เป็นแขนงที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้เป็นแขนงที่รวมภาษาเกอลาว ภาษาปู้ย้งและกลุ่มภาษาพบใหม่ของจีนเข้าไว้ด้วยกัน ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.2 การจัดแบ่งภาษาสาขาจ้วง-ต้งภายใต้โครงการ “สรรณิพนธ์รวมชุดการศึกษาวิจัยภาษาพบใหม่ในประเทศไทย” (1980 – ปัจจุบัน)

ข้อมูลการศึกษาภาษาแขนงจ้วง-ไต กลุ่มพบใหม่มีผลงานชิ้นสำคัญที่รัฐบาลจีนสร้างขึ้นจากโครงการการศึกษาภาษาของชนกลุ่มน้อยดังที่กล่าวถึงข้างต้น ผลงานหนังสือการพรรณนาภาษาแต่ละภาษาแม้จะเป็นงานที่ศึกษาไว้ค่อนข้างนานแล้ว แต่หลังจากโครงการดังกล่าวเสร็จสิ้นก็ไม่มีการศึกษาในลักษณะการพรรณนาภาษาที่สมบูรณ์ออกมาให้ได้อ่านกันอีก จะมีก็แต่เพียงบทความชิ้นเล็กๆ ปรายปราย ซึ่งศึกษาเป็นประเด็นๆ ไปเท่านั้น หนังสือที่เกิดจากโครงการของรัฐบาลจีนทั้งสองชุดจึงเป็นเสมือนคัมภีร์การศึกษาภาษาแขนงจ้วง-ไตของจีนมาตลอด ได้แก่

1. ยี่ซู่หยง.(1980) “ปริทรรศน์ภาษาปู้อี้” 喻翠容. (1980)

《布依语简志》 Y Cuirong.(1980) “Bùyī yǔ jiǎnzhì”

2. หลี่ต้าหว่ง เนี่ยซีเจิน และ ชิวเอ้อเฟิง.(1986) “ปริทรรศน์ภาษาไต” 李道勇、聂锡珍、邱鄂锋. (1986) 《傣语简志》 Li Daoyong、Nie Xizhen、Qiu Efeng. (1986) ” Dǎi yǔ jiǎnzhì”

3. เหว่ยชิงเหวินและถานกว่อเซิง.(1980) “ปริทรรศน์ภาษาจ้วง” 韦庆稳，覃国生.(1980) 《壮语简志》 Wei Qingwen, Tan Guosheng. (1980)“ Zhuàng yǔ jiǎnzhì”

4. เหลียงหมินและจางจวินหฺรู. (1997) การศึกษาวิจัยภาษาหลินเกา 梁敏，张均如.(1997) 《临高语研究》 Liang Min, Zhan g Junru. (1997).“Língāo yǔ yánjiū”

5. เหว่ยมา่วฝานและหว่ยชู่กวาน. (2011) การศึกษาวิจัยภาษาอู่เส้า 韦茂繁，韦树关.(2011) 《五色话研究》 Wei Maofan, Wei Shuguan.(2011) “Wūsè huà yánjiū”

3. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาภาษาแขนงจ้วง - ไต ในประเทศจีน 5 ภาษา คือ ภาษาไต ภาษาปู้อี้ ภาษาจ้วงภาษาหลินเกา และภาษาอู่เส้า โดยศึกษาในเชิงชาติพันธุ์วรรณา เน้นงานทางภาษาศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยที่พูด

ภาษาแขนงจ้วง – ไต ในประเทศจีน จากผลงานและทรรศนะของนักวิชาการจีน

4.ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ เทศกาลสำคัญ เป็นต้น

4.2 ข้อมูลทางภาษา ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สื่อสารสนเทศ บทความวิชาการและหนังสือที่เป็นผลงานการเขียนของนักวิชาการฝ่ายจีน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ เพื่อเรียบเรียงเนื้อหาเชิงพรรณนาภาษาตามลำดับชั้นทางภาษา *Language Hierarchy* โดยแบ่งหัวข้อการพรรณนาภาษาเรียงลำดับจาก ภาษาถิ่น และ ภาษาอุ้งสือ ตามลำดับ แต่ละภาษามีหัวข้อที่ต้องพรรณนา ได้แก่ 1.การจัดแบ่งตระกูลภาษา 2.ระบบเสียง แบ่งเป็น พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และโครงสร้างพยางค์ 3.วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ 4.ภาษาถิ่น และ 5.ภาษาเขียน

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาษา นำข้อมูลในข้อ 3.2 มาเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์หาลักษณะร่วมและลักษณะเปรียบเทียบนำไปสู่การชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของภาษา โดยกำหนดหัวข้อการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังนี้ 1.ความสัมพันธ์ของการจัดแบ่งตระกูลภาษา 2.ความสัมพันธ์ของระบบเสียง แบ่งเป็น พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ 3.ความสัมพันธ์ของวงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ 4.ประเด็นความสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะเด่น

เนื่องจากว่ายังมีอีก 3 ภาษาที่อยู่ใต้อาณาเขตนี้ได้แก่ภาษาปู้ ภาษาไตและภาษาจ้วง ซึ่งได้ทำการวิจัยไปก่อนหน้านี้แล้ว¹ จึงได้นำข้อมูลของ

¹ เมฆม สอดสองกฤษ. (2560) การศึกษาภาษาศาสตร์แขนงจ้วง-ไตในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน.วารสารอารยธรรมศึกษาโขง-สาละวิน. 8. (1) 15-52.

ทุกภาษามาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์โดยภาพรวมของภาษาแขนงนี้ การทำงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยการนำข้อมูลภาษาที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการและนำมาเปรียบเทียบกัน ข้อมูลหลักของแต่ละภาษานำมาจากหนังสือ 5 เล่มที่ได้ให้รายชื่อไว้ข้างต้นประกอบกับผลงานวิชาการประเภทบทความพจนานุกรมอีกจำนวนหนึ่งซึ่งจะได้ให้รายละเอียดไว้ในบรรณานุกรม เพื่อให้ผู้อ่านได้ตามสืบค้นและศึกษาในหัวข้ออื่นๆที่สนใจต่อไป

5. ผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลสังเขปทางชาติพันธุ์วรรณนาและความสัมพันธ์ของการจัดแบ่งตระกูลภาษา¹ จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์วรรณนาสามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

5.1.1 ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์หลินเกา เหลียงหมินและจางจวินหฺรู ได้ลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลภาษาของชาวหลินเกาในปี 1980 และได้รายงานเกี่ยวกับถิ่นฐานของชาวหลินเกาในหนังสือชื่อ “การศึกษาวิจัยภาษาหลินเกา” 《临高语研究 Línggāo yǔ yánjiū》 (Liang Min, Zhang Junru, 1997, 1) ว่า ชาวหลินเกามีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ตอนเหนือของมณฑลไห่หนาน (ไหหลำ) ได้แก่ ฝั่งตะวันออกเริ่มจากฝั่งแม่น้ำหนานตู้เจียงของอำเภอ โฉยงซาน (琼山县南渡江 Qióngshān xiàn Nándùjiāng) ไปจรดฝั่งทิศตะวันตกที่เมืองท่าซินอิง อำเภอหลินเกา (临高县新盈港 Línggāo xiàn Xīnyíng gǎng) เขตแดนทางทิศใต้เป็นพื้นที่ของตำบลจุนถานของอำเภอโฉยงซาน (琼

¹ ข้อมูลส่วนนี้ตัดตอนมาจากหนังสือเรื่อง นานาภาษาในประเทศจีนตอนใต้ ภาคที่ 2 ภาษาตระกูลไท เล่ม 2 (เมฆม, 2560) เนื่องด้วยพื้นที่ของบทความมีจำกัด จึงให้รายละเอียดได้พอสังเขปเท่านั้น ผู้สนใจขอให้ตามอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของชาวหลินเกาและชาวอู่เสื่อได้จากหนังสือเล่มดังกล่าว

山县的遵潭 Qióngshān xiàn de Zūntán) ตำบลปายเหลียนของ
อำเภอเฉิงมาย(澄迈县的白莲 Chéngmài xiàn de Báilián) ตำบล
หนานเฟิงของอำเภอดานเซียน (儋县的南丰 Dān xiàn de
Nánfēng) ทิศเหนือจรดช่องแคบโหยงโจว (琼州海峡 Qióngzhōu
hǎixiá) ดังนั้นประชากรชาวหลินเกาจึงมีพื้นที่อาศัยครอบคลุมพื้นที่
ของมณฑลไห่หนานรวม 5 อำเภอ คือ อำเภอหลินเกาทั้งหมด และ
บางส่วนของอำเภอดานเซียน อำเภอเฉิงมาย อำเภอโหยงชาน และ
ปริมณฑลของเมืองไห่โข่ว(海口 Hǎikǒu) รายงานในหนังสือเล่ม
ข้างต้นนี้บอกว่าในปี 1957 มีจำนวนประชากรที่พูดภาษาหลินเกา
ประมาณ 3 แสนคน ต่อมาการสำรวจสำมะโนประชากรปี 1980
รายงานว่า มีประชากรประมาณ 516,000 คน ข้อมูลจากเว็บไซต์ชื่อ
“ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศจีน” (中国民族信息网 Zhōngguó
Mínzú xìnxī wǎng) รายงานว่า ปี 1982 ปี 2000 และปี 2010 มี
ประชากรชาวหลินเกาเพิ่มขึ้นเป็น 520,000 คน 641,700 คน และ
725,100 คน ตามลำดับ โดยเสียงหมิ่นและจางจวินทงได้ให้ข้อมูล
สถิติประชากรชาวหลินเกาว่า มีชาวหลินเกาในอำเภอหลินเกามากที่สุด
คิดเป็น 91.6% รองลงมาเป็นอำเภอโหยงชาน 24.1% เฉิงมาย 10.4%
อำเภอดานเซียน 4.1% ที่เหลือกระจายอยู่ปริมณฑลของเมืองไห่โข่ว
ประวัติการตั้งถิ่นฐาน สรุปได้ว่าชาวหลินเกาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ที่อยู่
ปัจจุบันนี้มาก่อนหน้า 110 ปีก่อนคริสตกาลแล้ว แต่บันทึกหรือพงศาว
ดารโบราณไม่มีกล่าวถึงชาวหลินเกาว่าอพยพมาจากที่ใดเมื่อใดหรือแม้
แต่ตำนานเรื่องเล่าของชนเผ่าก็ไม่มีการอธิบายถึงการอพยพย้ายถิ่นเหมือนกับ
ชนเผ่าอื่นที่ให้อธิบายสืบสาวต้นตอได้ การที่ผู้คนสามารถสืบที่มาของบรรพ
บุรุษได้คงจะกินระยะเวลายาวนานนับสิบล้าน บรรพบุรุษชาวหลินเกา
อพยพเข้ามาตั้งรกรากบนพื้นที่ตอนเหนือของเกาะไห่หนานน่าจะ
ประมาณ 2500 ปีมาแล้ว ซึ่งก็ประมาณช่วงยุคชุนชิว พิจารณาจาก

เครื่องมือเครื่องมือและหลักฐานทางภาษาเรื่องการพัฒนาระบบเสียงวรรณยุกต์และคำลักษณะนามในภาษาจ้วง-ต้ง ก็ไม่น่าจะเกิน 3000 ปี

5.1.2 ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์อู่เสี่ยว ในงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่ถานเตอเลียง (Tan Deliang, 2006, 1) เสนอต่อมหาวิทยาลัยครุศาสตร์กว่างซี เรื่อง “การศึกษาวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาอู่เสี่ยวแห่งกว่างซี : ประวัติศาสตร์และปัจจุบัน” ได้ให้ข้อมูลสำมะโนประชากรของปี 2005 โดยรายงานว่ ในพื้นที่ชุมชนและคຸ້มบ้านเล็กๆของบ้านหย่งเล่อ ซึ่งเป็นพื้นที่ฝั่งทิศตะวันออกของอำเภอปกครองตนเองชาวเหมียวอำเภอหลงสู่ย มณฑลกว่างซี (广西融水苗族自治县永乐乡 Guǎngxī Róngshuǐ Miáozú zìzhìxiàn Yǒnglè xiāng) ว่ามีจำนวนประชากรชาวอู่เสี่ยวทั้งสิ้น 7000 คน ต่อมาข้อมูลจากการสำรวจครั้งล่าสุดในหนังสือเรื่อง “การศึกษาวิจัยภาษาอู่เสี่ยว” (Wei Maofan, Wei Shuguan, 2011,1) รายงานพื้นที่อยู่อาศัยและจำนวนประชากรชาวอู่เสี่ยวว่า มีประชากรที่พูดภาษาอู่เสี่ยวตั้งถิ่นฐานครอบคลุมพื้นที่ 2 ชุมชน คือ ชุมชนหย่งเล่อ (永乐 Yǒnglè) และชุมชนซีโม่ (西莫 Xīmò) มีประชากรรวมทั้งสิ้น 8869 คน ดังนี้

ชุมชนหย่งเล่อ มีชาวอู่เสี่ยวตั้งบ้านเรือนเป็นคຸ້มบ้านต่างๆ 6 คຸ້ม ได้แก่ เซี่ยถาน (下覃 Xiàtán) ป้ายหมา (白马 Báimǎ) ฝูหลู่ (扶芦 Fúlú) ฝูเหมิง (福蒙 Fúméng) ฝูฉวิน (福群 Fúqún) และเจียงจวิน (将军 Jiāngjūn) มีบ้านเรือนชาวอู่เสี่ยว 944 ครัวเรือน ประชากร 4545 คน

ชุมชนซีโม่ มีชาวอู่เสี่ยวตั้งบ้านเรือนเป็นคຸ້มบ้านต่างๆ 6 คຸ້ม ได้แก่ ซีจ้าย (西寨 Xīzhài) เลี้ยวโม่ (小莫 Xiǎomò) กงเฉวียน (龚杈 Gōngquán) ดีหว่าน (底晚 Dǐwǎn) ชวนซาน (川山 Chuānshān) และผิงตี้ (平地 Píngdì) มีบ้านเรือนชาวอู่เสี่ยว 949 ครัวเรือน ประชากร 4324 คน

นอกจากชุมชนข้างต้นยังมีชาวอู่เสี่ยวตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายอยู่ในชุมชนอื่น เช่น บ้านกຸ້นเป้ย (滚贝 Gǔnbèi) และบ้านอานไท่ (安太 Āntài) ซึ่งเป็นชาวอู่เสี่ยวที่อพยพมาจากชุมชนหย่งเล่อในอดีต

เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรน้อย และอาศัยผสมกลมกลืน ปะปนไปกับชนเผ่าอื่นหลายเผ่า ทำให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ของชาวอุ้อ้อไม่มีให้ศึกษาและสืบค้นมากนัก นับตั้งแต่มีการชูประเด็นภาษาอุ้อ้อขึ้นมา นักวิชาการจีนพยายามสืบค้นประวัติความเป็นมาของชาวอุ้อ้อ แต่ก็จบนทาง มีเพียงวิทยานิพนธ์ฉบับหนึ่งของ ถานเตอเลียง (Tan Deliang, 2006, 1) เสนอว่า ชาวอุ้อ้อเป็นชนที่สืบเชื้อสายมาจากกองกำลังทหารที่ราชสำนักหมิงส่งเข้ามาประจำการ เพื่อควบคุมชนกลุ่มน้อยในพื้นที่นี้ ยุทธวิธีที่ราชสำนักหมิงใช้ก็คือ 以蛮制蛮 Yǐ mán zhì mán “ใช้ชนกลุ่มน้อยควบคุมชนกลุ่มน้อย” กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ราชสำนักหมิงส่งมา สันนิษฐานว่ามาจากเมืองชิงหย่วน (庆远 Qìngyuǎn) หนานตาน (南丹 Nándān) มณฑลกว่างซี¹ ดังนั้นบรรพบุรุษของชาวอุ้อ้อก็น่าจะเป็นชนกลุ่มน้อยชาว “เหลียว” กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในพื้นที่มณฑลกว่างซินั่นเอง

5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับระบบเสียง แบ่งเป็นพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และโครงสร้างพยางค์

5.2.1 พยัญชนะ

นักวิชาการจีนวิเคราะห์ให้เสียงพยัญชนะภาษาแขนงต้ง-สู่ยแบ่งเป็นสี่ประเภทคือ พยัญชนะเดี่ยว และพยัญชนะเปลี่ยนเสียง ซึ่งแบ่งเป็นสามชนิดคือ พยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปากกับพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน เสียงพยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปากภาษาจีนเรียกว่า 唇化声母 Chún huà shēngmǔ ได้แก่พยัญชนะที่มีการออกเสียงฐานกรณธ์ของพยัญชนะเดิมควบคู่กับริมฝีปากคล้ายกับพยัญชนะควบกล้ำ กว- คว- ในภาษาไทย เสียงพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน² ภาษาจีนเรียกว่า 腭化声母 È huà shēngmǔ ซึ่งแบ่งได้อีกสองแบบ คือ

¹ เมืองชิงหย่วนปัจจุบันคือเมืองอี้โจว (宜州市 Yízhōu shì) หนานตานปัจจุบันคืออำเภอหนานตาน (南丹县 Nándān xiàn)

² เสียงพยัญชนะแบบนี้ในหนังสือ “นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์: ภาษาตระกูลไท” (สุริยา, 2548, 134) เรียกว่า “เสียงรอง” (secondary articulations) เป็นลักษณะของการออกเสียงรองเสริมกับการออกเสียงหลัก เสียงที่ภาษาจีนเรียกว่าพยัญชนะชุด

พยัญชนะที่มีการออกเสียงฐานกรณ์ของพยัญชนะเดิมควบคู่กับเพดานหน้า เสียงชนิดนี้คล้ายกับการออกเสียงภาษาไทย พย- สย- และพยัญชนะที่มีการออกเสียงฐานกรณ์ของพยัญชนะเดิมควบคู่กับเพดานหลัง เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของกลุ่มภาษาพบบ่อยกับภาษาที่จัดไว้ในแขนงจ้วง - ไต แต่เดิมในการเปรียบเทียบจึงจะนำข้อมูลของภาษาในแขนงนี้ซึ่งมีอยู่ ทั้งหมด 5 ภาษามานำเสนอ และเพื่อความสะดวกในการจัดตาราง จึงกำหนดใช้อักษรย่อของแต่ละภาษาคือ ภาษาบู้อี (B) ภาษาไต(D) ภาษาจ้วง (Z) ภาษาหลินเกา (L) และภาษาอู่เส้า (W) ข้อมูลเสียงพยัญชนะเป็นดังนี้

เปลี่ยนเป็นริมฝีปาก คือเสียง labialization เป็นการออกเสียงแบบห่อปากไปพร้อมกัน และเสียงที่ภาษาจีนเรียกว่าพยัญชนะชุดเปลี่ยนเป็นเพดาน คือเสียง palatalization เป็นการออกเสียงแบบยกลิ้นส่วนหน้าไปพร้อมกัน เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบแนวคิดทางภาษาศาสตร์จีน ในงานวิจัยนี้จึงจะเรียกชื่อตามแบบที่นักภาษาศาสตร์จีนใช้

3.1 มีเฉพาะในภาษาอู่อ้อย /p, 'b , b, ph, m, 'm , 'd, d, th, tsh, n, 'n, l , tɕ, tɕh, ɲ , 'ŋ, kh, ŋ , 'ŋ / และเสียงเปลี่ยนเป็น เพดานกับเสียงเปลี่ยนเป็นริมฝีปากพบว่า มีเฉพาะในภาษาอู่อ้อยเท่านั้น ภาษาหลินเกาไม่มี

3.2 มีเฉพาะในภาษาหลินเกาเนื่องจากเสียงพยัญชนะ ภาษาหลินเกามีน้อยกว่าภาษาอู่อ้อยมาก พยัญชนะที่ปรากฏในภาษาหลินเกาทุกเสียงก็ปรากฏอยู่ในภาษาอู่อ้อยทั้งหมด จึงไม่พบว่ามีพยัญชนะที่มีเฉพาะในภาษาหลินเกา

4. ภาษาอู่อ้อยและภาษาหลินเกามีพยัญชนะที่เกิดเป็นพยัญชนะ ทำได้เหมือนกัน ได้แก่ /-m, -n, -ŋ/ และพยัญชนะกัก /-p,-t,-k/ เฉพาะ ภาษาหลินเกาถิ่นหลินเกามีพยัญชนะท้าย /-ʔ/แต่ไม่พบในถิ่นโฉงซาน

เมื่อนำข้อมูลภาษาถิ่นแกนและภาษาผู้สื่อไปเปรียบเทียบกับภาษาในแขนงเดียวกันอีก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาผู้สื่อภาษาใต้และภาษาจ้วง ข้อมูลเป็นดังนี้

B	D	Z	W	L	B	D	Z	W	L	B	D	Z	W	L	B	D	Z	W	L	B	D	Z	W	L
p	p	p	p	ph	ph	b	b	b	b															
m	m	m	m	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
			m̥					n̥						n̥										n̥
			ʔm					ʔn						ʔn̥										ʔn̥
f	f	f	f	v	v	v	w	w	v	ʔv				ʔw										
t	t	t	t	th	th	th	th	th	th	ʔd	d	d	d	ʔd	d	s	s	s	s	s	s	s	s	s
te			e	e	e	e	te	te																
ts	ts		ts	ts					tsh	l	l	l	l	l	l									l̥
k	k	k	k	k			kh			y	x	x	x	x	x	x	x							
ʔ	ʔ	ʔ	ʔ	ʔ					h	h	h	h	h	h										
pj			pj				phj								ʔj									ʔj
			tj				thj																	lj
ɲw	xw	ɲv	fj		mj		mj						hw					hw						ɲw
w			wj				ɲj						nj					nj						ɲw
			ʔwj				ʔmj																	ʔɲw
kw	kw	kv	kw		khw		khw			kj			hj					hj						
			pw										khj					khj						

สรุปความสัมพันธ์ของระบบเสียงพยัญชนะของห้าภาษาได้ดังนี้

1. เสียงพยัญชนะที่มีร่วมกันทั้งห้าภาษา แบ่งเป็นสองประเภท คือ

1.1 ทั้งห้าภาษาเป็นเสียงเดียวกันทั้งหมด ได้แก่ / m,n, ɲ,

ŋ,f,t,s,l,j,k,ʔ/

1.2 เป็นเสียงเดียวกัน แต่มีหนึ่งหรือสองภาษาเป็นเสียงคล้ายคลึงกัน ได้แก่ /v/ เฉพาะภาษาอู๋เสื่อ เป็น /w/ และ /d/ เฉพาะภาษาปู้ฮี้กับภาษาอู๋เสื่อเป็น /ʔd/

2. พยัญชนะที่มีร่วมกันสี่ภาษา เสียงพยัญชนะที่จับกลุ่มกันสี่ภาษาไม่ได้เหมือนกันทุกกลุ่ม แต่มีลักษณะกระจัดกระจาย ดังนี้

2.1 พยัญชนะ /p/ ภาษาที่มีร่วมกันได้แก่ ภาษาปู้ฮี้ ภาษาไต ภาษาจ้วงและภาษาอู๋เสื่อ

2.2 พยัญชนะ /ts/ ภาษาที่มีร่วมกันได้แก่ ภาษาปู้ฮี้ ภาษาไต ภาษาอู๋เสื่อและภาษาหลินเกา

2.3 พยัญชนะ /h/ ภาษาที่มีร่วมกันได้แก่ ภาษาไต ภาษาจ้วง ภาษาอู๋เสื่อ และภาษาหลินเกา

2.4 พยัญชนะ /kw/ ภาษาที่มีร่วมกันได้แก่ ภาษาปู้ฮี้ ภาษาไต ภาษาจ้วงและภาษาอู๋เสื่อ (เฉพาะภาษาจ้วงเป็นเสียง /kv/)

3. พยัญชนะที่มีร่วมกันสามภาษา เสียงพยัญชนะที่จับกลุ่มกันสามภาษาไม่ได้เหมือนกันทุกกลุ่ม แต่มีลักษณะกระจัดกระจาย ดังนี้

3.1 พยัญชนะ /b/ มีร่วมกันในภาษาไต จ้วงและหลินเกา

3.2 พยัญชนะ /ɬ/ มีร่วมกันในภาษาปู้ฮี้ จ้วงและอู๋เสื่อ

3.3 พยัญชนะ /x/ มีร่วมกันในภาษาปู้ฮี้ ไต และหลินเกา

3.4 พยัญชนะ /pj, mj/ มีร่วมกันในภาษาปู้ฮี้ จ้วงและอู๋เสื่อ

4. พยัญชนะที่มีร่วมกันสองภาษา เสียงพยัญชนะที่จับคู่กันสองภาษาไม่ได้เหมือนกันทุกคู่แต่มีลักษณะกระจัดกระจาย ดังนี้

4.1 พยัญชนะ /ph,th/ มีร่วมกันในภาษาไตและอู๋เสื่อ

4.2 พยัญชนะ /ʔb/ มีร่วมกันในภาษาปู้ฮี้กับหลินเกา

4.3 พยัญชนะ / tɕ / มีร่วมกันในภาษาปู้ฮี้กับอู๋เสื่อ

4.4 พยัญชนะ / ʏ/ มีร่วมกันในภาษาปู่ีกับจ้วง

5. พยัญชนะที่เกิดเป็นพยัญชนะท้ายได้ ในทั้งห้าภาษาได้แก่ /p,t, k,m,n,ŋ/ เฉพาะภาษาหลินเกามีพยัญชนะท้าย /ʔ/ โดยออกเสียงเป็นเสียงกัก ไม่ระเบิด แต่ในการวิเคราะห์ระบบเสียงแบบจีน จะวิเคราะห์ให้พยัญชนะท้ายเป็นส่วนหนึ่งของสระ ซึ่งจะได้อธิบายในส่วนของสระต่อไป

5.2.2 สระ ภาษาทั้งห้ามีสระเดี่ยว สระประสมกับสระ สระประสมกับพยัญชนะท้าย และหน่วยเสียงพยัญชนะที่เกิดเป็นพยัญชนะท้าย /m,n,ŋ/ ซึ่งในการวิเคราะห์แบบจีนนับว่าเสียงนี้เป็นสระชนิดหนึ่ง ในส่วนของสระเดี่ยวมีดังนี้

ปู่ี	i		e	a			o	u	u	ɲ				
ไต	i		e	ɛ	a	ə	ɔ	o	u	u				
จ้วง	i		e	a		(ə)	o	u	u					
หลิน เกา	i		e	ɛ	a	ɐ	ə	ɔ	o	u				
อู่ เสื่อ	i	y	e		a		ə	ɔ		u		m	n	ŋ

จากการเปรียบเทียบสระเดี่ยวอธิบายได้ดังนี้

1. สระที่มีร่วมกันทั้งห้าภาษาได้แก่ /i, e, a, u/
2. สระที่มีเฉพาะภาษาไตได้แก่ ภาษาปู่ี / ɲ / ภาษาหลินเกาคือ / ɐ/ ภาษาอู่เสื่อคือ /y/
3. สระที่มีสองภาษาคือ /ɛ/ พบในภาษาไตและภาษาหลินเกา
4. สระที่มีในสามภาษาแบ่งเป็น สระ /ɔ/ พบในภาษาไต ภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสื่อ สระ /u/ พบในภาษาปู่ี ภาษาไตและภาษาจ้วง ไม่พบสระนี้ในภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสื่อซึ่งจัดเป็นกลุ่มภาษาพบใหม่
5. สระที่มีในสี่ภาษาแบ่งเป็น สระ / ə / พบในภาษาไต ภาษาจ้วง ภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสื่อ สระ /o/ พบในภาษาปู่ี ภาษาไต ภาษาจ้วงและภาษาหลินเกา ไม่พบในภาษาอู่เสื่อ

6. ในภาษาอู๋เส้า มีหน่วยเสียง / m₁ , n₁ , ŋ₁ / สามารถเกิดเป็นคำที่มีความหมายในตัวเองได้ ตามหลักภาษาจีนวิเคราะห์ให้เสียงนาสิกที่เกิดในตำแหน่งท้ายพยางค์เป็นเสียงสระชนิดหนึ่งในภาษาอู๋เส้ามีเสียงสระที่สามารถเกิดโดยอิสระได้

ในส่วนของสระประสม จากการเปรียบเทียบสระของภาษาทั้งห้าภาษา จะพบลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะของแต่ละภาษาอธิบายได้ดังนี้

1. โดยภาพรวมแล้วระบบเสียงสระสอดคล้องกัน คือ มีสระเดี่ยว สระประสม และสระที่มีหางสระ มีการเปรียบเทียบของความสั้นยาวของเสียงสระ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเด่นที่พบในภาษาตระกูลไท แต่ลักษณะการเกิดสระเสียงยาวมีลักษณะเฉพาะในแต่ละภาษา

a. ภาษาปู้อี้และภาษาจ้วงมีการเปรียบเทียบของสระสั้น-ยาว ทั้งที่เป็นสระเดี่ยว สระประสมกับหางสระนาสิกและสระประสมกับหางสระเสียงกัก

b. สระประสมภาษาไตกับภาษาอู๋เส้ามีการเปรียบเทียบของสระสั้น-ยาวเฉพาะสระ /a/ สระเดี่ยวเสียงอื่นไม่มีการเปรียบเทียบของสระสั้น-ยาว

2. ภาษาปู้อี้และภาษาหลินเกามีสระประสมสามเสียงที่ประสมกับเสียงสระด้วยกัน คือ /uai,iau/ แต่ภาษาอื่นไม่มี เมื่อเป็นเช่นนี้ สระประสม /ua,ia/ ในทั้งสองภาษาจึงสามารถประสมกับหางสระนาสิกและหางสระเสียงกักได้ด้วยเหมือนกัน ขณะที่ภาษาอื่นก็ไม่มีลักษณะเช่นนี้

3. ภาษาไต ภาษาจ้วง ภาษาหลินเกา ภาษาอู๋เส้ามีหางสระครบชุด คือ /m,n,ŋ/ และ /p,t,k/ แต่ภาษาปู้อี้ก็มีหางสระไม่ครบ คือ มี /m,n,ŋ/ และ /p,t/ ไม่มีหางสระ /k/

4. ภาษาปู้อี้และภาษาไตมีหางสระ /ŋ/ แต่ภาษาอื่นไม่มี

5. ภาษาไตและภาษาหลินเกามีสระกลาง /ə/ รวมทั้งสระประสมที่ประกอบด้วยเสียงสระ /ə/ ซึ่งเสียงสระนี้ไม่มีในภาษาอื่น

5.2.3 วรรณยุกต์

ภาษาปู้ฮื	35	33	13	53	31	11			
ภาษาไต	35	33	13	53		11			55
ภาษาจ้วง	35	33		42	31		24		55
ภาษาหลินเกาถิ่น หลินเกา		33	213			11			55
ภาษาหลินเกาถิ่นโฉ ยงชาน	35	33	13			11	24	44	55
ภาษาอู่เส้า	35			51	31		24	54	55

จากการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มภาษาพบใหม่จะเห็นว่าภาษาหลินเกาและภาษาอู่เส้ามีระบบเสียงวรรณยุกต์สอดคล้องกันน้อย อธิบายได้ดังนี้

1. เสียงวรรณยุกต์ที่มีร่วมกันของภาษาถิ่นหลินเกากับภาษาอู่เส้ามี 1 เสียง คือ /55/ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาถิ่นโฉยงชานพบว่าสอดคล้องกัน 3 เสียง ได้แก่ /24, 55, 35/
2. ภาษาหลินเกาส่วนใหญ่เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับ ได้แก่ /11, 33, 44, 55 / ส่วนภาษาอู่เส้าส่วนใหญ่เป็นเสียงวรรณยุกต์เลื่อนระดับ
3. เมื่อเปรียบเทียบทั้งห้าภาษาจะพบว่า เสียงวรรณยุกต์ที่มีร่วมกันมากกว่าสามภาษาขึ้นไปได้แก่ /24,35,33,31,11,13,55/ นอกนั้นเป็นวรรณยุกต์ที่พบน้อยกว่าสามภาษา คือ /24,53/หรือเป็นวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงใกล้เคียงกัน คือ /42-51, 44-54/ หรือบางเสียงก็มีเฉพาะในภาษาเดียวคือ /213/

5.2.4 โครงสร้างพยางค์

ภาษาปู้ฮื		cv	cvw	cvc	cvc	cvvw	
ภาษาไต		cv	cvw	cvc			
ภาษาจ้วง		cv	cvw	cvc			
ภาษาหลินเกา		cv	cvw	cvc	cvc	cvvw	
ภาษาอู่เส้า	c	cv	cvw	cvc			
		C ^c v	C ^c w	C ^c vC			

		^c CV	^c CW	^c CVC		
				^c C ^c VC		

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กับภาษาอื่นที่จัดอยู่ในแขนงเดียวกัน จึงได้นำข้อมูลภาษาบูอี่ ภาษาไตและภาษาจ้วงมาเปรียบเทียบกับ ซึ่งจากการเปรียบเทียบจะเห็นว่าภาษาในแขนงนี้ทั้งห้าภาษามีโครงสร้างพยางค์ร่วมกันและต่างกัน อธิบายดังนี้

1. โครงสร้างพยางค์ที่มีร่วมกันคือ /cv,cvw,cvc/
2. โครงสร้างพยางค์ที่มีสองภาษา คือ /cvcv/ พบในภาษาบูอี่และภาษาทลินเกา
3. เสียงเปลี่ยนเป็นริมฝีปากในภาษาบูอี่กับภาษาไตเป็นเสียง/-w/ แต่ภาษาจ้วงเป็นเสียง /-v/
4. ภาษาอู่เสื่อมีโครงสร้างพยางค์ที่ซับซ้อนกว่าภาษาอื่น เนื่องจากมีการวิเคราะห์ให้พยัญชนะต้นควบกล้ำเป็น/C^c/ความจริงแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอื่นๆจะพบว่าตรงกับเสียงที่ภาษาอื่นวิเคราะห์ให้เป็นเสียงเปลี่ยน ซึ่งมีสองเสียงคือ เสียงเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก/-w/ กับเสียงเปลี่ยนเป็นเพดาน /-j/ เมื่อเป็นเช่นนี้ โครงสร้างพยางค์ในภาษาอู่เสื่อ ก็ไม่แตกต่างจากภาษาอื่น คือเป็นโครงสร้างพยางค์ที่มีร่วมกันในทั้งห้าภาษา ได้แก่ /cv, cw, cvc/

5.3 ระบบคำ

5.3.1 คำโดด ลักษณะเด่นของภาษาแขนงจ้วง-ไต ในประเทศจีนคือเป็นคำโดด ไม่มีการเติมหน่วยคำเติม ไม่มีการแปรรูปคำศัพท์เพื่อให้คำทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างๆกัน จากข้อมูลพบว่า จำนวนพยางค์ของคำโดดมีแบบคำหนึ่งพยางค์ซึ่งเป็นคำที่มีมากที่สุด คำสองพยางค์มีจำนวนไม่มาก ส่วนคำสามพยางค์พบว่าเป็นคำยืมจากภาษาอื่น ดังนี้

จำนวน พยางค์	ภาษาปู้ฮี้	ภาษาไต	ภาษาจ้วง	ภาษาหลินเกา	ภาษาอู๋เสื่อ	ความหมาย
คำหนึ่ง พยางค์	di1	di4	dei1	mai2	li1	ดี
	ta1	ta6	ta1	da4	pja1	ตา
คำสอง พยางค์	fei2	fai2	vi2	vai2	hwi1	ไฟ
	li5le4	pi5nɛ2	lo4le2	-	คำสาม พยางค์	ปี
	da:u1di5	da:u1	da:u1dei5	lək8sai1	lau2	ดาว
	vu7Ɂ8va:u2	pok9	fok8fa:u2	fuat8	pha:u5	ฟอง
-	ว๓3 ɛ๓3	lo5 li5	-	tap8 te3	หฺย๓3 tu1	หฺย๓๓ (เซ้าซี้)
-	pha2 sa1	min2Ɂu2	-	-	-	รถบรรทุก
คำหลาย พยางค์	min4tsu4	sa?7 vat7	sa?7 di2	min4tok8	man2	ขนมเผ่า (ฮิมเจิน)
	-	sa?7 di2	-	tsɔk8	-	สลัด

-	sa4 pa4 ta4	-			จิปาละ
-	a7 xa7 la8	-			อักขระ
				ta2 ti3 te3	ปี
				ku2 kuk7 ku2	นกพิราบ

จากตารางข้างต้นอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. คำโดดหนึ่งพยางค์สามารถหาคำศัพท์รวมเชื้อสายกันได้ครบทั้งห้าภาษา และมีเป็นจำนวนมาก
2. คำสองพยางค์ภาษาขุ้อก็ใกล้เคียงกับภาษาจ้วง ในขณะที่ภาษาไตและภาษาอู้อู่สื่อเป็นคำหนึ่งพยางค์ที่มีลักษณะของการตัดพยางค์มาจากคำศัพท์รวมเชื้อสายในภาษาขุ้อกับภาษาจ้วง ส่วนภาษาหลินเกาเป็นคำที่ไม่ร่วมเชื้อสายกัน แต่มีลักษณะของการเติมพยางค์หน้าซึ่งก็เป็นลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาแขนงจ้วง-ไต
3. คำที่ภาษาไตเป็นคำสองพยางค์ ไม่มีใช้ในภาษาอื่น จึงพบว่าคำกลุ่มนี้อันมีคำมาจากภาษาจ้วง ซึ่งอาจเป็นคำสองพยางค์หรือมากกว่าก็เป็นได้

4. คำหลายพยางค์พบในภาษาไทย แต่ไม่ใช่คำไทแท้ โดยยืมมาจากภาษาอื่น (เช่น บาลี พม่า) เนื่องจากชาวไตนับถือพุทธศาสนา คำศัพท์เหล่านี้จึงติดมากับทาสวัดหรือธรรมะของพุทธศาสนา ส่วนคำหลายพยางค์ในภาษาอู๋เสื่อเป็นคำเลียนเสียงวัตถุสิ่งของหรือสัตว์ แล้วนำมาตั้งเป็นชื่อเรียก

5.3.2 คำประสม ระบบไวยากรณ์ภาษาจีนวิเคราะห์คำประสมโดยอาศัยความสัมพันธ์ของคำหน้าและคำหลัง เมื่อประสมกันแล้วเกิดเป็นความหมายใหม่หรืออาจจะยังคงหรือใกล้เคียงกับความหมายเดิม จากการนำข้อมูลคำศัพท์มาเปรียบเทียบกันพบว่า คำประสมในภาษาอู๋เสื่อ ไต จ้วง หลินเกาและอู๋เสื่อ มีวิธีการประสมคำเหมือนกัน คำที่ใช้เป็นคำเดียวกัน ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นก็มีความหมายเหมือนกัน แบ่งเป็น 5 แบบ ดังนี้¹

รูปแบบคำประสม	ภาษาอู๋เสื่อ	ภาษาไต	ภาษาจ้วง	ภาษาหลินเกา	ภาษาอู๋เสื่อ
แบบรวมคำ	ka:i1 tsu4 ชาย ชื่อ	pi6 ໂປງ4 พี่ น้อง	ta1 na3 ตา หน้า “หน้าตา”	na3 da1 หน้า ตา “หน้าตา”	lɿ1 wa:i6 ดี เลว “ดีร้าย”

¹ **แบบรวมคำ** คือการนำคำโดดสองคำที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน คล้ายกัน เกี่ยวข้องกันหรือตรงข้ามกันมาประกบกัน แต่ละคำมีความเป็นอิสระต่อกัน ไม่ได้มีคำใดทำหน้าที่อย่างใดต่อคำข้างเคียง ความหมายของคำยังเกี่ยวข้องกับคำเดิม **แบบขยายความ** คือการวางคำที่ทำหน้าที่ขยายตามหลังคำที่แสดงความหมายหลัก **แบบประธานกริยา** คือคำประสมที่คำหน้าทำหน้าที่เป็นประธาน คำที่ตามมาเป็นภาคแสดงของประธานข้างหน้านั้น **แบบเสริมความ** คือ คำประสมที่คำหน้าเป็นคำที่แสดงความหมายหลักส่วนคำที่ตามมาทำหน้าที่เสริมความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นแต่ไม่ใช้การขยายความ **แบบกริยากรรม** คือ คำประสมที่คำหน้าเป็นคำกริยาและคำที่ตามมาเป็นกรรมที่รับการกระทำของกริยาที่นำมาข้างหน้านั้น

	“การคำ ขาย”	“ญาติ พี่น้อง”			
แบบ ขยาย ความ	zam4 ta1 น้ำ ตา “น้ำตา”	nam4 ta1 น้ำ ตา “น้ำตา”	Yam4ta1 น้ำ ตา “น้ำตา”	nam4da1 น้ำ ตา “น้ำตา”	nam3 pja1 น้ำ ตา “น้ำตา”
แบบ ประธาน กริยา	pja3 zai2 ฟ้า ร้อง “ฟ้า ร้อง”	fa4 hɔŋ4 ฟ้า ร้อง “ฟ้า ร้อง”	pja3ɥai2 ฟ้า ให้ “ฟ้าร้อง”	loi2 hɔn3 ฟ้าร้อง ตะโกน “ฟ้าร้อง”	ɔŋ2 kɔŋ1 ฟ้าร้อง เสียง ดัง “ฟ้าร้อง”
แบบ เสริม ความ	ɥun3 pai1 ขึ้น ไป “ขึ้น”	xun3 pai1 ขึ้น ไป “ขึ้น”	hun3 pai1 ขึ้น ไป “ขึ้น”	kən3 bɔi1 ขึ้น ไป “ขึ้น”	ɔk8 hyn3 ลูก ขึ้น “ลุกขึ้น”
แบบ กริยา กรรม	zo4 na3 รู้ หน้า “รู้จัก”	hu4 na3 รู้ หน้า “รู้จัก”	yo4 na3 รู้ หน้า “รู้จัก”	ŋiap7 da1 ขยับ ตา “กระพริบตา”	thut7 pi2 ถอด หน้า “ลอกคราบ”

ตารางข้างต้น เหตุที่ไม่ได้นำคำที่มีความหมายเดียวกันมาเทียบกันก็เพราะว่าคำที่มีความหมายเดียวกันในบางภาษาใช้วิธีประสมคำต่างจากภาษาอื่นหรือบางภาษาก็ใช้คำคำอื่นมาประสมกันไม่ได้ใช้คำเดียวกันและวิธีเหมือนกันทั้งห้าภาษาคำที่นำมาใช้อาจจะเป็นคำเฉพาะเผ่าพันธุ์ตนเอง คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย หรือคำยืมจากภาษาจีนก็มี

5.3.3 การเติมคำ จากข้อมูลคำศัพท์พบว่าคำศัพท์ภาษาปู้ยี่ ไตจ้วง หลินเกา และอู่เสี้ยว นอกจากจะมีคำโดด (แบ่งเป็นคำพยางค์เดียว คำสอง

พยางค์ คำหลายพยางค์) และคำประสมแล้วดังที่อธิบายข้างต้นแล้ว ยังมีคำสองพยางค์อีกประเภทหนึ่งที่เกิดจากการเติมคำ คำที่นำมาเติมนี้บางคำจะแสดงความหมายก็ต่อเมื่อนำมาเติมหน้าคำอื่น บางคำก็นำคำที่มีความหมายในตัวเองมาใช้เพื่อบอกลักษณะร่วมบางอย่าง มีสองแบบคือ คำเติมหน้าและคำเติมหลัง ตัวอย่างคำเติมที่ทั้งห้าภาษามีร่วมกัน มีลักษณะดังนี้

ประเภท	คำ	ภาษา					
		ปู้	ไต	จ้วง	หลิน เกา	อู่เสื่อ	ความหมาย
คำเติม หน้า	ເພີ “ลูก” ma:k “หมาก”	ເພີ8 i:t7“อุงุ่น”	ma:k9 it7“อุงุ่น”	ma:k7 it7“อุงุ่น”	mak8 kɔm3 “ส้ม”	lik8 tin1 “นิ้วเท้า”	บอก ลักษณะ เป็นลูก เรียกชื่อ ผลไม้
	po “พ่อ”	po6luŋ2 “ลุง”	pɔ6loŋ1 “ลุง”	po6luŋ2 “ลุง”	be2 lau4 “พ่อ เฒ่า”	ใช้วิธีเติม หลัง	บอกเพศ ชาย
คำเติม หลัง	pu “เพศผู้”	kai5 pu4 “ไก่อผู้”	kai5 pu4 “ไก่อผู้”	kai5 ou4 “ไก่อผู้”	ใช้วิธี เติม หน้า	ma3 kɔŋ5 “ม้าตัว ผู้”	บอกเพศผู้ ใช้กับสัตว์
	me “แม่”	kai5me6 “ไก่อแม่”	kai5mɛ6 “ไก่อแม่”	kai5me6 “ไก่อแม่”	ใช้วิธี เติม หน้า	hwa:i1 ma:i5 “ควาย ตัวเมีย”	บอกเพศ เมีย ใช้กับ สัตว์

5.3.4 คำเสริมสร้อย ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของภาษาตระกูลไทคือการมีคำเสริมสร้อย ส่วนที่นำมาเติมเป็นคำเสริมสร้อยนี้ไม่มีความหมายในตัวเอง แต่ใช้เติมหลังคำอื่นเพื่อแสดงภาพพจน์ให้ชัดเจน จากข้อมูลพบว่าภาษาปู้ ไต จ้วง หลินเกาและอู่เสื่อล้วนมีลักษณะการเติมคำเสริมสร้อย โดย

ใช้วิธีเติมคำซ้ำที่ไม่มีความหมายไว้หลังคำหลัก รูปแบบ ABB ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา ปู้ฮี้	ภาษา ไต	ภาษา จ้วง	ภาษา หลินเกา	ภาษา อู่เส้า
diŋ3 toŋ4 toŋ4 “แดง แป้ตๆ”	dɛŋ1 vat8 vat8 “แดง แป้ตๆ”		hoŋ2* hiaŋ5 hiaŋ3 “แดงแป้ตๆ”	ŋau1 ŋom5 ŋom5 “เหม็น หึ่งๆ”
lap7 lum2 lum2 “ด้ามะ เหมื่อม”		dam1 da:t7 da:t7 “ด้ามะ เหมื่อม”	heu1 bat9 bat7’ “เขี้ยวปี้ตๆ”	loi2 ?ja:p7 ?ja:p7 “ ”
ʃa:u1 sa:t8 sa:t8 “ชาวจี้วะ”	ba:ŋ1 jɛʔ8 jɛʔ8 “บาง เฉียบ”		fiak8 hɔt9 hɔt9 “ชาว โพลนๆ”	ŋeŋ1 jɔk8 jɔk8 “สั้นยิกๆ”

5.3.5 คำยืมภาษาจีน

นักจากอดีตที่ชาวไทอาศัยปะปนอยู่กับชาวฮั่น และเหตุที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลจีนในฐานะพลเมืองของประเทศจีน ทำให้มีการใช้คำศัพท์ร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง จากการวิเคราะห์คำศัพท์ในกลุ่มคำยืมของภาษาปู้ฮี้ ภาษาไต และภาษาจ้วงพบลักษณะของคำประเภที่สัมพันธ์กับภาษาจีน อาจจัดว่าเป็นคำยืมได้ดังนี้ (ที่เรียกว่า “อาจ” เนื่องจากมีคำบางกลุ่มที่น่าสงสัยว่าไม่ได้ยืมแต่เป็นคำที่เคยใช้ร่วมกันแต่อดีต)

1. คำศัพท์ร่วมโบราณ ภาษาจีนเรียกว่า 同源词

Tóng yuán cí คือ คำศัพท์ที่พ้องกับภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์หรือสามารถสืบสาวขึ้นไปได้ถึงภาษาจีนโบราณภาษาจีนโบราณ สามารถสืบสาวได้ถึงภาษาจีนโบราณ

2. คำยืมเก่า เป็นคำที่พ้องกับคำโดดพยางค์เดียวในภาษาจีนหรือสามารถสืบสาวได้ถึงภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ ลักษณะเช่นนี้พบได้ในภาษาของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในประเทศจีน และโดยเฉพาะภาษาตระกูลไท เนื่องจากระบบคำของภาษาไทยและภาษาจีนเหมือนกัน ทำให้เกิดการยืมหรือใช้ร่วมกันมาแต่อดีตนานมาก ส่วนมากยืมมาจากภาษาจีนถิ่นที่อาศัยอยู่แวดล้อมใกล้เคียง

3. คำยืมใหม่ คือคำศัพท์ภาษาจีนกลาง หรือภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่นที่เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา สาธารณสุข เป็นต้น

ประเภทคำยืม	ภาษา	ตัวอย่างคำ		
คำศัพท์ร่วมโบราณ	ปู้	vi2	ʔan2	tɕim1
	ไต่	fai2	ʔɔn2	xam2
	จ้วง	fei2	ʔɔn2	kim1
	หลิน เกา	vɔi2	ʔɔn2	kim1
	ฮู่เส้า	hwi1	ʔen2	kjam1
	ไทย	ไฟ	เงิน	คำ(ทอง)

ประเภทคำ ยืม	ภาษา	ตัวอย่างคำ		
		จีน	火 huǒ ¹	银 yín ²
คำยืมเก่า	ปู้ฮื	maʔ8	mu2	tsa: ɲ6
	ไต	mək7	mɔ5	tsa.ɲ6
	จ้วง	mak8	mu6	ɛa: ɲ6
	หลิน เกา	mək8	ma4	sian4
	อู่เสี้ยว	mak8	mɔ6	tsəŋ6
	ไทย	หมึก	ม่	ช่าง
	จีน	墨 mò	磨 mó	匠 jiàng
คำยืมใหม่	ปู้ฮื	kun3tsa:n6ta: ɲ6	ke4min3	kun5ɲe4
	ไต	kon5sa:n2- ta:ɲ2	kə4min5	kon6ne4
	จ้วง	kun5ɛa:n3ta: ɲ3	kə2min3	kun6je2
	หลิน เกา	kun2san4daŋ	-	kun3 ɲep2
	อู่เสี้ยว	kɔŋ6 tɕha:n3 tɔŋ3	kjek7 meŋ6	kɔŋ1 nip8

¹ ภาษาจีนสำเนียงทางตอนใต้ เช่น กวางโจวออกเสียง /h/ เป็น /f/ คำว่า 火 huǒ ออกเสียงว่า /fo2/

² เสียงโบราณของคำนี้คือ /nɡrin/

³ ภาษาจีนสำเนียงทางตอนใต้ เช่น กวางโจวออกเสียงคำนี้ว่า gam1 หมิ่นหนานออกเสียงคำนี้ว่า gim1 ฉวนโจว (แต้จิ๋ว) ออกเสียงว่า gim1

*เชิงอรรถทั้งสามนี้ตรวจสอบข้อมูลเสียงภาษาจีนใน <http://cn.voicedic.com/>

ประเภทคำ ยืม	ภาษา	ตัวอย่างคำ		
		ไทย	พรรคคอมมิวนิสต์	ปฏิวัติ
	จีน	共产党 Gòngchǎndǎng	革命 gémìng	工业 gōngyè

5.3.6 ความสัมพันธ์ของภาษาแขนงจ้วง-ไตในประเทศจีนกับ ภาษาถิ่นไทยในประเทศไทย

หัวข้อนี้ออยู่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ แต่ในขณะที่เรียบเรียงเนื้อหาในส่วนการพรรณนาภาษาก็พบว่า มีคำศัพท์กลุ่มหนึ่งที่คล้ายคลึงกันกับภาษาถิ่นเหนือและภาษาถิ่นอีสานที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์กับภาษาไทย ผู้วิจัยจึงจะยกตัวอย่างคำศัพท์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาหัวข้ออื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตัวอย่างคำพ้องภาษาถิ่นไทยกับภาษาเขมรจ้วง-ไต

ไทย	เหนือ	อีสาน	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่ได้อ์
ยี่สิบ	ชาว	ชาว	ηi6tɕip8	sa:u2	ηei6 ɕip8	ηi4 tɕp8	ηi6ɕep8
ท่า	ญะ	เฮ็ด	ko4	het8	hit7	kit7	hɔk8
ถึง	ฮอด	ฮอด	taŋ2	hat8	taŋ2	daŋ1	tɔu5
กลับ	ปึก	เมื่อ	ta:u5	pak8	mau2	ləŋ1	ma1
จุ่มก (คั้ง)	คั้ง	คั้ง	dan1	hɔdan1	dan1	ɔəŋ1	ʔneŋ1
บ้าน	เฮื่อน	เฮียน	za:n2	hən2	ʒa:n2	lan2	ləŋ1
กั๊ด	ขบ	กั๊ด	ʒap8	xop7	hap8	kap8	ŋap7
พูด	อู่	เว้า	nau2	va6	nau2	kaŋ3*	kja:ŋ3*
ตรง (ตรงไป)	ซื่อ	สื้อ	tsiau6	suw6	so6	tən2	so3
เป็รียว	ซ่ม	ส่ม	som3	sum3	som3	hua3	sam3
ใคร	ไผ	ไผ	pu4lau2	phai1	pou4lau2	ləu2na3**	nu:u1
หาย	หาย	เสี้ย	toʔ7	se1	tok7	fai4	ɕɔ3
รอ คอย	ทา	ถ้า	tsa3	tha3	ɕa3	fɔu3	taŋ3
รองเท้า	เก็บ	เก็บ	ʒai2	xɛp7	hai:2	hai2	kiuk7

ตัวอย่างคำพ้องภาษาถิ่นไทยกับภาษาเขมรจ้วง-ไต							
ไทย	เหนือ	อีสาน	ปู้ฮื	ไต	จ้วง	หตินเกา	อู่เลื้อ
วัง	แฮ่น	แลน	ja:u6	len6	len6	deu2	pha:u3
โกทก	จู้	ตัว	jo6	tsu?7, to?7	lo4, jau6	ke1tsoŋ1	phin5
นาน	เมิน	โตน	na:i6	ma:n5	men6	fɔŋ3	kjeŋ2

จากตารางตัวอย่างคำข้างต้นจะพบร่องรอยความสัมพันธ์ของ คำศัพท์ของภาษาแฉ่งจ้วง-ไต 5 ภาษากับภาษาถิ่นตระกูลไทย อย่างคำที่ตรงกับคำภาษาไทยว่า “จุมก” ภาษาอื่นใช้คำว่า “ตั้ง” ขณะที่ในภาษาไทยใช้คำนี้ในความหมายถึงสันจุมก ยังมีคำอื่นอีกอย่างคำว่า บ้าน กัด ตรง เปรี้ยว ก็ สอดคล้องกันในกลุ่มภาษาถิ่นตระกูลไทยและภาษาแฉ่งจ้วง-ไตในประเทศ จีนแต่ในภาษาไทยคำอื่น และมีบางคำภาษาไทยก็มีใช้ แต่ใช้ในอีก ความหมายหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน หรือใช้เป็นส่วนหนึ่งของคำซ้อน เช่น คอยท่า ขบกัด เสียหาย เป็นต้น

5.4 ระบบไวยากรณ์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เลือกมานี้ เป็นลักษณะที่ปรากฏร่วมในภาษาตระกูลไท โดยพบว่าเป็นลักษณะที่สำคัญที่สามารถบ่งชี้ ได้ว่าเป็นรูปแบบไวยากรณ์ของภาษาตระกูลไท ลักษณะทางไวยากรณ์ บางอย่างยืมมาจากภาษาจีน ก็จะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากของภาษา ตระกูลไทยอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามลักษณะทางไวยากรณ์ที่พบในภาษา ตระกูลไทพบใหม่คือภาษาหลินเภากับภาษาอู่เส้า กับภาษาแฉ่งจ้วง-ไตแต่ เดิมคือภาษาปู้อี้ ไต และจ้วง อธิบายได้สองแบบคือ ลักษณะร่วมและลักษณะ เปรียบต่าง ดังต่อไปนี้

5.4.1 ลักษณะร่วม

(1) **โครงสร้างประโยคความเดียว** จากการเปรียบเทียบ โครงสร้างประโยคพื้นฐานของทั้งสามภาษาพบว่าโครงสร้างอย่างเดียวกัน คือ [S.V.O] ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

	S.	V.	O.	ความหมาย
ภาษาปู้อี้	ku1	kun1	yau4	ฉันทินข้าว
ภาษาไทย	hau2	kin1	xau3	
ภาษาจ้วง	kou1	kun1	hau4	
ภาษาหลินเภา	hau2	kon1	fia4	
ภาษาอู่เส้า	ku1	εuk7	kəu1	

(2) รูปแบบคำบ่งชี้ รูปแบบและตำแหน่งการวางคำบ่งชี้ในทั้งสามภาษาเหมือนกัน คือ [นาม + คำบ่งชี้] ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

ภาษา	คำนาม	คำบ่งชี้	ความหมาย	ภาษา	คำบ่งชี้	นาม	ความหมาย
ปู้ฮี้	pi1	ni4	ปีนี้	รูปแบบการใช้คำบ่งชี้ของภาษาอู๋เสื่อแตกต่างจากภาษาอื่น คือ ภาษาอู๋เสื่อ [คำบ่งชี้ + นาม] ซึ่งเป็นรูปแบบของภาษาจีน ดังนี้			
ไต	pi1	niʔ8					
จ้วง	pi1	nei4					
หลินเกา	vɔi2	nɔi4		ภาษาหลินเกา	kɔ5 (นี้)	tʃan6 (ตอน)	ตอนนี้

(3) การแสดงความเป็นเจ้าของ โครงสร้างของคำแสดงความเป็นเจ้าของในทั้งสามภาษามีรูปแบบเหมือนกัน คือ [นามที่ถูกเป็นเจ้าของ + คำแสดงความเป็นเจ้าของ (สามารถละได้) + ผู้ที่เป็นเจ้าของ] ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

	นามที่ถูกเป็นเจ้าของ	คำแสดงความเป็นเจ้าของ	ผู้ที่เป็นเจ้าของ	ความหมาย	หมายเหตุ
ภาษาปู้ฮี้	za:n2 (เรือน)	-	ku1	บ้านฉัน	รูปแบบไท
	ni4	ka:i5	ku1	นี่ของฉัน	
ภาษาไต	hən2 (เฮือน)	-	hau2	บ้านฉัน	
	niʔ8	xwŋ1	hau2	นี่ของฉัน	

	นามที่ถูก เป็น เจ้าของ	คำแสดง ความเป็น เจ้าของ	ผู้ที่เป็น เจ้าของ	ความหมาย	หมายเหตุ
ภาษา จ้วง	ɣa:n2 (เฮือน)	-	kou1	บ้านฉัน	
	nei4	tu6	kou1	นี่ของฉัน	
	ɣa:n2 (เฮือน)	ti6	kou1	บ้านของฉัน	
ภาษา หลินเกา	mit8 (มีด)		hau2 (ฉัน)	มีดฉัน	รูปแบบ จีน
	hau2	kw3	mit8	มีดของฉัน	
ภาษาอู่ เสื่อ	mw6 (เขา)	kw3	ɿen1 (เรือน)	บ้านของฉัน	
	mw6	-	ɿen1	บ้านฉัน	

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า ภาษาจ้วงนอกจากจะมีวิธีการแสดงความเป็นเจ้าของในภาษาจ้วงเองแล้ว ยังมีการยืมคำแสดงความเป็นเจ้าของมาจากภาษาจีนด้วย คือคำว่า 我的 de ภาษาจ้วงออกเสียงว่า /ti6/ ซึ่งเป็นเสียงภาษาจีนโบราณ ส่วนโครงสร้างของการแสดงความเป็นเจ้าของภาษาอู่ ภาษาไต และภาษาจ้วงเป็นรูปแบบไท คือ [นามที่ถูกเป็นเจ้าของ + คำแสดงความเป็นเจ้าของ (สามารถละได้) + ผู้ที่เป็นเจ้าของ] ส่วนภาษาอู่เสื่อเป็นแบบจีน คือ [ผู้ที่เป็นเจ้าของ + คำแสดงความเป็นเจ้าของ (สามารถละได้) + นามที่ถูกเป็นเจ้าของ] ขณะที่ภาษาหลินเกามีใช้ทั้งแบบไทและแบบจีนควบคู่กันไป

(4) การขยายความ ภาษาอู่ ไต จ้วงมีรูปแบบการขยายความเหมือนกัน คือ มีทิศทางจากหน้าไปหลัง [คำหลัก+ส่วนขยายความ]

		คำหลัก	ส่วนขยาย ความ	ความหมาย	
ภาษาปู้ อ๋	นาม	za:n2 บ้าน	mo5 ใหม่	บ้านใหม่	แบบไท
	กริยา	im5 อิ่ม	la:i1 หลาย	อิ่มมาก	แบบไท
	คุณศัพท์	di1 ดี	la:i1 หลาย	ดีมาก	แบบไท
ภาษาไทย	นาม	so3 เลื้อ	deŋ1 แดง	เลื้อแดง	แบบไท
	กริยา	xa:n4 คร้าน	phɛu1 เกินไป	เกียจคร้าน เหลือเกิน	แบบไท
	คุณศัพท์	kai6 ไกล	phɛu1 เกินไป	ไกลเกินไป	แบบไท
ภาษา จ้วง	นาม	oi3 อ้อย	va:n1 หวาน	อ้อยหวาน	แบบไท
	กริยา	ɣa:i2 เขียน	dei1 ดี	เขียนสวย	แบบไท
	คุณศัพท์	va:n1 หวาน	ɣau6 cai4 เหลือเกิน	หวาน เหลือเกิน	แบบไท
ภาษา หลินเกา	นาม	lan2 บ้าน	nau4 ใหม่	บ้านใหม่	แบบไท
		lim2 kou1 หลินเกา	hin4 อำเภอ	อำเภอหลิน เกา	แบบจีน
	กริยา	lai2 lai4 ซี้	boi1 ไป	ไปอย่างช้า ๆ	แบบจีน

		คำหลัก	ส่วนขยาย ความ	ความหมาย	
	คุณศัพท์	xək8 sɔ3 มาก	ep8 แคบ	แคบมาก	แบบจีน
ภาษาอู๋ เส้า	นาม	lən1 เรื่อน	mɔ5 ใหม่	บ้านใหม่	แบบไท
		mɔ5 ใหม่	ən1 เรื่อน	บ้านใหม่	แบบจีน
	กริยา	pa:i1 ไป	kɔn5 ก่อน	ไปก่อน	แบบไท
		kɔn5 ก่อน	pa:i1 ไป	ไปก่อน	แบบจีน
	คุณศัพท์	sa:ŋ1 สูง	ma:ŋ2 มาก	สูงมาก	แบบไท
		han3 มาก	sa:ŋ1 สูง	สูงมาก	แบบจีน

นอกจากนี้ภาษาอู๋ยังมีรูปแบบและคำที่ยืมมาจากภาษาจีน คือ [ส่วนขยายความ (很 hěn “มาก”) + คำหลัก] ขณะที่ภาษาไตสิบสองปีนนากรั้มีรูปแบบเดียวกันนี้ แต่เป็นคำศัพท์ภาษาไตเองไม่ได้ยืมมาจากภาษาจีนเหมือนอย่างภาษาอู๋ ส่วนภาษาหลินเกาและอู๋เส้ามีใช้ทั้งรูปแบบไทและรูปแบบจีน สลับไปมาทั้งสองแบบ ดังนี้

ภาษา	ส่วนขยายความ	คำหลัก	ความหมาย
ภาษาอู๋	xun6 มาก	di1 ดี	ดีมาก
ภาษาไต	tsat8 มาก	hɔn4 ร้อน	ร้อนมาก
ภาษาหลินเกา	xək8 sɔ3 มาก	ep8 แคบ	แคบมาก
ภาษาอู๋เส้า	han3 มาก	sa:ŋ 1 สูง	ร้อนมาก

(5) การบอกตำแหน่ง รูปแบบการใช้คำบอกตำแหน่งของภาษาปู้อี ไตและจ้วงเหมือนกัน คือ [คำบอกตำแหน่ง + คำนามบอกสถานที่] ดังนี้

	คำบอกตำแหน่ง	คำนามบอกสถานที่	ความหมาย	
ภาษาปู้อี	dau1 ใน	za:n2 เรือน	ในบ้าน	แบบไท
ภาษาไต	nai2 ใน	hən2 เอือน	ในบ้าน	แบบไท
ภาษาจ้วง	dau1 ใน	ya:n2 เอือน	ในบ้าน	แบบไท
ภาษาหลินเกา	zun1' บน	sɛŋ1' ภูเขา	บนภูเขา	แบบไท
ภาษาอู่เสี้ยว	na2 นา	lɔ:u1 ใน	ในนา	แบบจีน

จากตารางข้างต้นจะเห็นลักษณะเด่นของภาษาอู่เสี้ยวที่ใช้คำศัพท์เฉพาะเผ่าพันธุ์ แต่โครงสร้างเป็นแบบภาษาจีน ขณะที่ภาษาอื่นเป็นแบบภาษาไททั้งหมด

5.4.2 ลักษณะเปรียบเทียบ

(1) โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ ภาษาไตกับภาษาจ้วงมีโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบเหมือนกัน คือ [A + เรื่องที่เปรียบเทียบ + คำแสดงการเปรียบเทียบ(กว่า) + B] ดังข้อมูลต่อไปนี้

	A	เรื่องที่เปรียบเทียบ	คำแสดงการเปรียบเทียบ(กว่า)	B	ความหมาย	
ภาษาไต	hau2 เฮา	suŋ1 สูง	lə1 เหนือ	mɯŋ2 มิ่ง	ฉั่นสูงกว่า เอือ	แบบไท
ภาษาจ้วง	kou1 กู	sa:ŋ1 สูง	kva5 กว่า	min2 มิ่ง	ฉั่นสูงกว่า เอือ	แบบไท

ภาษา หลิน เกา	hau2 เฮา	haŋ1 สูง	kua3 กว่า	mɔ2 มิ่ง	ฉันสูงกว่า เออ	แบบไท
ภาษา อู่เส้า	ku1 กู	sa:ŋ1 สูง	fa:i3 กว่า	ŋ2 มิ่ง	ฉันสูงกว่า เออ	แบบไท

แต่ภาษาอู่อี้เป็นโครงสร้างเหมือนกับภาษาจีน คือ [A + คำแสดงการเปรียบเทียบ (比 bǐ) + B + เรื่องที่เปรียบเทียบ] คำแสดงการเปรียบเทียบก็เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาจีน ขณะที่ภาษาหลินเกาและภาษาอู่เส้ามีใช้ทั้งแบบไทและแบบจีน ดังข้อมูลต่อไปนี้

	A	คำแสดง การ เปรียบเทียบ (กว่า)	B	เรื่องที่ เปรียบเทียบ	ความหมาย	
ภาษาอู่ อี้	ku1 กู	pi6 กว่า	mɔŋ2 มิ่ง	sa:ŋ1 สูง	ฉันสูงกว่า เออ	แบบจีน
ภาษา หลิน เกา	hau2 เฮา	bi4 กว่า	mɔ2 มิ่ง	haŋ1 สูง	ฉันสูงกว่า เออ	แบบจีน
ภาษาอู่ เส้า	ku1 กู	pi3 กว่า	ŋ2 มิ่ง	sa:ŋ1 สูง	ฉันสูงกว่า เออ	แบบจีน

(2) การใช้คำลักษณนาม โครงสร้างคำลักษณนาม ภาษาอู่อี้กับภาษาจ้วงเหมือนกัน และเป็นรูปแบบเหมือนกับภาษาจีน คือ [จำนวน + ลักษณนาม + นาม] ดังข้อมูลต่อไปนี้

	จำนวน	ลักษณ นาม	นาม	ความหมาย	
ภาษาอู่ อี้	tsip8 สิบ	tu5 ตัว	kai3 ไก่อ	ไก่อสิบตัว	แบบจีน

ภาษาจ้วง	ɕip8 ลิบ	tu2 ตัว	kai5 ไก่	ไก่ลิบตัว	แบบจีน
ภาษา หลินเกา	it7 เอ็ด	bun3 เล่ม	sek7 หนังสือ	หนังสือหนึ่ง เล่ม	แบบจีน
ภาษา อู่ เสื่อ	soŋ1 สอง	tɕo2 ตัว	ka:i5 ไก่	ไก่สองตัว	แบบจีน

แต่ภาษาไตและภาษาอู่เสื่อต่างจากภาษาข้างต้น คือ [นาม + จำนวน + ลักษณะนาม] ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับภาษาไทย ส่วนภาษาหลินเกามีใช้ทั้งรูปแบบไทและรูปแบบจีน ดังข้อมูลต่อไปนี้

	นาม	จำนวน	ลักษณะ นาม	ความหมาย	
ภาษาไต	kai5 ไก่	sip7 ลิบ	to1 ตัว	ไก่ลิบตัว	แบบไท
ภาษาหลิน เกา	nok8 นก	tam6 สาม	hu2 cl.	นกสามตัว	แบบไท

6. บทสรุป ในหัวข้อสุดท้ายนี้เป็นการสรุปภาพรวมเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาในแขนงจ้วง-ไต ในประเทศจีน สี่ประเด็น ได้แก่ 1.สรุปเรื่องการจัดแบ่งตระกูลภาษา 2.สรุปเรื่องระบบเสียง 3.สรุปเรื่องระบบคำและระบบไวยากรณ์ และ 4.สรุปความสัมพันธ์

6.1 สรุปเรื่องการจัดแบ่งตระกูลภาษา

การจัดแบ่งตระกูลภาษาของนักวิชาการจีน จัดภาษาปู้อี้ ภาษาไต และภาษาจ้วง เป็นสมาชิกในตระกูลภาษาใหญ่ จีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต เมื่อมีการค้นพบภาษาหลินเกาและภาษาอู่เสื่อ มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางภาษาแล้ว จึงได้จัดเข้าเป็นสมาชิกใหม่ในแขนงจ้วง-ไต หัวข้อนี้เป็นการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการจัดแบ่งตระกูลภาษา ชื่อเรียกถิ่นที่อยู่ ภาษาถิ่น และจำนวนประชากร ดังนี้

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ชื่อเรียก	ชื่อเรียก	ไต	จ้วง	หลินเกา	อยู่เสื่อ
ทางการ จีน	บู้อี (布依族) Bùyī Zú	ไต (傣族) Dǎizú	จ้วง (僮族) Zhuàng Zú	หลินเกา (临高) Língāo	五色 Wuse	อยู่เสื่อ
เรียก ตนเอง	อักษรบู้อี : Buxyaix, บู้อี (布依 Bùyī) บู๋หย่าอี (布雅伊 Bùyǎyī) บู้อิ่ง (布仲 Bùzhòng) บู๋หราว (布饶 Bùráo) บู๋มาน (布曼 Bùmàn)	ไตเลื้อ หรือ ไตลือ (傣仂 Dǎilè) ไต หย่า (傣雅 Dǎiyǎ) ไต เหนือ หรือ ไตน่า (傣那 Dǎinà) ไต เป็ง (傣绷 Dǎibēng)	อักษรจ้วง : Bouxcuengh บู้อูจุง /pou4 tsu:ŋ6/ หรือ /pou4 ɕuŋ6/ (อักษรจีนเขียน ว่า 布壮 Bù Zhuàng) เป็น ชื่อเรียกตนเอง ของชาวจ้วงใน พื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันตก	/ʔaŋ3 vo3/ หรือ /ʔaŋ3 kaŋ3 vo3/ ความหมายคือ /ʔaŋ3/ “คำ นำหน้า เรียกชื่อคน” /kaŋ3/ “พูด” /vo3/ “ถิ่น”	/e55 hwen51/ แปล ความหมาย ตรงตัวว่า “เอี - คน (คนเอี)” /kja: ŋ55 e55 ko55/ แปล ความหมาย ตรงตัวว่า “พูด-เอี-ภาษา	

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			และภาคเหนือ ของมณฑล กว่างซี ปู้ย่าย /pu4 jci4/ (อักษร จีนเขียนว่า 布 依 Bùyī) เป็น ชื่อเรียกตนเอง ของชาวจ้วง บางส่วนใน พื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันตก เฉียงเหนือของ มณฑลกว่างซี		(คนพูดภาษา อู่)”

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			และบริเวณ ตอนเหนือของ เขตปกครอง ตนเองชาวจ้วง ชาวแม้วเมือง เหวินซาน มณฑล ยูนนาน ซึ่งคำเรียกชื่อนี้ เป็นชื่อเดียวกัน กับชื่อที่ชาวปู้อี เรียกตัวเอง ปู้หน่ง /pu4 noŋ2/ (อักษร จีนเขียนว่า 布		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			依 Bùnóng) เป็นชื่อเรียก ตนเองของชาว จ้วงบางส่วนใน พื้นที่ภาค ตะวันตกของ มณฑลกว่างซี และบริเวณ ตอนใต้ของเขต ปกครองตนเอง ชาวจ้วง ชาว เหมียวเมืองเห วินซาน มณฑลยูนนาน		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>บูต่าย /bu6 dai2/ (อักษร จีนเขียนว่า 布 岱 Bùdài) เป็นชื่อเรียก ตนเองของชาว จ้วงบริเวณ อำเภอคายหยี่ วน(开远 Kāi yuǎn) อำเภอ หม่าลี่ (麻栗 Má lì) อำเภอ เหวินซาน (文 山</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู๊	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>Wénshān) ของมณฑลยูน นาน มีชาวจ้วง บริเวณบ้าน จินหลง(金龙 Jīnlóng) อำเภอหลงโจว (龙州 Lóng zhōu) มณฑล กว่างซี เรียก ตนเอง คล้ายกันว่า โฟ ถ่าย /pho6 thai2/</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>ปู้ตี้ /pu4 to3/ (อักษร จีนเขียนว่า 布 士 Bùtǐ) เป็น ชื่อเรียกตนเอง ของชาวจ้วง บริเวณเมืองโย วเจียง(右 江 Yòu jiāng) มณฑลกว่างซี ในขณะที่ยกฝัง คือชาวจ้วง บริเวณเมืองจ้าว เจียง มณฑล</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			กวางซี เรียก ตนเองว่า กั้น โท้ /kwn2 tho3/ คำว่า /kwn2/ ใน สี่นี้แปลว่า “คน” ปั่วหม่าน /pou4 mɑ:n2/ (อักษรจีนเขียน ว่า 布曼 Bùmàn) เป็น ชื่อเรียกตนเอง		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			ของชาวจ้วง บริเวณเมืองเท อฉือ(河池 世 Héchí) มณฑลกว่างซี ไป๋บ้าน /pou4 ba:n3/ (อักษรจีนเขียน ว่า 布斑 Bùbān) เป็น ชื่อเรียกตนเอง ของชาวจ้วง บริเวณเมือง		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาลัว-ต้ง แขนงภาษาลัว-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>อู่หมิง (武鸣) Wǔ míng) มณฑลกว่างซี ปู้หล่าว /pou4 lau2/ (อักษรจีนเขียน ว่า 布佬 Bù lǎo) เป็นชื่อ เรียกตนเอง ของชาวจ้วง บริเวณเมือง เฟิงซาน(凤山 Fèng shān) มณฑลกว่างซี</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาลัว-ตั้ง แขนงภาษาลัว-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>นอกจากนี้ยังมี ชื่อเรียกที่ชาว จ้วงถิ่นต่างๆ เรียกตัวเองอีก หลายชื่อ เช่น บู้ย่าง (布样 Bùyàn g) บู้ เยว่(布 越 Bùyue) บู้มา(布那 Bùnà) หนงอาน(侗安 Nóng'ān) บู้ เพียน (布 偏</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			Bùpiān) ภูห ล่าว(土佬 Tǔlǎo) เกา หลาน(高栏 Gāo lán) ปู้ หมิ่น(布敏 Bùmǐn) ปู้หลง (布陇 Bùlǒn g) ปู้ตง(布东 Bùdōn g) เป็นต้น	นักภาษาศาสตร์ ตะวันตก เรียกชื่อภาษา นี้	ชาวฮั่นที่อยู่ แวดล้อมพูด ภาษาจีนถิ่น นี้
ผู้เขียนเรียก	Bouyei, Puyi, Buyei,Buyi	Dai,Tai (เอกสาร ภาษาอังกฤษ)			

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี (เอกสาร ภาษาอังกฤษ)	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
				หลายชื่อ เช่น Loi, Be, Limko, Limko Loi ชาวอันมีคำ เรียกชาว / ꨀꨂꨠ ꨆꨣꨣꨣ / ว่า “หลี่แก๊” (熟黎 Shú lí) ชาวอันพื้นถิ่น (แคะ) บ้างก็ เรียกว่า /loi kua? / “พวก หลี่” หรือแม่	ไก้อ่า (土拐 话 Tǔguǎi huà) เรียกพวก นี้ว่า /e55 เอ55/ “อ้าย หล่าว” (欸佬 Āi Lǎo) และเรียกภาษา ของชาวอู่เสื่อว่า /ꨀꨂꨠ ꨆꨣꨣꨣ wa24/ แปล ความหมายตรง ตัวว่า “ห้า สี

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อยู่สื่อ
ชื่อในยุคโบราณ	บันทึกสมัยโบราณของจีนมีคำเรียกชนกลุ่มนี้หลายชื่อ เช่น เทลิว (僚) Liáo) หมาน (蛮 Mán) จ่งเจีย (仲家 Zhòngjiā) หลี่เทลิว (俚僚 Lǐ Liáo) หมาน	ในสมัยฮั่นและจีน เรียกว่าเตียนเยว่ (滇越 Diānyuè) ต่าน (掸 Dǎn) ซาน (擅 Shàn) เทลิว (僚)	สมัยโจว ชื่อ เทลิว (僚 Liáo) หลี่ (俚 Lǐ) เหนียวตู้ (乌浒 Niúhǔ) ในสมัยฮั่นและสมัยถัง กลุ่มชนชื่อถง (僮 Tóng) ฤ่ (土 Tǔ)	เรียกว่า /oi naŋ/ “คนหลี่” ภาษาจีนแคะ เรียกว่า Be ชาวหลินเกาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ปัจจุบันนี้มา ก่อนหน้า 110 ปี ก่อนคริสตกาลแล้ว แต่บันทึกหรือพงศาวดาร	ภาษา (ภาษาหลี่)” ไม่มีข้อมูล

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อยู่เสมอ
	เหยี่ยว (蛮僚 Mán Liáo) อี้ เหยี่ยว(夷僚 Yí Liáo) สมัยเว่ย จินหนานเป่ย์ (魏晋南北 Wèi Jìn Nán Běi) ถึง สมัยถัง รวมชาวปู้ อี้และชาวจ้วงเป็น กลุ่มเดียวกัน เรียกชื่อว่าหลี่ เหยี่ยว (俚僚 Lǐ Liáo) หนาน เหยี่ยว(蛮僚	Liáo) และ จิ่วเหยี่ยว (鸠僚 Jiūliáo) ใน สมัยถัง และซ่ง เรียกว่าจินฉือ (金齿 Jīnchǐ) เหย ฉือ (黑齿 Hēi chǐ) หนางหมาน (茫蛮 Mán gmán) ป้าย	ในสมัยซ่ง ก่อนที่ราชวงศ์ ฉินจะเรือง อำนาจเข้า ปกครองหลิ่ง หนาน (岭南 Lǐngnán) มี กลุ่มชนกลุ่ม หนึ่งอาศัยอยู่ที่ หลิ่งหนานอยู่ ก่อนแล้ว (ปัจจุบันคือ มณฑลกว่างตง และกว่างซี) ชน	โบราณไม่มี กล่าวถึงชาว หลินเกาว่า อพยพมาจากที่ ใด เมื่อใด	

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
	<p>Mán Liáo) และ อีหลิว(夷僚 Yí Liáo) หลังยุคห้า ราชวงศ์ (五代 Wǔdài) เรียก ชาวปู้อีว่า จังเจีย (仲家 Zhòng jiā) ในสมัยซ่ง เรียกชาวจ้วงว่า “จ้วง” (僮 Zhuàng)</p>	<p>อี(白衣 Bāi yī) ชื่อปายอี นี้บางตำรา เขียนด้วย ตัวอักษร ต่างกันใน ออกเสียง ต่างกัน เล็กน้อย เช่น ปายอี(百夷 Bǎiyí) ปายอี (白夷 Bái yí) ไปอี (伯 夷 Bóyí)</p>	<p>กลุ่มนี้เป็นชน กลุ่มย่อยใน กลุ่มชนร้อยเผ่า สองกลุ่ม คือ ซี หว่าและถั่วเยว่</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
ข้อมูล ประวัติศาสตร์	ชื่อบรรพ บุรุษ	จนถึงสมัย ราชวงศ์ชิง เรียกชนกลุ่ม นี้ว่า ป่ายอี้(摆夷 Bǎiyí)	ชนร้อยเผ่า ชื่อ ป่ายเยว่(百越 Bǎiyuè) ใน สมัยโบราณ มี ความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับกลุ่ม ชนชื่อ ซีโ้ว (西 瓯 Xī'ōu)	ชนร้อยเผ่า ชื่อ ป่ายเยว่(百越 Bǎiyuè) สาขาซีโ้ว (西瓯 Xī'ōu) และถั่วเยว่ (骆 越 Luòyuè)	ชนกลุ่มน้อย ชาว “เหลียว” (僚 Liáo) กลุ่ม ใดกลุ่มหนึ่งใน พื้นที่มณฑล กว่างซี

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
ถิ่นที่อยู่	เขตปกครองตนเองเฉียนหนาน (黔南 Qiánnán) เฉียนซีหนาน (黔西南 Qíánxīnán) เผ่าปู้ฮี้และเผ่าเหมี่ยว (布依族 苗族自治州 Bùyī Zú Miáo Zú zìzhìzhōu) ในเขตเมือง		และลัวเยว่ (另略 Luòyuè) อาศัยอยู่กระจัดกระจาย		
มณฑล กุ้ยโจว					

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อยู่เสื่อ
	อานซุ่น(安顺) Ānshùn) และ เมืองกุ้ยหยาง(贵 阳 Guiyáng)				
มณฑล ยูนนาน	เขตปกครอง ตนเองเสียนตง หนาน เผ่าเหมียว และเผ่าต้ง (黔东南 苗族侗族自 治州 Qiándōn gǎn Miao Zú Dòng Zú zìzhìzhōu) อำเภอหงเหวิน (	เขตปกครอง ตนเองเผ่าไต สิบสองปันนา (西双版纳 Xīshuāng bǎnnà) เขต ปกครอง ตนเองเผ่าไต เผ่าจิ่งโพ(景 颇族自治州)	เขตปกครอง ตนเองเผ่าจ้วง และเผ่าเหมียว มณฑลยูนนาน		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
	<p>铜仁 Tóngrén) ของเมืองจุนอี้ (遵 义市 Zūnyì) อำเภอปี้เจีย (毕 节 Bijie) ของ เมืองฉิวานส์ย (六盘水 Liùpánshuǐ) และเมืองหลัวผิง (罗平 Luópíng)</p>	<p>Jīngpō Zú zìzhìqū) เมืองเต๋อหง(德宏 Déhóng) อำเภอ ปกครอง ตนเองเผ่าไต เผ่าว่า (傣族 佤族自治县 Dǎi Zú Wǎ Zú zìzhìxiàn) เมืองเกิงหม่า(</p>			

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
		耿马 Gěng mǎ) อำเภอ ปกครอง ตนเองเผ่าไต เผ่าลาหู่ (傣 族拉祜族自 治县 Dǎi Zú Lǎhù Zú zìzhìxiàn) เมืองเม็ง เหมี่ยน(孟连 Mènglián) และมีกรังจัด			

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
		กระจายอยู่ตามเมืองอื่นๆ อีกกว่า 30 เมือง เช่น ซินผิง(新平 Xīnpíng) หยวนเจียง(元江 Yuánjiāng) จินผิง (金平 Jīnpíng)			
มณฑลเสฉวน	เมืองหนิงหนาน (宁南 Níngnán)		อาศัยอยู่กระจัดกระจาย		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮั้ว และเมืองฮุ้ยหลี่ (会理 Huìlǐ)	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			เขตปกครองตนเองเผ่าจ้วง มณฑลกว่างซี		ชุมชนหย่ง เลอ (永乐 Yǒnglè) และชุมชนซี โม (西莫 Xīmò) ใน พื้นที่อำเภอ ปกครองตนเอง ชาวเหมียว อำเภอหรงสู่ย มณฑลกว่างซี (

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
					广西融水苗族自治县永乐乡 Guǎngxī Róngshuǐ Míaozú zìzhìxiàn Yǒnglè xiāng)
มณฑล กว่างตง			อำเภอปกครอง ตนเองชาว เหยาชาวจ้วง เหลียนชาน		
มณฑล หูหนาน			อาศัยอยู่ กระจัดกระจาย		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
มณฑล ไห่หนาน				มีพื้นที่อาศัย ครอบคลุม พื้นที่ของ มณฑลไห่หนาน หนานรวม 5 อำเภอ คือ อำเภอหลินเกา ทั้งหมด และ บางส่วนของ อำเภอตาน เซี่ยน อำเภอ เฉิงม้าย อำเภอ โผยงชาน และ บริเวณของ	

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อุ๋เสื่อ
ภาษาถิ่น	ใช้เกณฑ์เรื่องเสียง ปฎิภาค และวง คำศัพท์ แบ่งเป็น 3 สำเนียงภาษา ถิ่น ได้แก่ 1.ภาษาถิ่นเฉียนหน นาน (黔黔南 qiánán) 2.ภาษาถิ่นเฉียน จง (黔中qián zhōng)	ใช้เกณฑ์ ภูมิศาสตร์ แบ่งเป็น 4 สำเนียงภาษา ถิ่น ได้แก่ 1. ถิ่นต๋อง (德宏傣语 Déhóng Dǎiyǔ) 2. ถิ่นสิบสอง ปันนา (西双版纳 版纳傣语	ใช้เกณฑ์ทาง ภูมิศาสตร์ ประกอบกับ เกณฑ์ทาง ภาษาแบ่งภาษา จ้วงออกเป็น สองถิ่น คือ ภาษาจ้วงเหนือ กับภาษาจ้วงใต้ แล้วในแต่ละ ภาษาถิ่น มี	เมืองไท่ฮั๋ว (海 口 Hǎikǒu) ภาษาหลินเกาที่ อำเภอหลินเกา และเฉิงมาย พบว่ามีความสัมพันธ์ กันใกล้ชิด จึง จัดเป็นภาษาถิ่น หนึ่งเรียกว่า “ถิ่นหลินเกา” และอีกถิ่นหนึ่ง คือภาษาหลิน เกาที่อำเภอได๋	ไม่มี แต่ นักภาษาศาสตร์ จีนมีแนวโน้มว่า ควรจัดภาษาอุ๋ เสื่อให้เป็น ภาษาถิ่นหนึ่ง ของภาษาจ้วง จากเดิมที่ภาษา จ้วงแบ่งเป็น ภาษาจ้วงเหนือ ภาษาจ้วงใต้ ภาษาอุ๋เสื่อ

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
	3.ภาษาถิ่นเฉียนซี (黔西qiánxī)	Xīshuāng bǎnnà Dǎiyǔ 3. ถิ่นหงจิน (红金傣语 Hóngjīn Dǎiyǔ) 4. ถิ่นจินผิง (金平傣语 Jīnpíng Dǎiyǔ)	ภาษาถิ่นย่อย ดังนี้ 1.ภาษาจ้วง เหนือ มี 7 ถิ่น ย่อย ได้แก่ กุ้ย เป่ย(桂北 Guì běi) หลิวเจียง (柳江 Liújiāng) หงสู ยทอ(红水河 Hóngshuǐ hé) ยงเป่ย(邕 北 Yōng běi) โย่วเจียง(右江	ยงชาน พบว่ามี ระบบเสียง ไวยากรณ์ที่ แตกต่างจาก สองถิ่นข้างต้น จึงแยกออกมา เป็นภาษาถิ่น อีกถิ่นหนึ่ง เรียกชื่อว่า “ถิ่น โถยชาน”	นับเป็นภาษา จ้วงถิ่นที่สามชื่อ ว่า ภาษาจ้วง ถิ่นอู่เสื่อ

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	ปู้ฮั	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			<p>Youjiāng) ภัย เจียน(桂边) Gui biān) ชิว เป่ย(邕北 Qiū bēi) 2.ภาษาจ้วงใต้ มี 5 ถิ่นย่อย ได้แก่ ยงหนาน(邕南 Yōng nán) จ้วงเจียง (左 Zuǒ jiāng) เต๋อจิ่ง(德靖 Déjǐng) เยี่ย นกวาง (砚广</p>		

ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาจ้วง-ไต	บู้อี	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
			Yán guǎng) เหวินหม่า(文 麻 Wén má)		
จำนวน ประชากร กร ปี 2010 ¹	2,870,034 คน	1,261,311 คน	16,926,381 คน	725,100 คน	8,869 คน

¹ ข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานสำมะโนประชากรแห่งชาติครั้งที่ 6 สำนักงานยกรัฐมนตรีจีน 国务院第六次全国人口普查办公室 Guówuyuán dì liù cì quánguó rénkǒu pǔchá bàngōngshì) เข้าใจได้จาก http://www.stats.gov.cn/zjt/zdtjgz/zgrkpc/dlcrkpc/dlcrkpcw/201104/t20110428_69407.htm ประกาศ ณ วันที่ 28 เมษายน 2011 สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 สิงหาคม 2559

จากข้อมูลสรุปข้างต้นจะเห็นว่า ชาวปู้อี้ ชาวไต ชาวจ้วง ชาวหลิน เกาและชาวอู่เส้อมีประวัติความเป็นมาาร่วมกัน คือ เป็นสมาชิกในกลุ่มชนร้อยเผ่าที่ชื่อ ปายเยว่ ชนร้อยเผ่า ชื่อ ปายเยว่(百越 Bǎiyuè) สาขาซีโอะ (西瓯 Xī'ou) และลั่วเยว่ (骆越 Luòyuè) โดยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มชนชื่อ “เหลียว” แต่เมื่อพิจารณาชื่อที่แต่ละชนเผ่าเรียกตนเองจะพบว่า ชาวปู้อี้มีความใกล้ชิดกับชาวจ้วงมากกว่าชาวไตคือ ทั้งสองชนเผ่ามีคำนำหน้าว่า “ผู้” ที่แปลว่า “คน” เหมือนกัน ทั้งยังมีชื่อเรียกที่พ้องแบบสลับกันด้วย กล่าวคือ ชาวปู้อี้บางถิ่นเรียกตัวเองว่า “ปู้จิ่ง” (คนจ้วง) ขณะที่ชาวจ้วงบางถิ่นก็เรียกตัวเองว่า “ปู้ย่าย” (คนอี้) และยังมีคำที่ทั้งสองชนเผ่าเรียกตัวเองเหมือนกันอีกด้วย คือ “ปู้หม่าน หรือ ปู้มาน” ในส่วนของภาษาพบใหม่ ชาวหลินเกามีคำเรียกตนเองขึ้นด้วยคำว่า /ŋaŋ3/ เป็นนำหน้าเรียกชื่อคนคล้ายกับที่ชาวปู้อี้ ชาวไต ชาวจ้วงมีคำว่า “ผู้” นำหน้า ส่วนภาษาอู่เส้อมีคำนำหน้าเรียกตนเองว่า “อ้าย” เช่นเดียวกัน

ในด้านการตั้งถิ่นฐานของชาวจ้วงกระจายเป็นบริเวณกว้าง ทำให้ครอบคลุมถิ่นที่อยู่ของชาวปู้อี้ทั้งหมด นั่นก็หมายความว่า ชาวปู้อี้กับชาวจ้วงอาศัยอยู่ร่วมกันและใกล้ชิดกัน ขณะที่ชาวไตมีถิ่นฐานที่อยู่ใกล้ชิดกับชาวปู้อี้ และชาวจ้วงเฉพาะที่มณฑลยูนนานเท่านั้น ถิ่นฐานของชาวหลินเกาแยกตัวออกจากกลุ่มชนที่พูดภาษาแขนงเดียวกันทั้งหมด คือ อพยพไปตั้งถิ่นฐานบนเกาะไหหลำหนาน ส่วนชาวอู่เส้อมีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่มณฑลกว่างซี จึงมีความใกล้ชิดกับชาวจ้วงถึงขั้นที่นักภาษาศาสตร์มีแนวคิดจัดภาษาอู่เส้อให้เป็นภาษาถิ่นย่อยหนึ่งของภาษาจ้วง เรียกชื่อว่าภาษาจ้วงถิ่นอู่เส้อ

ในด้านจำนวนประชากรจะเห็นว่าชาวจ้วงมีจำนวนประชากรมากที่สุดนับเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนประชากรอาศัยครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างมาก รองลงมาคือชาวปู้อี้ ชาวไต ชาวหลินเกา และชาวอู่เส้อมีจำนวนประชากรน้อยกว่ากลุ่มอื่นมาก เนื่องจากชาวจ้วงมีจำนวนประชากรมาก ตั้งถิ่นฐานกระจายเป็นบริเวณกว้าง อาศัยเกณฑ์ทางภูมิศาสตร์ ภาษาจ้วงมีภาษาถิ่นสองถิ่นคือ ภาษาจ้วงเหนือและภาษาจ้วงใต้ ภาษาปู้อี้มีภาษาถิ่นสามถิ่น คือ ภาษาถิ่นเฉียนหนาน ภาษาถิ่นเฉียนจง และภาษาถิ่นเฉียนซี ส่วน

ภาษาไตมีสี่ถิ่นย่อย คือ ถิ่น เต๋อหง ถิ่นสิบสองปันนา ถิ่นหงจิน และถิ่นจินผิง
ภาษาหลินเกามีสองถิ่นคือ ถิ่นหลินเกาและถิ่นโฉยงซาน ส่วนภาษาอู่เสื่อไม่มี
ภาษาถิ่น แต่มีแนวโน้มถูกจัดเข้าเป็นภาษาถิ่นของภาษาจ้วง

6.2 สรุปเรื่องระบบเสียง

ภาษา	พยัญชนะ		สระ		สระประสม		ทางสระ		วรรณยุกต์		โครงสร้างพยางค์
	ต้น	ควบกล้ำ (พยัญชนะเปลี่ยนเสียง)	เดี่ยว	ยาว	สองเสียง	สามเสียง	นาสิก	เสียงกัก	สระเปิด	สระปิด	
ปู้ฮี้	23	2 -j	7	มี	13	2 /uai,iau/	/m,n,ŋ/	/p,t,ʔ/	6	4	/+c+v±v±v ±c/
ไต	19	-	9	มี	15	-	/m,n,ŋ /	/p,t,k,ʔ /	6	4	/+c+v±v±c/
จ้วง	18	3 2 (- v)	6	มี	12	-	/m,n,ŋ /	/p,t,k/ /	6	4	/+c+v±v±c/
หลิน เกา (L.)	17	-	7	ไม่มี	13	2 /uai,iau/	/m,n,ŋ /	/ p, t, k, ʔ /	4	2	/+C+V±V±V±C+T /

ภาษา	พยัญชนะ		สระ		สระประสม		ทางสระ		วรรณยุกต์		โครงสร้างพยางค์
	ต้น	ควบกล้ำ (พยัญชนะ เปลี่ยน เสียง)	เดี่ยว	ยาว	สอง เสียง	สามเสียง	นาสิก	เสียงกัก	สระ เปิด	สระ ปิด	
หลิน เภา (Q.)	18	-	9	ไม่มี	15	2 /uai,iauw/	/m,n,ŋ /	/ p, t, k/	7	6	/+C+V±V±V±C+T /
อุ้เสื่อ	33	15	7	มีเฉพาะ สระ /a/ เมื่อ เกิดเป็น สระ ประสม หน้า สระตัว อื่น	11	-	/m,n,ŋ /	/ p, t, k/	5	2	/ [±] C+C [±] C ±V ±V ±C +T/

คำอธิบาย (ภาษาจ้วง-ไตเดิม ได้แก่ภาษาปู้อี้ ภาษาไต และภาษาจ้วง ภาษาพบใหม่คือ ภาษาหลินเกาและภาษาอู่เส้า)

1. ภาษาจ้วง-ไตเดิม ภาษาปู้อี้มีจำนวนเสียงพยัญชนะมากที่สุด คือ 23 เสียง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาพบใหม่จะเห็นว่า ภาษาอู่เส้ามีมากที่สุด คือ 33 เสียง
2. ภาษาจ้วง-ไตเดิมทั้งสามภาษามีพยัญชนะควบกล้ำที่เรียกว่า “พยัญชนะเปลี่ยนเสียง” สองแบบคือ พยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน/-j/ กับพยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก /-w/ โดยที่ทั้งสามภาษามีพยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก /-w/ จำนวน 2 เสียงเหมือนกัน ส่วนภาษาพบใหม่จะเห็นว่า ภาษาหลินเกาไม่มีพยัญชนะเปลี่ยนเสียง แต่ภาษาอู่เส้ามีพยัญชนะเปลี่ยนเสียงมากกว่าทุกภาษา คือ /-j/ จำนวน 15 เสียง และ /-w/ จำนวน 7 เสียงตามลำดับ ภาษาจ้วง-ไตเดิมทั้งสามภาษามีการเปรียบเทียบต่างของสระสั้น-ยาว แต่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเป็นสระประสม แต่สระเดี่ยวไม่มีการเปรียบเทียบของความสั้นยาว ภาษาพบใหม่ภาษาหลินเกาไม่มีการเปรียบเทียบต่าง ส่วนภาษาอู่เส้ามีเฉพาะสระ /a/ เมื่อเกิดเป็นสระประสมหน้าสระตัวอื่น
3. ภาษาจ้วง-ไตเดิมมีเพียงภาษาปู้อี้ที่มีสระประสมสามเสียง ขณะที่ภาษาอื่นไม่มี ส่วนภาษาพบใหม่มีสระประสมสามเสียงในภาษาหลินเกา แต่ภาษาอู่เส้าไม่มี
4. ทุกภาษามีทางสระนาสิก (พยัญชนะท้ายนาสิก) เหมือนกัน คือ /m,n,ŋ/
5. ทางสระเสียงกักในภาษาจ้วง-ไต มีสี่เสียง คือ /p,t,k,ʔ/ โดยที่ภาษาไตกับภาษาหลินเกามีครบทั้งสี่เสียง ภาษาจ้วงกับภาษาอู่เส้ามีสามเสียง คือ /p,t,k/ ภาษาปู้อี้ไม่มีทางสระ /-k/ ภาษาจ้วงไม่มีทางสระ /ʔ/
6. ภาษาจ้วง-ไตเดิมทั้งสามภาษามีจำนวนระดับเสียง

วรรณยุกต์เท่ากัน คือ เสียงวรรณยุกต์สระเปิด 6 เสียง และวรรณยุกต์สระปิด 4 เสียง แต่ระดับการหักเหของเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน ส่วนภาษาพบใหม่มีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ทั้งวรรณยุกต์สระเปิดและวรรณยุกต์สระปิดน้อยกว่าภาษาจ้วง-ไตเดิม

7. โครงสร้างพยางค์ภาษาไตและภาษาจ้วงเหมือนกัน คือ $/+c+v\pm v\pm c/$ แต่ภาษาปู่ีมีสระประสมสามเสียง ทำให้โครงสร้างพยางค์ต่างจากภาษาอื่น คือ $/+c+v\pm v\pm v \pm c/$ ภาษาหลินเกามีโครงสร้างพยางค์เหมือนภาษาปู่ี ส่วนภาษาอู่เสื่อเนื่องจากมีพยัญชนะเสียงกักนำพยัญชนะอื่น $/ʔ-/$ ทำให้โครงสร้างพยางค์ซับซ้อนกว่าทุกภาษา

6.3 สรุปเรื่องระบบคำและไวยากรณ์

จากการเปรียบเทียบระบบคำและระบบไวยากรณ์ของภาษาจ้วง-ไตเดิม คือ ภาษาปู้ฮั๊วไตและจ้วง กับภาษาพม่าใหม่ คือ ภาษาทลินเกาและภาษาอู๋เต้อ พบลักษณะร่วมและลักษณะเบี่ยงต่าง ซึ่งจะได้แสดงในตารางสรุปต่อไปนี้

ภาษา	ปู้ฮั๊ว	ไต	จ้วง	ทลินเกา	อู๋เต้อ
ระบบคำ					
คำโดด	หนึ่งพยางค์	มี	มี	มี	มี
	สองพยางค์	คำพยางค์ ต้นคู่หรือสระคู่	คำพยางค์ ต้นคู่หรือสระคู่	คำพยางค์ ต้นคู่หรือสระคู่	คำ พยางค์ ต้นคู่หรือ สระคู่
	หลายพยางค์	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มี
คำประสม (A คือคำหลัก)	แบบรวมคำ	A+A	A+A	A+A	A+A
	แบบขยายความ	A+B	A+B	A+B	A+B
	แบบประธาน กริยา	A+B	A+B	A+B	A+B

ภาษา	ปู่	โต	จิวัง	หลินเกา	อู่เสื่อ
B ทำหน้าที่ ขยายหรือเสริม ความ)	แบบเสริมความ	A+B	A+B	A+B	A+B
	แบบกริยากรรม	A+B	A+B	A+B	A+B
การเติมคำ (A คือคำหลัก B คำเติม)	เติมหน้า	B+A	B+A	B+A	B+A
	เติมท้าย	A+B	A+B	A+B	A+B
คำเสริมสร้อย	ABB	ABB	ABB	ABB	ABB
คำยืมจาก ภาษาจีน	คำศัพท์ร่วม โบราณ	มี	มี	มี	มี
	คำยืมเก่า	มี	มี	มี	มี
	คำยืมใหม่	มี	มี	มี	มี

ภาษา	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ	
ระบบไวยากรณ์						
ลักษณะร่วม (A คือคำหลัก B ทำหน้าที่ ขยายหรือเสริม ความ)	ประโยคความเดียว	ประธาน+กริยา+กรรม				
	รูปแบบคำบ่งชี้	นาม+คำบ่งชี้				
	การแสดงความเป็นเจ้าของ	นามที่ถูกเป็นเจ้าของ	คำแสดงความเป็นเจ้าของ + เจ้าของ			
		เจ้าของ	เจ้าของ+ คำแสดง ความเป็น เจ้าของ + นามที่ถูก เป็นเจ้าของ			
การขยายความ	A+B	A+B	A+B	A+B	A+B	
	B+A	B+A	-	B+A	B+A	

ภาษา	ปู้ฮี้	ไต	จ้วง	หลินเกา	อู่เสื่อ
	การบอกตำแหน่ง	คำบอกตำแหน่ง + คำบอกสถานที่			คำบอก สถานที่+ คำบอก ตำแหน่ง
ลักษณะเปรียบเทียบ ต่าง (A ประธาน B เรื่องที่เปรียบเทียบ C คำแสดงการ เปรียบเทียบ D ผู้ที่ถูกเปรียบเทียบ)	การเปรียบเทียบ	ABCD	ABCD	ABCD ACDB	ABCD ACDB
	การใช้ลักษณนาม	เลข+ ลักษณ นาม+นาม	เลข+ลักษณ นาม+นาม	นาม+ เลข+ ลักษณ นาม	เลข+ ลักษณ นาม+นาม
		นาม+เลข+ ลักษณนาม			

6.4 สรุปความสัมพันธ์

หัวข้อนี้จะนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชาติพันธุ์วรรณนา การจัดแบ่งตระกูลภาษา ระบบเสียง ระบบคำและไวยากรณ์ที่ปรากฏมาเปรียบเทียบให้เห็นความเชื่อมโยงของกลุ่มชนที่พูดภาษาอู๋ไต และจ้วง เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ที่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อบ่งชี้ความสัมพันธ์		B	D	Z	L	W
ข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนา						
1. การตั้งถิ่นฐาน	มณฑลกุ้ยโจว	/		/		BZ
	มณฑลยูนนาน	/	/	/		BDZ
	มณฑลเสฉวน	/		/		BZ
	มณฑลกว่างซี			/	/	ZW
	มณฑลกว่างตง			/		Z
	มณฑลหูหนาน			/		Z
2. บรรพบุรุษ	มณฑลไห่หนาน				/	L
	1. เกี่ยวข้องกับชาวปายเยว่	/	/	/	/	BDZL
	2. เกี่ยวข้องกับชาวมู	/				B
	3. เกี่ยวข้องกับชาวหลีเยว่	/	/	/		BDZW

ข้อบ่งชี้ความสัมพันธ์		B	D	Z	L	W
3. ชื่อเรียกในยุคโบราณ	1. เกี่ยวข้องกับชื่อ /zhong/	/		/		BZ
	2. เกี่ยวข้องกับชื่อ /man/	/	/			BD
	3. เกี่ยวข้องกับชื่อ /yi/	/	/			BD
	4. เกี่ยวข้องกับชื่อ /liao,lao/	/	/	/		BDZW
4. ชื่อเรียกปัจจุบัน	1. มีคำว่า “ผู้”	/		/		BZ
	2. มีคำว่า “จ้วง”	/		/		BZ
	3. มีคำว่า “ไต”		/	/		DZ
การจัดแบ่งตระกูลภาษา						
1. ตระกูล สาขา แขนง	ตระกูลจีน-ทิเบต สาขาจ้วง-ต้ง แขนงจ้วง-ไต	/	/	/	/	BDZLW
2. ภาษากลุ่ม	1. แบ่งตามภูมิศาสตร์		/			D
	2. แบ่งตามลักษณะทางภาษา	/				B
	3. แบ่งตามภูมิศาสตร์และลักษณะทางภาษา			/	/	ZL
ระบบเสียง						

ข้อบ่งชี้ความสัมพัทธ์		B	D	Z	L	W
1.พยัญชนะ	1.มีการเปรียบเทียบของพยัญชนะเสียงก้องกับไม่ก้อง	/	/	/	/	/
	2.มีการเปรียบเทียบของพยัญชนะพ่นลมกับไม่พ่นลม	/	/			/
	3.มีพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเสียงริมฝีปาก /-w/	/	/	/		/
	4.มีพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเสียงเพดานแข็ง /-j/	/		/		/
	5.มีพยัญชนะนาสิกครบสี่เสียง /m,n,ŋ,ŋ/	/	ไม่มี	/	/	/
	6.พยัญชนะเสียงก้องมีการออกเสียง /ʔ-/ นำ	/	η		/	/
	7.พยัญชนะเสียงก้องมีการออกเสียงนาสิกนำ					/
2.สระ	1.มีการเปรียบเทียบของเสียงสระสั้นยาวเมื่อเป็นสระประสม	/	/ (a)	/		/ (a)
	2.มีสระประสมสองเสียง	/	/	/	/	/
	3.มีสระประสมสามเสียง	/				/
	4.มีทางสระนาสิก /m,n,ŋ/	/	/	/		
	5.มีทางสระ /p,t/	/	/	/	/	/
	6.มีทางสระ /k/		/	/		

ข้อบ่งชี้ความสัมพันธ์		B	D	Z	L	W
	7.มีทางสระ /r/	/	/	/	/	BDL
3.วรรณยุกต์	1.มีวรรณยุกต์สระเปิด	/	/	/	/	BDZLW
	2.มีวรรณยุกต์สระปิด	/	/	/	/	BDZLW
4.พยางค์	1./+c+v±v±v ±c/	/	/	/	/	BL
	2./+c+v±v±c/	/	/	/	/	BDZ
	3./ ^{±c} +C ±V ±V ±C +T/	/	/	/	/	W
ระบบคำ						
1.คำเต็ม	1.คำเต็มหน้า	/	/	/	/	BDZL
	2.คำเต็มหลัง	/	/	/	/	BDZW
2.คำโดด	1.พยางค์เดียว	/	/	/	/	BDZLW
	2.สองพยางค์	/	/	/	/	BDZLW
	3.คำซ้ำ	/	/	/	/	BDZLW
	4.คำซ้ำสระคู่ หรือ พยัญชนะคู่	/	/	/	/	BDZLW
	5.คำเสริมสร้อย	/	/	/	/	BDZLW
	6.คำหลายพยางค์	/	/	/	/	DW

ข้อบ่งชี้ความสัมพันธ์		B	D	Z	L	W
3. คำประสม	มีวิธีการประสมคำสองพยางค์	/	/	/	/	/
4. คำยืม	1. คำศัพท์ร่วมโบราณกับภาษาจีน	/	/	/	/	/
	2. คำยืมภาษาจีนเก่า	/	/	/	/	/
	3. คำยืมภาษาจีนใหม่	/	/	/	/	/
	4. คำยืมภาษาอื่น เช่น พม่า บาลี	/	/	/	/	D
ระบบไวยากรณ์						
1. ลักษณะเปรียบเทียบ	ประโยคความเดียว [S+V+O]	/	/	/	/	/
	รูปแบบคำบ่งชี้ [นาม + บ่งชี้]	/	/	/	/	BDZL
	รูปแบบคำบ่งชี้ [บ่งชี้ + นาม]					W
	การแสดงความเป็นเจ้าของ [นามที่ถูกเป็น เจ้าของ + ค่าแสดงความเป็นเจ้าของ + เจ้าของ]	/	/	/	/	BDZL
	เจ้าของ + ค่าแสดงความเป็นเจ้าของ + นามที่ถูก เป็นเจ้าของ					W
	การขยายความ [คำหลัก A + ส่วนขยาย B]	/	/	/	/	BDZLW
การขยายความ [ส่วนขยาย B + คำหลัก A]	/	/	/	/	BDZW	

ข้อบ่งชี้ความสัมพันธ์		B	D	Z	L	W
	การบอกตำแหน่ง (คำบอกตำแหน่ง + คำบอกสถานที่)	/	/	/	/	BDZL
	การบอกตำแหน่ง (คำบอกสถานที่ + คำบอกตำแหน่ง)					W
2. ลักษณะเปรียบเทียบต่าง	การเปรียบเทียบ	ABCD	/	/	/	DZLW
	[A ประธาน B เรื่องที่เปรียบ C คำแสดงการเปรียบเทียบ D ผู้ที่ถูกเปรียบ]					
	การเปรียบเทียบ	ACDB	/		/	BLW
	การใช้คำลักษณนาม [เลข+ลักษณนาม+นาม]	/		/		BZ
	การใช้คำลักษณนาม [นาม+เลข+ลักษณนาม]		/		/	DLW

จากที่ได้ใช้เกณฑ์ต่างๆเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของภาษาทั้งสามในตารางข้างต้น จะพบว่ามีความสัมพันธ์ดังนี้

L	Z	B	B	DL	BZL	D	BZ	BL	DZL	B	D	BD	Z	W	BD	BD	B	B	BDZ
W	L	W	L	D	W	W	W	W	W	D	Z	Z	Z	W	ZL	ZW		Z	LW

1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	4	5	5	5	6	9	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปความสัมพันธ์ของภาษาแขนงจ้วง-ไตเดิม และภาษาพบใหม่สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะที่ทั้งห้าภาษามีความสัมพันธ์กันมากที่สุด (BDZLW=17)
2. เมื่อจับคู่เปรียบเทียบสองภาษาพบว่า ภาษาชว้อและภาษาจ้วง (BZ=9) สัมพันธ์กันมากที่สุด
3. เมื่อจับคู่เปรียบเทียบสามภาษาพบว่า ภาษาแขนงจ้วง-ไตเดิมได้แก่ ภาษาชว้อ ไตและจ้วงสัมพันธ์กันมากที่สุด (BDZ=3)
4. ความสัมพันธ์ของภาษาจ้วง-ไตเดิมกับภาษาพบใหม่พบว่า ภาษาจ้วง-ไตเดิม มีความสัมพันธ์กับภาษาชว้อเสื่อมมากกว่าภาษากลินเกา (BKW,BZW,DLW = 2 / BDL = 1)
5. เมื่อจับคู่เปรียบเทียบสี่ภาษาพบว่า ภาษาจ้วง-ไตเดิมทั้งสามภาษามีลักษณะที่สัมพันธ์กับภาษาพบใหม่ทั้งสองภาษาในปริมาณที่เท่ากัน (BDZL=5 / BDZW = 5)
6. ลักษณะที่แต่ละภาษาต่างมีลักษณะเฉพาะของตนเอง พบว่า ภาษาชว้อมีลักษณะเฉพาะตัวมากที่สุด (B=6) รองลงมาเป็นภาษาไต (D=5) และภาษาชว้อเสื่อ (W=5) ภาษาจ้วง (Z=4) ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัวน้อยที่สุดคือภาษาทลินเกา (L=1)

บรรณานุกรม

- เมฆม สอดสองกฤษ. (2560) การศึกษาภาษาศาสตร์แขนงจ้วง-ไตในประเทศไทยสาธารณรัฐประชาชนจีน.วารสารอารยธรรมศึกษาโขง-สาละวิน. 8. (1) 15-52.
- (2559) นานาภาษาในประเทศจีนตอนใต้ ภาคที่ 2 : ภาษาตระกูลไท เล่ม 1. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- (2560) นานาภาษาในประเทศจีนตอนใต้ ภาคที่ 2 : ภาษาตระกูลไท เล่ม 2. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุรียา รัตนกุล.(2548). นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท. กรุงเทพฯ:สหธรรมิก.
- 梁敏、張均如。(1996)《侗台语族概论》北京：中国社会科学出版社。
- 梁敏.(1990b)“侗央语群的系属问题”《民族语文》北京：中国社会科学院.1990年，第6期
- 韦庆稳、覃国生.(1980).《壮语简志》北京：民族出版社.
- 韦茂繁，韦树关.(2011)《五色话研究》北京：民族出版社.
- 徐杰舜。(1989)中国民族史新编。南宁:广西教育出版社。
- 新浪微博.(2015).汉语方言发音字典. [website] 搜索日期:2015年5月26日.
- 喻翠容，罗美珍(1979)《傣语简志》北京：民族出版社
- 喻翠容.(1980).《布依语简志》北京：民族出版社.
- 张济民.(1993).《侗佬语研究》桂阳：贵州民族出版社.
- 张元生和其他。(1985)《海南临高话》广西：广西民族出版社.

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน
MANAGERIAL STRATEGIES FOR EDUCATION QUALITY OF
SMALL-SCALED PRIMARY SCHOOLS ACCORDING TO THE STUDENT
FOCUS CONCEPT

กัญจนา สันฐาน¹

ประกอบ คุณารักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามจุดเน้นของนักเรียน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของ การบริหารโรงเรียน และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนตามจุดเน้นของ นักเรียน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ โรงเรียน ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 50 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 124 คน เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์ ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{modified}$ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทานสองโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผ่านการประเมิน สมศ. ระดับคุณภาพ ดีมาก จำนวนสองโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญและ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเก้าคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ =4.02 จาก 5.00) กลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียนประกอบด้วยสี่กลยุทธ์ 36 วิธีดำเนินการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 คือ สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 2 คือ

¹ นักศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

พัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 คือ เสริมสร้างสมรรถภาพครูและบุคลากร และกลยุทธ์ที่ 4 คือ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร, คุณภาพการศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก, จุดเน้นของนักเรียน

Abstract

This research was aimed to study effectiveness of managerial strategies according to the concept of Student Focus, in order to analyze strengths, weaknesses, opportunities and threats of school management and sequentially provided strategic development towards school managerial capacity. This research employed mixed research methods. Quantitatively, the research relied on sampling, which consisted of 124 respondents from 50 small-scaled schools in rural areas. Those schools were under the management of the Office of the Buriram Primary Educational Service Area. Instruments for collecting the data were set of questionnaires and evaluation forms, which employed statistical analyses in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation and PNI modified index value. Qualitatively, the sampling included school board members from two small-scaled Granted Royal data Award schools, and two small-scaled schools whose 'Excellent' quality level was approved and evaluated by the Office of National Education Standards and Quality Assessment, and nine experts. Following the analyses, the findings revealed that managerial effectiveness of the small-scaled schools in rural areas were generally at a High level ($\bar{X}$ = 4.02 out of 5.00). In other words, managerial strategies, which were used in managing the small-scaled schools in rural areas to improve quality of education according to the Student Focus, consisted of four strategies and 36 processing methods. Building Learning Network corresponded to strategy 1. Effective Development of Budget Management corresponded to strategy 2. Developing competencies of Teachers and Staff

corresponded to strategy 3. And, finally, Developing Sustainable Learning Centers answers to strategy 4.

Keywords: Managerial Strategies, Education Quality, Small-scaled Primary School, Student Focus concept

บทนำ

การจัดการศึกษาจัดได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่มีหน้าที่ต้องจัดทำ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้ประชากรของประเทศเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่เพียงพอในการประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ดังนั้นประเทศที่มีการศึกษาที่ดียิ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจได้ตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะคนถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศไม่ขึ้นอยู่กับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น แต่อยู่ที่การกระจายผลของความเจริญเติบโตนั้นออกไปสู่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มากที่สุด รวมถึงแนวคิด ตลอดจนมาตรการ และวิธีปฏิบัติในเรื่องของการกระจายผลการพัฒนานั้นมีปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ในที่สุด ดังนั้นหากจะมุ่งหวังให้นโยบายการกระจายรายได้เป็นไปอย่างได้ผลจึงจำเป็นต้องมีการกระจายบริการทางการศึกษา และโอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, 2557, หน้า 1)

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, หน้า 1-2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจำนวน 30,228 โรงเรียน ข้อมูลปีการศึกษา 2550-2554 พบว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่เกิน 120 คน จำนวน 11,598 โรงเรียน ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “โรงเรียนขนาดเล็ก” มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี จากการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว ได้เกิดคำถามสำคัญก็คือ โรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพหรือไม่ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความขาดแคลนในหลายด้านทั้งงบประมาณ บุคลากร สื่อการเรียนรู้อะไรก็ตาม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของโรงเรียน และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยภาพรวมจาก ผลการทดสอบระดับชาติ

(O-NET) ของโรงเรียนขนาดเล็กน่าจะทำให้ตอบคำถามสำคัญดังกล่าวได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ ไข่เอ็ง (2556, หน้า 21) โรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชนบทห่างไกลและขาดแคลน โดยเฉพาะสภาพที่ค่อนข้างจะขาดแคลนด้านทรัพยากรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ครูผู้สอน ด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรที่ผ่านมานั้น จัดสรรตามขนาดของสถานศึกษา หรือตามจำนวนนักเรียน ดังนั้น จึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีอยู่ถึง 11,598 โรงเรียน หรือร้อยละ 38.36 ขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร ครู และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและการดำเนินของสถานศึกษาทั้งสิ้น ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ ทรัพยากรที่จะนำไปใช้เพื่อการจัดการศึกษา สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษาสูงนั้นจะส่งผลให้มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูง และสถานศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษาดำรงก็มีคุณภาพการศึกษาต่ำไปด้วย ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายให้สถานศึกษาสามารถระดมทุนหรือทรัพยากรทางการศึกษาได้ก็ตาม แต่ด้วยสภาพพื้นที่ตั้งโรงเรียน และบริบทของชุมชนท้องถิ่นที่มีความขาดแคลน ฐานะค่อนข้างยากจน ทำให้การระดมทุนหรือทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทไม่สามารถทำได้ตามเป้าประสงค์ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ และไม่ผ่านรับรองการประเมินมาตรฐานภายนอกของ (สมศ.) โดยเฉพาะด้านผู้เรียน เช่น มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร เป็นต้น จึงมีการเสนอความเห็นให้ “ยุบ/เลิก” ในกรณีโรงเรียนที่ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ว่ากรณีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนน้อย หากโรงเรียนใดพึงเลิกได้ก็ให้ “เลิก” หากโรงเรียนใดพึงรวมกับโรงเรียนอื่นใกล้เคียงได้ก็ให้ “รวม” แต่ต้องหาวิธีการที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองหรือผู้เรียน แต่หาก

โรงเรียนได้ยังคงเปิดสอนก็จะต้องดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2553; อ้างถึงใน สมิตร สุวรรณ, 2558, หน้า 6) เกี่ยวกับเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายในปี 2561 จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าประสงค์ดังกล่าว กระทรวงศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดจุดเน้นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาทุกโรง นำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน อันจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1) ยิ่งกว่านั้น การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี ถือเป็นภารกิจที่ทุกหน่วยงานทาง การศึกษายึดเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการ และพยายามที่จะพัฒนาโดยมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงกับเศรษฐกิจและสังคม ตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษา การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารในเชิงบูรณาการ โดยให้มีลักษณะครอบคลุมกลยุทธ์ มีกลไกประสานการทำงานร่วมกันสามารถปฏิบัติ งานเชื่อมโยงได้ ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษา กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน โดยการกำหนดเป้าประสงค์และทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจุดเน้นของนักเรียน ย่อมส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ดำรงอยู่อย่างคุ้มค่าต่อการลงทุนภายใต้บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามจุดเน้นของนักเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหาร

โรงเรียน

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนตามจุดเน้นของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

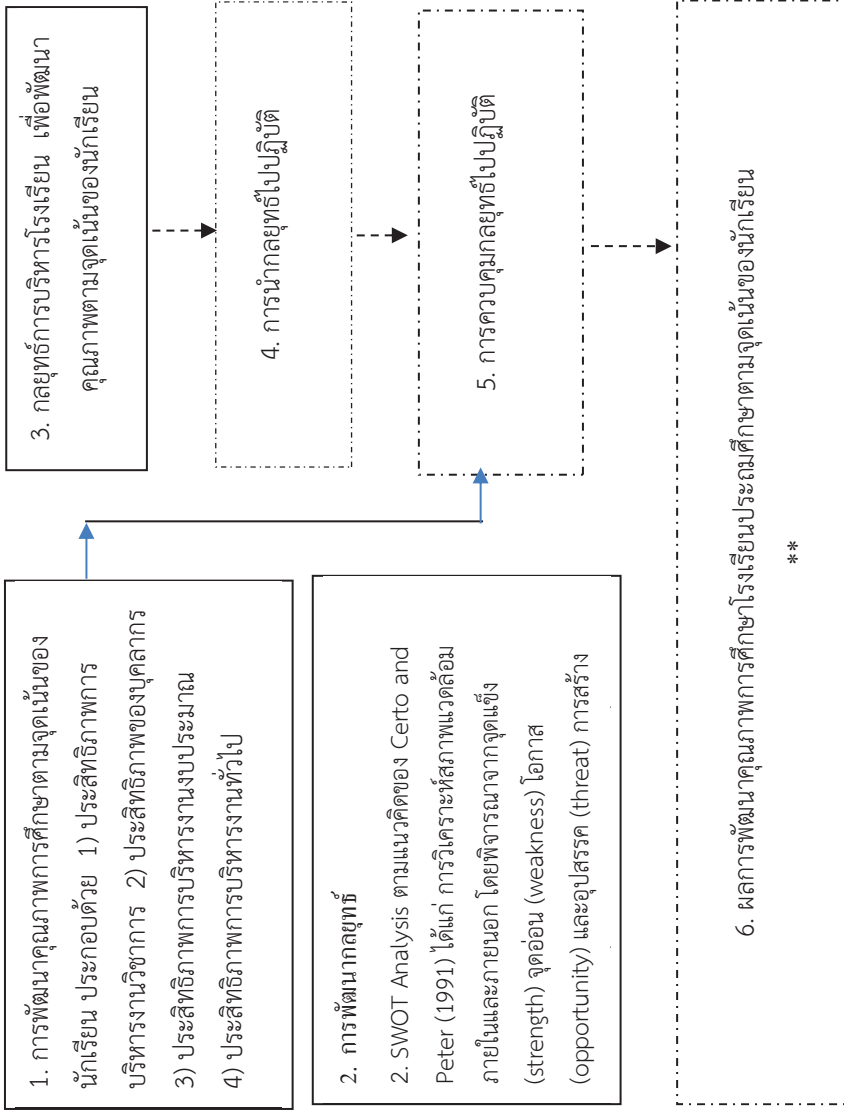
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท โดยการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ รูปแบบ และวิธีการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จากโรงเรียนต้นแบบสี่โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระราชทานสองโรงเรียน และโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในระดับ ดีมากสองโรงเรียน

2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ด้านความสามารถและทักษะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 เป็นช่วงชั้นที่จำเป็นต้องปูพื้นฐานความสามารถ และทักษะ การอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 พัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นจนสามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย 2) ด้านคุณลักษณะ มุ่งเน้นให้นักเรียนทุกระดับชั้น มีความเป็นพลเมือง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ประกอบด้วย (1) การพัฒนากลยุทธ์โดยใช้ SWOT Analysis ตามแนวคิดของ Certo and Peter (1991, p. 168) ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน รวมถึงบริบทของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (environment analysis) ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยพิจารณาจากจุดแข็ง(strength) จุดอ่อน (weakness) โอกาส (opportunity) และอุปสรรค (threat) (2) การจัดวางกลยุทธ์สร้างทิศทางขององค์กร (establishing organization direction) ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) กำหนดเป้าประสงค์ จากนั้น ร่างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน แล้วจึงนำมาสังเคราะห์เรียงเรียง ผ่านความเห็นของผู้วิจัย ประเมินผลผ่านความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ (3) การกำหนดกลยุทธ์ (strategic formulation) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากร่างกลยุทธ์ จัดทำกลยุทธ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT และตรวจสอบกลยุทธ์โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (4) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ซึ่งสามารถนำมาแสดงเป็นแผนภาพประกอบ เพื่ออธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

** หมายเหตุ

1. ด้านความสามารถและทักษะ

1.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีทักษะการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย

1.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย

2. ด้านคุณลักษณะ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น มีความเป็นพลเมือง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูสายผู้สอนที่รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 102 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปี 2559 จำนวน 11 โรงเรียน ทั้งนี้ไม่นับรวมโรงเรียนเอกชน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา 841 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 81 คน และครูสายผู้สอน จำนวน 760 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสำรวจข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผลการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) รอบสอง ระดับประถมศึกษา ระดับ ดี

มาก ซึ่งมีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองเฒ่ากา และโรงเรียนวัดหนองครก

1.2 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปี 2559 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวนสองโรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านม่วงหนองตาด และโรงเรียนบ้านอุโนโคก

1.3 ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรต้นในการวิจัย ตัวแปรต้นประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ 2) ประสิทธิภาพของบุคลากร 3) ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ 4) ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป

ตัวแปรตามในการวิจัย ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพตามจุดเน้นของนักเรียน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามจุดเน้นของนักเรียน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารโรงเรียน และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนตามจุดเน้นของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขต

พื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพตามจุดเน้นของนักเรียน โดยการนำผลการศึกษาสภาพและประสิทธิภาพกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพตามจุดเน้นของนักเรียน ด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสอดคล้อง และการนำไปใช้ของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพตามจุดเน้นของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{(modified)}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์เพื่อรับรองรูปแบบการบริหารด้วยระบบคุณภาพการเรียนการสอน เทียบเคียงโรงเรียนมาตรฐานสากล ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 (จากคะแนนเต็ม 5.00) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีการกระจายตัวน้อยมาก ($SD = 0.66$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป แสดงได้ตามตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ประสิทธิภาพ การบริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (Modified)	ลำดับ ความ สำคัญ
	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล		
1. ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ	4.02	0.84	มาก	4.68	0.60	มากที่สุด	0.14	1
2. ประสิทธิภาพการบริหารงาน บุคคล	4.07	0.81	มาก	4.62	0.67	มากที่สุด	0.12	3
3. ประสิทธิภาพการบริหารงาน งบประมาณ	3.98	0.83	มาก	4.60	0.68	มากที่สุด	0.13	2
4. ประสิทธิภาพการบริหารงาน ทั่วไป	4.02	0.81	มาก	4.60	0.69	มากที่สุด	0.12	3
เฉลี่ย	4.02	0.83	มาก	4.62	0.66	มากที่สุด	0.12	

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารโรงเรียน

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผลการการจัดกลุ่มของประเด็นจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจัดตามจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี PNI_(modified) เป็นตัวจัดลำดับ คือ **จุดแข็ง** โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น จัดการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารทำทุกสิ่งอย่างเพื่อให้โรงเรียนไปสู่เป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ มีปราชญ์ชาวบ้าน และส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนจรรยาบรรณท้องถิ่น มีการตระหนักถึงความสำคัญด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียน **จุดอ่อน** ครูขาดการทำวิจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการทำงานร่วมกัน และมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และให้ครู บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา **โอกาส** โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ และคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา **ภาวะคุกคาม** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการเอาใจใส่ ให้การสนับสนุน และการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ ผลการการจัดกลุ่มของประเด็นจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจัดตามจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี PNI_(modified) เป็นตัวจัดลำดับ คือ **จุดแข็ง** โรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษา เพื่อวางแผนงบประมาณ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดสรรงบประมาณ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และมีการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จุดอ่อน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน และการใช้งบประมาณให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับทราบ **โอกาส** คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมและตัดสินใจในการดำเนินงานใช้งบประมาณของโรงเรียน **ภาวะคุกคาม** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณประจำปีของโรงเรียน

ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล ผลการการจัดกลุ่มของประเด็นจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจัดตามจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี PNI_(modified) เป็นตัวจัดลำดับ คือ **จุดแข็ง** โรงเรียนให้อิสระในการตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตความรับผิดชอบของครู มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการทำงาน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้แสดงออกตามความสามารถ และความถนัดของตนเอง **จุดอ่อน** การวางแผนจัดการครู บุคลากรไม่เพียงพอต่อชั้นเรียน การดำเนินการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา **โอกาส** คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากรบุคคล และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา **ภาวะคุกคาม** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน

ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป ผลการการจัดกลุ่มของประเด็นจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจัดตามจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี PNI_(modified) เป็นตัวจัดลำดับ คือ **จุดแข็ง** โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมวางแผนการจัดการศึกษา มีการจัดสรรพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน **จุดอ่อน** การพัฒนาห้องสมุดและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร เพื่อการศึกษาค้นคว้า **โอกาส** การส่งเสริม

สนับสนุนการทำงานร่วมกับชุมชน และท้องถิ่น **ภาวะคุกคาม** ผู้ปกครอง ชุมชน และ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

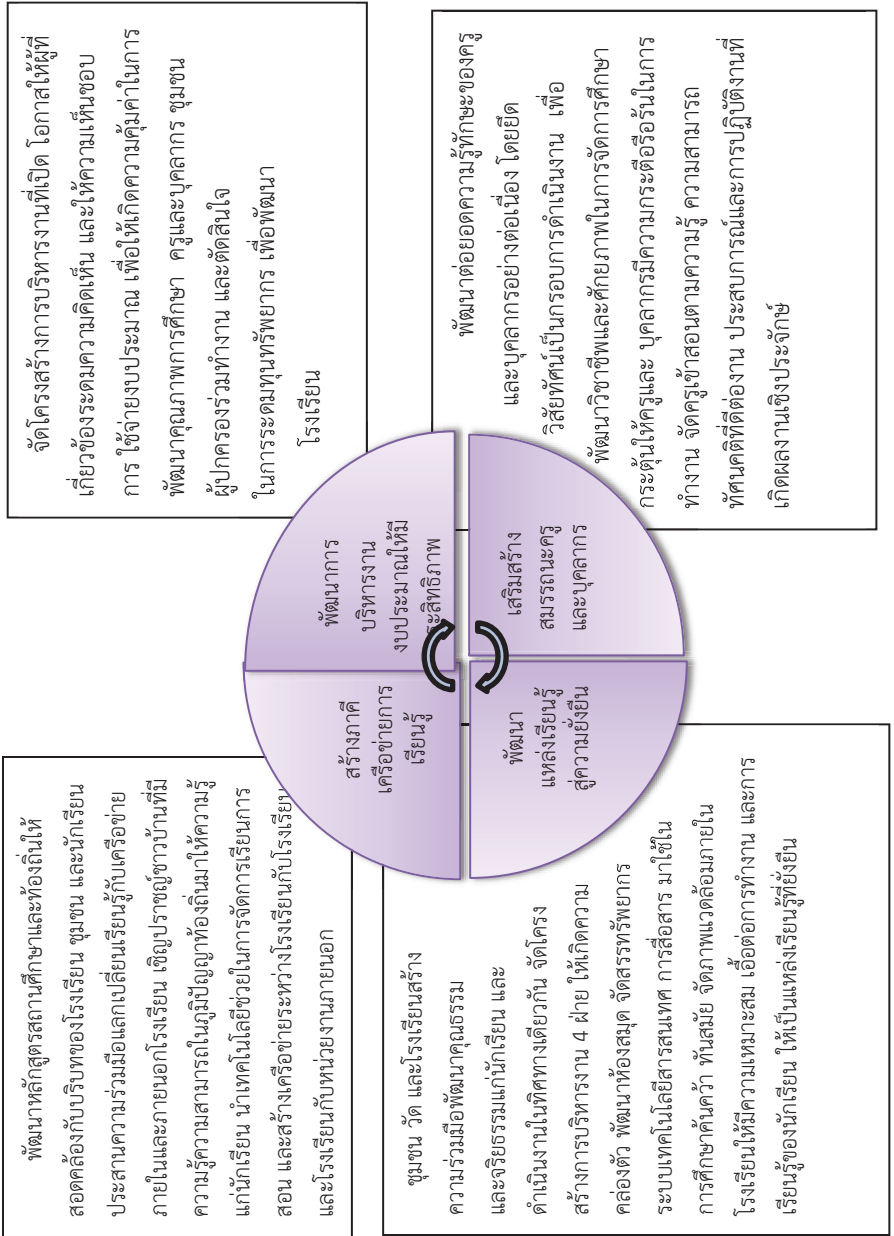
3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก การประเมินร่าง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามจุดเน้นของนักเรียนในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวม **ด้านความเหมาะสม** กลยุทธ์พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.53$) **ด้านความสอดคล้อง** กลยุทธ์ เสริมสร้างสมรรถนะครูและบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.60$) **ด้านความเป็นไปได้** กลยุทธ์พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.66$) **ด้านความเป็นประโยชน์** กลยุทธ์พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อคุณภาพของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.52$) ดังรายละเอียดตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของผลการประเมินร่างกายกัลยุทธ์ การบริหารโรงเรียนในด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกัลยุทธ์

ร่างกายกัลยุทธ์	ความเหมาะสม		ความสอดคล้อง		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้	4.50	0.59	4.56	0.57	4.30	0.68	4.61	0.52
2. พัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ	4.46	0.66	4.54	0.56	4.38	0.61	4.31	0.62
3. เสริมสร้างสมรรถภาพครูและบุคลากร	4.54	0.60	4.58	0.60	4.50	0.64	4.51	0.55
4. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.60	0.53	4.56	0.54	4.52	0.66	4.48	0.47
เฉลี่ย	4.54	0.60	4.56	0.57	4.43	0.65	4.48	0.56

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยสี่กลยุทธ์
ได้แก่ 1. สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ 2. พัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ 3. เสริมสร้างสมรรถภาพครูและบุคลากร 4. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกองค์ประกอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อยมาก ($SD = 0.58$) โดยความสอดคล้องมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.56 รองลงมาคือความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ตามลำดับ สรุปเป็นแผนภาพกลยุทธ์ ดังนี้

ภาพ 1.1 กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาจุดเน้นของนักเรียน มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประสิทธิภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามจุดเน้นของนักเรียน, ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล และประสิทธิภาพการ บริหารงานทั่วไป สภาพปัจจุบันของประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขต พื้นที่ชนบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหาร วิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 (จากคะแนนเต็ม 5) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD=0.83) โดยประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ คือ โรงเรียนมีการตระหนักถึงความสำคัญด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียน มีปราชญ์ ชาวบ้าน และส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพการ บริหารงานบุคลากร คือ โรงเรียนให้อิสระในการตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายตาม ขอบเขตความรับผิดชอบของครู และบุคลากร ครูรัก และสามัคคีกัน ให้เกียรติซึ่งกัน และกัน ยอมรับความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างมีเหตุผล มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม แก้ปัญหาการดำเนินของโรงเรียน ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษา เพื่อวางแผนงบประมาณ และความเหมาะสมใน การดำเนินงาน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดสรรงบประมาณ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา มีการระดมทุนทรัพยากร เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุน การทำงานร่วมกับชุมชน และท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตพื้นฐาน ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ภารจิวรี เจริญเฝ้า (2554, หน้า148) ได้ศึกษาและทำ การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคม อาเซียน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านสังคม และด้าน

สิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนทางด้านทักษะพื้นฐาน คือ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามการบริหารโรงเรียน , ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคลากร, ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคลากร และประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก **ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ** ผลการวิจัย พบว่า **จุดแข็ง** โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารทำทุกสิ่งอย่างเพื่อให้โรงเรียนไปสู่เป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ จัดให้มีปราชญ์ชาวบ้าน และส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวัดและประเมินผล โดยเทียบโอนความรู้ และทักษะประสบการณ์ ผลงานจากโรงเรียนอื่น ตามที่กระทรวงศึกษากำหนด จัดให้มีกิจกรรมและพัฒนาการเรียนรู้ตามจุดเน้นของนักเรียน ตระหนักถึงความสำคัญด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน **จุดอ่อน** โรงเรียนให้ครูทำวิจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ขาดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการทำงานร่วมกัน นำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการจัดการเรียนการสอน และให้ครู บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาค้นคว้าน้อย **โอกาส** โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่ การศึกษาอื่นๆ และให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา **ภาวะคุกคาม** โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการติดตาม การสนับสนุน และการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน **ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคลากร** พบว่า **จุดแข็ง** คือโรงเรียนให้อิสระในการตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตความรับผิดชอบของครู และบุคลากร มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการทำงาน สนับสนุนให้ครู และบุคลากรได้แสดงออกตามความสามารถ และความถนัดของตนเอง นำเสนอข้อมูล ข้อคิดเห็นต่อ

ผู้บริหารในการพัฒนา และปรับปรุงการบริหารและการพัฒนาของการศึกษา รัก และสามัคคีกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างมีเหตุผล ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Max Webers (1947 อ้างถึงใน Hoy&Miskel, 2008) ที่พบว่า องค์กรราชการมีการมอบหมายงานให้บุคลากรตามความรู้ความสามารถ เนื่องจากระบบโครงสร้างของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นระบบโครงสร้างที่ไม่ชัดเจน ครู บุคลากรมีจำนวนน้อย ความเป็นระบบราชการจะลดลง ดังนั้น หลักในการแบ่งงานกันทำจะแบ่งตามสถานการณ์ ครูจะถูกมอบหมายงานให้ทำหลายๆอย่าง และสอนในหลายวิชา หากครู ร่วมกันคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล **จุดอ่อน** คือ โรงเรียนมีการวางแผนจัดการบุคลากรให้เหมาะสมและเพียงพอต่อชั้นเรียน มีการดำเนินการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และบุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีวินัยและรักษาระเบียบวินัยของครูและบุคลากร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีนักเรียน และชุมชน มีการกำหนดกฎกติกา ระเบียบวินัยของครูและบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขาดระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานสามารถในการคิดและปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อนอย่างเป็นระบบ **โอกาส** ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากรบุคคล หน่วยงานองค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับพีรศักดิ์ หม่อนกันทา (2553) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น ต้องมาจากพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป เพราะชาชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน เช่นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุน บุคลากร วัฒนธรรม **ภาวะคุกคาม** ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน **ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณ** พบว่า **จุดแข็ง** คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษา เพื่อวางแผนงบประมาณ และความเหมาะสมในการดำเนินงาน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดสรรงบประมาณ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา มีการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของ พิณสุดา สิริรังศรี (2556) พบว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยความสำเร็จของการบริหารศึกษาทั้ง

ในเมืองและชนบท ทั้งที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดพิเศษ **จุดอ่อน** คือ โรงเรียนมีกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน และการใช้งบประมาณ ระบบการบริหารการเงินเป็นไปตามขั้นตอนของกระทรวงการคลัง และเปิดเผยต่อชุมชน การจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบได้ มีระบบการจัดการพัสดุ-ครุภัณฑ์ที่เป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่โปร่งใสและรายงานผลการเบิกจ่ายให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับทราบ **โอกาส** ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมและตัดสินใจในการดำเนินงานใช้งบประมาณของโรงเรียน **ภาวะคุกคาม** ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณประจำปีของโรงเรียน **ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไป** พบว่า **จุดแข็ง** คือ โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมวางแผนการจัดการศึกษา จัดสรรพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชน ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตพื้นฐานของนักเรียน สอดคล้องแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ที่มีวัตถุประสงค์และแนวนโยบายในการพัฒนาด้านสังคมเพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ที่มีแนวนโยบายในการส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา สถาบันสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย **จุดอ่อน** คือ โรงเรียนมีการประชุม ประธานผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อแสวงหาความร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ แก้ปัญหาการจัดการศึกษา สนับสนุนงานด้านวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และบริหารทั่วไปให้มีความสะดวกและคล่องตัว กำหนดและวางแผนการรับนักเรียน การดำเนินงานตามแผน โดยการประสานงานผู้ปกครอง และชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาห้องสมุดและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาค้นคว้า **โอกาส** ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกับชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ(สมพิศ ไข่อึ้ง (2554) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า สภาพแวดล้อมภายในภายนอกด้านการดำเนินการที่เป็นโอกาส ได้แก่ มีกฎหมายรองรับการให้ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี **ภาวะคุกคาม** ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีสี่กลยุทธ์ ซึ่ง**กลยุทธ์ที่ 1** คือ สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และนักเรียน ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและร่วมมือสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เชิญปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถในภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะในการดำรงชีวิต และสร้างภูมิคุ้มกัน ให้แก่นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากร พัฒนาครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนเรียนรู้การแก้ปัญหา ร่วมกับโรงเรียนอื่น ๆ โรงเรียนร่วมมือกันจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการทำงานของนักเรียนกับโรงเรียนขนาดเล็กอื่นๆ ในเขตพื้นที่เดียวกัน นำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนและโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกได้ร่วมในการวิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาระบบนิเทศ ติดตาม ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและบุคลากรประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 คือ พัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ แนวทางในการดำเนินการ คือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง การตัดสินใจในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่โรงเรียน จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ระดมความคิดเห็น และให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดการความคุ้มค่าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากร ชุมชนผู้ปกครองร่วมทำงานและตัดสินใจในการระดมทุน ทรัพยากร เพื่อพัฒนาโรงเรียน และประชุมชี้แจงบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง รับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแสดงถึงความโปร่งใสของการบริหารงาน พัฒนาระบบการเงิน งบประมาณของโรงเรียนให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระทรวงการคลัง และสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และตัดสินใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน โดยยึดหลักการบริหารงาน งบประมาณเชิงระบบ PDCA **กลยุทธ์ที่ 3** คือ เสริมสร้างสมรรถนะครูและบุคลากร แนวทางในการดำเนินการ คือพัฒนาต่อยอดความรู้ ทักษะของครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยยึดวิสัยทัศน์เป็นกรอบการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาวิชาชีพและศักยภาพในการจัดการศึกษา กระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความกระตือรือร้น สนใจแสวงหาความรู้ จากภายในและภายนอก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการทำทุกสิ่งอย่างด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ทักษะที่ดีต่องาน ประสพการณ์และการปฏิบัติงานที่เกิดผลงานเชิงประจักษ์ เรียนรู้งาน ใช้ความรู้ ความสามารถ ในการบริหารจัดการชั้นเรียน มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมในการอบรม พัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน กระตุ้นให้มีการสร้างวัฒนธรรมที่ดีงาม มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีจรรยาบรรณที่ดี เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และชุมชน การให้รางวัลครูที่มุ่งมั่นในการทำงาน เกิดผลสำเร็จการเปลี่ยนแปลงของงานและโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของครูและนักเรียน จัดให้มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน **กลยุทธ์ที่ 4** คือ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความยั่งยืน แนวทางการดำเนินการคือ โรงเรียนทำงานร่วมกับชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย ให้เกิดความสะดวกและคล่องตัว นอกจากนี้ เปิดโอกาสให้ชุมชน วัดและโรงเรียนสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่

นักเรียน และดำเนินงานอย่างมีทิศทางเดียวกัน เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถและปราชญ์ชาวบ้าน ให้ความรู้แก่นักเรียนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาห้องสมุด จัดสรรทรัพยากร และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าและทันสมัย มีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากภายนอกสู่ภายในได้ จัดสรรพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความเหมาะสม เอื้อต่อการทำงาน การเรียนรู้ของนักเรียน และให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

การนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและบริบทของโรงเรียน
2. ผู้บริหารควรมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่อนข้างจำกัด
3. ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากร เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูค่อนข้างน้อย และไม่ครบชั้น แต่ภาระงานเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า
4. ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงาน/ชุมชน/เอกชน/ผู้ปกครองนักเรียน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารการศึกษา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ระดมความรู้ ความคิด และงบประมาณ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ไปสู่เป้าประสงค์
5. ควรพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายให้แก่นักเรียน เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- Certo, Samuel C. and Peter, J. Paul. (1991). **Strategic Management : Concept and Applications**. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W.K. & Miskel C.G. (2001). **Education administration (6th ed.)**. New York: McGraw-Hills Companies.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2557). **รูปแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ**.
- วิทยานิพนธ์(ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี. ฟ้าศักดิ์ หม่อมกันทา. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พิณสุดา สิริธรรค์. (2556). **การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน การศึกษารากฐานทางเลือกประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ภารุจรี เจริญเผ่า. (2557). **กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กไทยในประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ:
- วิทยานิพนธ์ (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แผนพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมพิศ ไข่เอ็ง. (2556). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท**.
- วิทยานิพนธ์ (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **คุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ: ชุมชน
- สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.สุมิตร สุวรรณ. (2558). **การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม**. รายงาน. นครปฐม:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในเพลงกันตรึม

The Study of Conceptual Metaphor in the Kantruem Songs

นันทิตา พิมพ์มา¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์จากภาษาเขมรถิ่นไทยที่ปรากฏในเพลงกันตรึม และวิเคราะห์มโนทัศน์ต่างๆ ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงกันตรึม โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistic) เรื่อง อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เพลงกันตรึมจากอัลบั้มรวมกันตรึมฮิตของค่ายไฟโรจน์ชาวดจำนวน 10 อัลบั้ม มีเพลงทั้งสิ้น 124 เพลง ผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์จากภาษาเขมรถิ่นไทยในเพลงกันตรึม พบว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงกันตรึมมีจำนวน 67 รูปภาษา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางความหมายในการจำแนกประเภทถ้อยคำอุปลักษณ์ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท อุปลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงกันตรึมทั้ง 7 ประเภท แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในเพลงกันตรึมซึ่งจัดเป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับครอบครัว โดยจำแนกเป็นมโนทัศน์ย่อยได้ 6 มโนทัศน์

คำสำคัญ : อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, ถ้อยคำอุปลักษณ์, มโนทัศน์ และเพลงกันตรึม

---

¹ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Abstract

This article are to analyzes metaphorical expressions and conceptual metaphors on Northern Khmer in Kantruem song. The analysis is based on Lakoff and Johnson's Cognitive Semantics and Conceptual Metaphor Theories. The data are collect from 124 songs release by the album include the famous kantruem song of Phairojsound. The study of metaphor conceptual on Northern Khmer in Kantruem song shows the metaphorical expression 67 words. The researcher is based on the meaning in the classification of metaphorical expression. There metaphors are divided into 7 main categories. From the study of conceptual metaphors in Kantruem song, it reflects the concepts about the family which classified by the concept of sub-6 concept.

Key Words : Conceptual Metaphor, Metaphorical Expression, Concept and Kantruem song

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกมุมมองความคิดที่แสดงถึงความต้องการส่วนตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงเจตนาที่ผู้พูดต้องการสื่อ เพื่อความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และยังใช้บันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ เพื่อถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลัง อีกทั้งภาษายังถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยธำรงวัฒนธรรมให้คงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ล้วนมีภาษาเข้ามาข้องเกี่ยวทั้งสิ้น การแสดงออกด้วยภาษามีหลายแบบทั้งสารคดีที่มุ่งให้ความรู้ ข้อเท็จจริง และอาจสร้างความเพลิดเพลินด้วย ซึ่งต่างจากบันเทิงคดีที่เป็นเรื่องสมมติสร้างขึ้นจากจินตนาการ อารมณ์ มุ่งสร้างความเพลิดเพลิน ความบันเทิงมากกว่าความรู้ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย ภาพยนต์ ละคร และเพลง เพลงถือเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาจากจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ที่สะสมจนเป็นประสบการณ์ของผู้แต่ง โดยถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของภาษาผสมผสานกับเสียงดนตรีก่อให้เกิดความไพเราะ

สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ฟัง เนื่องจากผู้ฟังมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความคิด รสนิยมในการเสพเพลง บทเพลงจึงมีการดัดแปลงให้เข้ากับรสนิยม สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นๆ ทำให้ผลงานเพลงมีความหลากหลาย มีรูปแบบที่ต่างกันไป อาทิ เพลงสากล เพลงลูกทุ่ง เพลงพื้นบ้าน ซึ่งแต่ละประเภทยังมีแขนงย่อยลงไปอีก เช่น เพลงพื้นบ้าน ยังสามารถแบ่งเป็น หมอลำ เพลงโคราช เพลงลำตัด เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเพลงกันตรึมได้อีกด้วย เพลงพื้นบ้านถือเป็นเพลงที่สามารถถ่ายทอดความคิด วิถีชีวิต และสภาพสังคม ของคนในแต่ละท้องถิ่นได้ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด ดังที่ทฤษฎีวรรณ มณีวงศ์ (2555 : 1) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านไว้ว่า “เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่บรรจุเนื้อหาของสังคม และชีวิตจริงของคนไทยแต่ละท้องถิ่นไว้ภายใต้ความเรียบง่ายทั้งด้านเนื้อร้องและทำนอง อาจกล่าวได้ว่าความเรียบง่าย และลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นเป็นลักษณะเด่นของเพลงพื้นบ้าน” ซึ่งเพลงพื้นบ้านในประเทศไทย มีหลายประเภท ในแต่ละพื้นทีล้วนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่น เพลงพื้นบ้านภาคอีสานมักปรากฏให้เห็นในงานบุญ ประเพณี ดังที่อมรรัตน์ พิเลศ (2556: 3) กล่าวว่า “เพลงพื้นบ้านอีสานจะปรากฏให้เห็นในงานบุญ ประเพณี ตามฤดูกาลหรือเทศกาลในฮีตสิบสอง เป็นบัญญัติในการควบคุมสังคมอีสาน เพื่อให้ประชาชนได้ประพฤติปฏิบัติตามเมื่อถึงเวลา ลักษณะของจารีตประเพณีอันเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น งานบุญต่างๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อทางจิตวิญญาณตั้งแต่แก่จนตาย แต่เพลงพื้นบ้านอีสานในแต่ละจังหวัด ก็มีวัฒนธรรมประเพณีต่างกันไปตามกลุ่มวัฒนธรรม” เพลง กัน ตรึม เป็น เพลงพื้นบ้านอีสานตามกลุ่มวัฒนธรรมเขมรที่มีเล่นเฉพาะท้องถิ่นอีสานใต้ที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในการสื่อสารเท่านั้น เดิมทีเพลงกันตรึมจะเล่นในงานพิธีกรรมเท่านั้น แต่ปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบการเล่นไปอย่างมากตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง มีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการขับร้อง แต่ยังคงบรรจุเนื้อหาอันเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม ซึ่งนอกจากเนื้อหาที่สื่อความหมายผ่านรูปภาพอย่างตรงตัวแล้ว ยังมีการใช้ภาษาประเภทอุปสรรคที่บอกความหมายหรือภาพสะท้อนที่ซ่อนอยู่ในเพลงด้วย

เมื่อกล่าวถึงอุปสรรคส่วนหนึ่งอาจมีความเข้าใจว่าอุปสรรคเป็นโวหารภาพพจน์ (Figure of speech) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่เกี่ยวกับความงามทางภาษาหรือวรรณศิลป์ในงานประพันธ์ จึงมุ่งเน้นวิเคราะห์อุปสรรคในเชิงที่เป็นศิลปะของการประพันธ์ แต่ในปัจจุบันได้มีผู้สนใจศึกษา อุปสรรคในมุมมองที่ต่างออกไป กล่าวคือมี

ผู้สนใจศึกษาอุปลักษณะในมุมมองด้านภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) มากขึ้น คือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson) เป็นผู้ที่ได้เสนอ มุมมองเกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณะตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน โดยกล่าวว่า อุปลักษณะพบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน และไม่เฉพาะกวีหรือนักประพันธ์ คนทั่วไปก็ใช้อุปลักษณะในการสื่อสาร ที่สำคัญคืออุปลักษณะมิได้มีแต่ในภาษาเท่านั้น ที่จริงแล้วโดยพื้นฐานระบบคิดของเราก็เป็นอุปลักษณะ ลักษณะดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นระบบมโนทัศน์ของคนในสังคมนั้นด้วย ระบบมโนทัศน์ เป็นระบบความคิดที่สามารถอธิบายถึงสิ่งที่มีมนุษย์รับรู้และเข้าใจจากถ้อยคำ ที่มนุษย์เรานั้นใช้สื่อสาร มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เพื่อศึกษาระบบคิดของมนุษย์ เช่นในงานวิจัยเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย” ของมิรินต้า บูรุงโรจน์ (2547) ที่แสดงให้เห็นว่ารูปภาษาที่ใช้ในเพลงลูกทุ่งแสดงให้เห็นถึงระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชื้อ้ายกะฮัก น่องยักซ์ น่องยักซ์ กะสิเลียง บ่สนคนยัว ตะกั่วอ้ายกะว่า
ทองคำ”

(ชื้อ้ายกัฮัก/เฉลิมพล มาลาคำ) “สาวงามบ้านหมีสวยดีเป็นหนึ่ง
คนทำงานต่างที่ เพชรน้ำหนึ่งแสงแวววาว”

(สาวงามบ้านหมี/ยอดรัก สลักใจ)

จากตัวอย่างประโยคดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่ว่า ผู้หญิงเป็นทรัพย์สิน พิจารณาได้จากถ้อยคำอุปลักษณะหรือรูปภาษาที่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนำมาเปรียบเทียบ คือ ทองคำ และเพชรน้ำหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิง เป็นของมีค่าที่ทุกคนต้องการ ได้รับความหวงแหนและมีความสำคัญเช่นเดียวกับทรัพย์สิน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะในบทเพลงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการศึกษาเพลงกันตรึมที่ผู้วิจัยกำลังสนใจอยู่ เนื่องจากทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบทเพลงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาว่ามีการศึกษาในประเด็นใดบ้าง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในบทเพลงกันตรึมยังไม่มีผู้ใดศึกษาในประเด็นดังกล่าวมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณะจากเพลงกันตรึมซึ่งเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยอย่างละเอียด การศึกษาเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้เราสามารถเห็นมโนทัศน์ของคนในกลุ่มวัฒนธรรมเขมรถิ่นไทยได้ เพลงกันตรึมที่ศึกษาเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในอัลบั้มรวมกันตรึมฮิต จำนวน 10

อัลบั้ม โดยเลือกเฉพาะเพลงที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในการขับร้อง และปรากฏการใช้
อุปลักษณ์ รูปแบบภาษาที่เป็นอุปลักษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สด็จ คือนแม่ เดกกรอกไทงละไกนาแนย(แม่ชมตาง/ร็อกคองคย)

สด็จ คือน แม่ เดก กรอก ไทง ละไกนาแนย
ถ่ายทอด กษัตริย์ ของ แม่ นอน ตื่น เทียง เน็นนาน
แปลความ : ลูกของแม่นอนตื่นสายขนาดนี้

สด็จ หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า ได้รับการยกย่อง

ข้อความในเนื้อเพลงที่ยกมาข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบลูกว่าเป็นเหมือน
กษัตริย์ ซึ่งกษัตริย์เป็นบุคคลที่มีคุณค่า ได้รับการยกย่อง แต่เมื่อนำคำว่า “กษัตริย์”
มาใช้กับบริบทบทดังกล่าวหมายถึงการที่ลูกชายใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย นอนตื่นสาย ไม่
ทำงาน เป็นการพูดประชดประชันลูกชาย แสดงให้เห็นทรรศนะของคนไทยที่ใช้ภาษา
เขมรในการสื่อสารที่มองว่า กษัตริย์ คือ บุคคลที่มีชีวิต สุขสบาย ไม่ต้องทำงานดังที่ได้
กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า เพลงกันตรึมมีการนำเอาอุปลักษณ์มาใช้สื่อความหมายผ่านบทเพลง
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าคนไทยที่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสารมีมีโน้ตศน์อย่างไร มีการ
ใช้อุปลักษณ์ มากน้อยเพียงใด งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาอุปลักษณ์เชิงมีโน้ตศน์ที่ปรากฏ
จากการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทย ในเพลงกันตรึมในด้านภาษาศาสตร์ปริชาน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์และมีโน้ตศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุป
ลักษณ์จากภาษาเขมร ถิ่นไทยที่ปรากฏในเพลงกันตรึม

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1.

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากเพลงกันตรึมที่ได้รับความนิยม
จนได้รับการคัดเลือกมาจัดไว้ในอัลบั้มกันตรึมรวมฮิต เป็นเพลงของเขมรถิ่นไทย ร้องโดยคน
ไทยเชื้อสายเขมร รวบรวมโดยค่ายไฟโรจน์ชาวด ผู้วิจัยเลือกศึกษาจำนวน 10 อัลบั้ม
รวมทั้งหมด 124 เพลง

2. เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเพลงกันตรึมที่อยู่ในอัลบั้มรวมกันตรึมฮิตนั้น ใช้
วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยจะเลือกเฉพาะเพลงกันตรึมที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทย
ในการขับร้อง และปรากฏการใช้อุปลักษณ์เท่านั้น

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้อุปลักษณจากภาษาเขมรถิ่นไทยในเพลงกันตรึม โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีอุปลักษณเชิงมนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสันในการวิเคราะห์วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการดำเนินการค้นคว้าโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ปริชาน มโนทัศน์อุปลักษณและเพลงกันตรึม และคัดเลือกเพลงกันตรึมที่จะนำมาวิเคราะห์โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. รวบรวมเพลงกันตรึมจากอัลบั้มรวมกันตรึมฮิต จำนวน 10 อัลบั้ม โดยเลือกเฉพาะเพลงกันตรึมที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในการขับร้อง และพบการใช้อุปลักษณ

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลของเพลงกันตรึมตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ถอดคำร้องเพลงที่จะนำมาวิเคราะห์ บันทึกเป็นตัวอักษรภาษาไทยโดย การถ่ายทอดเสียงตามหนังสือลักษณะและการกระจายของภาษาเขมรถิ่นไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพยัญชนะสะกด ของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรรธรณ ภูอิสระกิจ (2539)

3.2 ถอดเนื้อเพลงแล้วนำเสนอเนื้อเพลงโดยอธิบาย 3 ขั้นตอนคือ ถ่ายทอดแปลตรงตัว และแปลความหมายโดยนัย

3.3 เก็บข้อมูลอุปลักษณที่ปรากฏในเพลงกันตรึม โดยพิจารณาจากถ้อยคำอุปลักษณที่นำมาใช้ในเพลงกันตรึม

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลอุปลักษณ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 อธิบายความหมายประจำรูปของคำที่ใช้เป็นอุปลักษณ

3.4.2 จำแนกประเภทของอุปลักษณที่ปรากฏในเพลงกันตรึม

3.4.3 วิเคราะห์มนทัศน์ที่ปรากฏในเพลงกันตรึม จากรูปภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณ ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันโดยอธิบายการถ่ายโยงความหมายระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง และแวดวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ

3.4.4 สรุปมนทัศน์จากการใช้อุปลักษณสะท้อนอรรถลักษณจากเพลงกันตรึม ในภาษาเขมรถิ่นไทย

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ และมโนทัศน์ที่พบในเพลงกันตรึมมาสรุปโดยรวม พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษา

ผลการวิจัย

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในเพลงกันตรึม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ต่างๆ จากการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยที่ปรากฏในเพลงกันตรึม รวมทั้งวิเคราะห์มโนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ต่างๆ จากการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยที่ปรากฏในเพลงกันตรึมด้วย ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เพลงกันตรึมมีการใช้อุปลักษณ์ 7 ประเภท ซึ่งจากอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยเชื้อสายเขมร 6 มโนทัศน์ ในการรายงานผลการศึกษานี้ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์เป็นสองส่วน ได้แก่ อุปลักษณ์ในเพลงกันตรึม ส่วนที่สองเป็นมโนทัศน์ในเพลงกันตรึม ตามลำดับ

1. อุปลักษณ์ในเพลงกันตรึม

จากการศึกษาอุปลักษณ์ในเพลงกันตรึม พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 67 รูปภาษา จาก 105 ถ้อยคำ แบ่งอุปลักษณ์โดยการจำแนกตามความหมายได้ 7 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อุปลักษณ์มนุษย์ อุปลักษณ์สัตว์ อุปลักษณ์สิ่งของเครื่องใช้ อุปลักษณ์พืช อุปลักษณ์อาหาร อุปลักษณ์ธรรมชาติ และอุปลักษณ์ทรัพย์สิน ตามลำดับ

1.1 อุปลักษณ์มนุษย์

จากการศึกษาพบถ้อยคำอุปลักษณ์มนุษย์เป็นถ้อยคำที่พบจำนวนมากที่สุดที่ใช้ ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม ถ้อยคำอุปลักษณ์มนุษย์ที่พบทั้งหมดมีจำนวน 22 ถ้อยคำ ได้แก่ ทม(ใหญ่), สะก๊อว(หงอก), สะเว็ด(เหนียว), เสดิง(บาง), กอริง(คอแข็ง), แกว(แก้วตา), เจ็ด(หัวใจ) เดิมตรงกียบ๊ะ(หน้าอกเคยหัก), ตึกเพนก(น้ำตา), เปี้ยกปะแอม(คำพูดหวาน), เพนกปะแอมละจิ้น(ตาหวานยิ้ม), มุกเขว(หน้าเขี้ยว), เมื้อจไปร(ปากเค็ม), อันจิมเติง(หน้าผากตึง), คูกรรม(คูกรรม), ติวตว(เวทต), เนี่ยะบ่อนันกบุญ, สดัจ(กษัตริย์), กรู(ครู), ดารา(ดารา), เทอโอ(ทำโอ) และไฮโซเซรากราว(ไฮโซบ้านนอก)

ตัวอย่าง

เจ็ดบองลีก็ออยเนียงแซรียต้องเอาะ

(กันเล้าะชราเบ็ด/ร็อก คงคย) **แปลความ** : หัวใจของพียกให้ห้องทั้งหมต

ทากรูเวัย จูยชญม โฉลตุม กรูเวัยกะนึ่งกาย (แยยเทอตา/ส่องแสง รุ่งเรืองซัย) **แปลความ** : ว่าครูเอัยช่วยลูกด้วย ครูเข้ามาข้างในตัวลูกเอะ

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณณ์มนุษย์ที่พบมีการนำไปเปรียบเทียบหลายความหมายไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบผู้หญิงกับลักษณะทางกายภาพ เปรียบเทียบความรักกับอวัยวะ เปรียบเทียบความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์กับอาชีพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาเกี่ยวกับการทรงเจ้าเข้าผี พิธีกรรมรำมะมั่วตเพื่อทำพิธีรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในครอบครัวที่ป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ โดยเรียกคนทรงว่า กรู

1.2 อุปลักษณณ์สัตว์

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณณ์สัตว์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม มีจำนวน 15 ถ้อยคำ ได้แก่ กะตาม(ปู), กันจัญเจก (เขียดตะปาด), ขยองกรีม(หอยแห้ง), จะแก(หมา), ชมา(แมว), ซะโมล(ตัวผู้), ซังกะเบัย (เนื้อควาย), ซังซอ(ละมั่ง), ต็อกแก(ตุ๊กแก), แตรัยกรัญ(ปลาหมอ), แตรัยปะตั่วะ(ปลาช่อน), มี(ตัวเมีย), ลู(หอน), สวา(ลิง) และอังกาบเลือด(กบถลก)

ตัวอย่าง

มาเรียมสรูจวาโตจกะตาม สงสัยเนียงชอบความทม (ละออทมทม/ส่องแสง รุ่งเรืองซัย) **แปลความ** : นัวน้องแหลมเหมือนกับปู สงสัยน้องชอบความใหญ่

ขอโตจอังกาบเลือด ประโบรเมียดเนียงก็ทม (ละออทมทม/ส่องแสง รุ่งเรืองซัย) **แปลความ** : ขาวเหมือนเนื้อกบ ริมฝีปากน้องก็ใหญ่

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณณ์สัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบผู้หญิงส่วนใหญ่จะเป็นชนิดของสัตว์ที่พบตามชนบท ตามไร่นา ใช้ในการประกอบอาหาร ในขณะที่อุปลักษณณ์สัตว์ ที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับผู้ชายจะเป็นสัตว์ที่พบตามบ้านพัก ที่อยู่อาศัย เป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ที่เลี้ยงไว้สำหรับแลกเปลี่ยนกับสิ่งของ โดยถ้อยคำอุปลักษณณ์สัตว์มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงลักษณะ ทางวัฒนธรรม

ของผู้ใช้ภาษาได้ ไม่ว่าจะเป็นการสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตในด้านการประกอบอาชีพ อาหาร และสภาพแวดล้อม

1.3 อุปลักษณะสิ่งของเครื่องใช้

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณะสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ในเพลงกันตรึมมีจำนวน 10 ถ้อยคำ ได้แก่ กระเปาริก(กระเป่าฉีก), กิ่งอง(ล้อย), กะนึ่งองเก๊ะ(ข้างในล้นซึก), กะแซ(เชือก), ชนังมันกียตนำบาย(หม้อไม่เคยหุงข้าว), ดองเวก(ไม้คาน), ทะนำชูกำลั้ง(ยาชูกำลั้ง), ะเยาะหมัย(ของใหม่), ะเบาะทะงังวน(ของหนัก) และรุมคะเนย(ร่วมหมอน)

ตัวอย่าง

แซรียซอ ละออซ้อม ละออเป็นเนิวกะนึ่งองเก๊ะ

(มันทาแซรียเลย/เงาะ งอกงาม) **แปลความ** : หญิงสาวชาวสวย ชาวสวยเหมือนอยู่ข้างในล้นซึก

พลัดโตพลัดจิงเนียงเป็นดองเวก (เตีาะเจ็งเดอ/ดาร์ก้า-ดาวรุ่ง)

แปลความ : ข้อมือข้อเท้านองเท่าไม้คาน

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณะสิ่งของเครื่องใช้ที่พบมีการนำไปเปรียบเทียบ หลายความหมายไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ของมนุษย์ การใช้ชีวิตคู่ การใช้จ่าย ผู้ชาย ผู้หญิง ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นเนื้อหาของเพลงกันตรึมที่มีเนื้อหาทั่วไป เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ได้มุ่งไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การนำถ้อยคำอุปลักษณะสิ่งของเครื่องใช้ส่วนใหญ่ที่พบ จะเป็นของใช้ ในครัวเรือน ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของผู้ใช้ภาษา เช่น ดองเวก เป็นไม้ใช้ในการหาบสิ่งของ หาบน้ำมาใช้ในการดื่มกิน

1.4 อุปลักษณะพืช

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณะพืชที่ใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม มีจำนวน 8 ถ้อยคำ ได้แก่ ตะซ็อก(แตงกวา), ปะกาปลัด(บัวสาย), ปะการันเจก(ดอกลำเจียก), ปะการิก(ดอกไม้บาน), ปะเจ็ด(เห็ด), ริก(บาน), สมะอ(สมอไทย) และสะเมากะเจีย(หญ้าอ่อน)

ตัวอย่าง

ละออโดจปะการิก จังกาตระจิกเนียงก็ทม (ละออทมทม/ส่องแสงรุ่งเรืองชัย) **แปลความ** : น้องสวยเหมือนดอกไม้บาน ไม่ว่าจะคาง หู ของน้องก็ใหญ่

เชิญแต่รูปเรียงเนียงบรอ คิวโดจสะสม มั่นกี้ยบรอคือลเจ็ด
(มีคิว/น้ำหวาน)แปลความ : เห็นว่าน้องไม่สวย ตัวเขียวเหมือนสมอไทย แต่น้องไม่เคยใจร้ายนะ

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปสรรคณ์พีชที่พบส่วนใหญ่จะให้ความหมายเปรียบเทียบกับผู้หญิงซึ่งจะพบจากรูปคำประเภท ดอกไม้ ซึ่งแสดงถึงความสดใส สวยงาม และแสดงถึงความเป็นเพศแม่ กล่าวคือ ดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งของพีชที่มีหน้าที่ในการขยายพันธุ์เช่นเดียวกับผู้หญิงที่เป็นเพศที่ให้กำเนิดบุตร นอกจากนั้นยังมีการนำผักผลไม้ในท้องถิ่นมาใช้ในการเปรียบเทียบกับสีผิวของผู้หญิงด้วย เช่น ผิวดำของผู้ใช้ภาษาคือผิวที่มีสีเขียวคล้ำเหมือนสมอไทย ซึ่งต่างจากคนไทยที่มองว่าผิวดำคือผิวที่ สีเหมือนถ่าน ในสังคมของผู้ใช้ภาษาผู้หญิงที่ผิวดำคล้ำไม่เป็นที่หมายปองของผู้ชายสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายชอบผู้หญิงขาว

1.5 อุปสรรคณ์อาหาร

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปสรรคณ์อาหารที่ใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม มีจำนวน 7 ถ้อยคำ ได้แก่ จะแอดบาย(อิมข้าว), ซาบ(จิต), ซี(กิน), คำบายคลอจ(หุงข้าวใหม่), บุฟเฟต์(บุฟเฟต์), ปรีย(เค็ม) และพลัวะ(ขิม)

ตัวอย่าง

ไฉเนาะดาวอร จ้องพลัวะมีอะเบาะหมัย

(บัดมุกดาวอร/ดาร์กา-ดาวอร) แปลความ : วันนี้นี้ดาวอรอยากชิมดูของใหม่

บอเชินทาบานปิดมี ยะยิมเป็นจะแอดบาย (มันทาแซรียเลย/เงาะงอกงาม) แปลความ : ถ้าเกิดได้ใกล้ผู้หญิง นี่ยิมอย่างกับกินข้าวอิม

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปสรรคณ์อาหารที่พบส่วนใหญ่จะให้ความหมายของการได้รับการเติมเต็มความสุข ความทุกข์ การเติมเต็มความต้องการทางเพศ และการเปรียบเทียบกับลักษณะนิสัยของผู้ชายกับรสชาตอาหาร แต่ไม่พบการนำอาหารไปเปรียบเทียบกับผู้หญิง ซึ่งอุปสรรคณ์อาหารสะท้อนให้เห็นนโมทัศน์ ผู้ชายคืออาหาร โดยผู้หญิงจะเป็นฝ่ายบริโภคผู้ชาย การบริโภคหมายถึง การแสดงออกทางความสัมพันธ์ทางเพศ หมายรวมถึงการร่วมเพศด้วย ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสังคมของผู้ใช้ภาษา ผู้หญิงมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศตรงข้าม

1.6 อุปลักษณะธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณะธรรมชาติที่ใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม มีจำนวน 3 ถ้อยคำ ได้แก่ ตึกโอรเลิงลือ(น้ำไหลขึ้นบน), มิกนึ่งหยัง(ห้องฟ้ากับพระอาทิตย์) และ หยัง(พระอาทิตย์)

ตัวอย่าง

มนียิ่งเอยเปรียบได้**จหยัง** มนายเอยวิลลเอยประจุมแบ (เสนาะคลุณจะ/ส่องแสง รุ่งเรืองซัย) **แปลความ** : แม่เอย คนเราก้เปรียบเสมือนพระอาทิตย์ เมื่อหมุนจนรอบแล้วก็หันไปทางอื่น

เปี้ยะแดลมานเียงเฮยอันเี้ยย เติบจือเจ็ดแซรีย **ตึกโอรลเิงลือ** (ชมทอยเงิน/ยอดรัก โคนภสม) **แปลความ** : คำที่น้องได้พูด จะทำให้พี่เชื่อใจ ก็เมื่อสายน้ำไหลทวนกลับ

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณะธรรมชาติที่พบมีหลายความหมาย ไม่ว่าจะเป็นความไม่เที่ยงของสังขารมนุษย์ ที่มีเกิดและดับไปตามวัฏจักร เช่นเดียวกับการขึ้น-ลง ของพระอาทิตย์ความรักที่มั่นคง เป็นคู่ชีวิตที่ไม่พรากจากกันเหมือนกับห้องฟ้าและพระอาทิตย์ที่ไม่วันแยกออกจากกันและคำพูดที่ไม่วันเป็นจริงดังเช่นสายน้ำที่ไม่มีวันไหลทวนกลับ การนำอุปลักษณะธรรมชาติมาใช้ในการเปรียบเทียบไม่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาเท่าใดนัก แต่สะท้อนมโนทัศน์ในการมองสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติได้

1.7 อุปลักษณะทรัพย์สิน

จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณะทรัพย์สินที่ใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกันตรึม มีจำนวน 2 ถ้อยคำเท่านั้นได้แก่ ไทล(แพง) และเมี้ยะ(ทอง)

ตัวอย่าง

เปราะเฮย เปราะ**ไทล** เปราะเฮย เปราะ**ไทล** (โละหน่วย/ดาวรุ่งเมืองสุรินทร์) **แปลความ** : ชายเอย ชายสุดที่รัก ชายเอย ชายสุดที่รัก

โกน**เมี้ยะ**โฉมฉาย โคน**เมี้ยะ**โฉมฉาย ไอโกนมนาย (โกนสลันเคินแม/สมานชัย เสียงระทม) **แปลความ** : ลูกรักโฉมฉาย ลูกรักโฉมฉาย ไอ้ลูกแม่

จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณะทรัพย์สินที่พบในเพลงกันตรึมประเภทของทรัพย์สินที่พบมีเพียงทองเท่านั้นที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับสิ่งที่รัก มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการ แสดงให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ใช้ภาษาได้ว่า ทองเป็นทรัพย์สินที่มีค่ามากที่สุด ในสังคมของคนไทยเชื้อสายเขมรถือว่าผู้ที่มีทองอยู่ในการ

ครอบครัวเป็นผู้ที่มีฐานะร่ำรวยมาก เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสำนวนไทยที่ว่า มีเงินนับเป็นน้อง มีทองนับเป็นพี่

2. มโนทัศน์ในเพลงกันตริ้ม

มโนทัศน์ต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากถ้อยคำอุปสรรคที่นำมาใช้เป็นอุปสรรคในเพลงกันตริ้ม สามารถจัดเป็นมโนทัศน์ใหญ่ได้คือ มโนทัศน์เกี่ยวกับครอบครัว โดยสามารถจำแนกเป็นมโนทัศน์ย่อยได้ 6 มโนทัศน์ ได้แก่ มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้ชาย มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง มโนทัศน์เกี่ยวกับความรัก มโนทัศน์เกี่ยวกับลูก มโนทัศน์เกี่ยวกับความทุกข์ และมโนทัศน์เกี่ยวกับความสุข โดยมีรายละเอียดย่อยดังตารางดังต่อไปนี้

ตาราง มโนทัศน์ในเพลงกันตรึม

อุปลักษณ มโนทัศน์	มนุษย์	สัตว์	สิ่งของเครื่องใช้	พืช	อาหาร	ธรรมชาติ	ทรัพย์สิน
ผู้ชาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้หญิง	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
ความรัก	✓	-	✓	-	✓	✓	-
ลูก	✓	-	-	-	-	-	✓
ความทุกข์	✓	-	-	-	✓	-	-
ความสุข	-	-	-	-	✓	-	-

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏมากที่สุด และมโนทัศน์เกี่ยวกับความสุขเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏน้อยที่สุด ปรากฏเพียงลักษณะเดียว คือ ความสุขคืออาหาร โดยผู้วิจัยได้อธิบายและวิเคราะห์มโนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในเพลงกันตรึม โดยแสดงการถ้อยความหมายของรูปภาพในวงความหมายต้นทางกับอุปลักษณ์ไปยัง วงความหมายปลายทาง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการถ้อยความหมายของทั้งสองวงความหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

มโนทัศน์ผู้ชายคือสัตว์ คือ การนำคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์มาใช้เป็นอุปลักษณ์เปรียบเทียบกับผู้ชาย สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษามีมโนทัศน์ว่า ผู้ชายคือสัตว์ โดยคำดังกล่าวเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์ซึ่งเป็นวงความหมายต้นทางมีการถ้อยความหมายไปยังผู้ชายซึ่งเป็นวงความหมายปลายทาง ดังนี้

วงความหมายต้นทาง : สัตว์   **วงความหมายปลายทาง : ผู้ชาย**

ต็อกแก (ตุ๊กแก)	→	ผู้ชายที่สักลายเต็มร่างกาย
ขมา (แมว)	→	ผู้ชายที่หกลีแข้งผู้หญิงไม่สวย
จะแก (หมา)	→	ผู้ชายที่ไม่มีความคิด
ชะโมล (ตัวผู้)	→	ผู้ชาย
ลู (หอน)	→	ผู้ชายเมื่อเมาเหล้า

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า รูปภาพเกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เพื่อกล่าวเปรียบเทียบถึงผู้ชายในเพลงกันตรึม พบรูปภาพเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงที่นำมาใช้เปรียบถึงผู้ชายมากที่สุด ลักษณะดังกล่าวแสดงนัยดังนี้ คือ ผู้ใช้ภาษามองว่าผู้ชายเป็นเพศที่ได้รับการดูแล แสดงให้เห็นว่าผู้ชายเป็นเพศที่มีอำนาจ นอกจากนี้รูปภาพเกี่ยวกับสัตว์ในภาษาเขมรถิ่นไทยมักจะใช้กล่าวเปรียบเทียบกับผู้ชายในแง่ที่ไม่ค่อยดี คือผู้ชายที่มีนิสัยไม่พึงประสงค์ มีกิริยาที่ไม่เหมาะสมไม่มีความสามารถในการตัดสินใจ หรือควบคุมตนเอง

จากมโนทัศน์ดังกล่าวที่พบในเพลงกันตรึม แสดงให้เห็นลักษณะเนื้อหาของเพลงกันตรึมที่มีเนื้อหาทั่วไป เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ที่ประกอบไปด้วยผู้ชาย ผู้หญิง ความรัก ลูก ความทุกข์ และความสุข แสดงให้เห็นมโนทัศน์หรือระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายเป็นมโนทัศน์ที่พบมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้ชายมีอำนาจ มีอิทธิพลต่อความคิดของคนใน

สังคม และมโนทัศน์เกี่ยวกับความสุขพบเพียงมโนทัศน์เดียวเท่านั้น คือ ความสุขคืออาหาร สะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมของผู้ใช้ภาษาที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การสร้างความสุขจากเรื่องพื้นฐานของชีวิต ความสุขเกิดขึ้นได้จากปัจจัยสี่คือ อาหาร เพียงแค่มีอาหารสำหรับการดำรงชีวิตก็มีความสุขได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงกันตรึมทำให้เห็นภาพสะท้อนทางสังคมของ คนไทยเชื้อสายเขมรที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ ค่านิยมของสตรีที่มีลักษณะที่เปลี่ยนไปจากที่ สุนทร อ่อนคำ (2551) ผู้ศึกษาเรื่อง เจริญ กันตรึม : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ได้กล่าวว่า “ ชาวเขมรมีค่านิยมเลือกหญิงหรือชายที่มีลักษณะผิวสีคล้ำ เพราะถือว่าผู้ที่มีผิวสีคล้ำเป็นผู้ที่ขยันทำงาน มีความอดทนสามารถช่วยกันทำมาหากินได้ ” ซึ่งต่างจากผลการศึกษาจากอุปลักษณะในเพลงกันตรึมที่ปรากฏ คือ ในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายเขมรมีค่านิยมที่ชื่นชอบคนผิวขาว คนที่มีผิวขาวจะเป็นที่หมายปอง และได้รับเลือกก่อนคนผิวคล้ำ ความขาวจัดเป็นความสวยตามแบบของเพลงกันตรึม ทั้งนี้อาจเกิดจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางมากขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามการสื่อสารและการคมนาคม แล้วแผ่อิทธิพลไปยังคนไทยเชื้อสายเขมร ทำให้คนไทยเชื้อสายเขมรพยายามปรับตัวให้เข้าใกล้กับความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น จึงทำให้เกิดค่านิยมดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ชายในอุดมคติตามแบบเพลงกันตรึม คือ ผู้ชายอายุน้อย ขยันทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวม และไม่ชอบดื่มเหล้า และผู้หญิงในอุดมคติตามแบบของเพลงกันตรึม คือ ผู้หญิงที่มีรูปร่างอวบ อิม ริมฝีปากใหญ่ หูใหญ่ คางใหญ่ รูปร่างบอบบางแขนขาเรียวยาวเหมือนไม้คาน หน้าอกมีขนาดใหญ่ อวัยวะเพศมีขนาดใหญ่ ข้อมือข้อเท้ากลมมน นิ้วเรียวยาวแหลมเหมือนก้ามปู ผิวขาวอมชมพูเหมือนกบถลกดหนั่ง แต่อย่างไรก็ตามคนไทยกับคนไทยเชื้อสายเขมรยังมีระบบคิดบางประการที่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากภาษาที่ใช้มีความแตกต่างจึงทำให้มโนทัศน์ต่างกันไป เช่น คนไทยมองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยง เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนหรือไว้เฝ้าบ้าน ซึ่งต่างจากคนไทยเชื้อสายเขมรที่เลี้ยงสุนัขไว้เพื่อแลกกับสิ่งของเครื่องใช้ไม่ว่าจะเป็นครุถึง กะละมัง หรือสิ่งมีค่าอื่นๆ ดังที่เห็นได้จากการเปรียบสามีขี้เหล้าว่าเหมือนสุนัขจรเขาไปแลกครุ ประการต่อมาคือความคิดเกี่ยวกับสีผิว คนไทยมองว่าคนที่มีผิวสีคล้ำ จะมีสีเช่นเดียวกับสีดำ ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบที่ว่า ดำเหมือน

อีกา ซึ่งต่างจากคนไทยเชื้อสายเขมรที่มองว่า ผิวสี่คล้า คือผิวที่มีสี่เขี้ยวขี้ม้า และเรียกคนที่มีผิวคล้าว่า แม่เขว(อีเขี้ยว) เขวโดจสมอ(เขี้ยวเหมือนสมอไทย) ซึ่งเห็นได้ว่าคำของคนไทยคือเขี้ยวของคนไทยเชื้อสายเขมร ดังที่กล่าวมานั้นจะเห็นว่าการศึกษาอุปลักษณะทำให้ทราบระบบความคิดของคนไทยกับคนไทยเชื้อสายเขมรที่ต่างกัน จากผลการศึกษาและข้อสังเกตที่พบจากการอภิปรายสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบในเพลงกัณฑ์นี้ ช่วยทำให้เข้าใจระบบความคิดของคนไทยเชื้อสายเขมร อีกทั้งยังทำให้พบลักษณะความคิดอันเป็นมโนทัศน์ดั้งเดิมและมโนทัศน์ใหม่ที่มีต่อการให้คุณค่ากับสิ่งรอบตัว เมื่อเวลาผ่านไปสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดจนรูปแบบวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายเขมรเปลี่ยนแปลงไป อาจส่งผลให้ถ้อยคำอุปลักษณะที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบเหล่านี้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาอุปลักษณะในเพลงกัณฑ์นี้ ควรกำหนดประเด็นระดับมโนทัศน์ที่จะศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ข้อมูลอุปลักษณะมีความละเอียดมากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาอุปลักษณะในภาษาเขมรถิ่นไทยจากศิลปินท่านอื่น หรือสื่อประเภทอื่น เช่น เจริญ หรือคัมภีร์ในทางศาสนา เพื่อให้เห็นถึงรูปภาพที่ใช้เป็นอุปลักษณะที่ต่างออกไป

บรรณานุกรม

กรกนก รัมมะอัคร์. การเปรียบเทียบอุปลักษณะความรักในเพลงไทย

ลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. 2556.

กิ่งแก้ว แห้วสุโน. อุปลักษณะในภาษาอุ้อบ้านดงเย็น อำเภอเมือง
จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2552.

ชนพล เอกพจน์. อุปลักษณะความทุกข์ในภาษาไทย. ในการประชุม
วิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 :
50 ปี มข. กับการอุทิศเพื่อสังคม, หน้า 2330-2339.

28 มีนาคม 2557 ณ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.

พรรณราย คำโสภา. **กันตรึม กับเพลงประกอบการแสดงพื้นบ้าน
จังหวัดสุรินทร์**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏสุรินทร์. 2540.

ภูมิจิตร เรืองเดช. **กันตรึมพื้นบ้านในจังหวัดบุรีรัมย์**. **บุรีรัมย์ : โครงการ
ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น กรมการฝึกหัดครู, 2529.**

มิรินต้า บุรุงโรจน์. **อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลง
ลูกทุ่งไทย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
ภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**.
กรุงเทพมหานคร : แม็ค, 2550.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**.
กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2546.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**.
กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2558.

รัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม. **อุปลักษณะที่นักร้องเมืองไทยใช้ : การศึกษาตาม
แนววรรณคดีปริชานและวจนปฏิบัติศาสตร์**. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2551.

_____. **“อุปลักษณะความสุขในบล็อกไทย.” วารสารสถาบันวัฒนธรรมและ
ศิลปะ**. 28 (2556) : 132-138.

วิเศษ ชานประโคน. **การวิเคราะห์กันตรึม : เพลงพื้นบ้านอีสานใต้**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

สงบ บุญคล้าย. **การละเล่นพื้นบ้านกันตรึม สมบัติอีสานใต้**. **บุรีรัมย์ :**
วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 2522.

สินีนานู วัฒนสุข. **อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับ
วัยรุ่นไทย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2549.

- สุกัญญา สุจดายา. เพลงปฏิพากษ์ : บทเพลงแห่งปฏิญาณของชาวบ้าน
ไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ, 2525.
- สุนทร อ่อนคำ. เจริญ กันตรึม : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชน
เขมรอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรวรรณ ภู่อิสระกิจ. ลักษณะและการกระจาย
ของภาษาเขมรถิ่นไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพยัญชนะ
สะกด. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.
- สุรียา รัตนกุล. อรรถศาสตร์เบื้องต้น. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.
- หทัยวรรณ มณีวงศ์. อุปลักษณะที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลง
ลูกทุ่งอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.
- อมรรัตน์ พิเลิศ. การพัฒนาศิลปะการแสดงร่วมสมัยจากเพลงพื้นบ้าน
กันตรึม. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัย
เพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2557.
- อันธิกา ดิษฐกิจ และทัศนาลัย บุรพาชีพ. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในบท
เพลงความรักที่ประพันธ์ โดยนิติพงษ์ ห่อนาค. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
, 2555.
- อัษฎากุฎ ไสยรส. มโนอุปลักษณะความเป็นอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน
ร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558.
- อุษา พงศ์ชัยวิบูลย์. การศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองไทยตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.
สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2544.

เว็บไซต์ กรมศิลปากร. “กัณฑ์ตรีม”, คลังวิชาการ.

<http://www.finearts.go.th>. 23 สิงหาคม, 2560.

กำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยใน จังหวัดอุบลราชธานี*

The origin and development of local fresh markets and small traders in
Ubon Ratchathani province

สมศรี ชัยวงษ์¹

บทคัดย่อ

บทความเรื่องกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อย และการปรับตัวของผู้ค้ารายย่อยท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีกรณีศึกษา 3 ตลาด คือ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำระ และตลาดสดเทศบาลตำบลบุญทริก ผู้วิจัยใช้แนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ โดยวิธีการค้นคว้าจากหลักฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำระ และตลาดสดเทศบาลตำบลบุญทริก มีกำเนิดและพัฒนาการจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารราชการทั้งส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น คือ สุขาภิบาล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพบริบททางสังคม การเมือง ที่กำหนดนโยบายพัฒนาเมืองให้มีเมืองหลัก เมืองรอง โดยการสร้างและปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมให้เชื่อมโยงจากจังหวัดอุบลราชธานีสู่อำเภอเดชอุดม อำเภอทุ่งศรีอุดม และอำเภอบุญทริก ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่มีอาชีพดั้งเดิมเป็นเกษตรกร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่แรกค้าจนถึงปัจจุบันโดยมีร้านค้าทุนขนาดใหญ่เข้ามาแต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมากนัก ผู้ค้ารายย่อยมีการปรับตัวในการค้าขายเพื่อดำรงชีวิตแบบพอเพียง ไม่หวังผลกำไรสูงในการค้าขายและผู้ซื้อได้สินค้าที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง ดังนั้นตลาดสดท้องถิ่นที่ศึกษาจึงมีคุณค่าและมีความสำคัญในฐานะตลาดสดของคนในชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : กำเนิดและพัฒนาการ ตลาดสดท้องถิ่น ผู้ค้ารายย่อย จังหวัดอุบลราชธานี

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยกำเนิดและพัฒนาการตลาดสด ตลาดนัดและผู้ค้ารายย่อยจังหวัดอุบลราชธานี ปีที่ 2 พ.ศ. 2561 ทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (เมธีวิจัยอาวุโส สกว.) (ความเห็นในรายงานวิจัยนี้ หน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Abstract

The research project on the origin and development of local fresh markets and small traders in Ubon Ratchathani province of which the objectives are the follows: 1) to study the origin and development of 3 local fresh markets and small traders in Ubon Ratchathani province, namely, the municipal market 1 of Det Udom district, the Subdistrict Administration Organization fresh market of Khok Chamrae, and the municipal Subdistrict fresh market of Buntharik; 2) to study to analyze the relations between the trade forms and culture from the past and the present. The result is follows, the fresh market of municipal market 1 of Det Udom district, the Subdistrict Administration Organization fresh market of Khok Chamrae, and the municipal Subdistrict fresh market of Buntharik have developed from the administrative structural reorganization of the provincial and local government, namely, sanitation districts, municipalities, and Subdistrict Administration Organizations. Moreover, it is due to the fact that there are changes of the political and social contexts in which the urbanization policy created primate-secondary cities by enhancing transportation network to connect Ubon Ratchathani city to other districts: Det Udom District, Thung Si Udom District, and Buntharik District. These small traders show that the fresh markets represent as the area of alternative trades and of moral economy, that is, there is still a way of exchanging products with compromise and flexibility, not looking for high profits in creating retail and wholesale trade network. This causes the low cost for traders and cheap products with quality for buyers. Besides, small traders also provide local products relating to food and energy in their ecosystems which can reveal their local identity. Consequently, these local fresh markets are valuable and play important role as a fresh market of the local community.

Keywords : the origin and development, local fresh markets, small traders, Ubon Ratchathani province

1. บทนำ

...ตลาดสดเป็นองค์กรทางสังคมเศรษฐกิจที่มีความสำคัญซึ่งเปรียบเสมือน “ท้องของชุมชน” เพราะเป็นที่มาของอาหารที่คนในชุมชนบริโภคทุกวัน ทุกชุมชนที่หนาแน่นไม่ว่าจะเป็น สุขาภิบาล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ล้วนมีตลาดสด ประมาณว่ามีตลาดทั่วทั้งประเทศ ประมาณมากกว่า 6 พันแห่ง มีผู้ค้ารายย่อย กว่า 1 ล้านคน หรือ คนไทยทุก 60 ร้านคน จะเป็นผู้ค้าในตลาดสด 1 คน ส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรและยังคงทำอาชีพเกษตรกรควบคู่ไปกับการค้าขาย... (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2562:น.5)

ข้อความข้างต้นเมื่อมาพิจารณาในด้านวิชาการ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตลาดสดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเพราะเป็นการศึกษาให้เห็นการดำรงอยู่ของผู้ค้ารายย่อยซึ่งเป็นฐานรากระดับล่างของสังคมทั้งเป็นผู้ผลิตและมีบทบาทในการปรับตัว เป็นผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดในชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการขยายตัวของห้างสรรพสินค้า (hypermarket) และการค้าในรูปแบบใหม่ (Modern trade) การศึกษา “ตลาด” หรือ “ตลาดสด” ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานีตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาใน พ.ศ.2560 พบว่าปัจจัยสำคัญในการเกิดตลาดสดนั้นกำเนิดมาจากการพัฒนาการทางเศรษฐกิจในสังคมไทยหลังสนธิสัญญาเบาริงที่ทำให้สยามต้องเปลี่ยนการค้าจากระบบจารีตสู่การค้าแบบเสรีนิยมตะวันตก กอปรกับการสร้างเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงครุฑเข้ากับภาคอีสานตั้งแต่ พ.ศ.2430 – พ.ศ.2476 ส่งผลให้เกิดระบบค้าขายในตลาดสดท้องถิ่นชนบท โดยมีพ่อค้าที่เป็นชาวจีนโพ้นทะเล เข้ามาค้าขายสินค้าในตลาดสด ทำให้ตลาดสดขยายตัวจนเข้าสู่ช่วงการพัฒนาการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น “เทศบาล” ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและกำกับตลาดสดให้ถูกหลักอนามัยและสิ่งแฉดล้อม อันเป็นผลให้เกิด “ตลาดสดเทศบาล” เกิดขึ้นในจังหวัด อุบลราชธานี (สมศรี ชัยวนิชยา, 2560)

การศึกษาตลาดสดในจังหวัดอุบลราชธานีพ.ศ.2561 ซึ่งเป็นการวิจัยในปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลตลาดสดเทศบาล ตลาดสดชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งกรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีได้เลือกพื้นที่ศึกษา 3 ตลาด คือ **ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม อำเภอดงเจริญ** **ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขี้แระ อำเภอดงเจริญ**

และตลาดสดเทศบาลตำบลบุญศรี อำเภอบุณศรี ตลาด 3 ตลาดมีระยะห่างจากอำเภอเมืองอุบลราชธานี ดังนี้ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม 62 กิโลเมตร ตลาดสดองค์การ บริหารส่วนตำบลโคกขำแระ 80.04 กิโลเมตร และตลาดสดเทศบาลตำบลบุญศรี 90 กิโลเมตร ตลาดสดทั้ง 3 ตลาดมีพื้นที่เชื่อมต่อลงไปทางด้านทิศใต้ของจังหวัดอุบลราชธานี คือ อำเภอเดชอุดม อยู่ติดต่อกับอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอู่ศรีอุดม อยู่ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอบุณศรี อยู่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีด่านช่องตาอุเป็นด่านเขตแดนสำคัญ ดังแผนที่ 1

แผนที่ 1 แสดงอำเภอจำนวน 25 อำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี

ที่มา : “เรื่องแผนที่จังหวัดอุบลราชธานี” http://www.ubonratchathani.go.th/comm_map.html สืบค้น 3 มกราคม 2562

2. วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดในท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษา 3 ตลาดในระดับอำเภอ คือตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม อำเภอเดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำแระ อำเภอทุ่งศรีอุดม และตลาดสด เทศบาลตำบลบุญศรี อำเภอบุณศรี

2) เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของผู้ค้ารายย่อยในท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษา 3 ตลาดในระดับอำเภอ คือ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม

อำเภอเดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ อำเภอทุ่งศรีอุดม และ ตลาดสด เทศบาลตำบลบุญทริก อำเภอบุญทริก

3.ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในปีที่ 2 เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ตามระเบียบวิธีประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ คือศึกษาจากข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระเบียบวิธีประวัติศาสตร์บอกเล่า และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method)

4. ผลการวิจัย

4.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยในจังหวัดอุบลราชธานี

การเปลี่ยนแปลงตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยในจังหวัดอุบลราชธานี อาจพิจารณาได้เป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (ก่อน พ.ศ.2504) 2) ช่วงหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ นับตั้งแต่ พ.ศ.2504 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2561) สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (สุวิทย์ ธีรศาสตร์,2562:น.5-6) ได้สรุปข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

1) ช่วงก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (ก่อน พ.ศ.2504) ภาคอีสานมีประชากรประมาณ 4.9-6.2 ล้านคน นอกจากนี้ระหว่าง พ.ศ.2480-2490 ภาคอีสานมีทรัพยากรที่ยังอุดมสมบูรณ์ วิธีการผลิตยังเป็นไปในลักษณะเพื่อยังชีพ โดย อาศัยแรงงานคน สัตว์ และทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลผลิตส่วนเกินน้อย มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างชุมชนในปีที่ขาดแคลน มีการนำข้าว ของป่าไปขายในตลาดน้อยมาก เพียงปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำเงินไปเสียค่ารัชชูปการและภาษีการศึกษารวมกัน ปีละ 6 บาท ตลาดสดและตลาดห้องแถวจึงมีขนาดเล็กมาก

2) หลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (ตั้งแต่ พ.ศ.2504- พ.ศ.2561) ภาคอีสานปัจจุบันมีจำนวนประชากร 22.24 ล้านคนซึ่งมากกว่าในอดีตกว่า 20 เท่า ภาคอีสานได้รับการพัฒนาให้เป็นภาคที่มีสาธารณูปโภคพื้นฐานสำคัญ ได้แก่ ถนน เขื่อน ที่ผลิตพลังงานไฟฟ้า และเขื่อนที่เก็บกักน้ำตามระบบชลประทาน ส่งผลให้พื้นที่การเกษตรขยายตัว การขนส่งสะดวก รวดเร็วและต้นทุนในการขนส่งถูกกว่าสมัยที่ใช้ระบบเกวียนและรถไฟ ทั้งนี้การเกษตรที่ขยายตัวนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงการปลูกพืชพาณิชย์เพื่อการส่งออกของเกษตรกรในภาคอีสานที่สำคัญได้แก่ ข้าว ปอ มัน

สำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย และยางพารา

การเปลี่ยนบริบทของภาคอีสานข้างต้น จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตลาดสด กล่าวคือมีตลาดสดท้องถิ่นเกิดขึ้นในทุกระดับตำบล อำเภอเพื่อรองรับจำนวนประชากร การขยายเขตพื้นที่ของแต่ละชุมชน กรณีการศึกษากำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดและผู้ค้ารายย่อยท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความสำคัญกับบริบทข้างต้น ดังจะอธิบายในหัวข้อต่อไป

4.2 กำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี กรณีตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ ตลาดสดเทศบาลตำบลบุญศรี

บริบทของอำเภอและตำบลที่ตั้งตลาดสดท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี 3 ตลาด คือ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ และตลาดสดเทศบาลตำบลบุญศรี พบว่าภูมิหลังของพื้นที่มีพัฒนาการจากบ้านเมืองสมัย “หัวเมืองลาว” และมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่สมัยมณฑลเทศาภิบาล พ.ศ. 2435 ร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏถึงการดำรงชีพที่จะนำเรื่องการค้าภายนอกเข้าสู่การค้าภายใน มีร่องรอยเพียงความสัมพันธ์ภายในท้องถิ่นผ่านทางเกวียนที่เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างเมืองใหญ่ที่ปรากฏในกำกับของหัวเมืองปกครองในหัวเมืองภาคอีสาน

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาค และโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มมีบทบาทที่เป็นรูปธรรมในการกำกับกับการบริหารการปกครอง โดยเฉพาะการกำกับการดำรงวิถีชีวิตที่ผ่านนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ผ่านการจัดการสถานศึกษา การจัดการสาธารณสุขและอนามัย ที่สำคัญคือการจัดพื้นที่สาธารณะให้เป็นพื้นที่ให้คนในชุมชนเมืองได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ซึ่งก็คือ ตลาดสด ดังปรากฏชัดในการบริหารส่วนท้องถิ่นสุขาภิบาล เทศบาลตำบล และเทศบาลเมือง โครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว มีหน้าที่ดูแลและกำกับตลาดสดให้เกิดและมีพัฒนาการในการดำรงชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นที่บริหารและปกครอง ดังจะพิจารณาได้จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสุขาภิบาล 18 แห่ง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2525

ลำดับที่	สุขาภิบาล	อำเภอ	ตำบล
1	อุบล	เมืองอุบลราชธานี	แจระแม
2	ห้วยขะยุง	วารินชำราบ	ท่าสาด
3	เมืองเดช	เดชอุดม	เดชอุดม
4	นาสว่าง	เดชอุดม	นาสว่าง
5	น้ำยืน	น้ำยืน	น้ำยืน
6	บุญศรี	บุญศรี	โพนงาม
7	บ้านด่าน	โขงเจียม	บ้านด่าน
8	นาเอียด	ศรีเมืองใหม่	นาคำ
9	ตระการพืชผล	ตระการพืชผล	ขุหลุ
10	เขมราษฎร์	เขมราษฎร์	เขมราษฎร์
11	อำนาจ	อำนาจเจริญ	อำนาจ
12	บุง	อำนาจเจริญ	บุง
13	น้ำปลีก	อำนาจเจริญ	น้ำปลีก
14	ขามเฒ่า	ขามเฒ่า	ขามเฒ่า
15	พนา	พนา	พนา
16	เขื่องใน	เขื่องใน	เขื่องใน
17	ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ
18	นาจะหลวย	นาจะหลวย	นาจะหลวย

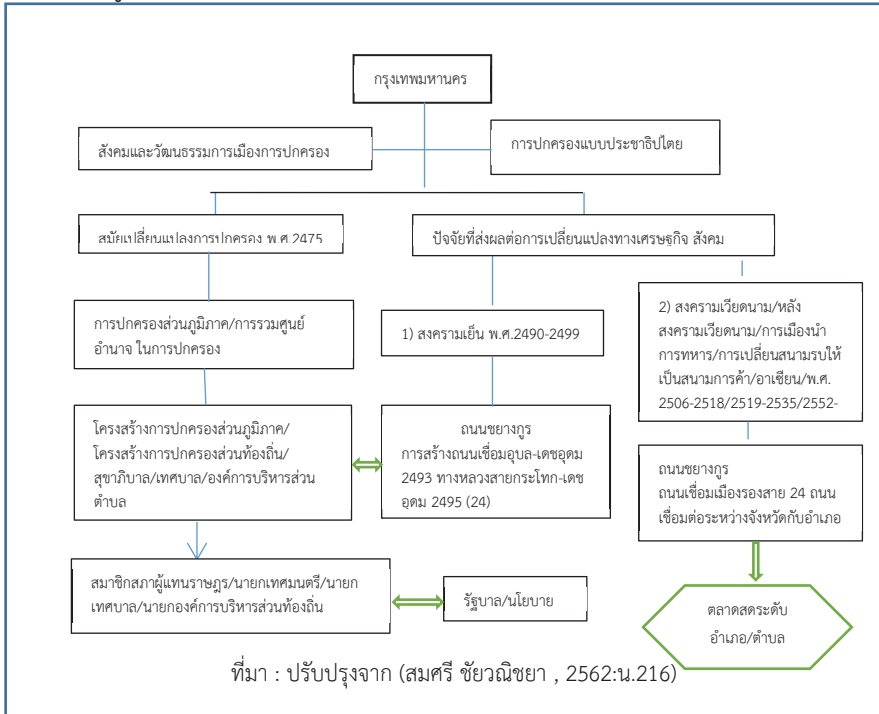
ที่มา : ปรับปรุงจาก (พิศมร เชื้อสุวรรณ, 2527: น. 40)

นอกจากโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นปัจจัยให้มีตลาดสดในกำกับแล้ว ยังมีปัจจัยด้านบริบทในการเปลี่ยนแปลงสภาพท้องถิ่นและการคมนาคม ที่ส่งผลให้เกิดตลาดสดและทำให้ตลาดสดมีพัฒนาการสืบเนื่องมาแต่แรกตั้งถึงปัจจุบันทุกตลาด คือ สถานการณ์สงครามอินโดจีนนับตั้งแต่หลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ส่งผลให้ภายหลังจากข้อตกลงกับสหรัฐอเมริกาข้างต้น ก็ได้มีการประกาศแนวทางหลวงแผ่นดิน 88 สาย พ.ศ. 2495 ทั่วประเทศ(ราชกิจจานุเบกษา, พระราชกฤษฎีกา ประกาศแนวทางหลวงแผ่นดิน 88 สาย พ.ศ. 2495, ตอนที่ 31 เล่ม 69, 20 พฤษภาคม 2495, น. 659-676)ประกาศดังกล่าวก็ได้มีทางหลวงแผ่นดินสายกระโทก-เดชอุดม ตั้งต้นในท้องที่อำเภอโขกชัย (จังหวัดนครราชสีมา) ผ่านท้องที่อำเภอนางรอง อำเภอประโคนชัย (จังหวัดบุรีรัมย์) อำเภอปราสาท อำเภอสังขละ (จังหวัดสุรินทร์) อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกันทรลักษ์ (จังหวัดศรีสะเกษ) ถึงท้องที่อำเภอเดชอุดม (จังหวัด

อุบลราชธานี) ซึ่งเป็นต้นทางของถนนทางหลวงหมายเลข 24 ที่เป็นที่รู้จักกันในปัจจุบัน ถนนเส้นนี้ได้มาเชื่อมต่อกับถนนจากจังหวัดอุบลราชธานีถึงอำเภอเดชอุดม คือ ถนนสถลมารค ซึ่งเป็นถนนทางหลวงแผ่นดิน สายอุบลราชธานี-เดชอุดม ซึ่งสร้างเสร็จประมาณ พ.ศ. 2493 (ราชกิจจานุเบกษา, ตอนที่ 67 เล่ม 67, 12 ธันวาคม 2493, น. 6377, 6385) นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงถนนสายสำคัญ ที่ตัดผ่านตำบลโคกชำแระ อำเภอทุ่งศรีอุดม คือ ถนนน้ำยั้น-เดชอุดม (2214) ซึ่งเป็นถนนหลักเดิม ตั้งแต่สมัยมณฑลเทศาภิบาล ถนนทางหลวงจังหวัด 2192 (ถนนนาท่อม-เดชอุดม) ในช่วง พ.ศ. 2520 การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองที่ต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดจากการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ที่ก่อตัวมาจากสงครามเวียดนาม ได้ทำให้รัฐบาลไทยปรับกลยุทธ์ คือ “การเมืองนำการทหาร” ในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สืบต่อมาแนวนโยบาย “การเปลี่ยนแปลงสนามรบให้เป็นสนามการค้า” ได้ส่งผลให้เกิดการทำถนนเชื่อมต่อระหว่างเดชอุดมไปบุณฑริก ซึ่งเป็นเมืองชายแดนที่ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเส้นทางสำคัญ 2 สาย สายแรก คือ สายบุณฑริก-เดชอุดม-วารินชำราบ ระยะทาง 87 กิโลเมตร ถนนมีสภาพเป็นลูกรัง ให้เป็นเส้นทางติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี และสายที่ 2 คือ สายบุณฑริก-พิบูลมังสาหาร-วารินชำราบ ระยะทาง 104 กิโลเมตร ถนนทั้งสองสายปัจจุบันปรับปรุงเป็นถนนสาย 2182 (ตอนบ้านห้วยข้า-บุณฑริก เริ่มดำเนินการ ใน พ.ศ. 2532) และ 217 (วารินชำราบ-ช่องเม็ก), 2171 (บ้านท่าโพธิ์ศรี อ.เดชอุดม-อ.น้ำยั้น) เชื่อมต่อกับ 2172 (ดอนจิก อ.พิบูลมังสาหาร-โนนเลียง บ้านสว่างม่วง ต.หนองสะโน อ.บุณฑริก) ซึ่งสามารถเดินทางได้สะดวกทุกฤดูกาล

นอกจากนี้การเจรจาความร่วมมือในบันทึกข้อตกลงระหว่างอำเภอบุณฑริก กับเมืองสุขุม่า เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ณ ช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ก็นำมาสู่การเปิดจุดผ่อนปรนการค้าชายชั่วคราว ระหว่างประชาชนไทย กับประชาชนลาวเป็นการชั่วคราวในช่วงเริ่มแรก ต่อมา พ.ศ. 2539 ก็มีการทำข้อตกลงกันเพิ่มเติมในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2539 โดยให้เปิดทำการ ในวันจันทร์ พุธ และวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 09.00-15.00 น. และใน พ.ศ. 2552 ก็มีการเจรจาเพื่อปรับปรุงพัฒนาพื้นที่จุดผ่อนปรนให้มีความสะดวกในการเดินทางและค้าขายมากขึ้น ที่สำคัญคือการเชื่อมถนนสาย 4119 กับ 2182 ดังนั้นการเดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานีไปจุดผ่อนปรน จึงมีความสะดวกสบายมากขึ้น ดังจะพิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการเปลี่ยนแปลงบริบทที่ส่งผลต่อกำเนิดและพัฒนารองตลาดสด

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาคที่มีโครงสร้างเป็นการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงมีบทบาทในฐานะหน่วยงานที่เป็นระบบและกลไก ให้มีการพัฒนาชุมชนเมืองทางกายและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีถนน ตลาด อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม ที่ต้องผ่านการกำกับและดูแลของโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนปัจจัยจากนโยบายของรัฐบาลไทยและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้าน ก็มีผลทำให้มีการสร้างทางหลวงจังหวัดเชื่อมโยงจากจังหวัดสู่อำเภอต่ออำเภอจนจบชายแดน อันส่งผลทำให้ประชากรขยายตัว เศรษฐกิจเติบโต ดังนั้นตลาดสด 3 ตลาดในระดับอำเภอจึงเกิดขึ้นและมีพัฒนาการ ดังนี้

1) ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม

แผนที่ 2 แสดงเส้นทางคมนาคมของอำเภอเดชอุดมกับถนนหมายเลข 24

ที่มา : ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดมจาก Google map สืบค้น 3 มกราคม พ.ศ.2562

จากแผนที่ 2 แสดงที่ตั้งตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดมข้างต้น บริเวณตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม อำเภอเดชอุดมปัจจุบันอยู่ในทำเลที่ตั้งของเขตเทศบาลตำบลเมืองเดช ซึ่งเป็นย่านชุมชนเก่าที่เคลื่อนย้ายมาจากบริเวณริมลำ โดมใหญ่เนื่องจากน้ำท่วม ซึ่งปัจจุบันมีถนนทางหลวงเชื่อมต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอทุ่งศรีอุดม และอำเภอบุณฑริก มีสถานที่สำคัญ เช่น ที่ว่าการอำเภอ โรงเรียน ร้านค้า วัด ธนาคาร รีสอร์ท โรงหนัง จึงนับได้ว่าตลาดอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนเมือง

ตารางที่ 1 แสดงกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม

สมัยมณฑล เทศาภิบาล พ.ศ. 2464-2495	พ.ศ. 2495	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2560
ถนนน้ำยืน-เดช อุดม (2214) ถนนนาหอม-เดช อุดม (2192)	การสร้างถนน สายกระโทก- เดชอุดม (24)	การจัดตั้งตลาด ตามสุขาภิบาล พื้นที่โล่ง/อาคาร ไม้	การปรับปรุง ตลาดสร้างอาคาร โครงหลังคาเหล็ก มีแทนค้ำที่เป็น ระเบียบ	การสาน ต่อการ ปรับปรุง ตลาด

ที่มา : ปรับปรุงจากคำสัมภาษณ์เชิงลึก และราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2495/2499 อ่างใน (สมศรี ชัยวนิชยา, 2562 : น.54)

จากตารางที่ 1 แสดงกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม อำเภอเมืองเดชอุดมพบว่าตลาดสดที่เกิดขึ้นใน พ.ศ.2499 มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาถนนที่เชื่อมกับกรุงเทพฯและเมืองอุบลราชธานีโดยเฉพาะถนนสายกระโทก-เดชอุดม (24) เมื่อสัมภาษณ์คนเก่าแก่ที่อยู่ที่อำเภอเดชอุดม ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า แต่เดิมตลาดสดอยู่บริเวณใกล้กับศาลหลักเมือง ซึ่งอยู่ติดกับที่ว่าการอำเภอเดชอุดม จะมีร้านค้าคนจีนตั้งสินค้าวางขาย ซึ่งพื้นที่ ไม่ใหญ่ ต่อมาเมื่อมีการจัดการสุขาภิบาล พ.ศ. 2499 จึงได้มีการหาพื้นที่ที่จะเป็นตลาดสดรองรับชุมชนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงได้มีการเคลื่อนผู้ค้ามายังพื้นที่ที่ตั้งตลาดสดในปัจจุบัน จากเป็นแผงค้าที่มีโครงหลังคาแบบโรงเรือนใหญ่ แผงค้าเป็นเพียงแคร่ไม้ยกพื้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีโครงการจากเทศบาลเมืองเดชอุดมปรับปรุงให้เป็นโครงสร้างหลังคาเหล็กและมีการจัดแผงค้าตามกรมอนามัย ตลาดสดเทศบาล 1 นี้จึงเป็นแหล่งรวมอาหารพื้นบ้าน อาหารปิ้งย่าง ข้าวเหนียว กับข้าวสำเร็จรูป ขนมหวาน กล้วยปิ้งขนมจีน รองรับชุมชนเมืองทั้งช่วงเช้า สาย บ่าย และเย็น (สมศรี ชัยวนิชยา, 2562 : น.38-39)

2) ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ

แผนที่ 3 แสดงที่ตั้งและถนนที่เป็นเส้นทางคมนาคมของอำเภอทุ่งศรีอุดม

ที่มา : “เรื่องแผนที่แสดงอำเภอทุ่งศรีอุดม” จาก

<https://www.google.co.th/search?hl=th&tbm=isch&source=hp&biw=1280> สืบค้น 3 มกราคม พ.ศ.2562

จากแผนที่ 3 ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ เป็นตลาดที่ตั้งอยู่ริมถนน 2214 ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อกับอำเภอน้ำยืน อำเภอนาจะหลวย และอำเภอบุณขริก เป็นเส้นทางหลักสำคัญในการเดินทางติดต่อระหว่างจังหวัด อำเภอน้ำยืน และชายแดนของจังหวัดอุบลราชธานี การพัฒนาของตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระนั้นมาจากตลาดนัดเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2539-2540 ซึ่งยังอยู่ในเขตปกครองของอำเภอเดชอุดม หลังพื้นที่ตลาดนัดเข้าไป ในอดีตบริเวณพื้นที่นี้เคยเป็นหนองน้ำสาธารณะ เมื่อชุมชนโคกชำแระขยายตัวขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเขตปกครองใหม่มาขึ้นกับอำเภอู่่งศรีอุดม และมีโครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดอบต.โคกชำแระ

สมัย มณฑล เทศาภิบาล	พ.ศ. 2495/2520	พ.ศ. 2523	พ.ศ. 2544-2545	พ.ศ. 2551-2554
ถนนน้ำยืน- เดชอุดม (2214) ถนนนา ห่อม- เดชอุดม (2192)	พ.ศ. 2495 การ สร้างถนนสาย กระโทก-เดชอุดม (24) ต่อมา พ.ศ. 2520 มีการ ปรับปรุงถนนน้ำ ยืน-เดชอุดม (2214) ให้ เป็นถนนลาดยาง	ตลาดนัดเพื่อ การเกษตรตำบล โคกชำแระ ริมถนนน้ำยืน- เดชอุดม (2214)	ชาวบ้านและอบต. โคกชำแระร่วมกัน ปรับพื้นที่หนอง น้ำสาธารณะให้ เป็นพื้นที่ตลาด แทนตลาดนัด เพื่อการเกษตร ตำบลโคกชำแระ	อบต.โคกชำแระ เขียนแผนและ โครงการสร้าง อาคารตลาดสด องค์การบริหาร ส่วนตำบลโคก ชำแระ พ.ศ. 2551 และเสร็จ เป็นอาคาร พ.ศ. 2554

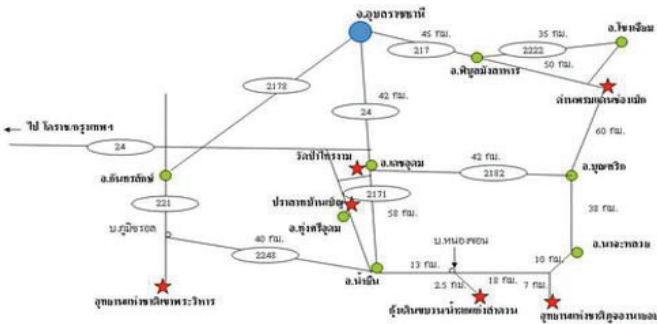
ที่มา : ปรับปรุงจากคำสัมภาษณ์เชิงลึก และราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2495 อ้างใน (สมศรี
ชัยฉนิชยา, 2562 : น.93)

จากตารางที่ 2 แสดงกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ พบว่าการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำสาธารณะ จากคำสัมภาษณ์ นายบุญอติตผู้ใหญ่บ้านโคกชำแระ ให้ข้อมูลว่า หนองน้ำเริ่มไม่สะอาด กอปรกับบริเวณที่เคยจัดเป็นตลาดชุมชนติดกับโรงเรียนโคกชำแระเริ่มไม่สะดวก จึงได้หารือกับอบต. ขณะนั้น เพื่อนำเสนอแผนและงบประมาณปรับปรุงหนองน้ำให้เป็นพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ คือ ทำให้เป็นตลาดสดขึ้นมา สมัยที่ยังไม่มีโครงสร้างอาคารตลาดสด ชาวบ้าน

บางส่วนก็ตั้งแผงค้าริมถนน 2214 ตามแนวที่เป็นตลาดนัดเพื่อการเกษตรแต่เดิม เมื่อการปรับพื้นที่และอาคารสร้างเสร็จประมาณ พ.ศ. 2545 ก็เริ่มมีการใช้อาคารเพื่อการค้าสีบมาปัจจุบัน แผงค้าของตลาดสดอบต.โคกขำและจะมีเจ้าหลักประจำ คือ ร้านของชำซึ่งมีแผงค้ามากกว่า 10 แผง เป็นเจ้าใหญ่ประจำตลาดสด สินค้าที่ขายนอกจากของชำแล้ว ยังมีพวกพลาสติก อาหารแปรรูป อาหารทะเล ผักสดและผลไม้ ผักสดพื้นถิ่นประจําฤดูกาล ส่วนแผงค้าอื่น ๆ ก็เน้นการขายอาหารปรุงสุกช่วงเช้า แต่เน้นผักสด หมูสด ปลาสด อาหารพื้นบ้าน ในช่วงบ่าย 15.30-19.00 น. สินค้าที่น่าจะเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น คือ ของสดที่ชาวบ้านแต่ละครัวเรือนนำมาขายให้กับชาวบ้านกันเอง ราคาไม่แพง (สมศรี ชัยวงษ์ชยา, 2562 : น.73-75)

3) ตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริก

แผนที่ 4 แสดงเส้นทางถนนเชื่อมต่อระหว่างอำเภอบุณฑริกกับจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน

ที่มา : “แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวไปชมกุ่มเดินขบวนแก่งลำดวน” จาก

<https://www.kroobannok.com> สืบค้น 3 มกราคม พ.ศ.2562

จากแผนที่ 4 แสดงที่ตั้งตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริก ทำเลที่ตั้งของตลาดอยู่ใจกลางชุมชนตำบลโพธิ์งาม และตำบลวังงาม ของอำเภอบุณฑริก อยู่ติดสะพานโดมน้อยและอยู่ท่ามกลางสถานที่ราชการ โรงเรียน ร้านค้า ร้านอาหาร โรงพยาบาล ซึ่งในอดีตพื้นที่ที่เป็นตลาดสดเคยเป็นบ้านพักของสถานีตำรวจของอำเภอ ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงสถานีตำรวจใหม่ จึงได้มีการปรับปรุงบริเวณนี้ให้กลายเป็นตลาดสดขึ้น และหน่วยงานที่เข้ามาดูแลช่วงแรก ใน พ.ศ. 2499 คือ สุขาภิบาลอำเภอบุณฑริก ต่อมาเป็นเทศบาลตำบลบุณฑริก ชุมชนบริเวณตลาดสดอยู่ติดถนนสาย 2182 ที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังอำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอน้ำยืน ซึ่ง

ปัจจุบันหน้าตลาดสดเป็นสถานีรถโดยสารประจำทาง รถตู้ และรถสองแถวซึ่งวิ่งโดยรอบ ดังนั้นสินค้าจากชุมชนนอกอำเภอและในอำเภอจึงมีความเป็นท้องถิ่น รวมทั้งสินค้าที่มาจากตลาดจุดผ่อนปรนช่องตาอู ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้ค้าสะดวกในการเดินทางและการขนส่งคนและสินค้า

ตารางที่ 3 แสดงกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริก

พ.ศ. 2495/2499	พ.ศ. 2502/2510/ 2520-2530	พ.ศ. 2532/2535/2542	พ.ศ. 2551/2552/2559
พ.ศ. 2495 การสร้างถนนสายกระโทก-เดชอุดม (24) กิ่งอำเภอบุณฑริก เปลี่ยนเป็นสุขาภิบาลกิ่งอำเภอบุณฑริก	พ.ศ. 2502 เกิดตลาดสด และมีอาคารไม้หลังที่ 1 ปรับปรุงจากสถานีตำรวจตระเวนชายแดน ต่อมาวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2510 เกิดตลาดสดสุขาภิบาลอำเภอบุณฑริกเป็นทางการ พ.ศ. 2512-2514 ทหารเข้ามาสร้างสะพานข้ามลำโดมน้อย พ.ศ. 2520 กระทรวงเกษตรฯ ตั้งเกษตรอำเภอบุณฑริก พ.ศ. 2520-2530 โครงการถนนรพช. กรป.กภายในอำเภอบุณฑริก	พ.ศ. 2532 ปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัด 2182 (นาขา-บุณฑริก) เป็นถนนคอนกรีต ปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัด 2171 (ท่าโพธิ์ศรี-น้ำยืน) ปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัด 2172 (ดอนจิก อ.พิบูลมังสาหาร-โนนเสียง อ.บุณฑริก) ปรับปรุงถนนทางหลวงเชื่อมเข้าเมือง 217 (วารินชำราบ-ช่องเม็ก)ปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัด 2222 (โขงเจียม-สะพือ) ปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัด 2248 (ภูมิษรอล-บุณฑริก) พ.ศ. 2535 ปรับปรุงอาคารหลังที่ 2 ของตลาดสด พ.ศ. 2535 มีการเจรจากับทางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการเปิดพื้นที่จุด	พ.ศ. 2551 ปรับปรุงอาคารตลาดสดหลังที่ 3 พ.ศ. 2552 มีการเจรจา ด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ตลาดช่องตาอู พ.ศ. 2559 สร้างอาคารตลาดประชารัฐเสรีจ พ.ศ. 2560 ทำให้มีแผงค้ารวม 220 ร้าน

พ.ศ. 2495/2499	พ.ศ. 2502/2510/ 2520-2530	พ.ศ. 2532/2535/2542	พ.ศ. 2551/2552/2559
		ผ่อนปรนช่องทางอุเพื่อ เป็นเส้นทางค้าขาย พ.ศ. 2542 เปลี่ยน สุขาภิบาล กิ่งอำเภอ บุญทริกเป็น เทศบาล ตำบลบุญทริก ส่งผลให้ ตลาดสดสุขาภิบาลกิ่ง อำเภอบุญทริก เป็นตลาดสดเทศบาล ตำบลบุญทริก	

ที่มา : ปรับปรุงจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม/เอกสารราชการงานเบกษาที่เกี่ยวข้อง/ ฐานข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล โพนงามและองค์การบริหารส่วนตำบลบัวงาม (อ้างในสมศรี ชัยวนิชยา, 2562 : น. 148)

จากตารางที่ 3 จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลตลาดสดเทศบาลบุญทริก พบว่าตลาดสดเทศบาลตำบลบุญทริกเป็นตลาดที่เกิดขึ้นใน พ.ศ.2510 ภายใต้การดูแลของสุขาภิบาลตำบลบุญทริก การก่อตั้งตลาดสดนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรผู้มียรายได้น้อย และผู้ที่ไม่มีสถานประกอบการ ให้มีสถานที่ในการจำหน่ายสินค้า เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการค้าขาย นอกจากนี้ การเกิดตลาดในช่วงแรกนั้น เริ่มต้นประมาณ พ.ศ.2502 จากกลุ่มข้าราชการครู แม่บ้านที่เป็นภรรยาตำรวจ และชาวมุขชนที่ตั้งบ้านเรือนริมถนน 2182 รวมตัวกันตั้งร้านค้าอาหารปรุงสุก ส้มตำ ปิ้งย่าง ข้าวเหนียว หน่วยงานราชการต่างๆ ที่ตั้งขึ้น เช่น อำเภอ สถานีตำรวจตระเวนชายแดน บรรดาข้าราชการและคนในชุมชนที่มาทำงานต้องทำอาหารมาทานเอง เพราะไม่มีร้านอาหารเลย ดังนั้นกลุ่มแม่บ้าน ข้าราชการ และชาวมุขชนจึงตั้งร้านค้าขึ้นใกล้กับสถานีตำรวจ ต่อมาเมื่อชุมชนตั้งเป็นสุขาภิบาลจึงมีการจัดตั้งตลาดสดเทศบาลใน พ.ศ. 2510 (สมศรี ชัยวนิชยา, 2562 : น.120-122) ความทรงจำของผู้บริหารเทศบาลอำเภอบุญทริกได้เล่าภาพทรงจำของชุมชนบุญทริกที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงตลาดสดดังนี้

...ความทรงจำของผมชุมชนบุญทริกเป็นชุมชนเล็ก ๆ มี 2 ฟากแม่น้ำ สะพานได้สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2513-2514 โดยกรป.กลาง ซึ่งนำทหารเสือพรานจากฐานปฏิบัติการที่น้ำพอง มาตั้งค่ายทหารที่ค่ายหนองแสง ทหารกลุ่มนี้ได้มาสร้างสะพานเพื่อให้สามารถเดินทางไปมาสะดวก ตรงบริเวณตลาดสดเคยเป็นสถานีตำรวจตระเวนชายแดน ตรงศาลหลักเมืองเป็นโรงเรียน เป็นบ้านพักข้าราชการ ต่อมาใน พ.ศ. 2536 ไฟได้ไหม้ส่วนที่เป็นโรงเรียน เป็นบ้านพักข้าราชการไปหมด ปัจจุบันปรับเป็นศาลหลักเมือง และสถานีขนส่ง เป็นลานกิจกรรมของอำเภอบุญทริก ผังตรงข้ามที่เป็นสถานีตำรวจนั้น ก็จะมีร้านค้าเป็นแบบง่าย ๆ ประมาณ 10 ร้าน เป็นร้านอาหารปรุงสุกแบบพื้นบ้าน และร้านขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อรองรับข้าราชการ เมื่อชุมชนขยายจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากยังมีพื้นที่ให้ทำกิน (ทำนา) ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงมีคนจากอำเภออื่น ๆ เข้ามาจับจองที่ดินในการทำกิน โดยเริ่มจับจองที่ดินในการทำนา ต่อมาเมื่อถึงสมัยที่รัฐบาลมีนโยบายปลูก มันสำปะหลัง ชาวบ้านก็หันมาทำไร่มันสำปะหลังสลับกับการทำนา ต่อมาก็เป็นสมัยยางพาราเข้ามา ชาวบุญทริกก็ปรับวิถีมาเป็นการทำสวนยางพารา ผสมผสานกับการทำไร่อ้อยเสริม ซึ่งบุญทริกมีตลาดกลางรับซื้อสินค้าข้าว ยาง อ้อย

ส่วนการคมนาคมนั้น เริ่มตั้งแต่สมัยใช้เกวียน ใช้ม้า มาสู่การใช้รถยนต์ ในการเดินทางระหว่างอำเภอ คือ เดชอุดมกับบุญทริก ในสมัยที่ใช้รถยนต์นั้น จะเป็นรถจี๊ปเล็ก ๆ ต่อมาพัฒนาเป็นรถยนต์ 6 ล้อในการบรรทุกทุกคนและสินค้า สินค้าที่นำมาค้าขายนั้น ส่วนใหญ่จะมีการซื้อร้านชาวจีนที่ชื่อว่า ปิงซุนฮวด ที่เดชอุดมมาขายที่บุญทริกต่อมาชาวตลาดสดบุญทริกก็ได้มีการซื้อสินค้าจากตลาดสดที่อำเภอเดชอุดมมาขาย ส่วนที่เป็นของสด ของพื้นบ้าน ของป่า ก็จะมีซื้อสินค้ามาจากชาวลาวที่ข้ามมาขายสินค้าผ่านช่องตาอุ นอกจากนี้เมื่อตลาดวาริน เจริญศรีเป็นศูนย์กลางตลาดผักสด ผลไม้ สินค้าจากตลาดวารินเจริญ

ศรีได้กลายเป็นแหล่งส่งสินค้าที่สำคัญมายังตลาดสดบึงพริก ตั้งนั้นจากที่เล่ามา พัฒนาการของตลาดสดบึงพริกแบ่งได้ 4 ช่วง คือ ช่วงเป็นอาคารไม้ พ.ศ. 2502 ช่วงอาคารปูนหลังแรก พ.ศ. 2535 ช่วงอาคารปูนหลังที่สอง พ.ศ. 2551 และช่วงอาคารตลาดประชารัฐ พ.ศ. 2559 จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลบึงพริก ได้มีส่วนเข้ามาพัฒนาตลาดสดให้มีอาคารที่ถาวร และเป็นตลาดสดสำหรับชาวบึงพริกที่มีคุณภาพ ตามนโยบายของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข...(ศักดิ์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2562 อ้างในสมศรี ชัยวนิชยา, 2562: น.117)

ตั้งนั้นบริเวณตลาดสดเทศบาลตำบลบึงพริก จึงเป็นตลาดสดที่ขายสินค้าในท้องถิ่นและสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ตลาดสดเทศบาลตำบลบึงพริกเป็นตลาดสดตลาดอาหาร ตลาดเสื้อผ้า และข้าวของเครื่องใช้ทางการเกษตรและในชีวิตประจำวัน สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตลาดสดเทศบาลตำบลบึงพริก คือ สินค้าของป่า เช่น ผักพื้นบ้าน เห็ดป่า ผลไม้ป่า ปูภูเขา หอยกระต่าย หอยขม กบ เขียด อัง ปลาสด นอกจากนี้ ก็ยังมีอาหารประเภทปรุงสุก/ขนมหวาน รองรับผู้ทำงานราชการให้จับจ่ายไปรับประทานทั้งมือเช้าและมือเย็น

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาคที่มีโครงสร้างเป็นการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นมา จึงมีบทบาทในฐานะหน่วยงานที่เป็นระบบและกลไก ให้มีการพัฒนาชุมชนเมืองทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีถนน ตลาด อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม ที่ต้องผ่านการกำกับและดูแลของโครงสร้างการบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนปัจจัยจากนโยบายของรัฐบาลไทยและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้าน ก็มีผลทำให้มีการสร้างทางหลวงจังหวัดเชื่อมโยงจากจังหวัดสุรินทร์ต่ออำเภอจนจบชายแดน อันส่งผลทำให้ประชากรขยายตัว เศรษฐกิจเติบโต ตั้งนั้นตลาดสด 3 ตลาดในระดับอำเภอจึงเกิดขึ้นและมีพัฒนาการสืบเนื่องมาจนถึง ปัจจุบัน

4.3 ผู้ค้ารายย่อยตลาดสดท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี กรณีตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำแระ ตลาดสดเทศบาลตำบลบึงพริก

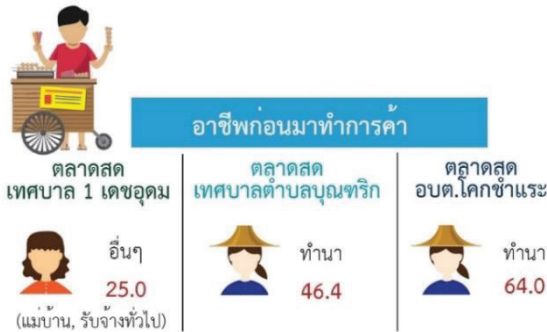
การศึกษาผู้ค้ารายย่อยตลาดสดท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี กรณีตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำแระ และตลาดสด

เทศบาลตำบลบุณฑริก ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิจัย มีดังนี้

4.3.1 กำเนิดและพัฒนาการของผู้ค้ารายย่อย

อาชีพก่อนมาค้าของผู้ค้ารายย่อยกับสาเหตุที่มามีอาชีพค้า สรุปได้ดังแผนภูมิ 2, 3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 อาชีพก่อนมาทำการค้า

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.220.

* ผู้วิจัยเลือกผลการศึกษามา 3 ประเด็น จากประเด็นที่ศึกษาในเนื้อหางานวิจัย 11 ประเด็น คือ ที่มาของทุนและขนาดของทุน วงจรชีวิตของผู้ค้ารายย่อยกับการขนส่งสินค้าและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ค้ารายย่อยเพื่อนำเสนอให้เห็นกำเนิดและพัฒนาการ รวมทั้งเห็นการปรับตัวของผู้ค้ารายย่อยจาก 3 ตลาด

แผนภูมิที่ 3 สาเหตุที่ผู้ค้ารายย่อยมาประกอบอาชีพค้าขายในตลาดสด

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.220.

จากแผนภูมิอาชีพก่อนมาทำการค้า และสาเหตุที่ประกอบอาชีพค้าขายในตลาดสด 3 ตลาดข้างต้น ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่เป็นชาวนา ชาวไร่ ซึ่งต้องใช้แรงงาน ที่ดิน ราคาต้นทุนในการทำนา ทำไร่ ซึ่งสูงขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้ที่ไปทำงานนอกภาคเกษตร เมื่อพบว่าอาชีพที่ทำนั้น ไม่สามารถมีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวดั้งเดิม จึงกลับมาเริ่มต้นที่บ้านเกิดด้วยประสบการณ์ ในการเป็นผู้ค้ารายย่อยในแต่ละตลาด ดังนั้นจึงพบว่าสาเหตุที่ผู้ค้ารายย่อยมาทำการค้าในตลาดสด โดยส่วนใหญ่คือ เป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม ซึ่งก็คืออาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้างในต่างถิ่น

4.3.2 ที่มาของทุน และขนาดของทุนที่มาทำการค้า

แผนภูมิที่ 4 ที่มาของทุนและขนาดของทุนที่มาทำการค้า

ที่มา : สมศรี ชัยวนิชยา, 2562:น.221.

แผนภูมิที่ 5 ที่มาของแหล่งเงินทุนซื้อสินค้ารายวันในปัจจุบันของผู้ค้า

ที่มา : สมศรี ชัยวนิชยา, 2562:น.221.

ที่มาของทุนในการทำการค้าของผู้ค้ารายย่อยทั้ง 3 ตลาด จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าเชิงคุณภาพ พบว่ามีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ ผู้ค้ารายย่อยทั้งดั้งเดิมที่ค้าขายมาตั้งแต่เริ่มแรกและผู้ค้ารายย่อยใหม่ในปัจจุบัน ต่างใช้เงินทุนที่มาจากอาชีพก่อน ๆ มากที่สุด รองลงมาเป็นการกู้ยืมธนาคารทุกตลาด ส่วนที่มาของทุนในปัจจุบัน พบว่าผู้ค้ารายย่อยนำทุนที่ได้จากกำไรในการค้ามาต่อยอดเป็นทุนในการค้าขาย

ส่วนการใช้เงินลงทุนของผู้ค้ารายย่อยต่อวันเมื่อแรกค้า พบว่าผู้ค้ารายย่อยในแต่ละตลาด มีความแตกต่างกัน คือ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดมลงทุนเมื่อแรกค้าที่ 1,001-3,000 บาท แต่ปัจจุบัน ลงทุนที่ 2,001-5,000 บาท เพราะ

สินค้าราคาสูงขึ้น และผู้ค้ารายย่อยต้องการขยายการค้า ตลาดสด เทศบาลตำบล บุนนทรีย์ เมื่อแรกค้าลงทุนที่ 1,001-3,000 บาทมากที่สุด ปัจจุบันลงทุนเพิ่มขึ้นที่ 2,001- 5,000 บาท แสดงให้เห็นถึงการลงทุนเพื่อการขายสินค้าเพิ่มขึ้น ขณะที่ตลาดสด องค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ กลับพบว่าผู้ค้ารายย่อยเมื่อแรกค้าลงทุน 1,000 บาทต่อวันมากที่สุด ปัจจุบันลงทุน 500 บาทลงมามากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้ค้า ปรับตัวเองให้สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของผู้ซื้อ และจำนวนร้านค้าที่ เพิ่มขึ้น ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 การใช้เงินทุนของผู้ค้ารายย่อยต่อวัน

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.222.

จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยพบว่าผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดท้องถิ่นในระดับอำเภอ ได้สะท้อนให้เห็นถึงการให้หลักความพอเพียงกับลูกค้า คือ ไม่จำเป็นต้องเอากำไรมาก และยังต่อรองกับบริษัทซีพีซึ่งเป็นนายทุนใหญ่ที่เข้าครอบครองการเลี้ยงหมูได้ เพื่อให้ตนเองเป็นนายทุนน้อยที่เปิดโอกาสให้กับชุมชนได้บริโภคเนื้อหมูราคาไม่แพง และส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงหมูและนำมาส่งฟาร์มของตน ตั้งกรณีแม่สมบัติ ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ กรณีแม่ประไพ ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ที่เปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมทำนาและค้าขายผักสดมาเปิดร้านค้าเบ็ดเตล็ดของใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักเลือกสินค้าจากพ่อค้าส่ง ร้านแม่โคโร ที่ขายส่งในราคาปลีกที่ถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป และกรณีนางแต้ว ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ที่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และมาค้าขายผักพื้นบ้านเป็นอาชีพเสริม โดยรับซื้อสินค้าผักพื้นบ้าน ปลอดภัย ซึ่งเป็นของสดพื้นบ้านจากชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันแล้วนำมาขายในตลาดสด กรณีสิณีนกับน้องสาวที่ค้าขายเนื้อไก่สด อาหารแปรรูป และของชำเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เมื่อเรียนจบก็มาประกอบอาชีพเป็นผู้ค้ารายย่อยต่อจากพ่อแม่ซึ่งมีเครือข่ายการค้ากับแม่ค้าปลีก/ส่งจากตลาดสด

เทศบาล 1 เดชอุดม ทำให้เกิดการกระจายสินค้าจากต้นทางที่เป็นทั้งนายทุนใหญ่และนายทุนน้อยสู่ผู้บริโภคในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากตัวจังหวัด ทั้งนี้ผู้ค้ารายย่อยที่ยกตัวอย่างมาแต่ละตลาดนั้นต่างมีวิธีการในการค้าที่ยืดหยุ่น ให้เครดิตกับผู้ค้ารายย่อยด้วยตนเองในตลาดสดและกับผู้ซื้อ (สมศรี ชัยวงษ์ชยา, 2562, อ้างในสุวิทย์ธีรศาวัต, 2562 น. 50)

4.3.3 วงจรชีวิตของผู้ค้ากับการขนส่งสินค้า

เมื่อพิจารณาระยะเวลาทางของสินค้าของผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดท้องถิ่นทั้ง 3 ตลาด พบว่าระยะเวลาทางสินค้าของผู้ค้าปลีกในแต่ละตลาด ส่วนใหญ่จะมีระยะทางใกล้กับตลาดที่ค้ามากที่สุด ส่วนสินค้าที่มาจากไกลมักจะเป็นสินค้าที่ไม่สามารถผลิตได้ในท้องถิ่น ทั้งนี้ตลาดสดในระดับอำเภอ ผู้ค้ารายย่อยมักเป็นเครือข่ายกับตลาดสดในระดับอำเภอที่ใช้เส้นทางการคมนาคมเชื่อมต่อกัน จากระยะใกล้ไปสู่ระยะไกลจนติดชายแดน อันเป็นการลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้าจากต้นทางส่วนใหญ่ ถ้าเป็นผักสดผลไม้สดก็มักจะมีต้นทางจากตลาดวารินเจริญศรีไปสู่ตลาดเทศบาล 1 เดชอุดม ปลายทางที่ตลาดสดเทศบาลตำบลบุญซริก ซึ่งใช้เส้นทางหลัก 24 และเส้นทางรอง 2191, 2192, 2182 ส่วนผลผลิตพื้นถิ่นในแต่ละอำเภอ ตลาดสดท้องถิ่นทั้ง 3 ตลาดจะเป็นที่รองรับให้ผู้ผลิตซึ่งเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานในอำเภอแต่ละแห่งนำสินค้ามาจำหน่าย ส่วนผู้ค้าประเภทอาหารปรุงสุก/ขนมหวาน พบว่าผู้ค้ารายย่อยมักมีที่พักอยู่ใกล้กับตลาดแต่ละตลาด นิยมใช้รถส่วนตัว (รถยนต์/จักรยานยนต์/รถสามล้อพ่วงข้าง) เป็นพาหนะในการเดินทางมาค้าขายและขนอุปกรณ์ในการขายสินค้า และมีรถมาส่งสินค้าให้ถึงแผงค้าในแต่ละตลาด ดังจะพิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ที่มาของสินค้าเมื่อแรกค้ากับปัจจุบัน

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.225.

แผนภูมิที่ 8 ระยะทางของการขนส่งสินค้าเมื่อแรกค้ากับปัจจุบัน

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.225.

แผนภูมิที่ 9 การขนส่งสินค้าของผู้ค้ารายย่อย 3 ตลาด เมื่อแรกค้ากับปัจจุบัน

ที่มา : สมศรี ชัยวงษ์ชยา, 2562:น.225.

จากแผนภูมิที่ 7, 8, 9 ผู้วิจัยพบว่าจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ค้ารายย่อยในแต่ละตลาดมีเครือข่ายการค้าที่ขนส่งสินค้าจากต้นทางค้าปลีก/ส่ง ต้นทางพ่อค้าคนกลางค้าปลีก จัดส่งสินค้าให้กับผู้ค้าในแต่ละตลาด และพบว่าตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม มีผู้ค้ารายย่อยทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางกระจายสินค้าของตนไปยังเครือข่ายตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ และตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริกด้วย ทำให้การขนส่งสินค้ามาจำหน่ายมีระยะทางที่น้อยลง นอกจากนี้ผู้ค้ารายย่อย เช่น ผู้ค้ารายย่อยจากตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระนำสินค้าที่ผลิตเองในครัวเรือนในชุมชนมาจำหน่าย ตลาดแห่งนี้จึงเป็นตลาดสดระดับอำเภอที่แสดงให้เห็นถึงเกษตรกรในชุมชนได้ใช้ตลาดสดเป็นที่ขายผลผลิตของตนเองที่ผลิตได้จากครัวเรือนและชุมชน ส่วนตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริกซึ่งอยู่ในเขตชายแดนประเทศไทย ระยะทางของสินค้ามีทั้งที่มาจากในเมืองอุบลราชธานี ตลาดสดวารินเจริญศรี ตลาดสดเทศบาลวารินชำราบ และจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งห่างกันประมาณ 10 กิโลเมตร จึงพบว่า การขนส่งสินค้ามีระยะทางมากกว่าตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม และตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ แต่สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ของป่า ไต้แก เห็ด ปูภู กบ เขียด อึ่ง เป็ลือกไม้สน กระบอง ผักพื้นบ้าน เป็นสินค้าที่มาจากชุมชนภายในเอง และจากประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้ประมาณ 10 กิโลเมตร ดังนั้นระยะทางของสินค้าที่นำมาขายในตลาดจึงไม่ได้ส่งผลให้ต้นทุนสูงในการค้าในตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริก

4.3.4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ค้ารายย่อย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ค้ารายย่อยในแต่ละตลาดที่มาจากร้านสะดวกซื้อเซเว่น-อีเลฟเว่น ห้างเทสโก้โลตัส แมคโคร บิ๊กซี และตลาดนัด ผู้วิจัยพบว่าผู้ค้ารายย่อยให้ข้อมูลที่สอดคล้องตรงกันว่าร้านค้าจากทุนใหญ่และตลาดนัดไม่มีผลกระทบกับการค้าขายในตลาดสดของตน เพราะตลาดสดเป็นตลาดในวิถีชุมชน ส่วนร้านค้าของทุนใหญ่และตลาดนัดนั้นเป็นทางเลือกให้กับชุมชน และสินค้าบางอย่างก็ไม่สามารถค้าขายได้ในร้านสะดวกซื้อ ห้างเทสโก้โลตัส แมคโคร บิ๊กซี ในขณะที่ตลาดนัดมีผลกระทบบ้าง แต่ผู้ค้ารายย่อยในตลาดนัดก็เป็นลูกค้าจากตลาดสดหลักทั้ง 3 ตลาด ซึ่งก็ช่วยกระจายสินค้าลงสู่ชาวชุมชนมากขึ้น ดังแผนภูมิที่ 10 แสดงให้เห็นว่าไม่มีผลกระทบดังนี้

แผนภูมิที่ 10 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อยอดขายของผู้ค้ารายย่อย

ที่มา : สมศรี ชัยวณิชยา, 2562:น.225.

การเปลี่ยนแปลงอาชีพของผู้ค้ารายย่อยในแต่ละตลาดที่ศึกษาดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะตัวเลขที่ส่งผลกระทบนั้นในแผนภูมิเลือกตัวเลขร้อยละสูงสุด 2 ระดับคือระดับหนึ่งและระดับสองของแต่ละตลาดที่ศึกษา ทั้งนี้ผลสรุปจากแผนภูมิสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทโครงสร้างท้องถิ่นที่มาจากนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อคนในท้องถิ่นใน 3 ตำบล คือ ตำบลเมืองเดช ตำบลโคกขำแระ และตำบลนุชกร อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และเหตุการณ์

ทางการเมืองระหว่างประเทศ ดังจะพบว่าผู้ค้ารายย่อยมีรูปแบบการปรับตัวที่น่าสนใจ คือ

1) *คนกับงานอาชีพในชุมชน* ผู้วิจัยพบว่าจากข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ การทำนา ทำไร่ ทำสวนผัก ทำสวนยางพารา แต่อาชีพแรกเริ่มค้าหรือในปัจจุบัน คนในชุมชนยังคงทำงานอื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นรับจ้างทั่วไป หรือการเป็นผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดในชุมชน อีกทั้งยังพบว่าเมื่อไปเป็นแรงงานรับจ้างนอกภาคเกษตรในต่างถิ่น เมื่อหมดสัญญาการจ้างงาน หรือค่าจ้างไม่สามารถมีรายได้มากพอที่จะเลี้ยงครอบครัวซึ่งมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นกว่าอดีต คนในแต่ละชุมชนก็กลับมาประกอบอาชีพที่มีในหมู่บ้าน ซึ่งมี 3 ลักษณะคือ **ลักษณะที่ 1** การทำนา และทำไร่ มันสำปะหลัง ทำสวนยางพารา ไร่ข้าวโพด ปลูกผักสด ผลไม้ **ลักษณะที่ 2** การรับจ้างทั่วไป ทั้งในการเกษตรและนอกการเกษตร และ **ลักษณะที่ 3** การขายผลผลิตจากครุเรือที่เป็นผักสวนครัว ผักพื้นบ้าน เห็ดในป่าชุมชน ปลาสดจากหนองน้ำ การหมักปลาร้า การทำอาหารพื้นถิ่น เป็นต้น

2) *คนกับวิถีในการบริโภคกับบริบทของสังคมร่วมสมัย* ผู้วิจัยพบว่าจากข้อมูลของคนในชุมชนแต่ละท้องถิ่นของตลาดที่ศึกษา ยังมีรสนิยมบริโภคอาหารในพื้นที่ตามสภาพภูมินิเวศ การใช้พลังงานยังคงพึ่งพาพลังงานจากวัตถุดิบในภูมินิเวศ แม้ว่าร้านสะดวกซื้อ เช่น เซเว่น-อีเลฟเว่น หรือห้างสรรพสินค้าเทสโก้โลตัส บิ๊กซี จะเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นในแต่ละตำบล เพื่อเป็นทางเลือกในการบริโภคสินค้าตามวิถีเมือง แต่ก็ไม่สามารถลดทอนวิถีพื้นบ้านอาหารพื้นถิ่น ซึ่งยังคงเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ ส่งผลให้ผู้ค้ารายย่อยนำสินค้าพื้นถิ่นอาหารพื้นถิ่น มาผลิตเพื่อจำหน่ายในตลาดสด ขณะเดียวกัน ก็มีการปรับสินค้าพื้นถิ่นให้มีความหลากหลายและทันสมัยมากขึ้น เช่น การนำเห็ดพื้นบ้านมาบั้ง ย่าง คั่ว ปิ้งสุก พร้อมนำไปประกอบอาหารได้ในเวลาอันรวดเร็วขึ้น หรือการหันผัก เด็ดใบ ผักสดจากก้าน จัดผักสดให้เป็นชุด แล่นื้อปลา หั่นเนื้อหมู เนื้อไก่ แล้วจัดเป็นชุด ๆ สำหรับนำไปทำเป็นต้มจืด ต้มยำ แกงเผ็ด ผัดผัก ได้เลย ล้วนเป็นตัวอย่งที่เห็นถึงการปรับวิถีการค้าขายของแม่ค้าในตลาดสดให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ซึ่งน่าจะได้แบบอย่างสินค้าที่ขายในซูเปอร์มาร์เกตของห้างสรรพสินค้า

5. บทสรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อย ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2562เป็นการศึกษาภายใต้โครงการวิจัยกำเนิดและพัฒนาการของตลาดสด ตลาดนัดและผู้ค้ารายย่อยในภาคอีสานเป็นปีที่ 2 ผู้วิจัยพบว่ากำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยในจังหวัดอุบลราชธานีนั้นเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมในภาคอีสาน โดยเฉพาะนับตั้งแต่ช่วงหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2504 มีบริบทสำคัญจากสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้รัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญ โดยเฉพาะการเน้นการเมืองนำการทหาร การเปลี่ยนแปลงสนามรบให้เป็นสนามการค้า กอปรกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการค้าเพื่อการส่งออก จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากหลักหมื่น เป็นหลักล้าน* จากที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างท้องถิ่นให้มีถนนเชื่อมต่อกับเขตระหว่างอำเภอกับจังหวัด มีโครงสร้างส่วนราชการในการเสริมสร้างพัฒนาท้องถิ่นที่ชาวชุมชนสามารถเลือกผู้บริหารที่เป็นชาวชุมชนมาพัฒนาท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิด “ตลาดสดในท้องถิ่น” ซึ่งเปรียบเสมือน “ท้องของชุมชน” เพราะเป็นที่มาของอาหารที่คนในชุมชนต้องบริโภคทุกวัน

นอกจากนี้การศึกษาผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดทั้ง 3 ตลาด คือตลาด ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำแระ ตลาดสดเทศบาลตำบลบุญทริก ก็สะท้อนให้เห็นการปรับตัวของผู้ค้ารายย่อยซึ่งเป็นเกษตรกร มาสู่แรงงานรับจ้างนอกภาคเกษตร และการปรับตัวเป็นผู้ค้ารายย่อยในตลาดสด ซึ่งมี 3 ลักษณะที่สำคัญ คือ **ลักษณะที่ 1** การทำนา และทำไร่ มันสำปะหลัง ทำสวนยางพารา ไร่ข้าวโพด ปลูกผักสด ผลไม้ **ลักษณะที่ 2** การรับจ้างทั่วไป ทั้งในการเกษตรและนอกการเกษตร และ **ลักษณะที่ 3** การขายผลผลิตจากครัวเรือนที่เป็นผักสวนครัว ผักพื้นบ้าน เห็ดในป่าชุมชน พลาสติกจากหนองน้ำ การหมักปลาร้า การทำอาหารพื้นบ้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพทางการค้าของผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดท้องถิ่นทั้ง 3 ตลาด เป็นเศรษฐกิจที่เติบโตจากภายใน (Endogenous) สามารถพึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) หรือพึ่งพาอาศัยกัน ถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

* พ.ศ.2560 จังหวัดอุบลราชธานีมีประชากรจำนวน 1,813,088 คน

เป็นเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตผู้คนที่มามีมิติด้านศีลธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2548, น. 123-124 อ้างถึงใน สุวิตา ธรรมมณี วงศ์, เรื่องเดียวกัน, น. 1042) แม้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่ทั้ง 3 ตลาด ให้ข้อสรุปถึงการเข้ามาของร้านสะดวกซื้อ เซเว่น-อีเลฟเว่น เทสโก้โลตัส บิ๊กซี แมคโคร ว่าแทบจะไม่มีผลกระทบต่อการเป็นผู้ค้ารายย่อยในตลาดสดทั้ง 3 ตลาดที่ศึกษา เพราะร้านค้าที่มาจากทุนเหล่านี้ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในแบบสังคมชาวบ้านที่มีความลิ้นไหล ยืดหยุ่น และไม่ได้ทำการค้าเพื่อมุ่งเป้ากำไรเกินทุนอย่างมหาศาล แต่มุ่งเป้าในการดำรงอยู่ได้ตามวิถีถิ่นที่ดำเนินในชีวิตประจำวัน ดังเสียงของผู้ค้ารายย่อยที่สะท้อนการค้าขายของตนนั้น ว่าเพื่อ “**เฮ็ดอยู่ เฮ็ดกิน พอกะเทิน**” คือ “พออยู่ได้” ตามวิถีสังคมและวัฒนธรรมที่ตนดำรงอยู่ การค้าขายในตลาดสดท้องถิ่นที่ศึกษาสะท้อนให้เห็นคุณค่าของตลาดสดทั้ง 3 ตลาดนั้น เป็นทางเลือกทางเศรษฐกิจในรูปแบบเศรษฐกิจแห่งความพอเพียงเป็นทางเลือกที่ไม่ได้มุ่งเป้าแบบเศรษฐกิจตามมาตรฐานสากล แต่เป็นทางเลือกของการดำรงอยู่ตามศักยภาพแห่งวิถีชีวิตของชาวชุมชนในท้องถิ่น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรศึกษาระบบและกลไกในการบริหารตลาดสดท้องถิ่นจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลและกำกับ เช่น การประชาสัมพันธ์ตลาดสดให้ชาวชุมชนทราบถึงสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตลาดสด

6.2 ควรศึกษาระบบอาหารท้องถิ่นและอาหารที่นำเข้ามาจากต่างประเทศว่าเข้ามาเป็นสินค้าในตลาดสดท้องถิ่นได้อย่างไร อันจะทำให้เห็นภาพบทบาทของตลาดสดกับการเปลี่ยนแปลงอาหารการกินในท้องถิ่นกับสังคมเมือง และสังคมโลกาภิวัตน์

บรรณานุกรม

- พิศมร เชื้อสุวรรณ. (2527). การศึกษาเพื่อการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตชุมชนเมืองอุบลราชธานี-วารินชำราบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ระลึก ธาณี (บรรณาธิการ). (2527). **ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดอุบลราชธานี**. อุบลราชธานี : วิทยาการพิมพ์.
- ระลึก ธาณี. (2554). **ความเป็นมาของเมืองและอำเภอต่าง ๆ ในบริเวณจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ (พุทธศักราช 2335-2550)**. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2552). เล่ม 126 ตอนที่ 87 ก วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 อ้างถึงในศุภชัย วรรณเลิศสกุล. “ข้อพิจารณาด้านกฎหมายในการจัดการพื้นที่ตลาดการค้าชายแดนช่องตาอู ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอบุญศรี จังหวัดอุบลราชธานี.” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2558), น. 135. ศิลปากร, กรม. (ม.ป.ป.). **คู่มือแนะนำเอกสารจดหมายเหตุจังหวัดอุบลราชธานี**. (เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 5-รัชกาลที่ 7).
- สมศรี ชัยวนิชยา. (2548). **นโยบายการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาลไทยระหว่าง พ.ศ. 2494-2519**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศรี ชัยวนิชยา. (2561). **รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ เรื่อง กำเนิดและพัฒนาการตลาดสดจังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สมศรี ชัยวนิชยา. (2562). **รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ เรื่อง กำเนิดและพัฒนาการตลาดสดท้องถิ่นและผู้ค้ารายย่อยจังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุวิดา ธรรมมณีวงศ์. (2557). “เศรษฐกิจแห่งการอยู่ร่วมกัน กับธุรกิจทางเลือก.”

วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์
และศิลปะ. 7, 3 (กันยายน- ธันวาคม 2557). น. 1041- 1054.

สุวิทย์ ซีรศาควิต และคณะ.(2561). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ กำเนิดและ
พัฒนาการของตลาดสดและผู้ค้ารายย่อยในภาคอีสาน. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุวิทย์ ซีรศาควิต และคณะ. (2562). กำเนิดและพัฒนาการของตลาดสดและผู้ค้า
รายย่อยในชนบทภาคอีสาน. (เอกสาร ประกอบการประชุม วันศุกร์ที่
21 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุม 2 อาคาร 5 คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.

สัมภาษณ์

ตลาดสดเทศบาล 1 เดชอุดม ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัด อุบลราชธานี

แก้ว.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

จิตร.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

เจียม.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

แต้ว.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

ประไพ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

ผัน.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

วัฒน์.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561.

วิไล.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

เสมา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

อ่อน.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562.

ตลาดสดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขำระ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด อุบลราชธานี

คุณ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561.

คำมี.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

ริษา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

บุญ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

เปี่ยม.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

พิน.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

เพ็ง.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

ยูร.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

รักษ์.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2562.

ศรี.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

สมบัติ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

สวย.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

สาย.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

สิน.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

สุภา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2561.

ตลาดสดเทศบาลตำบลบุณฑริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

จิม.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

จันทร์.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

เดช.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

ทอง.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

น้อย.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

นุสรรา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

ใบ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

แป้น.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

รศนา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2561.

วรรณ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

วิ.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

วีณา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

ศักดิ์.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2562.

สมัย.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

สินี.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

สุชัย.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

สุณา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

สุพร.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

โสพิส.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

หนูนา.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

อนุรักษ์.(นามสมมติ) สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2561.

อินเทอร์เน็ต

ไกด์อุบล. <http://guideubon.com> สืบค้นวันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2562

ข้อมูล จปฐ. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2562

<http://ebmn.cdd.go.th> สืบค้นวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2562

ข้อมูลตำบล.<http://www.thaitambon.com/tambon> สืบค้นวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2562

จังหวัดอุบลราชธานี.<http://www.ubonratchathani.go.th> สืบค้นวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2562

เทศบาลตำบลบุญศรี อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี.

<http://btr.ueuo.com/his.html> สืบค้นวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2562

ระบบสถิติทางทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง.

<http://stat.bora.dopa.go.th> สืบค้นวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2562

ราชกิจจานุเบกษา. <http://www.ratchakittha.soc.go.th> สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562

สำนักงานเกษตรอำเภอู่ศรีอู๋.

<http://thungsiudom.ubonratchathani.doe.go.th> สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2562

สำนักงานเกษตรอำเภอบุณฑริก. <http://buntharik.ubonratchathani.doe.go.th> สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2562

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกชำแระ (อบต.โคกชำแระ) จังหวัด

อุบลราชธานี.<http://www.khokchamrae.go.th> สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี.

<http://www.phongngambuntharik.go.th> สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

<http://www.muangdet.go.th/about-us/history> สืบค้นวันที่ 8

มีนาคม พ.ศ.2562

<https://www.kroobannok.com> สืบค้น 3 มกราคม พ.ศ.2562

http://www.ubonratchathani.go.th/comm_map.html สืบค้นวันที่ 3

มกราคม พ.ศ. 2562

<https://th.wikipedia.org> สืบค้นวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2562

ความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมการ แก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

Opinion Personal Involved with Early Childhood Children toward Problem Solving of Early Childhood Children

กรวิภา สรรพกิจจำนง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตามเพศและบทบาทหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเทพศิลา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 108 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ (t-test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านการใช้วาจา ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านพฤติกรรมทางกาย และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ

บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างในรายด้าน คือ ด้านการใช้วาจา พบว่าบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เป็นนักศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.11$) มากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) ของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เป็นผู้ปกครอง

¹อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

Curriculum and Instruction Department, Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University

คำสำคัญ: ความคิดเห็น/ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย/ พฤติกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

Abstract

This research aims to study and compare opinions of personnel involved with kindergarteners, based on their genders and positions towards problem solving behaviors for coexistence among kindergarteners. The research participants were 130 personnel involved with kindergarteners at Anuban Tepleela School in Bangkok during the first semester of the academic year 2019 using a purposive sampling. The research instrument was a questionnaire with its reliability rate of 0.92. The data were statistically analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way anova. The research results show that, in terms of personnel's opinions towards the overall and individual aspect of problem-solving, behaviors for coexistence among kindergarteners were in high levels in all aspects namely verbal communication, emotional control, physical behavior, and coexistence respectively. Nevertheless, personnel with different genders did not express different opinions. At the same time, those with different positions also expressed their opinions similarly. However, regarding the aspect of verbal communication, it was found that for student personnel involving with kindergarteners, their opinions towards the kindergarteners' problem-solving behaviors were averagely rated at 5.11 compared with guardians of the kindergarteners whose opinions towards their behaviors were rated at the level of 4.32.

Keywords : personnel involving with kindergarteners and problem-solving behaviors for coexistence among kindergarteners

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ตอบสนองการดำเนินชีวิตผู้คนในสังคมให้ได้รับความสะดวก รวดเร็วในยุคอินเทอร์เน็ตความเร็วไร้สาย การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองและครูตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องยอมรับว่า เราไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กในแบบเดิมที่เคยถูกพ่อแม่เลี้ยงดูในอดีตได้อีกต่อไป (เกศรินทร ทารี, 2560) ซึ่งเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม คือเยาวชนรุ่น Generation Alpha (เจนเอเรชั่นอัลฟา) เป็นเด็กอนุบาลรุ่นลูกของ Gen y และ z ที่เกิดจากพ่อแม่อายุมาก มีลูกน้อย มีเงินทองไม่ต้องดิ้นรนมากมาย เท่ารุ่นอื่น จับอุปกรณ์ดิจิทัล สัมผัสเทคโนโลยีตั้งแต่เกิด อยู่ในสังคมแบบทุนนิยม มีแนวโน้มจะเป็นคนวัตถุนิยม เบื่อง่ายและมีความอดทนต่ำ นิยมความรวดเร็วทันใจจนมีคณินยามเด็กในยุคนี้ว่า The Ipad Generation ซึ่งเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าโลกกำลังเปลี่ยนไป ในแนวทางของดิจิทัล (สุริยเดว ทรีปาตี.2562:online) ดังนั้นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จึงควรต้องติดอาวุธทางปัญญาให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้รู้จักวิธีการแก้ปัญหาให้สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น มีความคิดสร้างสรรค์ คิดบวก มีเหตุผลตามความเป็นจริงของชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งครูและผู้ปกครองจะต้องอบรมให้เด็กปฐมวัยมีจิตสำนึก โดยเป็นตัวแบบที่ดี อบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเข้าใจ มีทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาในทางบวก (วรนาท รักสกุลไทย, 2558) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทางสังคมเด็กปฐมวัยให้สามารถเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ในด้านพฤติกรรมทางกาย ด้านการใช้วาจา ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมและการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตามเพศและบทบาทหน้าที่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จำนวน 150 คน จากโรงเรียนอนุบาลเทพลีลา สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จากโรงเรียนอนุบาลเทพลีลา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น ผู้ปกครอง, ครู และนักศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมและการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านพฤติกรรมทางกาย
- 2) ด้านการใช้วาจา
- 3) ด้านการควบคุมอารมณ์
- 4) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการสร้าง พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ สอบถาม เพศ บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น จำนวน 4 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC)

ถ้าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

3. คัดเลือกข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 22 ข้อ ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริง จำนวน 22 ข้อ ในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านพฤติกรรมทางกาย	มีจำนวน 5 ข้อ
2) ด้านการใช้วาจา	มีจำนวน 5 ข้อ
3) ด้านการควบคุมอารมณ์	มีจำนวน 6 ข้อ
4) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น	มีจำนวน 6 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 19 – 21 มิถุนายน 2562

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคลใช้ความถี่ ร้อยละ
3. หาค่าความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ใช้ t-test เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรเพียง 2 ตัว แต่ตัวแปร 3 ตัวใช้ One way Analysis of Variance เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปทำการทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ่

ผลการวิจัย

- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.3) ที่มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ปกครอง (ร้อยละ 54.8) รองลงมา คือ นักศึกษา (ร้อยละ 35.6) และครู (ร้อยละ 9.6)

- ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรม การแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้วาจา ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านพฤติกรรมทางกาย และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ

- ผลการวิจัยเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านพฤติกรรมทางกาย กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีสุขภาพที่ดี มีการแต่งกายที่สะอาดเหมาะสมกับสถานที่ และสถานการณ์ต่างๆ ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.62$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อเมื่อพบเห็นความรุนแรงในการใช้กำลังการทะเลาะกัน ควรเข้าไปห้ามปรามและป้องกันไม่ให้แต่ละฝ่าย มากกว่าการเอาชนะกันด้วยการใช้ความรุนแรง ($\bar{X} = 4.47$)

2. ด้านการใช้วาจา กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อเด็กปฐมวัยควรรู้จักฝึกการใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อเด็กปฐมวัยที่พูดคำหยาบ ผู้ใหญ่อาจต้องเฉยไม่ได้ตอบหรือดุๆ การสอนเด็กทางอ้อมคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คำพูดที่ไพเราะเหมาะสมแทนการใช้คำหยาบของเด็ก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.7$)

3. ด้านการควบคุมอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อเด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลจากบุคคลที่ใจดี มีเมตตา ไม่ทำให้เด็กรู้สึกกลัว ซึ่งจะก่อให้เกิดภาวะการซึมเศร้าและเจ็บป่วยตามมา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อควรสอนให้เด็กเรียนรู้วิธีการแก้ไขอารมณ์ทางด้านลบ โดยการแสดงออกทางพฤติกรรมอื่นที่เหมาะสมแทน เช่น การออกกำลังกาย การปลูก

ต้นไม้ การให้อาหารสัตว์เลี้ยง หรือไปทำกิจกรรมอื่นที่เบี่ยงเบนความสนใจจากสิ่งแวดล้อมเดิม ไม่แก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$)

4. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อเด็กปฐมวัยควรได้รับการฝึกให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีวินัย เช่น การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในพฤติกรรมดังกล่าว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อควรเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เล่นและทำงานกับเพื่อนอย่างเป็นอิสระ โดยที่ผู้ใหญ่ไม่ควรเข้าไปควบคุมกำกับดูแลโดยตลอด เพื่อให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาและเรียนรู้การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$)

สำหรับข้อเสนอนี้ในด้านต่างๆ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะว่า

ด้านพฤติกรรมทางกาย เด็กปฐมวัยควรได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องการแต่งกายให้สะอาด และเหมาะสมกับกาลเทศะ และสถานที่ ควรมีบุคลิกภาพที่ดี ควรฝึกการไหว้ให้สวยงาม มีกิจกรรมายทที่เรียบร้อยตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย

ด้านการใช้วาจา เด็กปฐมวัยควรรู้จักการใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อยกับผู้อื่น ใช้คำพูดที่ไพเราะ มีหางเสียงและคำลงท้าย การใช้สรรพนามเรียกเพื่อนหรือผู้อื่น ควรสุภาพไม่หยาบคาย นอกจากนี้ไม่ควรใช้วาจาในการพูดคุ้ยเสียงดังจนเป็นการรบกวนผู้อื่น ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้วาจาที่สุภาพ ไพเราะ

ด้านการควบคุมอารมณ์ ควรฝึกให้เด็กมีอารมณ์ที่ดี แจ่มใส รักโรงเรียน และมองโลกในแง่ดี ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการควบคุมอารมณ์ เมื่อโกรธควรพูดเบาๆ และให้เหตุผล พูดคุยกับเด็กให้เข้าใจว่าอะไรถูก – ผิด และควรแก้ไขอย่างไร ไม่ควรเอาแต่ใจตัวเองหรือโมโหง่าย

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ควรฝึกให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น โรงเรียนควรมีกิจกรรมสนุกสนานให้เด็กมีส่วนร่วม ฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เด็กที่กล้าคิดกล้าแสดงออก ผู้ใหญ่ควรรับฟังความคิดเห็นของเด็ก และให้ข้อเสนอแนะในทางที่เหมาะสม

การอภิปรายผล

1. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใช้วาจา ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการประพฤติทางกายและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ สอดคล้องกับพระคติธรรมที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราชได้ประทานโอวาทไว้ว่า ประชาชนควรตั้งปณิธานการดำเนินการใช้ชีวิตด้วย “ปิยวาจา” เป็นหลักในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยพูดจាកันด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย พูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อความผาสุก ร่วมเย็นของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เนื่องจากสังคมในปัจจุบันผู้คนสามารถเจอจากติดต่อกันผ่านการสื่อสารอันรวดเร็ว ง่ายตายด้วยเทคโนโลยี ย่อมทำให้วิจจริต ปรากฏอย่างกว้างขวาง เช่น คำเท็จ คำหยาบ คำส่อเสียด ล้วนเป็นสาเหตุใหญ่ของการวิวาทบาดหมาง (เดลินิวส์, 16 กรกฎาคม 2562)

การใช้วาจา เจรจาสื่อสารกันจึงมีความสำคัญที่สุดในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของมนุษย์ จึงควรปลูกฝังให้เยาวชนได้รับการอบรม ฝึกฝน การใช้วาจาทางบวกเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นในสังคมตั้งแต่ในระดับปฐมวัย ครอบครัว และโรงเรียน ควรร่วมมือกันจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษาเจรจาที่เหมาะสมกับวัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางบวก สามารถแก้ปัญหาการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกันกับที่ ดร.มาซารุ เอโมโตะ ได้เขียนหนังสือเรื่อง The Hidden in Messages in Water Crystals เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วโลก ในการศึกษาวิจัยผลึกของน้ำได้ค้นพบว่า จิตใจ คำพูดทางด้านบวก มีผลต่อการก่อตัวของผลึกน้ำ โดยได้ทำการทดลองให้น้ำฟังเพลงที่ไพเราะ เสียงสวดมนต์ที่อันศักดิ์สิทธิ์ ทดลองใช้ตัวอักษรเขียนคำพูดดีไว้ที่ภาชนะ ก็จะได้ผลึกน้ำที่รูปร่างแตกต่างกันออกไป และได้พบว่า ไม่ว่าจะ เป็นภาษาใดก็ตาม หลังจากทีน้ำได้ยินหรืออ่านคำว่า “ขอบคุณ” จะปรากฏเป็นผลึกน้ำที่สวยงามและสมบูรณ์ ตรงกันข้ามไม่ว่าจะเป็นภาษาใด หากใช้คำที่หยาบคายและก้าวร้าว เช่น คำว่า “ไอ้บ้า” น้ำก็จะไม่สามารถรวมตัวกันเป็นผลึกได้ หรือถ้าเป็นก็ออกมาไม่สวยงาม (มาซารุ เอโมโตะ. ดาดา:แปล : 2547 หน้า.69-79)

ดังนั้นจะเห็นว่าจิตใจและคำพูดของคนเรานั้นมีพลังมหาศาล สามารถส่งผ่านไปถึงน้ำ และร่างกายของมนุษย์มีส่วนประกอบของน้ำเกือบ 70% อาจกล่าว

ได้ว่า น้ำในร่างกายของเราจะเกิดการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงที่งดงามที่สุดนั้นจะเกิดขึ้น เมื่อน้ำได้รับรู้คำพูดและวาจาที่สวยงาม คือ คำว่า “รักและขอบคุณ”

จากงานวิจัยเรื่องดังกล่าวทำให้เราทราบว่า การใช้คำพูดทางด้านบวกและเสียงที่ไพเราะ จะมีพลังสัมผัสเทือนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับรูปร่างที่สวยงามของผลึกน้ำ ผู้เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กปฐมวัยควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับความดี ความงามและความจริงให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิด การสื่อสารทางบวกให้กับผู้อื่น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543: หน้า 13-14)

การเรียนรู้เกี่ยวกับความดี ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยได้ใช้สมองซีกขวาในการเรียนรู้ การอ่านภาพในหนังสือนิทาน การฟังการเล่านิทานที่ผู้ใหญ่สามารถกระตุ้นความคิด และจินตนาการได้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้ยิน ได้ฟังท่วงทำนอง ภาษาพูดที่ไพเราะ สวยงาม ตามเนื้อเรื่องนิทานก่อนที่เด็กจะเลียนแบบโดยการพูดตาม เด็กจะสามารถเข้าใจเรื่องราวพฤติกรรมของตัวละครได้ เมื่อได้เห็นภาพ ได้สัมผัสตัวละคร เช่น การเล่านิทานหุ่น และจะสามารถฝึกการพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติ จัดจำเนื้อเรื่อง การแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของตัวละครได้

กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับความงาม เราสามารถส่งเสริมการใช้วาจาที่ไพเราะสวยงามได้จากการร้องเพลง การท่องโคลงกลอน การสร้างสรรคกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเสริมสร้างรสนิยม ค่านิยม ความมีสุนทรียภาพ ทำให้เด็กปฐมวัยเติบโตเป็นบุคคลที่มีจิตใจอ่อนโยนประณีต

กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับความจริง ควรฝึกให้เด็กปฐมวัยมีวินัย มีความรับผิดชอบตามวัย รู้จักวิธีคิดตามหลักฐานข้อมูล จะสามารถฝึกให้เด็กรู้จักการใช้วาจาบนพื้นฐานความจริง มีเหตุผล น่าเชื่อถือ ไม่พูดเพ้อเจ้อ หรือหลอกลวง เพื่อเรียกร้องความสนใจ ผู้เกี่ยวข้องในการดูแลเด็ก ควรจัดสภาพแวดล้อม เช่น เล่นละครหรือบทบาทสมมติให้เด็กได้มีโอกาสฝึกการพูด การแสดงออกอย่างมีเหตุผล รู้จักการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี เพื่อต่อยอดไปสู่กระบวนการคิดขั้นสูง (higher order thinking) สามารถพูดและคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณต่อไปได้ตามระดับความสามารถและพัฒนาการต่อไป

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิงอร รอดน้อย (2551) ที่ศึกษาพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง เด็กปฐมวัยมีคะแนนพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึง

ประสงค์โดยรวมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วงสัปดาห์อย่างชัดเจน และรายด้านทุกด้าน คือ มารยาทด้านการทำความเคารพ มารยาทด้านวาจา และมารยาทด้านการแสดงอิริยาบถเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วงสัปดาห์อย่างชัดเจน

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกัน ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และนักศึกษาได้รับทราบแนวนโยบายและแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมเด็กปฐมวัยตระหนักถึงความสำคัญในการฝึกเด็กให้รู้จักการแก้ปัญหาและการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมาโดยตลอด อีกทั้งช่องทางในการรับความรู้ ข่าวสาร การศึกษาด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย บุคลากรผู้เกี่ยวข้องสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากเทคโนโลยีอย่างสะดวกรวดเร็ว

อนึ่งนักการศึกษาไวโกทสกี (Lev Semennovich Vygotsky) (Vygotsky, 1978:86) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะมีผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย การสื่อสารโดยมีภาษาเป็นเครื่องมือจะมีความสำคัญในการแก้ปัญหาและการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นสังคมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยเกิดจากการลงมือกระทำ (Active learning) หรือการได้รับประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย เช่น บุคคล หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรมีผลต่อการพัฒนาภาษาและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย (Woolfolk, 1998)

ทฤษฎีของไวโกทสกี ได้กล่าวถึง พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (The zone of proximal development) คือระดับความสามารถทางสติปัญญาที่เด็กจะสามารถพัฒนาไปถึงได้โดยอาศัยการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีความสามารถมากกว่า เมื่อเด็กปฐมวัยไม่สามารถแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ถ้าเด็กมีความสามารถทางภาษาที่จะสื่อสารในการขอความช่วยเหลือหรือการชี้แนะจากผู้ใหญ่ได้

ดังนั้นในชั้นเรียนอนุบาลจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิดแก้ปัญหา ช่วยกันทำงานเพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่กว้างขวางขึ้น อาจกล่าวได้ว่า บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทั้งเพศหญิงและเพศชายไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีพฤติกรรมแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิภา สรรพกิจจันทร์ (2560) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม

พัฒนาการเด็กปฐมวัยของนักศึกษาฝึกสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างกันในด้านการใช้วาจาของเด็กปฐมวัย คือ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องที่เป็นนักศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ปกครอง อาจเนื่องมาจากเด็กปฐมวัยและนักศึกษามีวัยและความสนใจในเรื่องต่างๆ รอบตัวใกล้เคียงกัน เช่น ดารา ตัวละคร การ์ตูน มีการพูดคุยในบรรยากาศสนุกสนาน เพลิดเพลินมากกว่า ในขณะที่ผู้ปกครองอาจมุ่งแต่ความรับผิดชอบเรื่องการทำงาน เพื่อหาเลี้ยงชีพและดูแลครอบครัว การเป็นแบบอย่างในการใช้วาจาที่เหมาะสมกับวัย และยุคสมัยในปัจจุบัน นักศึกษาอาจใช้ภาษาพูดในการสื่อสารกับเด็กปฐมวัยได้เข้าใจง่ายและมีความเป็นกัลยาณมิตรมากกว่า ดังนั้นนักศึกษาที่เป็นบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จึงควรฝึกการพูดจาให้ไพเราะ สุภาพ ตามมารยาทวัฒนธรรมไทยและสากล เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีกับเด็กปฐมวัยในการใช้วาจาสื่อสารกับผู้อื่น สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2560 : หน้า 20-21) กล่าวว่า เซลล์กระจกเงา (Mirror Neuron) เป็นเซลล์ประสาทที่อยู่ส่วนหน้าของสมอง สามารถทำงานได้อย่างกระตือรือร้นเมื่อได้สังเกตการกระทำของผู้อื่น และสามารถสะท้อนภาพคนอื่นที่เรามองเห็นเสมือนหนึ่งว่ามันเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพทุกอย่างเข้าไปภาพที่ถูกสะท้อนเข้าไปโดยการทำงานของเซลล์กระจกเงานี้จะกระตุ้นให้สมองส่วนอื่นๆ ของเราเกิดกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่องตามมา สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยการเป็นตัวแบบที่ดีของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ก็จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นพ่อแม่คือตัวแบบของลูก ครูคือตัวแบบของนักเรียน ถ้าต้องการจะให้เด็กเป็นเช่นใด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา คงเรือง (2549) ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องการเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาล กรณีศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ ผลการวิจัยอธิบายว่า การมุ่งเน้นการสร้างความกลมกลืนของชีวิตครูและเด็กวัยอนุบาลกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา มีกระบวนการเรียนรู้ของครูในการพัฒนาตน 5 ขั้นคือ 1) การเปิดใจรับ 2) การสำรวม กาย วาจา ใจ 3) การมีสติและสมาธิ 4) การตระหนักและเห็นคุณค่า 5) การมีปัญหา ส่วนปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้วิถีพุทธ คือ ความเป็นกัลยาณมิตรและการเสริมแรงเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญยิ่ง

ดังนั้นการเรียนรู้ การสื่อสารด้วยวาจาของเด็กปฐมวัย ความเป็นกัลยาณมิตรและการเสริมแรงของนักศึกษาในการดูแลเด็กปฐมวัย จึงมากกว่าการเรียนรู้จากผู้ปกครอง

บทสรุป

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล เทพสีลา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านการใช้วาจา ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านพฤติกรรมทางกาย และด้านการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างในรายด้าน คือ ด้านการใช้วาจา พบว่า บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เป็นนักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เป็นผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนที่ส่งเสริมความสามารถทางภาษา ด้านการพูด การใช้วาจาสื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามวัยและพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและที่บ้านเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางบวก เช่น การทำงานกลุ่ม การให้เด็กปฐมวัยได้เล่นตามวัยกับเพื่อนอย่างอิสระ ไม่สร้างบรรยากาศที่กดดันให้เด็กเกิดความเครียด ผู้ใหญ่ควรปลุกฝังหรือเป็นแบบอย่างที่ดีในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง
3. นักศึกษาในสาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ควรตระหนักในความสำคัญและหน้าที่ในการดูแลเด็กปฐมวัย ควรรู้จักฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้วาจาที่สุภาพไพเราะ การแสดงมารยาททางสังคมตามแบบอย่างสุภาพชน การเป็นผู้มีความเมตตากรุณา อ่อนโยน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมให้กับเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กรวิภา สรรพกิจจำนง. (2560). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาของเด็กปฐมวัยของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารวิชาการ รมยสาร, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 15(2): 215 – 223.
- เกศรินทร์ ทารี. (2556). อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่อความคาดหวังในบทบาทของบิดาของนิสิตชาย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรียญานพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาซารุ เอโมโตะ. (2547). มหัศจรรย์แห่งน้ำคำตอบเพื่อชีวิตที่ดีกว่า: The Hidden Messages in Water Crystals. ดาดา: แพล, กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์โลกสวย.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2558). เจอเนอเรชั่นอัลฟา Generation Alpha ค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2562 จาก <http://www.maneeya.ac.th>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2560). กระบวนการโค้ชเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบ Hands-On และ Mind-On. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทางค์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ. นนทบุรี: SR Printing Limited Partnership.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อัมพโร). (2560) สมเด็จพระสัมมหาราชประธานพระคตินธรมวันอาสาฬหบูชา. ค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.dailynews.co.th>
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2560). ทำความรู้จักวิถีเลี้ยงลูกในยุคเจนอัลฟา. ค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2562 จาก The Asianparent.com
- สุภัทรา คงเรือง. (2549). การเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ. ปรียญานพนธ์การศึกษาคุษมิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิงอร รอดน้อย. (2542). พฤติกรรมการแสวงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง. ปรินญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

Woolfolk, A. E. (1999). *Educational Psychology*. Englewood Cliffs, New Jersey: Parentice Hall.

จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว
โดยชุมชน ของบ้านจำโบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

THE CONSCIOUSNESS OF CRIME SECURITY MANAGEMENT IN
COMMUNITY-BASED TOURISM OF BAAN JA BO,
MAE HONG SON PROVINCE

พงษ์ดนัย ปรังฤทธิ¹

กรรณิกา กุกุตรี²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เพื่อศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ตำรวจภูธรและตำรวจท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เจ้าของร้านค้าในชุมชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพโดยทั่วไป ที่ตั้ง และโครงสร้างองค์กรชุมชน มีลักษณะที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีปัจจัยเอื้อต่อสภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ดี พบประเด็นความเสี่ยงคือ ด้านอุบัติเหตุจราจร และการพังถล่มของสิ่งปลูกสร้าง มีการจัดการความปลอดภัยและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน มีจิตสำนึกที่ดี โดยด้านพุทธิพิสัย พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัย ด้านจิตพิสัย พบว่ามีความตระหนักรู้ ใส่ใจ ให้ความร่วมมือ มีทัศนคติที่ดีและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว ด้านทักษะการปฏิบัติ พบว่าเป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการอย่าง

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

² อาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน มีกฎกติกาทางสังคม และมีกิจกรรมส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ส่วนแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม คือการจัดการอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ การกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและการให้ความสำคัญในการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการกระตุ้นจิตสำนึกอย่างสม่ำเสมอ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ บูรณาการงานที่เกี่ยวข้อง เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำสำคัญ : จิตสำนึก, การจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

The qualitative research to study the Consciousness of Crime Security Management in Community-based Tourism of Baan Ja Bo, Mae Hong Son Province employed the qualitative method. Data collection by in-depth interviews 25 participants key person, analyze data using content analysis. The findings of the research were as follows. The current situations of the management, including common conditions, locations, local organizations and communities were characterized in a way facilitating the ongoing status of tourism by well-equipped communities. The village had no serious crime, relatively low rates of crime, risk, and insecurity. However, the main risks for safety were traffic accidents and collapsing buildings. Though not having the crime problems, the village with mindfulness strenuously enforced its conspicuous regulations and procedures. For the cognition, the villagers had knowledge of the management and an access to its related information sources. For the affection, they were aware of and engaged positively with this management and collaborated with the safety measures of tourism. For the psychomotor/behavior, it was systematically and continuously managed emphasizing on the villagers'

participation and cooperation. The recommendations for development of the consciousness of crime safety management in the village are: for cognition the provision of the training programs and updating of the latest information related to the measures with the residents; for the affection, the reinforcement of their consciousness and implications on the security management; and for the psychomotor/behavior, the collaboration of the members and their sense of ownership.

Suggestion: Encouragement of the consciousness of crime safety management in community-based tourism requires an integration of various related local agencies. The engagement of community members must be centered.

Keywords: Consciousness, Crime Security Management, Community-based tourism

บทนำ

สถานการณ์ของการท่องเที่ยวทั่วโลกมีการเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี สามารถสร้างมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั่วโลก (Gross Domestic Product; GDP) นำไปสู่การสร้างงานถึง 284 ล้าน ตำแหน่งงาน และสร้างรายได้ 1,260 พันล้าน เหรียญสหรัฐ (กาญจน์ นภา พงศ์พนรัตน์, 2560) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทุกประเทศทั่วโลก ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลก พบว่า ในปี พ.ศ.2558 มีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2553-พ.ศ.2558) คาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2578) จะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว (คณะทำงานพัฒนาข้อมูลรายงานภาวะเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวรายไตรมาส สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องและตอบสนองกับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยที่มีความต้องการการอำนวยความสะดวกเพื่อให้สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้อย่างสะดวก และการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย ผลของการเพิ่มขึ้นของความต้องการท่องเที่ยวเพื่อประสบการณ์ที่สูงขึ้นทำให้หลายประเทศได้ทำการปรับสินค้า บริการ และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวดังกล่าว อีกทั้งเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถรองรับกับความต้องการที่หลากหลายได้ (มัทยา ศรีพนา, 2557)

การท่องเที่ยวของประเทศไทย ต้องปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศ เพราะการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ช่วยลดปัญหาความยากจนโดยการสร้างงาน วิสาหกิจขนาดย่อม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของภาคการท่องเที่ยวในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและส่งเสริมการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของคนในชาติ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มสูงขึ้นติดอันดับที่

11 ของโลก สะท้อนให้เห็นได้จากแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (กาญจันนภา พงศ์พนรัตน์, 2560 และ มัทยา ศรีพนา, 2557) ข้อมูลแนวโน้มเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวปี 2561 พบว่าปี 2560 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวไทยเติบโตร้อยละ 8.8 หรือมีจำนวนประมาณ 35 ล้านคน และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยอยู่ในอันดับ 43 จาก 140 ประเทศทั่วโลก หรืออันดับ 9 จาก 25 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) นอกจากนี้ได้มีแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ โดยคำนึงถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปลอดภัย สามารถสร้างความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การให้ความสำคัญกับคุณภาพของสภาพแวดล้อม ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว รวมถึงวิถีชีวิตท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมเยือนประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ให้ความสำคัญ เพราะหากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ปลอดภัย จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการท่องเที่ยวได้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชน (Community-Based Tourism; CBT) ให้มีคุณภาพมากขึ้น จำเป็นต้องมีการสนับสนุนองค์ความรู้เชิงวิชาการและทักษะในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ การส่งเสริมจิตสำนึกด้านการจัดการความปลอดภัยเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ ที่มีความคาดหวังการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเสริมสร้างประสบการณ์ที่คุ้มค่าและน่าประทับใจ (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism; CBT) ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ ยังประโยชน์แก่ชุมชนในการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้จัดการในกรณีหรือของชุมชน และเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว นำไปสู่ความยั่งยืนของความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ธรรมชาติและการท่องเที่ยว และเป็นจุดเด่นในการพัฒนาขีดความสามารถ

ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทย (โสภาก จ้านงค์ศรีมี, ธัชไท กิรติพงษ์ไพบูลย์ และ กัลย์ธีรา ชุมปัญญา, 2558) จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในลำดับต้นๆ เนื่องจากเป็นเมืองในหุบเขา ปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้งปี ได้ขึ้นชื่อว่าเป็น เมืองสามหมอก มีทิวทัศน์สวยงามตามธรรมชาติ จนมีคำกล่าวเปรียบเสมือนเป็นสวิสเซอร์แลนด์ของเมืองไทย ทำให้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากรายงานสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2556-2559 ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาชุมชนบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็น ชุมชน 1 ใน 8 แห่ง ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม เป็นชุมชนที่เป็นจุดศูนย์กลางของเส้นทางการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน การเดินทางสะดวก มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตลอดทั้งปี มีประเพณีวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว ที่มีจุดเด่นและน่าสนใจหลากหลายสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศ ชุมชนบ้านจำโป้ มีบริบททางสังคม วัฒนธรรม ที่ตั้งและภูมิศาสตร์โดยสมาชิกชุมชนจำโป้เป็นชาวลาหู่ ชุมชนตั้งอยู่บนเนินไหล่เขา มีถนนตัดผ่านกลางหมู่บ้านเชื่อมโยงไปยังชุมชนอื่นๆและถนนสายหลัก บ้านจำโป้มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงบ้านจำโป้ที่มีจุดเด่นและน่าสนใจ รวมถึงประเพณีของชาวลาหู่ ฤดูกาลท่องเที่ยว ที่เหมาะสม ตลอดปี แต่จะมีความสวยงามมากที่สุดช่วงฤดูหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง กุมภาพันธ์ของทุกปี

ชุมชนบ้านจำโป้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งที่พักค้างคืนและไม่พักค้างคืน มีสถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน ร้านค้าเป็นแหล่งรวมของนักท่องเที่ยวทุกคนที่จะต้องแวะ อาจเกิดความเสี่ยงต่อปัญหาความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรม ได้ จากการที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองตามนโยบายและมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือน

ขวัญ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2549-2558 จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้ง ได้แก่ คดี ค่าผู้อื่นโดยเจตนา คดีปล้นทรัพย์ คดีชิงทรัพย์ คดีลักพาเรียกค่าไถ่ และคดีวางเพลิง รับแจ้งทั้งหมด 103 คดี จับกุม 51 คดี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ซึ่งกระบวนการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในชุมชนนั้นต้องอาศัย ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีจิตสำนึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและมีจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ที่ปรากฏในลักษณะทางพุทธิพิสัย (Cognition) จิตพิสัย (Affection) และทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor or Behavior) ในการรับผิดชอบ ตระหนัก ใส่ใจ และจัดการต่อเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและส่วนรวมเพื่อให้เกิดความความอิสระจากอันตรายและความเสี่ยง และความรู้สึกลปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งที่ปราศจากภัยคุกคาม ไม่มีอันตราย (Danger) และความเสี่ยงใดๆ (Risk) หรือมีการดำเนินงาน มีการกำหนดกิจกรรมด้านความปลอดภัยเพื่อให้เกิดอันตรายหรือ ความเสี่ยงน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ว่าเป็นอย่างไร ชุมชนมีจิตสำนึกในการจัดการความปลอดภัยหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนจากการท่องเที่ยวต่อไป

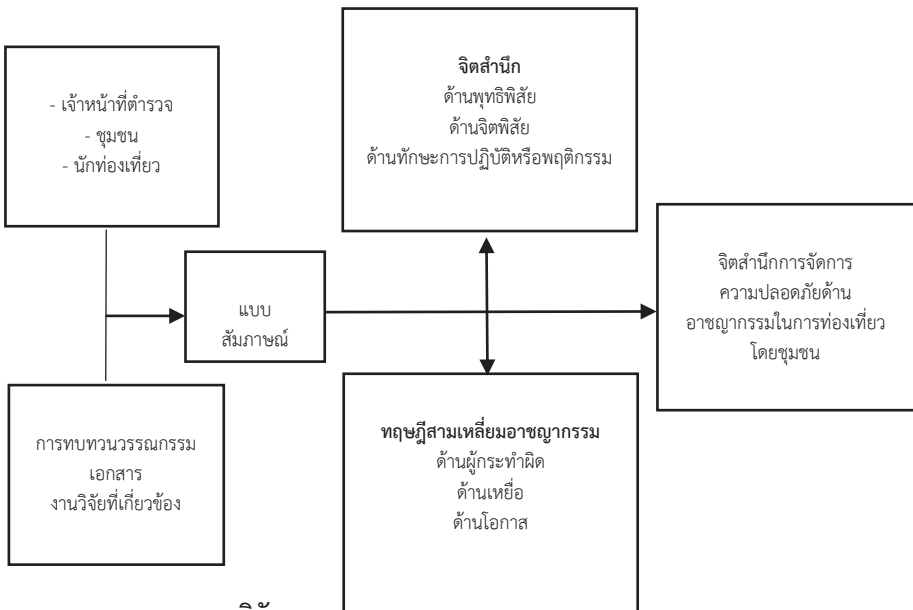
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำถามของการวิจัย

1. สภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างไร
2. จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างไร
3. บ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึก การจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

กรอบงานวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษา สภาพการจัดการความปลอดภัยและจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 3 องค์ประกอบ คือ พุทธิพิสัย (Cognitive

domain) จิตพิสัย (Affective domain) และทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor domain)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยศึกษาพื้นที่ บ้านจำโบ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในพื้นที่และมีหน้าที่การจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ตำรวจภูธรปางมะผ้า และตำรวจท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน 2) สมาชิกในชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เจ้าของร้านค้าในชุมชน กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนบ้านจำโบ และสมาชิกในชุมชน 3) นักท่องเที่ยว

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยคือ ตุลาคม 2561-เมษายน 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยเครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนัดหมายสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาและตีความข้อมูล ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน ประกอบด้วย

ตำรวจภูธรปางมะผ้าและตำรวจท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เจ้าของร้านค้าในชุมชน ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน และสมาชิกในชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยพบผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

สภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าสภาพโดยทั่วไปที่ตั้ง และโครงสร้างองค์กรชุมชน ของชุมชนบ้านจำโป้ มีลักษณะที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีปัจจัยเอื้อต่อสภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ดี ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่พบว่าชุมชนบ้านจำโป้ หมู่ 4 ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีบริบททางสังคม วัฒนธรรม ที่ตั้งและภูมิศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

ประวัติความเป็นมา สมาชิกชุมชนจำโป้เป็นชาวล่าหู่ ย้ายถิ่นฐานครั้งแรกมาตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณห้วยยาว (ชาวบ้านเรียกป่าลูกข้าวหลาม) ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของชุมชน ในอดีตชาวล่าหู่ไม่มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นหลักแหล่ง มักอาศัยอยู่บนภูเขาสูง ไม่ชอบอยู่บนที่ราบเพราะชาวล่าหู่มีความเชื่อว่าการอยู่บริเวณที่ราบใกล้แหล่งน้ำจะมีไข้มาลาเรียชุกชุมประกอบกับไม่มีความชำนาญในการทำนา แต่มีความสามารถในการทำไร่ ปัจจุบันมีนายจำโป้ ไพโรนดิธรรมเป็นผู้นำ จัดตั้งเป็นชุมชนจำโป้เมื่อปี พ.ศ. 2541

การเดินทาง บ้านจำโป้ตั้งอยู่บนเนินไหล่เขา มีถนนตัดผ่านกลางหมู่บ้าน เชื่อมโยงไปยังชุมชนอื่นๆ และถนนสายหลัก หากเดินทางจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถเดินทางโดยรถยนต์ มาตามทางหลวงหมายเลข 1095 ถึงปากทางเข้าหมู่บ้าน ระยะทาง 67 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 1225 ระยะทาง 4 กิโลเมตร จะพบชุมชนบ้านจำโป้ตั้งอยู่บนเนินไหล่เขา ใช้เวลาเดินทางจากตัวเมืองประมาณ 1.30 ชั่วโมง

ประเพณีวัฒนธรรม ชนเผ่าล่าหู่นับถือจิตวิญญาณและผีบรรพบุรุษ มีประเพณีการทำบุญเล็ก บุญใหญ่ เลี้ยงผีบ้าน ผีบรรพบุรุษ ปีใหม่ล่าหู่ ในพิธีการต่างๆ จะมีการเต้นจะคีเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจอยู่ในพิธีการเสมอ ชุมชนชาวล่าหู่บ้านจำโป้ มีประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญ อาทิ เทศกาลกินวอปีใหม่ ชาวล่าหู่จะจัดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคมของทุกปี วันไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนในแต่ละปี “แกมู” หรือ “หมอผี” จะเป็นผู้ดูฤกษ์วันที่เหมาะสม ประเพณีกินวอปีใหม่ของชาวล่าหู่จะจัดขึ้น 7 วัน 7 คืน กิจกรรมในแต่ละวันจะมีความแตกต่างกันไป เป็นการเฉลิม

ฉลองต้อนรับปีใหม่ของชาว ลาหู่ จากประเพณีความเชื่อดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตและสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัยเนื่องจากมีความเชื่อในเรื่องผีและการถูกลงโทษจากผีและบรรพบุรุษหากประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี ความเชื่อดังกล่าวจึงส่งผลต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความสงบสุขของชุมชน ดังคำกล่าวของสมาชิกชุมชนท่านหนึ่งที่ว่า

“... เรามีกฎต่างๆ ทำสืบๆ กันมานานละ บางทีก็จะมีพระช่วยอบรมและทำพิธีต่างๆ บางเรื่องก็จะทำตามที่ทำมาเพื่อให้หมู่บ้านสงบเช่นไหว้ผีบางทีก็มีทั้งศาสนาพุทธบางทีก็เหมือนศาสนาผี แต่ก็ดีคือทุกคนต้องทำตามไม่กล้าทำผิดกฎผี ...”

อาชีพ ชาวลาหู่ทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพ ปลูกข้าวไร่หมุนเวียน ปลูกพืชผักไว้กินไว้ขายและเลี้ยงหมูไว้ใช้ในพิธีกรรมและเป็นอาหาร ส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนประกอบอาชีพการเกษตร เลี้ยงสัตว์ หาของป่า รับจ้างทั่วไป ให้บริการการท่องเที่ยวและค้าขาย

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม บ้านจำโปมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงบ้านจำโปที่มีจุดเด่นและน่าสนใจ รวมถึงประเพณีของชาวลาหู่

การปกครอง ชุมชนมีผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนเป็นคนในพื้นที่และอยู่ในชุมชนมานานกว่า 20 ปี ได้มาจากการเลือกตั้ง โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ซึ่งการที่มีผู้นำที่เข้มแข็งและร่วมก่อตั้งชุมชนและเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของคนในชุมชนจึงก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของสมาชิกชุมชนที่ว่า

“... ผู้ใหญ่ท่านดีดูแลชุมชน วันๆ ก็ออกไปบ้านนั้นบ้านนี้มีอะไรดีๆ ก็จะมาบอกมาแนะนำ ทำงานหนักนะ ชาวบ้านรักและเชื่อมั่น ...”

กลุ่มผู้นำที่ทำหน้าที่ดูแลชุมชนนั้นได้มาโดยการเลือกตั้งจากคนในชุมชน เห็นว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสม ประกอบกับผู้นำทั้งหมดเป็นคนในพื้นที่จึงมีความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน และรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่บ้านที่ว่า

“... ผมได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านก็ต้องทำเต็มที่ มีอะไรทำได้ก็ทำเพื่อให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดี ...”

2. สภาพปัญหาด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโบ

จากการสัมภาษณ์ตำรวจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ตำรวจสถานีตำรวจปางมะผ้า และผู้นำชุมชน ในประเด็นสภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว ในส่วนองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ 1) ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) 2)เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย มุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ และ 3) โอกาส (Opportunity) ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.1 ประเด็นภูมิศาสตร์ที่ตั้ง

จากการศึกษาสภาพทั่วไปและการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโบพบว่า สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของชุมชนบ้านจำโบ ไม่เอื้อต่อการเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) ด้านเหยื่อ (Victim)/หรือด้านเป้าหมาย (Target) ทั้งบุคคล สถานที่ และวัตถุสิ่งของ จากการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่มมีความคิดเห็นเป็นไปในทางเดียวกันคือ ชุมชนยังไม่เคยมีปัญหาหรือการเกิดเหตุการณ์อาชญากรรมเกิดขึ้น และคิดว่าชุมชนมีความปลอดภัยจากอาชญากรรม ที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้กับด้านทหาร โอกาส (Opportunity) และช่วงเวลา (Time) ที่อาจจะเอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมได้น้อย ชุมชนบ้านจำโบไม่เคยเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรม สอดคล้องกับข้อมูลการเกิดอาชญากรรมในท้องที่จากสถานีตำรวจภูธรปางมะผ้าไม่พบข้อมูลและสถิติการเกิดอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยในชุมชนบ้านจำโบ ดังคำกล่าวของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“... เรื่องอาชญากรรมไม่มี ...”

“... เรื่องอาชญากรรมไม่เป็นห่วงเลยเป็นห่วงเรื่องอุบัติเหตุ ...”

“... บ้านจำโบปกติจะไม่มียาอาชญากรรมเพราะว่าใกล้กับด้านทหาร ชุมชนเข้มแข็ง มีการจัดการบริหารภายในชุมชน จะไม่มีเรื่องอาชญากรรม แต่จะมีเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ...”

“... ปริมาณคดีหรือการเกิดเหตุในชุมชนจะเป็นคดีอาญา คดีป่าไม้ ไม่ใช่คนในพื้นที่ คดีอาชญากรรมไม่มี ...”

“... ผมทำงานในพื้นที่ไม่เคยได้รับแจ้งอาชญากรรมนะ สภาพทั่วๆ ไปของบ้านจำไปผมว่าปลอดภัยดีนะ ชุมชนเค้าดี ช่วยเหลือกัน แต่ถ้ามีกล้องวงจรปิดตามถนนหลักๆ ในหมู่บ้านก็จะดี ...”

“... ผมมาท่องเที่ยวเพราะชอบบรรยากาศและศึกษาข้อมูลมาเบื้องต้นคิดว่าที่น่าเที่ยวและน่าจะปลอดภัยเพราะอยู่ใกล้ด้านทหาร ถนนหนทางสะดวก ... เรื่องอาชญากรรมไม่ค่อยกังวลแต่อุบัติเหตุ ...”

“... พื้นที่ของบ้านจำไปมีความเสี่ยงการเกิดอาชญากรรมคิดว่าเป็น ร้านก๋วยเตี๋ยวมียุทธโอกาสเสี่ยง อาจจะมีขโมย ลักของ ตอนนักท่องเที่ยวเผลอเพราะนักท่องเที่ยวเยอะ ...”

“... ป้ามาเที่ยวกับลูกๆ สนุกดีพอหลังเกษียณก็ไม่ว่าจะทำอะไร พอมีกำลังก็เลยพากันเที่ยว ที่มาที่นี่เพราะลูกชายหาข้อมูล เค้าพามา ไปถ้าป้าลามาก็สวยดี ... เรื่องความปลอดภัยปากก็ไม่ห่วงนะเพราะเห็นคนมาเที่ยวกันเยอะสะดวก ใกล้ค่ายทหาร ...”

“... พวกผมมาเที่ยวกันเลาะลงมาจากปาย ซีมอเตอร์ไซด์กันมาเป็นกลุ่ม 5 คนก็สนุกดีครับ มาที่นี่เพราะว่าสวยดี ดูในยูทูป ... เรื่องอาชญากรรมก็ได้กังวลอะไรนะครับคิดว่าที่นี่ไม่มีอะไร พวกผมน่าจะกลัวมากกว่า ...”

“... พวกพี่มาเที่ยวก็มักมีคนหลายคนไม่ค่อยห่วงเรื่องจี้ ปล้น อาชญากรรมเรามาเป็นทีมซิมอเตอร์ไซด์มากันแข็งแรงกันมีแต่ผู้ชายบึกบึน ...”

2.2 ประเด็นความเสี่ยงต่อความปลอดภัย

จากการลงพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าชุมชนบ้านจำไปมีความเสี่ยงต่อการเกิดความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรมต่ำ แม้ว่าชุมชนบ้านจำไปมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งที่พักค้างคืนและไม่พักค้างคืน แต่สถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมเปิดให้บริการช่วงกลางวันเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน อาทิเช่น ร้านก๋วยเตี๋ยวย่อยชา หรือร้านกาแฟสด ที่เป็นแหล่งรวมของนักท่องเที่ยวทุกคนที่จะต้องแวะ เปิดให้บริการเฉพาะช่วงกลางวัน และไม่พบว่ามียุทธจุดเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรม ยกเว้นประเด็นความเสี่ยงต่อความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุจากรถ ผู้ให้

ข้อมูลสำคัญให้ข้อคิดเห็นว่า สภาพการจราจรในชุมชนบ้านจำโบ่ค่อนข้างไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการกำหนดจุดจอดรถที่ชัดเจน ไม่มีระบบบริหารจัดการที่ดีเพียงพอ สิ่งปลูกสร้างที่ยื่นออกไปบริเวณหน้าผาหรือที่สูงชั้นมีความเสี่ยงต่อการถล่มหรือพังลงมาในกรณีที่มีน้ำท่วมที่เยวจำนวนมาก เนื่องจากไม่มีการกำหนดน้ำหนักที่สามารถรองรับได้ ประกอบกับเป็นสถานที่ของเอกชนและไม่มีหน่วยงานที่มากำกับดูแลอย่างจริงจัง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ชุมชนบ้านจำโบ่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในด้านการเกิดอุบัติเหตุและการพังถล่มของสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบมากกว่าปัญหาด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ผมเป็นตำรวจท่องเที่ยวออกตรวจพื้นที่มาตลอดไม่เคยเห็นว่าบ้านจำโบ่มีอาชญากรรมนะ จะมีก็เรื่องอุบัติเหตุ เมื่อเช้าก็ช่วยไป 1 ราย ทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็นเท่าไรเรื่องปฐมพยาบาล ถ้ามีอุปกรณ์ให้ ได้รับการฝึกอบรมก็คงจะดีและพกอุปกรณ์ติดรถมาเลยเวลาออกตรวจพื้นที่ ...”

“... เป็นห่วงเรื่องสิ่งปลูกสร้างถล่มเพราะไม่สามารถไปตรวจสอบได้ บางครั้งเห็นเค้าต่อเติมก็ไม่รู้จะทำยังไงก็คอยสอดส่องดูแลและแนะนำพอที่จะทำได้ ห่วงเรื่องไม้หักเพราะไม่ใช่เหล็กเสาเข็มก็ไม่มี ...”

2.3 ประเด็นสภาพการจัดการความปลอดภัย

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านจำโบ่ ไม่พบปัญหาด้านอาชญากรรม แต่พบประเด็นปัญหาด้านการจราจร สภาพการคมนาคมด้านการจราจรทางบก มีถนนสายหลักที่สำคัญตัดผ่านกลางหมู่บ้านเชื่อมโยงไปยังชุมชนอื่นๆ ลักษณะถนนเป็นถนนสองเลนส์ รถวิ่งสวนไปมาได้ ผิวถนนขรุขระ มีร่องหลุมและลักษณะโค้งหักศอกเป็นบางช่วง ลักษณะถนนค่อนข้างแคบเคี้ยวไปตามลักษณะภูเขา ที่เป็นภูมิประเทศของที่ตั้งชุมชน มีไหล่ทางที่แคบ มีป้ายจราจรเป็นบางช่วง บางป้ายไม่ชัดเจน สภาพการจราจรช่วงกลางวันที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากค่อนข้างหนาแน่นมาก ดังคำกล่าวที่ว่า

“... เรื่องอาชญากรรมไม่ค่อยกังวลห่วงแต่เรื่องอุบัติเหตุเพราะโค้งเยอะและบางจุดถนนขรุขระ เมื่อเข้าก็เห็นท้องท้องเขียวช้ำบักไบเคโค้งน่ากลัวมาก โดยเฉพาะพวกฝรั่ง ...”

จากการสอบถามข้อมูลพบว่าเคยมีอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ชุมชนบ้านจำโป้ จึงมีหน่วยรับแจ้งเหตุช่วยเหลือชุมชนและนักท่องเที่ยวน ที่สำคัญคือหน่วยทหารร้อย ร. 721 ฐานจำโป้ ต.ปางมะผ้า อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยรับแจ้งเหตุช่วยเหลือนักท่องเที่ยวนที่ประสบอุบัติเหตุขณะท่องเที่ยวนในพื้นที่บ้านจำโป้ หรือศูนย์รับแจ้งอุบัติเหตุโรงพยาบาลปางมะผ้าและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นอกจากนี้ยังมีชุดมวลชนสัมพันธ์ สภ. ปางมะผ้า ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ทหารร้อย ร.721 (จำโป้) และผู้นำท้องถิ่นในการตรวจตราและบริการประชาชนและนักท่องเที่ยวนในชุมชน นอกจากนี้ในส่วนของการรับแจ้งเหตุ สมาชิกในชุมชนสามารถแจ้งเหตุความไม่ปลอดภัยต่างๆ ได้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน หรือสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็นสภาพการจัดการความปลอดภัยของชุมชนบ้านจำโป้ ชุมชนมีข้อกำหนดพึงปฏิบัติของนักท่องเที่ยวนเมื่อมาท่องเที่ยวน โดยต้องถือปฏิบัติตามกฎของหมู่บ้าน ซึ่งติดประชาสัมพันธ์ภายในจุดต่างๆ ของชุมชน และเจ้าของบ้านที่มีนักท่องเที่ยวนมาพักอาศัยต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวนทราบดังนี้

- 1) นักท่องเที่ยวนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม
- 2) นักท่องเที่ยวนควรแต่งกายให้มิดชิด
- 3) ทิ้งขยะเฉพาะในจุดที่จัดให้
- 4) ห้ามตัดไม้/เด็ดดอกไม้-พืชน-สมุนไพร ที่พบในระหว่างเส้นทางและในพื้นที่ชุมชน
- 5) ในช่วงงานประเพณีกินวอ ห้ามนักท่องเที่ยวนเก็บเอาไปไม้-พืชน-สมุนไพรใดๆ เข้าหมู่บ้านเพราะชุมชนเชื่อว่าจะเป็นการนำพาสิ่งอัปมงคลเข้าสู่ชุมชน
- 6) การเยี่ยมชมจุดต่างๆ ต้องให้เจ้าบ้านหรือกลุ่มท่องเที่ยวนในชุมชนพาเยี่ยมชม

ในส่วนของการจราจร ชุมชนร่วมกับภาคส่วนราชการในพื้นที่มีนโยบายรณรงค์ให้สวมหมวกกันน็อค มีโครงการซ่อมแซมถนน มีการเตรียมการป้องกันอุบัติเหตุในช่วงสงกรานต์เป็นประจำทุกปีโดยร่วมกับหน่วยงานราชการใน

พื้นที่ มีวิเคราะห้จุดเสี่ยง และทำป้ายไว้นิลประชาสัมพันธ์ข้อความ เช่น โค้งอันตราย มีการติดประชาสัมพันธ์เบอร์โทรฉุกเฉินและป้ายจราจรและป้ายเตือนต่างๆ อย่างชัดเจนตลอดเส้นทางคมนาคมในชุมชน ในส่วนของหน่วยงานในชุมชนมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการช่วยเหลือเมื่อมีอุบัติเหตุจราจรเกิดขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญเกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัยของชุมชนบ้านจำโป้ คือ การเฝ้าระวังดินโคลนถล่ม ชุมชนมีการจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน ตำบลปางมะผ้า ร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ.2558 มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม และประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำในชุมชน เพื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังเตือนภัยดินถล่ม ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. สมาชิกสภาเทศบาลตำบล และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม โดยบ้านจำโป้ มีจำนวน 7 คน โดยมีผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ตรวจวัด ปริมาณน้ำฝน

ในส่วนของสถานีตำรวจท่องเที่ยว 4 กองกำกับการ 2 กองบังคับการ ตำรวจท่องเที่ยว 2 ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ มีการจัดการความปลอดภัย โดยมีแผนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และการดูแลอำนวยความสะดวกด้านการจราจร การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ที่ชัดเจน และบังคับใช้จริงจัง ซึ่งในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อการสัญจร ปัญหาจราจร หรืออาจประสบอุบัติเหตุในระหว่างการเดินทาง อีกทั้งอาจมีบุคคลหรือกลุ่มมิจฉาชีพฉกฉวยโอกาสที่จะกระทำความผิดต่อนักท่องเที่ยวเพื่อมุ่งประสงค์ต่อทรัพย์ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและความไม่สงบเรียบร้อยอาจเกิดขึ้นได้ มีผลต่อความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว และกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว จนเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ ตำรวจท่องเที่ยวจึงมีการกำหนดแผนเพื่อบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้บริการและดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนคุ้มครองผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว และสร้างความเชื่อมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว โดยจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจตราป้องกันและปราบปรามคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้นบริเวณสถานีขนส่ง สถานที่พักผู้โดยสาร แหล่งท่องเที่ยว ตรวจสอบบุคคลตามหมายจับค้างเก่าที่อาจเดินทางกลับภูมิลำเนา หรือท่องเที่ยวทางเครื่องบิน รถโดยสารประจำทาง โดยตรวจสอบผ่านระบบศูนย์ข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจ

แห่งชาติ (PDC) ที่ใช้ในปัจจุบัน มีการกำชับให้ทุกพื้นที่ที่หามาตรการป้องกันอาชญากรรมให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และห้วงเวลา เพื่อป้องกันและตัดโอกาสกลุ่มผู้กระทำผิดหรือคนร้ายที่จะก่อเหตุ กำหนดมาตรการเฝ้าระวังสถานการณ์ การสืบสวนหาข่าวเชิงลึก การระดมกวาดล้าง ปิดล้อมตรวจค้นสถานที่เป้าหมาย และให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเพิ่มความเข้มในการตั้งจุดตรวจจุดสกัด ด้านตรวจบุคคล ยานพาหนะ (โดยเฉพาะยานพาหนะที่ต้องเฝ้าระวัง) เพื่อตรวจค้นอาวุธปืน อาวุธสงคราม วัตถุระเบิด ยาเสพติดให้โทษและสิ่งของผิดกฎหมาย บูรณาการกำลังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง/เส้นทางที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือเส้นทางที่คนร้ายมักใช้หลบหนี สายตรวจทุกประเภท ต้องตรวจตราสวนสาธารณะ แหล่งมั่วสุม ร้านข้าวต้มได้รุ่ง ร้านคาราโอเกะ สถานบริการ สถานที่จำหน่ายสุรา สถานีขนส่ง ที่พักผู้โดยสาร และถ่ายรูปทำประวัติวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต้องสงสัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสืบสวนจับกุมหลังเกิดเหตุ และควบคุมการจำหน่ายสุรา การเปิด-ปิดสถานบริการให้เป็นไปตามกฎหมาย ขอความร่วมมือเจ้าของ ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ หมู่บ้านจัดสรร กำชับพนักงานรักษาความปลอดภัย ตรวจสอบความพร้อมของโทรศัพท์มือถือวงจรปิด รวมทั้งแนะนำการสังเกตจดจำตำหนิรูปพรรณและยานพาหนะผู้ต้องสงสัย การบันทึกภาพคนร้าย ผู้ต้องสงสัย ด้วยโทรศัพท์มือถือ และการแจ้งข้อมูลบุคคล ยานพาหนะที่มีพิรุณหรือต้องสงสัย ให้สถานีตำรวจท้องที่ทราบโดยเร็ว นอกจากนี้ยังมีการกำหนดหมายเลขโทรศัพท์ เบอร์ 1155 เป็นช่องทางหลักในการรับแจ้งเหตุจากประชาชน รวมทั้งข้อมูลการจราจรและการนำผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุหรือเหตุอื่นๆ เข้ารับการรักษาพยาบาลให้ได้โดยเร็วที่สุด ในการติดต่อสื่อสารแจ้งข้อมูลสภาพการจราจรและอุบัติเหตุ ใช้แอปพลิเคชัน Police i lert u มาเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารสองทางกับประชาชนอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อร่วมกันติดตามและเฝ้าระวังเหตุร้ายและความเคลื่อนไหวต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ประสานขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปฏิบัติระหว่างตำรวจ เพื่อสนับสนุนข้อมูลและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจตลอดจนการปฏิบัติ โดยเฉพาะบุคคล กลุ่มคนที่ต้องเฝ้าระวัง บุคคลต้องห้ามหรือมีหมายจับ จัดทำแผนเผชิญเหตุหรือมาตรการในการป้องกันการฉวยโอกาสของผู้ไม่หวังดี หรือผู้เสียผลประโยชน์ก่อความไม่สงบในพื้นที่ โดยเพิ่มความเข้มในการตรวจรักษาความปลอดภัยสถานที่เชิงสัญลักษณ์ พื้นที่สถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม และสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น ท่า

อากาศยาน สถานีขนส่งผู้โดยสาร ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ หรือสถานที่ทำการองค์การระหว่างประเทศ ที่อาจตกเป็นเป้าหมายในการก่อเหตุ/สร้างสถานการณ์ บุคลากรกำลังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมปฏิบัติการทางยุทธวิธี โดยเฉพาะชุดเคลื่อนที่เร็ว ชุดปฏิบัติการพิเศษ ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด ชุดเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน ชุดตรวจพิสูจน์ที่เกิดเหตุ ชุดบันทึกภาพรวมทั้งสิ่งอุปกรณ์ เครื่องใช้ให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติได้โดยเร็วที่สุดเมื่อเกิดเหตุ

นอกจากนี้ ในการจัดการความปลอดภัย มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุกแขนง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแจ้งเตือน และขอความร่วมมือประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในช่วงเทศกาล โดยเฉพาะการออกจากบ้าน โรงแรม ที่พัก การทิ้งเด็ก ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง ให้มีการแจ้งเตือนถึงภัยจากกลุ่มมิจฉาชีพที่เข้ามาและใช้อุบายแอบอ้างในรูปแบบต่างๆ การออกไปทำธุระนอกบ้าน โรงแรม ที่พัก หรือไปท่องเที่ยว ไม่ควรใส่เครื่องประดับหรือของมีค่าหรือวางทรัพย์สินมีค่าไว้ในรถยนต์ อันเป็นเหตุจูงใจให้มีการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินได้ง่ายขึ้น รวมทั้งให้ระมัดระวังการถูกมอมยาเพื่อปลดทรัพย์ การใช้ธนบัตรปลอมในการใช้จ่ายซื้อสินค้า เพิ่มความระมัดระวังการถูกโจรกรรมเงินจากบัตรเอทีเอ็ม (สกินเมอร์) โดยหลีกเลี่ยงการกดเงินจากตู้เอทีเอ็มที่อยู่บริเวณที่เปลี่ยว ไม่มีคนพลุกพล่าน ไม่มีแสงสว่างเพียงพอ และไม่มิกล่องวงจรปิด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะเรื่องเมาไม่ขับ ห้ามดื่มสุราในขณะที่ขับรถ หรือโดยสารรถยนต์ ไม่ใช้โทรศัพท์ในขณะที่ขับซึรด ไม่ขับรถในขณะที่ร่างกายอ่อนเพลีย รณรงค์ให้ผู้ขับซึรดจักรยานยนต์ใช้หมวกนิรภัยและผู้ขับรถยนต์ให้คาดเข็มขัดนิรภัย และการไม่ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

ในการดำเนินงานด้านการจัดการความปลอดภัย ชุมชนบ้านจำโปมีการขอความร่วมมือจิตอาสาในพื้นที่เข้าร่วมการปฏิบัติให้เหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ให้มีการประสานงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด มีความพร้อมปฏิบัติหน้าที่ ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพเหมาะสม เจ้าหน้าที่ตำรวจระมัดระวังการพกพาและใช้อาวุธปืน ประชุมซักซ้อมการปฏิบัติตามยุทธวิธีตำรวจสม่ำเสมอ มีแนวทางการช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บที่ชัดเจน เพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชน

จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากการศึกษาพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนฐานของทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้กระทำผิด ด้านเหยื่อ และด้านโอกาส เพื่อลดช่องโอกาสการเกิดอาชญากรรม และใช้หลักการการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความร่วมมือ ให้ชุมชนมีเกราะป้องกันตนเอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวปลอดภัย และมั่นใจในการท่องเที่ยว ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ที่ว่า ความปลอดภัยเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ในการที่จะเกิดความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมและเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยต่างๆจากการท่องเที่ยว การมีจิตสำนึกของผู้ให้บริการหรือเจ้าบ้านในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญและจำเป็น จิตสำนึกที่ดีในการจัดการความปลอดภัยไม่ให้เกิดอาชญากรรม ทั้งด้าน พุทธิพิสัย (Cognition) จิตพิสัย (Affection) และทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor or behavior) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก ความใส่ใจ และจัดการต่อเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไป ตามแนวคิดทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม ซึ่งจากการศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้าน จำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ พบว่าทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกที่ดีในการจัดการความปลอดภัยไม่ให้เกิดอาชญากรรม ทั้งด้าน พุทธิพิสัย (Cognition) จิตพิสัย (Affection) และทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor or behavior) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบประเด็นที่สำคัญแต่ละด้าน ดังนี้

1. จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain)

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมาชิกในชุมชนบ้านจำโป้และเจ้าของโฮมเตย์มีความรู้ในการดูแลและป้องกันตนเองจากการเกิดอาชญากรรมสามารถให้การดูแลนักท่องเที่ยวได้ และ

สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัย ทำให้ป้องกันปัญหาการเกิดอาชญากรรมกับนักท่องเที่ยวได้ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“... มาเที่ยว ... ที่มาที่นี่ ... หาข้อมูล ... เรื่องความปลอดภัยป้าก็ไม่ห่วงนะ ... ป้าก็พอมีความรู้ในการดูแลตัวเองให้ปลอดภัย ...”

“... มาเที่ยวป้าก็เตรียมตัวในการดูแลตนเองเหมือนกันก็ศึกษาข้อมูล จำๆ จากทีวีแนะนำวิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในการท่องเที่ยว ...”

“... การป้องกันสำคัญแม้จะยังไม่เคยมีการเกิดอาชญากรรมแต่ก็ต้องช่วยๆ กันเป็นหูเป็นตาสอดส่อง และต้องมีความรู้ทุกๆ คนต่างก็ช่วยกัน ...”

“... ทางตำรวจท่องเที่ยวก็จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และออกตรวจพื้นที่ แจกแผ่นพับต่างๆ บางที่ชุมชนขอให้ไปแนะนำอะไรก็จะไปร่วมเค้ามีความรู้ดีนะ ...”

ในประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจนั้น พบประเด็นที่ควรพัฒนาคือ ความรู้และทักษะเรื่องการดูแลเมื่อนักท่องเที่ยวได้รับอุบัติเหตุหรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“... จะมีก็เรื่องอุบัติเหตุ ... ทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็นเท่าไรเรื่องปฐมพยาบาล ถ้ามีอุปกรณ์ให้ ได้รับการฝึกอบรมก็คงจะดีและพกอุปกรณ์ติดรถมาเลยเวลาออกตรวจพื้นที่ ...”

“... ห่วงแต่เรื่องอุบัติเหตุเพราะโค้งเยอะและบางจุดถนนขรุขระ เมื่อเช้าก็เห็นท่องเที่ยวช็อกช็อกไบค์เท่โค้งน่ากลัวมาก โดยเฉพาะพวกฝรั่ง ...”

2. จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว โดยชุมชนด้านจิตพิสัย (Affective domain)

จากการสัมภาษณ์และศึกษาบริบทพื้นที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความตระหนัก ใสใจ และมีทัศนคติที่ดีในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัย โดยชุมชนบ้านจำโป้ มีความเชื่อที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทุกคนมีความต้องการให้การท่องเที่ยวมีความปลอดภัยทั้งจากการเกิดอาชญากรรมและอุบัติเหตุ และไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น ชุมชนให้ความใส่ใจในประเด็นดังกล่าวโดยให้ความร่วมมือในการช่วยสอดส่องดูแลเป็นเจ้าบ้านที่ดีที่ช่วยดูแลนักท่องเที่ยว ร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนที่ได้รับการเห็นร่วมกัน

ภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดชมวิวหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของชุมชนที่น่าสนใจ และชุมชนกำหนดไว้ คือต้องให้เจ้าของโฮมสเตย์หรือคนในชุมชนเท่านั้นพาไปเยี่ยมชม โดยมีค่าบริการครั้งละ 100 บาท/คน นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปเองได้เพราะอาจเกิดอันตราย นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการเฝ้าระวังเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอาชญากรรมและอุบัติเหตุ ควรมีการวางระบบการจราจรที่ดีภายในชุมชน มีการติดตั้งไฟส่องสว่างและกล้องวงจรปิดในบางจุดที่สำคัญ ในชุมชนรวมทั้งต้องการให้มีระบบบริหารจัดการและการบังคับใช้ระเบียบในการต่อเติมร้านค้าบ้านพักที่อยู่บริเวณหน้าผาสูงชันเพื่อป้องกันอันตราย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“... เราต้องช่วยๆ กันดูแลอย่างดีไม่ให้เกิดอันตราย แต่ที่ห่วงๆ ก็ถนนี่แหละ บางทีก็มีรถขับเร็วๆ และก็ห่วงร้าน ... กลัวถล่ม ...”

“... เรามีกฎต่างๆ ทำสีๆ กันมานานละ ... บางเรื่องก็จะทำตามที่พ่อแม่ทำมาเพื่อให้หมู่บ้านสงบ ... ทุกคนต้องทำตาม ...”

“... โฝมอยากให้อาจารย์โรงเรียนเป็นที่จอดรถจะได้ปลอดภัยไม่ต้องจอดเกาะถนนไม่ปลอดภัย ... แต่ยังไม่ได้อะไร ...”

“... เรื่องการจัดการชุมชนของบ้านจำโป้เค้าทำของตัวเอง ชาวบ้านทำได้ดีได้ดีกว่าอีก ...”

“... การพานักท่องเที่ยวไปชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ คนพาไปต้องผ่านการอบรมจาก CBT ไม่ใช่ว่าอยากทำทำได้เลยต้องมีความปลอดภัยการดูแลนักท่องเที่ยวก็ต้องดูได้จำกัด ...”

3. จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว โดยชุมชนด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Psychomotor domain)

จากการสัมภาษณ์และศึกษาบริบทพื้นที่ที่พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ชุมชนเข้มแข็ง บ้านจำโป้ มีระบบบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์)

จากการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่พบว่า ชุมชนบ้านจำโป้มีจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวของชุมชนในการลดหรือป้องกันการเกิดอาชญากรรมในด้านทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor or behavior) ชุมชนดำเนินการอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการดำเนินการ จัดการความปลอดภัยด้าน

อาชญากรรมในการท่องเที่ยวของชุมชน สามารถเพิ่มความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ ในการดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนพบว่า สมาชิกในชุมชน คณะกรรมการ ชุมชนและผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการมีประชุมร่วมกันเป็นประจำ ทุกเดือน มีการนำเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่างๆ รวมทั้งการเพิ่มความ ปลอดภัยและความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว มีการนำเสนอสิ่งที่นักท่องเที่ยว เสนอแนะประจำเดือน ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาและข้อตกลงร่วมกันของชุมชน ดังคำ กล่าวของเจ้าของโฮมสเตย์ที่ว่า

“... ประชุมกันทุกเดือน มีชาวคราวอะไรก็จะมาบอกกัน มีอะไรดีๆ ใหม่ๆ ที่ จะทำให้นักท่องเที่ยวปลอดภัยอยากมาเราจะมาคุยกัน บางทีก็เชิญกลุ่มเครือข่าย CBT มาบ้าง อบรม. และอนามัยมาบ้างมาให้ความรู้ต่างๆ ทุกคนที่ทำโฮมสเตย์ต้องทำ ให้ได้ตามที่มีบอกตามข้อที่ว่าของ CBT ไม่งั้นไม่ผ่าน นักท่องเที่ยวก็จะไม่มาเพราะเค้า จะไม่มั่นใจ เหมือนผมให้ไปกรุงเทพฯ อะไรๆ ก็ไม่รู้เราก็กั๊วๆ ...”

“... ต้องติดป้ายหน้าบ้านว่าเป็นโฮมสเตย์มีเบอร์ติดต่อ ชื่อเจ้าของ ต้องทำ เพื่อให้นักมั่นใจเมื่อเค้าต้องการอะไร สิมอะไรก็โทรมาได้หรือเผื่อจะมาใหม่ก็โทร มา ...”

“... อยู่ชุมชนนี้ต้องทำกติกาจะเอาตามใจไม่ได้ ไม่งั้นไม่ปลอดภัยუნวายไป หมด ...”

“... การทำงานกับชุมชนไม่มีปัญหาอะไร ชุมชนให้ความร่วมมือ สามัคคี ช่วยเหลือกัน ...”

“... รัฐบาลเคยเข้าไปส่งเสริมเค้ายังไม่ยอมทำเพราะว่าเค้ามี่แผนของชุมชน เค้าอยู่แล้ว เราเป็นหน่วยส่งเสริมตามที่เค้าร้องขอมา ...”

“... โฮมสเตย์ในเครือข่ายกับที่ตัวเองไม่มีปัญหาขัดแย้งกัน ถ้าใครเครือข่าย เติ้มก็จะกระจายให้ แต่เครือข่ายต้องมาก่อน ...”

3.2 มีภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนการจัดการปัญหาด้านอาชญากรรมในการ ท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและมีนโยบายที่ชัดเจน

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านจำปามีภาคีเครือข่ายที่ร่วมดูแลและ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาคีเครือข่ายที่สำคัญ อาทิเช่น กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism; CBT) กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มเยาวชนจิตอาสา งานกา รท่องเที่ยวและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชนจังหวัด ศูนย์โอท็อป

(OTOP) ดำรวจในท้องที่ทั้งตำรวจท้องที่เยี่ยมเยียนสอนและตำรวจภูธรปางมะผ้า โดยพบว่าชุมชนบ้านจำโบมีตำรวจท้องที่เยี่ยมมาตรวจตราความปลอดภัยเป็นระยะเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“... จะออกตรวจในพื้นที่แต่ละแหล่งท้องที่ต่างๆ ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า จะมี บ้านจำโบ ถ้าตลอด จุดชมวิวกว๊าลม ...”

“... จะออกตรวจแล้วแต่โอกาส อย่างน้อยๆ 3 ครั้ง ต่อเดือน ... ปกติที่ออกมาตรวจต้นสังกัดจะมอบหมายมาให้ออกตรวจในพื้นที่ต่างๆ แต่เราจะเป็นคนออกแบบการออกตรวจเองว่าวันนี้จะไปที่ไหน ...”

“... การออกตรวจก็มีทั้งในเครื่องแบบเต็มยศเพื่อให้ชาวบ้านรู้และมั่นใจว่ามีตำรวจท้องที่เยี่ยมมาดูแล ผู้ร้ายเกรงกลัว บางทีก็นอกเครื่องแบบบ้าง ...”

“... หากมีเหตุการณ์หรือปัญหาอะไรเราก็จะวิทยุถึงกันทันที มีเครือข่ายก็เร็วนะ ...”

“... ผมเป็นตำรวจท้องที่เยี่ยมออกตรวจพื้นที่มาตลอดตามตาราง ...”

“... ปกตินโยบายของ สภ. ปางมะผ้า ลงพื้นที่เดือนละครั้ง ...”

นอกจากนี้ บ้านจำโบมีหน่วยงานรัฐและเอกชนที่ช่วยสนับสนุนและร่วมพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้แก่ผู้ประกอบการและชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการอบรมและกำกับติดตามเกณฑ์มาตรฐานด้านโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี ชุมชนมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งสมาชิกในชุมชนได้มีการร่วมกำหนดข้อตกลง กติกา กฎระเบียบต่างๆ ภายในชุมชน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ความปรองดอง ความรักความสามัคคีและร่วมรับผิดชอบ เป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“... เรามีการจัดคิวและจำกัดจำนวนคนต่อบ้าน ถ้าวางให้ได้เท่ากันเราคิดราคาจากค่าหัวคิดเท่ากันหมด ไม่ใช่ชาวบ้านใครสวย บ้านใครใหญ่รับนักท่องเที่ยวไปเยอะไม่ได้ บางทีติดต่อกันก็ต้องมาคุยมาแบ่งจะไปบ้านหลังไหนก็คน เพราะไปเยอะมากดูแลไม่ไหว ไม่ทั่วถึง ต้องให้คนมาพักพอใจกลับไป ...”

“... CBT จะเข้ามาอบรมเรื่องต่างๆ ทุกปีนะทั้งเรื่องความปลอดภัย เรื่องอะไรๆ เยอะเค้ามาจากทางเชียงใหม่ก็มี บางทีก็พาเราไปดูว่าที่อื่นๆ ทำกันยังไงและแวะไปกรุงเทพฯ ตอนงานศพรัชกาลที่ 9 ก็ได้ไปนะผมว่าที่บ้านจำโบก็ทำดีนะดีกว่าที่ไปดูงานมา ...”

“... อยู่ชุมชนนี้ต้องทำกติกาจะเอาตามใจไม่ได้ ไม่จั้นไม่ปลดกั๊ยวุ่นวายไปหมด ... อบต. ก็มา CBT ก็มา จังหวัดก็มา ตำรวจก็เห็นบ่อยนะ แต่ก็ไม่มีอะไรนะ ...”

“... ผู้บังคับบัญชาท่านมีนโยบายชัดเจนต้องดูแลตรวจตราพื้นที่ ... วันนี้ท่านก็มากำลังอยู่ร้านกล้วยเดี่ยว ...”

3.3 มีการสื่อสารการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในทางท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบหลากหลายช่องทาง

ชุมชนมีการปกครองที่เข้มแข็ง ต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของที่ดี เมื่อมีเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องระมัดระวังจะมีการสื่อสารกันโดยเร็ว เป็นระบบ กำหนดกรรมการชุมชนที่รับผิดชอบชัดเจน เช่น ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โทรศัพท์ และส่งไลน์ การเดินบอกต่อตามบ้านและโฮมสเตย์ นอกจากนี้ในเทศกาลหรือมีสถานการณ์ที่ต้องระมัดระวังและตรวจตราชุมชนเป็นกรณีพิเศษ จะมีกลุ่มจิตอาสาของชุมชน และอาสาสมัคร อพปร. ของชุมชนช่วยกันตรวจตราและอยู่เวรยามตลอด 24 ชั่วโมงเพื่อดูแลความปลอดภัยให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ผมทำโฮมสเตย์และเป็นอาสาสมัคร อพปร. มา 4-5 ปี และเป็นกรรมการหมู่บ้านมา 8 กว่าปี เป็น อสม. ด้วย จะช่วยดูแลชุมชนทุกเรื่องโดยเฉพาะช่วงเทศกาล มาทำเป็นจิตอาสากันตั้งจุดตรวจแถวท้ายหมู่บ้านและปากทางเข้าหมู่บ้านเป็นป้อมตำรวจเก่าแต่ตอนนี้ไม่มีป้อมแล้วเพราะเขาทุบทิ้ง ปัญหาอาชญากรรม ปล้นจี้ไม่เคยมี ส่วนใหญ่จะเป็นอุบัติเหตุเพราะรถเยอะและเป็นทางผ่านไปหมู่บ้านอื่นๆ อีกอย่างที่อยู่ติดด่านทหารก็เลยมีความปลอดภัย ...”

นอกจากนี้ ชุมชนบ้านจำโบ้ มีการเฝ้าระวังและการเตือนภัยที่ตีตีประกาศอย่างเป็นระบบ มีการทำงานแบบเครือข่ายประสานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ มีการแจ้งเหตุและมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนและนักท่องเที่ยวทราบอยู่เสมอและส่งต่อข้อมูลกันภายในชุมชนผ่านผู้นำกลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่ม อพปร. เสียขตามสาย และการบอกต่อ ดังคำกล่าวของสมาชิกในชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สอดคล้องกันที่ว่า

“... มีศูนย์แจ้งเหตุ แจ้งผู้ใหญ่บ้าน ...”

“... ช่องทางการแจ้งเหตุ เบอร์ 191 เบอร์ 1155 หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน...มีติดประชาสัมพันธ์ตามร้านค้า แหล่งที่มีนักท่องเที่ยว ...”

“... มีการอบรมและช่วยๆ กันดู บางที่บ้านไหนมีคนแก่อยู่คนเดียวก็ต้องคอยเดินไปบอกให้ระวังๆ ให้เก็บเงินเก็บทองให้ดี ถ้ามีใครมาคุยถ้าไม่ใช่ภาษาถิ่นชนเผ่าก็ไม่ต้องไปคุยเพราะไม่น่าไว้ใจให้ปิดบ้านไม่ต้องออกมาคุย ...”

3.4 มีกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนสม่ำเสมอ

ผู้นำชุมชนและแกนนำมีการจัดอบรมให้สมาชิกในชุมชนและร่วมกันเป็นเจ้าของที่ดีในการดูแลนักท่องเที่ยว มีการจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ออกเสียงตามสาย และติดเบอร์โทรศัพท์และแจกแผ่นพับต่างๆ และประสานร่วมกับตำรวจเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ ดังคำกล่าวที่ว่า

“... การป้องกันสำคัญแม้จะยังไม่เคยมีการเกิดอาชญากรรมแต่ก็ต้องช่วยๆ กันเป็นหูเป็นตาสอดส่อง และต้องมีความรู้ทุกๆ คนต่างก็ช่วยกัน ...”

“... ทางตำรวจท่องเที่ยวก็จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และออกตรวจพื้นที่ แจกแผ่นพับต่างๆ บางที่ชุมชนขอให้ไปแนะนำอะไรก็จะไปร่วมเคำมีความรู้ดีนะ ...”

3.5 มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่ชัดเจนและมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด

ชุมชนบ้านจำโบ้ มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนที่ชัดเจน มีการประชุมและสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ยั่งยืน นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ ดังคำกล่าวของเจ้าของร้านค้าในชุมชนที่ว่า

“... เรามีประชุมกันทุกเดือนตอนเย็น เพื่อแจ้งข่าวสารและร่วมกันดูเรื่องต่างๆ ที่ยังไม่ดี บางทีป่าก็ไปบ้างไม่ไปประชุมบ้างเพราะบางทีเค้าใช้ภาษาชนเผ่า ป่าฟังมาอยู่ได้สื่กว่าปียังฟังไม่ค่อยรู้เรื่องในบางอย่าง ...”

จากการเดินสำรวจในชุมชนจะพบว่ามีการตีตราประเภทภาวะเสี่ยงต่างๆ ป้ายเตือน ป้ายรับรองโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานและแผนที่ท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจและรู้สึกมีความปลอดภัยในการท่องเที่ยวรวมทั้งการพักค้างคืน

แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครั้งนี้ มีการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับสภาพการจัดการความปลอดภัย และจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่าที่ตั้งของชุมชนบ้านจำโป้ เป็นจุดภูมิศาสตร์ที่สำคัญที่เอื้อต่อความปลอดภัยด้านอาชญากรรม สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติที่ดี มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชนสนับสนุน มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน มีการบูรณาการความเชื่อและประเพณีวัฒนธรรมมาผสมผสานเป็นกฎกติทางสังคมเพื่อให้ชุมชนอยู่อย่างสงบและเกิดความปลอดภัย แม้ว่าชุมชนจะไม่เคยเกิดอาชญากรรม แต่พบว่า ยังมีกิจกรรมและการดำเนินการเพื่อลดปัจจัยการเกิดอาชญากรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) 2) ด้านเหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) บุคคล สถานที่ หรือวัตถุ สิ่งของ ที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย มุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ และ 3) ด้านโอกาส (Opportunity) ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตามยังมีความไม่ปลอดภัยด้านอื่นๆ เช่น อุบัติเหตุจากรถ บ้านหรือร้านค้าพังถล่ม และความไม่ปลอดภัยอื่นๆ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

1. แนวทางส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) มีดังนี้

1.1 จัดการอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

จากการสัมภาษณ์และศึกษาบริบทพื้นที่พบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านความรู้นั้น ควรมีการให้ความรู้เพื่อให้ทราบวิธีการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน การให้ความรู้ดังกล่าวต้องมีการอบรมและให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวและให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องแนะนำแนวทางการจัดการถ้าเกิดความไม่ปลอดภัยระหว่างการท่องเที่ยว โดยมีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเกิดความยั่งยืน ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ทาง อบต. และ CBT ก็จะมาอบรมให้ชาวบ้าน และจิตอาสาต่อเนื่องทุกปีนะ ผมว่าดีเพราะชุมชนดูแลกันได้ ไม่เคยเกิดอาชญากรรมเลย อีกอย่างคิดว่าเค้าคงมีกฎในชุมชนที่เข้มๆ กันก็ดีนะ...”

1.2 สร้างช่องทางให้ความรู้ที่หลากหลาย

จากการสัมภาษณ์พบว่า การมีช่องทางในการให้ความรู้ที่หลากหลายและสื่อที่หลากหลายโดยเฉพาะที่เป็นสื่อที่คนพื้นที่เข้าใจง่าย จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านความรู้ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีการให้ความรู้ในการเฝ้าระวังเกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้า หรือคนร้ายที่อาจแฝงเข้ามา ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ผมก็จะออกตรวจพื้นที่และออกไปให้ความรู้ชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวทุกครั้ง บางทีก็หยิบเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์เท่าที่มี ... แต่ก็มี อบต. มาให้คำแนะนำช่วยตรวจตราร่วมกันบ้าง สื่อคำแนะนำไม่ได้ทำเองเอามาจากที่มีจากส่วนกลาง ... เราไม่มีบเพียงพอ ...”

“... มาเที่ยวก็เตรียมตัว ... ศึกษาข้อมูล จำๆ จากทีวีแนะนำวิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในการท่องเที่ยว ...”

“... มีการอบรมและช่วยๆ กันดู บางที่บ้านไหนมีคนแก่อยู่คนเดียวก็จะต้องคอยเดินไปบอกให้ระวังๆ ให้เก็บเงินเก็บทองให้ดี ถ้ามีใครมาคุยถ้าไม่ใช่ภาษาถิ่นชนเผ่าก็ไม่ต้องไปคุยเพราะไม่น่าไว้ใจให้ปิดบ้านไม่ต้องออกมาคุย ...”

“... มีการอบรมภาษาให้ชาวบ้านให้สื่อสารได้เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวเขาจะได้ปลอดภัย ...”

1.3 ส่งเสริมและให้ความรู้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการและเชื่อมโยงกับการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประเด็นปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าจะต้องส่งเสริมทั้งความรู้ ทักษะและสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ คือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“... จะมีก็เรื่องอุบัติเหตุ ... ทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็นเท่าไรเรื่องปฐมพยาบาลถ้ามีอุปกรณ์ให้ ได้รับการฝึกอบรมก็คงจะดีและพกอุปกรณ์ติดรถมาเลยเวลาออกตรวจพื้นที่ ...”

“... อยากได้ชุดปฐมพยาบาลติดรถเหมือนกันเวลาออกตรวจพื้นที่จะได้ปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ ...”

2. แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านจิตพิสัย (Affective domain) ดังนี้

2.1 กระตุ้นให้เกิดความตระหนักและการให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า ชุมชนบ้านจำโปตระหนักใส่ใจ และให้

ความสำคัญในการจัดการความปลอดภัย โดยเห็นได้จาก การใส่ใจการป้องกันความปลอดภัยเจ้าของโฮมสเตย์ เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถบริการต่างชาติได้ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาส่งเสริมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เจ้าของโฮมสเตย์และสมาชิกในชุมชนทุกคนให้ความสนใจและเข้าอบรมทุกปีทั้งที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กลุ่ม CBT พัฒนาชุมชนจังหวัด และตำรวจท่องเที่ยว มีการเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นเพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ คนในชุมชนและ

นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การบอกต่อ การฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งทุกคนในชุมชนให้ความสำคัญในการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า

“... การดูแลนักท่องเที่ยวทุกคนก็จะได้รับการอบรมต้องดูแลยังไงเพื่อให้เขาประทับใจ ราคาก็ต้องเท่ากัน จะพาไปเที่ยวไหนต้องมีคนในชุมชนพาไปจะไปเองไม่ได้จะมีค่าพาไปนิดหน่อย ...”

“... เรามีกฎต่างๆ ทำสื่อบๆ กันมานานละ บางทีก็จะมีพระช่วยอบรมและทำพิธีต่างๆ บางเรื่องก็จะทำตามที่ทำมาเพื่อให้หมู่บ้านสงบเช่นไหว้ผีบางที่ก็มีทั้งศาสนาพุทธบางที่ก็เหมือนศาสนาผี แต่ก็ดีคือทุกคนต้องทำตาม ...”

2.2 ผู้นำให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญ

จากการสัมภาษณ์ตำรวจท่องเที่ยวและตำรวจภูธรปางมะผ้ามีความเห็นสนับสนุนว่า ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม ดังคำกล่าวที่ว่า

“... เรื่องการจัดการชุมชนของบ้านจำโป้เค้าทำของเค้าเอง ชาวบ้านทำได้ดีทำได้ดีกว่าอีก ผมแค่ไปช่วยสนับสนุนส่งเสริมตามที่เขาขอมา ...”

“... เป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการตั้งกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้นำให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ...”

“... สก. ปางมะผ้า ได้มีการให้ไปสเตอร์ ให้ข้อมูล ความรู้ สายตรงจริงได้เข้าไปให้คิวอาร์โค้ดแจ้งเหตุประชาสัมพันธ์ให้กับชาวบ้าน ...”

3. แนวทางส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Psychomotor domain) มีดังนี้

3.1 มีกฎ/ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

ในการอยู่ร่วมกันของชุมชนควรมีกฎกติกาที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น หากชุมชนบ้านจำโบมีการทะเลาะวิวาทกันในชุมชน ต้องไปสอบสวนที่บ้านผู้ใหญ่บ้านและวางเงินเป็นประกันมัดจำก่อนหากตัดสินแล้ว ฝ่ายไหนเป็นผู้ผิดจะถูกยึดเงินประกันมัดจำต้องจ่ายค่าปรับให้กับทุกครัวเรือนในชุมชน หากทะเลาะวิวาทหรือก่อความไม่สงบในงานเทศกาลต่างๆ ผู้กระทำการต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรือหากมีการคบชู้หรือนอกใจคู่ครองตนเองในหมู่บ้านคนที่คบชู้จะถูกประนามจากคนในชุมชนและคนที่มีชู้จะต้องจ่ายค่าปรับ ถูกไล่ให้ไปอยู่กับชู้โดยไม่สามารถนำทรัพย์สินหรือสิ่งของติดตัวไปได้ เป็นต้น ซึ่งกฎดังกล่าวเป็นการตกลงร่วมกันของสมาชิกทั้งชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ที่นี้มีกฎของชุมชนที่ชัดเจนบังคับใช้กันภายในชุมชน เช่นห้ามทะเลาะวิวาท ห้ามเป็นชู้นอกใจคู่ครองถ้า ... จะต้องจ่ายค่าปรับคนไหนผิดคนไหนถูกต้องสอบสวนกัน ...”

“... มีข้อห้ามในการกินเหล้าในเทศกาลไหว้ต่างๆ หากทำผิดต้องเสียค่าปรับหลายพันเข้าชุมชนแล้วมาแบ่งให้ทุกบ้านเท่าๆ กัน ...”

“... เมื่อมีอะไรก็จะไปตัดสินกันที่บ้านผู้ใหญ่ไม่ต้องไปถึงโรงพัก ถ้าผู้ใหญ่ไม่อยู่ก็จะไปบ้านแกนนำ ... มีการบันทึกไว้ถ้าคุณกรณีมีประวัติก็ต้องวางมัดจำไว้ ... หากตัดสินไม่ได้ถึงจะไปโรงพัก ...”

“... ทุกคนในหมู่บ้านร่วมกันปฏิบัติสิ่งต่างๆ ตามกฎข้อตกลงเพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความปลอดภัย ได้ราคาเท่าๆ กัน ร่วมมือร่วมใจกัน ...”

ดังนั้นในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงควรมีกฎ/ระเบียบปฏิบัติ และการบังคับได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงจะสามารถสร้างความปลอดภัยได้

3.2 มีการดำเนินการส่งเสริมจิตสำนึกที่ดีในการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

ในการจัดการดูแลส่งเสริมจิตสำนึกที่ดีในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor or behavior) เพื่อความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวและชุมชน ในชุมชนบ้านจำโบนั้นต้องมีทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor

Domain) อย่างต่อเนื่อง ทั้งโดยตำรวจท่องเที่ยวที่ในการให้ความรู้ แนะนำ นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน และทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันสอดส่องดูแล เช่น เมื่อมีคนแปลกหน้าที่ไม่น่าไว้วางใจเข้ามาในชุมชน ต้องมีการส่งต่อข้อมูลตามช่องทางต่างๆ ให้ช่วยกันระมัดระวัง มีแกนนำชุมชนจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึก ความรู้สึกการเป็นเจ้าของพื้นที่ท่องเที่ยวกับชุมชน ฝึกอบรมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัย ดังคำกล่าวที่ว่า

“... มีการอบรมและช่วยๆ กันดู บางที่บ้านไหนมีคนแก่อยู่คนเดียวก็จะต้องคอยเดินไปบอกให้ระวังๆ ให้เก็บเงินเก็บทองให้ดี ถ้ามีใครมาคุยถ้าไม่ใช่ภาษาถิ่นคนเผ่าก็ไม่ต้องไปคุยเพราะไม่น่าไว้วางใจให้ปิดบ้านไม่ต้องออกมาคุย ...”

“... มีการอบรมภาษาให้ชาวบ้านให้สื่อสารได้เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวเขาจะได้ปลอดภัย ...”

นอกจากนี้ชุมชนควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม มีการให้ข้อมูลข่าวสารในการป้องกันอาชญากรรมแก่นักท่องเที่ยวโดยหน่วยงานในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า

“... ผมก็จะออกตรวจพื้นที่และออกไปให้ความรู้ชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวทุกครั้ง บางทีก็หยิบเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์เท่าที่มี ... แต่ก็มี อบต. มาให้คำแนะนำช่วยตรวจตราร่วมกันบ้างสื่อคำแนะนำไม่ได้ทำเองเอามาจากที่มีภาคส่วนกลาง ... เราไม่มีงบประมาณ อยากได้ชุดปฐมพยาบาลติดรถเหมือนกันเวลาออกตรวจพื้นที่จะได้ปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ ...”

“... ทาง อบต. และ CBT ก็จะมาอบรมให้ชาวบ้าน และจิตอาสาต่อเนื่องทุกปีนะ ผมว่าดีเพราะชุมชนดูแลกันได้ ไม่เคยเกิดอาชญากรรมเลย อีกอย่างคิดว่าเค้าคงมีกฎในชุมชนที่เข้มๆ กันก็ดีนะ...”

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโป จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านจำโป จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.1 สภาพทั่วไปของบ้านจำโป จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างองค์กรชุมชน บริบททางสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ที่ตั้งและภูมิศาสตร์ของชุมชนบ้านจำโป มีลักษณะที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว มีประเพณีความเชื่อในเรื่องผีและการถูกลงโทษจากผีและบรรพบุรุษหากประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งความเชื่อดังกล่าว ส่งผลต่อความต้องการความมั่นคงปลอดภัย การดำรงชีวิต การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความสงบสุขของชุมชน ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยมีอิทธิพลกับทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของคนในชุมชน เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล (อับราฮัม มาสโลว์, 1943 อ้างใน วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2561) การที่ชุมชนมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทำให้ชุมชนมีการประสานร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันในการจัดการให้เกิดความปลอดภัย ทำให้องค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ไม่ครบองค์ประกอบ 3 ด้าน ที่จะเกิดอาชญากรรมตามทฤษฎีการเกิดอาชญากรรม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556 อ้างใน วิสูตร ฉัตรชัยเดช, 2560)

1.2 สภาพปัญหาด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจำโป

1.2.1 ประเด็นภูมิศาสตร์ที่ตั้ง บ้านจำโปมีความปลอดภัยจากอาชญากรรม เนื่องจากภูมิศาสตร์ที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้กับด้านทหาร มีการตรวจตราอย่างเข้มงวด และสถานที่ท่องเที่ยวจะเปิดให้บริการช่วงกลางวันเท่านั้น จึงอาจทำให้เกิดการตัดช่องโอกาส (Opportunity) และช่วงเวลา (Time) ที่อาจจะเอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม สอดคล้องตามทฤษฎีการเกิดอาชญากรรมที่ระบุไว้ สาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยด้านต่างๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้านคือ ด้านผู้กระทำผิด (Offender) ด้านเหยื่อ (Victim) หรือด้านเป้าหมาย (Target) เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านจะทำให้เกิดอาชญากรรมนั้นขึ้น ต้องพยายามทำให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้าน

ใดด้านหนึ่งหายไป ก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556 อ้างใน วิสูตร ฉัตรชัยเดช, 2560)

1.2.2 ประเด็นความเสี่ยงต่อความปลอดภัย บ้านจำโปมีความเสี่ยงต่อการเกิดความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรมต่ำ จากข้อค้นพบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอแนะให้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด และไฟส่องสว่างในชุมชน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นใจ ซึ่งความต้องการของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้เกิดความปลอดภัยด้านอาชญากรรม

1.2.3 ประเด็นสภาพการจัดการความปลอดภัย ชุมชนบ้านจำโปมีการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ป้องกันและตัดโอกาสกลุ่มผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายที่จะก่อเหตุ กำหนดมาตรการเฝ้าระวังสถานการณ์ บูรณาการ และกำหนดแผนกับหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งประสานความร่วมมือกับจิตอาสาในพื้นที่ เข้าร่วมการปฏิบัติการและประสานการทำงานร่วมกันรวมถึงประเด็นการเฝ้าระวังดินโคลนถล่ม มีการจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน ร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี สอดคล้องกับกระบวนการสร้างเสริมความปลอดภัยในชุมชนทำให้เกิด “ชุมชนปลอดภัย (Safety community)” ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ใช้ต่อสู้กับปัญหาอุบัติเหตุและความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีหลักการดำเนินงานที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชุมชน เพื่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและลดพฤติกรรมเสี่ยงระดับบุคคล

2. จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว
โดยชุมชน

2.1 จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) พบว่าบ้านจำโปมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความรู้ในการดูแลและป้องกันตนเองจากการเกิดอาชญากรรมได้ดี คนในชุมชนเข้ารับการอบรมความรู้อยู่เสมอต่อเนื่อง

2.2 จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านจิตพิสัย (Affective domain) พบว่าบ้านจำโปมีความตระหนัก ใส่ใจ และมีทัศนคติที่ดีในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยโดยชุมชน

ความเชื่อเรื่องการถูกลงโทษจากผีและวิญญาณบรรพบุรุษ เป็นข้อดีประการหนึ่งที่ทำให้บ้านจำไปอยู่กันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับการศึกษาบทบาทหน้าที่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนของ ชาวัญชนก นายจรรย์ และ กฤษณา ชาญณรงค์ (2561) ที่ศึกษาพบว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีบทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษ อบรมระเบียบสังคม รักษามาตรฐานพฤติกรรมของสังคม

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการเฝ้าระวังเพื่อเป็นการป้องกันการกรรณาเกิดอาชญากรรมและอุบัติเหตุ ควรมีการวางระบบการจราจรที่ดีภายในชุมชน ติดตั้งไฟส่องสว่างและกล้องวงจรปิดในบางจุดที่สำคัญๆ ในชุมชน รวมทั้งต้องการให้มีระบบบริหารจัดการและการบังคับใช้ระเบียบในการต่อเติมร้านค้า บ้านพักที่อยู่บริเวณหน้าผาสูงชันเพื่อป้องกันอันตราย เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือเครื่องใช้ทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีการประสานงานร่วมกับตำรวจในพื้นที่เข้าและชุมชนเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

2.3 จิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Psychomotor domain) พบประเด็นที่สำคัญคือ

1) ชุมชนเข้มแข็ง บ้านจำไปมีระบบบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนและภาคีเครือข่ายในการดำเนินการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวของชุมชน

2) มีภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนการจัดการปัญหาด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและมีนโยบายที่ชัดเจน ภาคีเครือข่ายที่สำคัญ อาทิเช่น กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism; CBT) กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มเยาวชนจิตอาสา เป็นต้น

3) มีการสื่อสารการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบหลากหลายช่องทาง เมื่อมีเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องระมัดระวัง จะมีการสื่อสารกันโดยเร็ว เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พ.ศ.2558 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เรื่อง ประชาสัมพันธ์และสื่อสารเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

4) มีกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้นำชุมชนและแกนนำมีการจัดอบรมให้สมาชิกในชุมชนและร่วมกันเป็นเจ้าของภาพที่ดีในการดูแลนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้นมีการศึกษาพบว่าอาจสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน ดังตัวอย่างการศึกษาของ อรุณรุ่ง ปภาพสิขฐ และคณะ (2555) ที่ศึกษารูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าชาวบ้านในชุมชนมีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้น

5) มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่ชัดเจนและมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด สร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ยั่งยืน

3. แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำป๋อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 แนวทางส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) โดยการจัดการอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.2 แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านจิตพิสัย (Affective domain) โดยกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและการให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง และผู้นำให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญ

3.3 แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Psychomotor domain) โดยมีกฎ/ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยและการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องบูรณาการประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ กฎของชุมชน

ตามบริบทพื้นที่ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของชุมชน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน โดยการ ศึกษาสภาพการณ์ให้เข้าใจอย่าง ลึกซึ้งก่อนส่งเสริมและพัฒนา ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Psychomotor domain)

2. การส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความยั่งยืน

3. การส่งเสริมจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องบูรณาการงานหลายด้านที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นงานด้านความปลอดภัย ด้านป้องกันปราบปราม ด้านกฎหมาย หรือการรักษาพยาบาล เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมการท่องเที่ยว. (2559). **สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยว เดือนสิงหาคม 2559.**

กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กรมการท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. (2561). **ยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว.** เข้าถึงได้จาก : <http://www.tourism.go.th>.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560.** กรุงเทพฯ.

กาญจนาภา พงศ์พนรัตน์. (2560). **ภาพรวมสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวโลก อาเซียนและไทย.** วิทยาลัยนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ขวัญชนก นัยจรรย์ และ กฤษณา ชาญณรงค์. (2561). **บทบาทหน้าที่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการสร้าง อัตลักษณ์ชุมชน ตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก.** Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 11 (ฉบับที่ 3) : หน้า 329-344.

- คณะทำงานพัฒนาข้อมูลรายงานภาวะเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวรายไตรมาส สำนักงาน ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : เอ็กเซลเลนท์ บิสเนส แมเนจเม้นท์.
- มัทยา ศรีพนา. (2557). สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 (The State of Thai Tourism in Approach of ASEAN Economic Community in 2015). สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 17).
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. (2560). การท่องเที่ยว. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org>.
- วิสูตร ฉัตรชัยเดช. [ออนไลน์]. (2560). การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกโดยทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. เข้าถึงได้จาก : <http://ooty191-thaicop.blogspot.com/2011/02/proactive-crime-prevention-by-crime.html?m=1>.
- โสภา จานงค์ศรี, อชไท กิรติพงศ์ไพบุลย์ และ กัลย์ธีรา ชุมปัญญา. (2558). ท่องเที่ยวทั่วไทย สร้างรายได้ทั่วถึง. วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ปีที่ 52 (ฉบับที่ 1) : หน้า 8-16.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. [ออนไลน์]. (2561). แนวโน้มเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวปี 2561. เข้าถึงได้จาก : <http://ttaa.or.th/wp-content/uploads/2017/09/เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว18012561.pdf>.
- อรุณรุ่ง ปภาพสิขฐ และคณะ. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 2) : หน้า 98-110.

แนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ต
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
Guidelines for Increasing the Service Potential of Resort Business in
the Central Northeast

ยุวดี จิตต์โกศล¹

สุมิตรา ไอยรา²

วัชโรบล โกศลวิทยานันต์

ดารีกาญจน์ วิชาเดช

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง 2) วิเคราะห์ปัจจัยการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพรีสอร์ต 3) เสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ต ด้วยวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างเชิงเชิงคุณภาพ และปริมาณ โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือ 1) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจรีสอร์ต จำนวน 8 แห่ง ๑ ละ 2 คน 2) กลุ่มผู้ใช้บริการ จำนวน 352 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพรีสอร์ต โดยภาพรวมทั้ง 8 P's (the Eight components) พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการประเด็นสำคัญ ได้แก่ ราคาที่พึงถูกเมื่อเทียบกับที่พักแบบอื่น มีส่วนลดสำหรับผู้ที่เคยมาใช้บริการ ภาพพจน์และชื่อเสียงของรีสอร์ต พนักงานมีจิตใจให้บริการ การบริการได้รับคำบอกกล่าวจากคนรู้จัก ทำ

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรนวัตกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
E-mail: sumitra.iya@neu.ac.th

ความสะอาดอุปกรณ์ที่พักรวมี่มีความปลอดภัย ความเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ สภาพแวดล้อมที่มีอากาศบริสุทธิ์ บรรยากาศภายนอกที่ร่มรื่น

คำสำคัญ : การให้บริการ, ธุรกิจรีสอร์ท, รีสอร์ทขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this study were threefold: first, to survey service on the behavior of the Service Marketing Management of Small Resort Business (SMMSRB) in the Central Northeast; second, to analyze the influential factors on the effectiveness of the SMMSRB; and third, to present the potential growth approaches of the SMMSRB. The research population was divided into two groups: Group 1: The population of Entrepreneur from 8 small resorts, and Group 2: 352 resort customers (Accidental Sampling). The research methodology was mixed: in-depth interview for qualitative research and questionnaires for quantitative, were analyzed in this study, using the following statistics: frequency, percentage, means, standard deviation and Factor Analysis. Research results were as follows: According to the overall opinion of the interviewed entrepreneurs, the market service factor influencing small resorts in the central northeast, particularly, 8 P's (the eight components) was high. They added that to improve the potential development of the approaches of the SMMSRB, the following should be considered: price of resort should be cheaper than elsewhere, extra lower price for regular customers, building images and good reputation, keeping a good service mind, positive word of mouth, clean facilities, maintaining a strong security, nice and shady climate of the external resort, good environment, and good weather.

Keywords: Service providing, Resort business. Small resort

บทนำ

กระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่หลอมรวมปัจจัยแวดล้อมในระดับต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงและเกี่ยวพันกัน (Interdependent) ทำให้มีการปรับปรุงรูปแบบการใช้ชีวิต โดยต่างทำงานตามหน้าที่และความชำนาญของตน ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม จึงไม่สามารถจะทำกิจกรรมต่างๆ ในการดำรงชีวิตอย่างครบถ้วน ทำให้ต้องซื้อสินค้าและบริการจากบุคคลอื่น ๆ และยิ่งโลกมีการพัฒนาขึ้นเท่าใด ก็จะต้องพึ่งพิงบริการจากผู้อื่นตามไปด้วย (ฉัตรยาพร เสมอใจ, 2547) หากมองย้อนกลับไปในอดีต การตลาดในยุคแรกจะเน้นการผลิตและตัวสินค้าเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการผลิตให้ได้สินค้ามากขึ้นเพื่อทำให้เกิดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำ การพัฒนาคุณภาพของสินค้าเพื่อการยอมรับของลูกค้า การสร้างตราสินค้า ให้เป็นที่รู้จักเพื่อการขยายสายผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างให้ลูกค้าเกิดความต้องการซื้อ แต่ในระยะปัจจุบันการตลาดจะเน้นการบริการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขายสินค้าโดยเพิ่มการบริการเข้าไป สาเหตุหลักมาจากการมีผู้ผลิตจำนวนมากรายผลิตสินค้าเข้ามาแข่งขัน

การตลาดในยุคนี้ธุรกิจที่เน้นการให้บริการโดยเฉพาะจะมีมากขึ้น เนื่องจากลูกค้ามีรายได้มากขึ้นและต้องการความสะดวกสบายมากขึ้น จึงแสวงหาสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการนั้นโดยที่ลูกค้าไม่ต้องทำเอง เช่น ไม่ต้องปรุงอาหารเอง ไม่ต้องล้างจานเอง ไม่ต้องรีดผ้าด้วยตนเอง ผลที่ตามมาคือ การบริการเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับลูกค้า เสมือนหนึ่งเป็นผลิตภัณฑ์อีกรูปแบบหนึ่ง (ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2546) นอกจากนี้ถ้าพิจารณาในระดับโลกจะพบว่าภาคบริการกลายเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากที่สุดในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมในสถานะที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้และการจ้างงานที่สำคัญที่สุดในปัจจุบันอีกด้วย แม้แต่ในประเทศไทยภาคบริการก็มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากรายได้จากภาคบริการของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ธีรภักดิ์ นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2549) การสร้างผลิตภัณฑ์บริการที่มีคุณภาพจึงดูเหมือนเป็นเรื่องยาก ไม่เพียงเท่านั้นจะทำอย่างไรถึงจะให้บริการสามารถเข้าถึง สร้างการยอมรับ การตัดสินใจซื้อ ความพอใจและความชื่นชมให้แก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น ตลาดบริการจึงเป็นงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการด้วยความรู้ ความเข้าใจวิถีชุมชน และประสบการณ์ในการทำธุรกิจ การบริการไม่ใช่แค่การเรียนรู้และประยุกต์หลักการ

ตลาดกับการบริการต่าง ๆ เท่านั้น แต่เป็นการใช้การตลาดเป็นเครื่องมือสำหรับการเพิ่มขีดความสามารถเตรียมความพร้อมในการให้บริการอีกด้วย การให้บริการประเภทธุรกิจรีสอร์ทในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการบริการ การเลือกพักรีสอร์ทโดยมากรีสอร์ทจะตั้งอยู่ใกล้ธรรมชาติ มีวิวทิวทัศน์สวยงามเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยเน้นให้มีบรรยากาศแบบสบายๆ เข้ากับธรรมชาตินั้นๆ ให้ลูกค้าเกิดความประทับใจกับกิจกรรมที่สนุกสนานต่าง ๆ เพื่อจะได้กลับมาพักอีก บริการหนึ่งที่มีการบริการควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวหรือที่พักสัมผัสธรรมชาติ (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550) ควรต้องมีการเตรียมความพร้อมในการให้บริการไว้อย่างเหมาะสม

จากข้อมูลดังกล่าวการให้บริการมีบทบาทมากในแต่ละองค์กรทำให้มีรายได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจรีสอร์ทตระหนักถึงการให้บริการรวมทั้งการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในรูปแบบการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทแต่ละสถานที่ที่มีคุณภาพให้บริการที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
3. เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

วิธีการดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัยไว้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระเบียบคณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามวิธีการดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ผู้ประกอบการหรือตัวแทนผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการของธุรกิจรีสอร์ตและผู้ให้บริการที่เข้าไปใช้บริการรีสอร์ตในเขตพื้นที่โดยกำหนดขอบเขตประชากรในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีรีสอร์ตตามคุณสมบัติต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมถูกต้องตามเกณฑ์ มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจโรงแรมมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี จากกลุ่มจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560–2564) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561) จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นโรงแรมผ่านการรับรองมาตรฐานโรงแรมไทยจากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ตาราง ผู้เยี่ยมเยือน รายได้จากการท่องเที่ยว ห้องพัก และผู้เข้าพักแรม

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว
กาฬสินธุ์	155,905
ขอนแก่น	1,462,423
ร้อยเอ็ด	309,801
มหาสารคาม	242,085
รวม	2,170,214

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว, 2558

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการหรือตัวแทนผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการของธุรกิจรีสอร์ตโดยกำหนดขอบเขตประชากรไว้ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีรีสอร์ตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด เลือกจังหวัด ๆ ละ 2 รีสอร์ต รวมเป็นรีสอร์ตทั้งสิ้น 8 แห่ง เลือกมาแห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน โดยเลือกรีสอร์ตทยอดนิยมในเว็บไซต์ท่องเที่ยวและเว็บไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรีสอร์ตผ่านการรับรองมาตรฐานรีสอร์ตไทยจากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) และจะใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบวิธีเจาะจง

กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้บริการที่เข้าไปใช้บริการรีสอร์ทขนาดเล็กในเขตพื้นที่ที่มีรีสอร์ท จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด โดยเลือกรีสอร์ทมาจังหวัดละ 2 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 แห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ตามหลักสถิติของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาในครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 352 กลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.95 กำหนดสัดส่วนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละจังหวัดของผู้ใช้บริการจำนวนทั้งหมด 400 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งสัดส่วนจำนวนรีสอร์ทขนาดเล็กทั้งหมด 8 แห่งให้เท่ากัน โดยจะเก็บข้อมูลจากผู้ใช้บริการรีสอร์ท ๆ ละ 50 กลุ่มตัวอย่างและจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจรีสอร์ทเป้าหมาย เกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เกี่ยวข้องกับแนวคิดการให้บริการ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และแนวคิดความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for windows) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์กลุ่มปัจจัยตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางใช้วิธีวิเคราะห์กลุ่มปัจจัย (Factor Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลโดยส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 62.5 อายุระหว่าง 25-34 ปี สถานภาพโสดร้อยละ 54.3

การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 53.4 อาชีพพนักงานเอกชนร้อยละ 27.3 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการรีสอร์ทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าใช้บริการรีสอร์ทเป็นครั้งที่ 2-3 ร้อยละ 40.1 วัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อพักผ่อนร้อยละ 74.4 สมาชิกร่วมทางเป็นครอบครัวร้อยละ 33.8 ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นพาหนะร้อยละ 76.4 จำนวนสมาชิกร่วมเดินทาง 1-5 คนร้อยละ 68.5 ความถี่ในการเดินทางปีละครั้งร้อยละ 38.6 ใช้บริการรีสอร์ทแล้วแต่โอกาสร้อยละ 56.5 ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเฉลี่ยต่อครั้ง 1,001-1,500 บาทร้อยละ 36.4 ตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจร้อยละ 44.9 ใช้บริการ 1 คืนร้อยละ 49.4 ปัจจัยที่เลือกใช้รีสอร์ทเดินทางไปมาสะดวกร้อยละ 27.3

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพตลาดบริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมากที่สุดคือ ภาพพจน์ชื่อเสียงรีสอร์ท ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .69) รองลงมาคือ ออกแบบความสวยงามและบริการที่รวดเร็ว ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .75) ตามลำดับส่วนน้อยที่สุดคือ มีบริการร้านค้า ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .84) 1) ด้านราคา ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมากที่สุดคือ ราคาที่พิกถูก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .88) รองลงมาคือ ความเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .76) และแจ้งอัตราค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .75) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยที่สุดคือ สามารถต่อรองราคาได้ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .96) 2) ด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมากที่สุดคือ มีห้องปรับอากาศ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .84) รองลงมาคือ สะดวกในการเดินทาง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .74) และสะดวกในการจอดรถ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .79) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุดคือ อยู่ใกล้ถนนสายหลัก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .89) 3) ด้านการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมากที่สุดคือ คำบอกกล่าวจากคนรู้จัก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .92) รองลงมาคือ ป้ายโปสเตอร์โฆษณา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .88) และโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .90) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุดคือ นิตยสารท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.05) 4) ด้านกระบวนการให้บริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมากที่สุดคือ ทำความสะอาดสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .80) รองลงมาคือ คุณภาพตามมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .77) และมีเวลาเข้าพัก

ชัดเจน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .78) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุดคือ มีบริการเสริม ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .86) 5) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านมากที่สุดคือ ผู้บริการมีความรู้ในงานบริการ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .80) รองลงมาคือ สามารถแก้ปัญหาได้ดี ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .78) และผู้ให้บริการเข้าใจผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .75) ตามลำดับส่วนน้อยที่สุดคือ ผู้ให้บริการสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .74) 6) ด้านบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านมากที่สุดคือ ดูแลเอาใจใส่ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 2.97) รองลงมาคือ สุภาพมีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .72) และพนักงานแต่งกายสุภาพ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .81) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุดคือ ข้าราชการมีประสบการณ์การบริการ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .77) 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านมากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมดีอากาศบริสุทธิ์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .78) รองลงมาคือ มีบริเวณที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .79) และมีบริการโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .87) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุดคือ มีรั้วรอบขอบชิดที่เป็นสัดส่วน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .88)

ส่วนที่ 4 แนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่าได้ปัจจัย 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์หรือการบริการประเด็นสำคัญ ได้แก่ ราคาที่พิกถูกเมื่อเทียบกับที่พิกแบบอื่น มีห้องปรับอากาศ อยู่ใกล้ถนนสายหลัก อยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง สะดวกในสถานที่จอดรถอธิบายขั้นตอนการพิกชัดเจนปลอดภัยและมีกฎระเบียบของรีสอร์ทบริการมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีเวลากำหนดเข้าพิกชัดเจน ผู้ให้บริการมีความรู้ความสามารถในงานบริการ มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง มีบริการโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต มีการควบคุมดูแลการเข้าออก มีรั้วรอบขอบชิดที่เป็นสัดส่วนชัดเจน 2) ด้านราคาประเด็นสำคัญ ได้แก่ มีส่วนลดสำหรับผู้ที่เคยมาใช้บริการ สามารถต่อรองราคาได้ มีป้ายบอกทางไปที่พิกชัดเจน โฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์ ให้ส่วนลดพิเศษในการเข้าพิก นิตยสารการท่องเที่ยว ความยืดหยุ่นในการชำระค่าที่พิก มีบริการเสริมอื่น ๆ เช่น จักรยาน ซักรีด 3) ด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายประเด็นสำคัญ ได้แก่ ภาพพจน์และชื่อเสียงของรีสอร์ท การบริการดีรวดเร็ว ออกแบบและความสวยงาม ขนาดของที่พิก ความครบครันของเฟอร์นิเจอร์ภายในห้องพิก มีบริการร้านค้าบริเวณรีสอร์ท 4) ด้านการส่งเสริมการตลาดประเด็นสำคัญ ได้แก่ มีจิตใจให้บริการ ข้าราชการมีประสบการณ์การบริการ แต่งกายเรียบร้อยสะอาด

ไม่มีโรคติดต่อ มีทักษะด้านการสื่อสาร มีบริเวณรีสอร์ทสวยงาม สะอาดเป็นระเบียบ ปลอดภัย ตกแต่งมีความน่าสนใจ 5) ด้านกระบวนการให้บริการประเด็นสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้บริการเข้าใจในความต้องการของผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ สามารถแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือเมื่อเข้าพักได้ดี 6) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ คำบอกกล่าวจากคนรู้จัก ป้ายโปสเตอร์โฆษณา โฆษณาทางอินเทอร์เน็ต 7) ด้านบุคลากรประเด็นสำคัญ ได้แก่ ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่พัก สม่่าเสมอ สุขภาพมีความน่าเชื่อถือ มีบุคลิกภาพมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดูแลเอาใจใส่ แนะนำที่พักได้ดี 8) ด้านลักษณะทางกายภาพประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ มีการแจ้งอัตราค่าใช้บริการชัดเจน มีส่วนลดตามฤดูกาล เทศกาล สภาพแวดล้อมดีมีอากาศบริสุทธิ์ บรรยากาศภายนอกร่มรื่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

พฤติกรรมการใช้บริการรีสอร์ทขนาดเล็กใช้บริการรีสอร์ทครั้งที่ 2-3 ร้อยละ 40.1 วัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อพักผ่อนร้อยละ 74.4 สมาชิกร่วมทางเป็นครอบครัวร้อยละ 33.8 ซึ่งพาหนะใช้รถยนต์ส่วนบุคคลร้อยละ 76.4 จำนวนสมาชิกร่วมเดินทาง 1-5 คนร้อยละ 68.5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภูษิณี แก้วจันทร์เพชร (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับความถี่โดยเฉลี่ยในการเดินทางปีละครั้งร้อยละ 38.6 ใช้บริการแล้วแต่โอกาสร้อยละ 56.5 ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเฉลี่ยต่อครั้ง 1,001-1,500 บาท ร้อยละ 36.4 ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจตนเองร้อยละ 44.9 ใช้บริการ 1 คืน ร้อยละ 49.4 ปัจจัยที่เลือกใช้รีสอร์ทเดินทางไปมาสะดวกร้อยละ 27.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญในการเดินทางมาพักรีสอร์ท เฉลี่ย 2-3 ครั้ง ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในรีสอร์ทต่อครั้งที่มาเที่ยว 2-3 คืน โดยที่ลักษณะการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาครอบครัว โดยเหตุผลในการมาเที่ยวส่วนใหญ่คือ เยี่ยมญาติ เพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัย ณีภูษิณี แก้วจันทร์เพชร (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวเขื่อนรัชชประภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องรูปการท่องเที่ยว คือ พักผ่อนตามธรรมชาติโดย

ที่ราคาที่พักต่อหนึ่งคือ ในการเดินทางนักท่องเที่ยวเลือกคือ ต่ำกว่า 400 บาท สำหรับวิธีการชำระเงินค่าที่พัก ส่วนใหญ่คือ ชำระเงินสด โดยที่ช่วงเวลาในการท่องเที่ยวและเข้าพักนั้นจะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ และบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการรีสอร์ทส่วนใหญ่คือ ตนเอง นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการเห็นด้วยต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการเห็นด้วยสูงสุดคือ ด้านราคาสอดคล้องกับงานวิจัยคุณัญญา พรหมปัญญานันท์ และนิตนา ฐานิตธนกร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการสื่อสังคมออนไลน์และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตของชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครสอดคล้องด้านคุณภาพในการให้บริการของพนักงาน ด้านผลิตภัณฑ์กับด้านการเดินทางเข้าสู่รีสอร์ทในสัดส่วนเท่ากัน ด้านความสะดวกในการติดต่อจองห้องพัก ด้านสิ่งแวดล้อมภายในรีสอร์ทและด้านช่องทางที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับรีสอร์ท ตามลำดับ

ด้านผลิตภัณฑ์หรือการบริการราคาที่พักถูกเมื่อเทียบกับที่พักแบบอื่น สอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัย คุณัญญา พรหมปัญญานันท์ และนิตนา ฐานิตธนกร (2557) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการสื่อสังคมออนไลน์และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตของชาวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับการมีห้องปรับอากาศ อยู่ใกล้ถนนสายหลัก อยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง สะดวกในสถานที่จอดรถ อธิบายขั้นตอนการพักชัดเจนปลอดภัยและมีกฎระเบียบของรีสอร์ท บริการมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน มีเวลากำหนดเข้าพักชัดเจน ผู้ให้บริการมีความรู้ความสามารถในงานบริการ มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง มีบริการโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต มีการควบคุมดูแลการเข้าออก มีรั้วรอบขอบชิดที่เป็นสัดส่วนชัดเจน ด้านราคา มีส่วนลดสำหรับผู้ที่เคยมาใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพรนภัส แผงสม (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือภายในประเทศ ในเขตเมืองพัทยาสอดคล้อง ในเรื่องสามารถต่อรองราคาได้ มีป้ายบอกทางไปที่ที่พักชัดเจน โฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์ ให้ส่วนลดพิเศษในการเข้าพักสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพรนภัส แผงสม (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือภายในประเทศในเขตเมืองพัทยาสอดคล้องมีนิตยสารการท่องเที่ยว ความยืดหยุ่นในการชำระค่าที่พัก มี

บริการเสริมอื่น ๆ เช่น จักรยาน ซักรีดไม่สอตคล้องกับงานวิจัยของมาลินี สนธิมูล และอิทธิกร ชำเดช (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาวในเขตกรุงเทพมหานครไม่สอตคล้องไม่มีความยืดหยุ่นในการชำระค่าที่พัก ด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย ภาพพจน์และชื่อเสียงของรีสอร์ท การบริการที่รวดเร็ว ออกแบบและความสวยงาม ขนาดของที่พัก ความครบครันของเฟอร์นิเจอร์ภายในห้องพัก มีบริการร้านค้าบริเวณรีสอร์ท ด้านการส่งเสริมการตลาดมีจิตใจให้บริการสอตคล้องกับงานวิจัยของ Kontis & Lagos (2015) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยสำหรับการประเมินผลส่วนผสมการตลาดหลายช่องทางของโรงแรมระดับห้าดาวในเมือง (Factor Framework for the Evaluation of Multichannel Marketing Mixes in 5* City Hotels) สอตคล้องเกี่ยวกับความชำนาญมีประสบการณ์การบริการ แต่งกายเรียบร้อย สะอาด ไม่มีโรคติดต่อ มีทักษะด้านการสื่อสาร มีบริเวณรีสอร์ทสวยงามสะอาดเป็นระเบียบปลอดภัยตกแต่งมีความน่าสนใจ ด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ให้บริการเข้าใจในความต้องการของผู้ใช้บริการสอตคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของ กนกอร วัฒนศักดิ์ศิริ และเพ็ญจิรา คันธวงศ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาอิทธิพลของช่องทางการให้บริการ การรับรู้ตราสินค้า การรับรู้คุณภาพสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้าภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อการรับรู้บริการหลังการขาย สอตคล้องกับผู้ให้บริการสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการสอตคล้องกับงานวิจัยของ อนุชิตา พลายุ่ววงศ์ และนิตนา ฐานิตธนกร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมในการให้บริการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้ประกอบการรถทัวร์ปรับอากาศสายอีสาน-เหนือสอตคล้องเกี่ยวกับความสามารถแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือเมื่อเข้าพักได้ดี ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ คำบอกกล่าวจากคนรู้จัก ป้ายโปสเตอร์โฆษณาสอตคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพล ดุลยนิษกะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่มีต่อการใช้บริการรีสอร์ทขนาดเล็กในจังหวัดสงขลาสอตคล้องในประเด็นมีโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต ด้านบุคลากร ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่พักรักษาเสมอสอตคล้องกับงานวิจัยของพัชรพล ดุลยนิษกะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่มีต่อการใช้บริการรีสอร์ทขนาดเล็กในจังหวัดสงขลาสอตคล้องบุคลากรสุภาพมีความน่าเชื่อถือ มีบุคลิกภาพมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดูแลเอาใจใส่แนะนำที่พักได้ดี ด้านลักษณะทางกายภาพ

ความเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ มีการแจ้งอัตราค่าใช้จ่ายบริการชัดเจน มีส่วนลดตามฤดูกาล เทศกาล สภาพแวดล้อมดีมีอากาศบริสุทธิ์ บรรยากาศภายนอกร่มรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรปารี อยู่เย็นและอภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวในการเลือกพักโรงแรมและรีสอร์ทในเกาะสมุยและเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับนักท่องเที่ยงให้ความสำคัญต่อยปัจจัยทางการตลาดยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพรนภัส แพงสม (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือข่ายในประเทศไทย ในเขตเมืองพัทยาสอดคล้อง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการจัดจำหน่ายในการเลือกพักโรงแรมและรีสอร์ทในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. แนวทางการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของธุรกิจรีสอร์ทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ควรให้ความสำคัญด้านการให้บริการ เช่น การบริการห้องพักที่สะอาด กำหนดราคาเหมาะสม สภาพแวดล้อมสวยงาม ภาพลักษณ์ชื่อเสียงดี ผู้ให้บริการมีทักษะการสื่อสารดี มีจิตบริการ บุคลิกดี สุภาพ มีคุณภาพการให้บริการรวมถึงความตระหนักถึงความสำคัญของผู้เข้าพักเพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมการตลาดโดยการบอกต่อหรือรีวิวข้อมูลรีสอร์ทที่ดีจากผู้เข้าพักจริง
2. ผู้ประกอบการควรเพิ่มศักยภาพรูปแบบของรีสอร์ท ด้านการให้บริการที่มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวได้เลือกที่พักที่เหมาะสม เช่น ห้องพักที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุตามความเหมาะสม
3. ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการตลาดประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook Internet หรือผ่านทางหน่วยงานภาครัฐบาล ท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงรีสอร์ทให้กับนักท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้ามากขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับธุรกิจรีสอร์ท
4. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการจัดฝึกอบรมทักษะด้านการพัฒนาฝีมือให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มทักษะการให้บริการด้านการสนทนาและสื่อสารภาษาอังกฤษตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ฝึกอบรมรูปแบบการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ให้บริการ และ

ช่วยพัฒนาบุคลากรและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการขายเพื่อเพิ่มทักษะในการขายและก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

กนกอร วัฒนศักดิ์ศิริ และเพ็ญจิรา คັນธวงค์. (2556). การศึกษาอิทธิพลของช่องทางการให้บริการ การรับรู้ตราสินค้า การรับรู้คุณภาพสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้า ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อการรับรู้บริการหลังการขาย. ใน การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (หน้า 31-42). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2554 ถึง 2558. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2562 จาก

http://www.m-society.go.th/article_attach/12133/16378.pdf.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). ข้อมูลแสดงจำนวนที่พักแรมในประเทศไทย. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2562 จาก

<http://marketingdatabase.tat.or.th>.

คุณัญญา พรหมปัญญานันท์ และนิตนา ฐานิตธนกร. (2557). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ สื่อสังคมออนไลน์และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตของชาวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ (หน้า A227-A289). นนทบุรี: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2546). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ฉัตรปารี อยู่เย็น และอภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์. (2552). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวในการเลือกพักโรงแรมและรีสอร์ทในเกาะสมุยและเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2547). การจัดการและการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

- ณัฐธนรี แก้วจันทร์เพชร. (2556). พฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน **การประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ.** (หน้า 264-273). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธีรภักดิ์ นวรัตน์ ณ อุทยาน. (2549). **การตลาดบริการ : แนวคิดและกลยุทธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญพรนภัส แฟงสม. (2556). แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาว เครื่องภายในประเทศในเขตเมืองพัทยา. **วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย.** 8(1), 49-60.
- มาลีณี สนธิมูล และอิทธิกร ขำเดช. (2557). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาวในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารการเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ.** 4(2), 204-217.
- พัชรพล ดุลยนิษกะ. (2552). **ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีต่อการใช้บริการรีสอร์ทขนาดเล็กในจังหวัดสงขลา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561 [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2562 จาก <https://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). **รายงานสรุปผลการฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวด้าน Hospitality Management.** กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2562 จาก <https://www.nesdb.go.th/>

อนุชิตา พลายุ่ววงศ์ และนิตนา ฐานิตชนกร. (2557). ความพร้อมในการให้บริการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้ประกอบการรถทัวร์ปรับอากาศสายอีสาน-เหนือ. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า P-SS-004-13. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Kontis, A.P., & Lagos, D. (2015). Factor framework for the evaluation of multichannel marketing mixes in 5* City Hotels. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 175 (1), 408-414.

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี

The Guidelines to Promote Tourism in Ubon Ratchathani to Conform to the Visitor Behavior

เข็มจิรา ทนองเป็ด¹

สุวภัทร ศรีทองแสง²

ยุวดี จิตต์โกศล³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี (2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ระดับการศึกษาในปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน มีรายได้ 20,001-30,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ มักจะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วง วันเสาร์-อาทิตย์ ในเดือนกรกฎาคม ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่นิยมจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวคือเพื่อน มีจุดประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะนั้น โดยมีการพักค้างคืน มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงินระหว่าง 2,001 - 3,000 บาทต่อคน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนวัตกรรมการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนวัตกรรมการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ซึ่งผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีเป็นครั้งแรก และคาดว่าจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุบลราชธานี แหล่งข้อมูลที่ผู้มาเยือนชาวไทยใช้ในการสืบค้นข้อมูลคือเฟซบุ๊ก (facebook) และสื่อบุคคล (ญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก)

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านที่พัก องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบด้านที่พัก แต่ไม่พึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการจัดทำข้อมูลเพื่อแนะนำช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่ผู้มาเยือนชาวไทยเพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว มีการพัฒนากิจกรรมให้มีรูปแบบที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนชาวไทยมีส่วนร่วมกับกิจกรรม ผู้ประกอบการด้านที่พักควรมีการสร้างหรือช่วยผู้ประกอบการด้านที่พักทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสร้างความร่วมมือในส่งต่อและการกระจายผู้มาเยือนชาวไทยไปยังพันธมิตรทางธุรกิจ จัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงานผู้ให้บริการทั้งทักษะการปฏิบัติงานบริการตามตำแหน่งงาน การพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจในการบริการแก่ผู้มาเยือนชาวไทย พัฒนารถโดยสารสาธารณะให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน ตลอดจนรักษาและตรวจสอบป้ายบอกทางให้อยู่ในสภาพดี มีการตรวจสอบและดูแลสภาพผิวถนนให้อยู่ในสภาพดี ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมสำหรับการให้บริการแก่ผู้มาเยือนชาวไทย ไม่ว่าจะเป็น ศูนย์ให้บริการผู้มาเยือน มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ห้องน้ำป้ายสื่อความหมาย ป้ายห้ามและป้ายเตือน ร้านอาหารที่มีคุณภาพ จอดรถ ตู้เอทีเอ็ม ตลอดจนส่งเสริมให้มีการจัดการท่องเที่ยว การบริหารงานทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีการสื่อสารภาพลักษณ์

ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ชัดเจน พัฒนาการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางที่หลากหลายและสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ ความคาดหวัง การรับรู้ องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนชาวไทย

Abstract

This mixed-method research which integrated both quantitative and qualitative methodology aimed 1) to study Thai visitors' behavior who traveled to Ubon Ratchathani, 2) to examine Thai visitors' satisfaction towards tourism components in Ubon Ratchathani province and, 3) to propose guidelines to promote tourism in Ubon Ratchathani province in consistency with Thai visitors' behavior who traveled to Ubon Ratchathani province. Accordingly, this research applied descriptive statistics including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and descriptive analysis.

The results revealed that most Thai visitors who traveled to Ubon Ratchathani province were female aged between 21-30 years old holding a bachelor's degree and being employed by private sector. Also, these visitors were reported to earn 20,001-30,000 baht per month, reside in Sisaket province, and often traveled to Ubon Ratchathani province on Saturdays and Sundays in July. Accompanied by friends, most of these visitors managed their travel programs for purposes of leisure. They traveled by private cars, stayed overnight and spent 2,001 - 3,000 baht per person on the trip expenses. In addition, most of the visitors were first-time comers to Ubon Ratchathani province and were expected to revisit. The information resources which they relied on included facebook and population media (relatives, friends, and acquaintances).

Regarding to the data obtained from the visitors concerning potentiality of 5 tourism components in Ubon Ratchathani province to facilitate the Thai visitors including attractions, activities, accommodations, accessibility, and amenities, it was found that the visitors were satisfied with the components of attractions and accommodations; nonetheless, they were dissatisfied with the elements of activities, accessibility, and amenities.

The guidelines to develop tourism in Ubon Ratchathani province include tourist information prepared by tourism-related agencies to introduce suitable time or season to visit each attraction in Ubon Ratchathani province. Moreover, there should be public relation distributing information to help the visitors make decision and plan their trips, development on various patterns of activities, and opportunity for the visitors to participate in the activities. On the part of accommodation entrepreneurs, there should be development on entrepreneurial network both within and in the vicinity of the province so as to create cooperation to refer and distribute the visitors to other business alliances. Additionally, the service staff should receive trainings on practical skills appropriate to their positions as well as on communication development in order to provide service satisfaction for the visitors.

Furthermore, public transportations should be developed to provide more comfort. Along with this, guide signs for tourist attractions should be unambiguous, well-maintained and in good condition. Such maintenance should extend to include an inspection and repair of road surface. Besides, the amenities should be constantly improved to readily provide service to the visitors, for example visitor information center, local tour guides, restrooms, signages, prohibition signs, warning signs, quality food shops, parking space, and automatic teller machines. In addition, there should be promotion on tourism management,

integrated tourism administration among tourism-related agencies both in public and private sectors, explicit communication on tourism image of the province, and development on marketing communication through various mediums which are consistent with contemporary behavior of the visitors.

Keywords: Expectation, Recognition, Tourism elements, Visitors

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมเป็นกลไกหลักที่ช่วยขับเคลื่อนและรักษาเสถียรภาพที่ทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้น รวมถึงมีการกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อดึงดูดให้ผู้มาเยือนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนภายในประเทศมีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีบทบาทในการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งมีส่วนในการลดปัญหาการกระจุกตัวของผู้มาเยือนอีกด้วย (ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2556 – 2560)

สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวของไทยในปี พ.ศ.2559 ที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวภายในประเทศ (ไทยเที่ยวไทย) ที่มีอัตราการขยายตัวของจำนวนผู้มาเยือนสูงกว่าอัตราการขยายตัวของปีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ให้ผู้มาเยือนชาวไทยสามารถนำค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการท่องเที่ยวในประเทศมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงต้นปี รวมทั้งวันหยุดยาวที่มีอย่างต่อเนื่องเกือบทุกเดือนในรอบปี นอกจากนี้ภาคเอกชนยังมีการนำเสนอแพ็คเกจการท่องเที่ยวในประเทศที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นค่าโดยสารเครื่องบินในประเทศ และค่าที่พักรองรับกับนโยบายการลดหย่อนภาษีของรัฐบาล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ออนไลน์: 2560) ส่งผลให้ผู้มาเยือนเกิดความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น จากข้อมูลจำนวนตัวเครื่องบินภายในประเทศที่ได้รับการค้นหาในครั้งแรกของปี พ.ศ. 2559 “10 อันดับเมืองท่องเที่ยวยอดฮิตแห่ง ปี พ.ศ.2559” ได้แก่

กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต สงขลา กระบี่ อุดรธานี อุบลราชธานี เชียงราย สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น ตามลำดับ (Orawee Hodge. ออนไลน์: 2560)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดเดียวในภูมิภาคอีสานใต้ที่ได้รับความสนใจจากผู้มาเยือน และจากการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 พบว่าจังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางด้านเกษตร ศาสนา โฮมสเตย์ ศิลปะหัตถกรรมประเพณี วิถีชีวิต และกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนได้ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการเติบโตของจำนวนผู้มาเยือนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาข้อมูลสถิติผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในปี พ.ศ 2559 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมีจำนวน 198,787,558 ครั้ง แต่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานีมีเพียง 2,625,779 ครั้ง (กรมการท่องเที่ยว. ออนไลน์: 2560) เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานีพบว่ามีเพียงร้อยละ 1.32 ซึ่งถือได้ว่าเป็นอัตราส่วนที่น้อยมาก นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จากสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยของจังหวัดที่ผ่านมา พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ผ่านมา ยังมีโครงการการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดยังมีจำนวนน้อย และไม่มีการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานียังไม่เติบโตเต็มที่และมีเสถียรภาพ

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาพฤติกรรมผู้มาเยือนชาวไทยซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีทั้งที่มีการพักค้างคืนและ

ไม่พักค้างคืน โดยครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น รูปแบบการเดินทาง การใช้จ่ายในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการพำนัก ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของที่พัก ยานพาหนะในการเดินทาง วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวขณะเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ทราบและเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มผู้มาเยือนชาวไทยที่เป้าหมาย ในขณะเดียวกัน การศึกษาความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี โดยการศึกษาความคาดหวังก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยว และการรับรู้เมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวของผู้มาเยือนก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการศึกษาควบคู่กันไป เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในจังหวัดที่สามารถตอบสนองความต้องการและสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือนชาวไทยได้ โดยผลการศึกษาดังกล่าวจะสามารถนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดโครงการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีต่อไป อันจะนำไปสู่การเดินทางทางท่องเที่ยวซ้ำและการสร้างความประทับใจในการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 ศึกษาความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

3. แนวคิดและกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1 แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง การประพุดติหรือปฏิบัติของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว อาจจะเป็นคำพูด การกระทำ สีหน้า หรือท่าทาง เช่น การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ถ่ายรูป รับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกนั้น อาจมีรากฐานมาจากอุปนิสัยหรือความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละคนที่อาจจะคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกัน หรืออาจจะมาจากสิ่งแวดล้อมและหรือประสบการณ์ที่ได้รับในขณะนั้น พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะ สังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใด สิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใด สภาพการณ์หนึ่ง (สุวีร์ณสฤษฎ์ โสภณศิริ. 2554) การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละประเทศประเทศอายุ เพศ ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว การใช้จ่ายใช้สอย หรือกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ข้อมูลเหล่านี้ย่อมมีประโยชน์ต่อการวางแผนและการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์ (2557) กล่าวว่าการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมักทำความเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในประเด็น

1. ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว (Tourist profiles)
2. นักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว (Tourist arrivals)
3. จำนวนวันพักเฉลี่ย (Average length of stay)
4. ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourist expenditure)
5. เหตุผลในการท่องเที่ยว (Reason of visit)
6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวและ

พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว

3.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

Dickman (1996 อ้างอิงจาก ศุภรดา มาจันทร์. 2558) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourist Destination and Tourism

Product) จำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ องค์ประกอบ 5A องค์ประกอบ 5A ประกอบด้วย ดังนี้

1. ที่พัก (Accommodation) แหล่งท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ ที่เหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

2. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่าง ๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ และเป็นที่โด่งดัง และโดยทั่วไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่า 1 อย่าง เช่น ภูเก็ตซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น หาดทราย กิจกรรมทางน้ำ สถานบันเทิงต่าง ๆ รวมทั้งสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

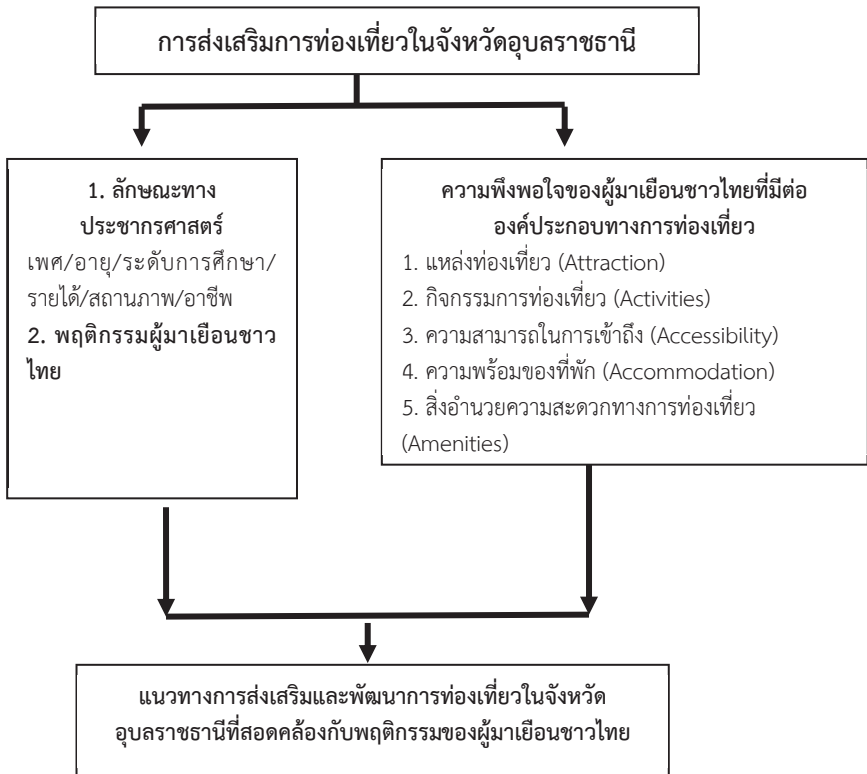
3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบขนส่ง ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง พาหนะ สถานี และผู้ประกอบการขนส่ง มีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

4. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenity) ซึ่งหมายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่อนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภค น้ำ ไฟ โทรศัพท์ ห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ เช่น โรงพยาบาล ธนาคาร สำนักงาน ไปรษณีย์ การบริการในกรณีฉุกเฉิน ก็มีความสำคัญเช่นกัน

5. กิจกรรมต่าง ๆ (Activity) ที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวและช่วงเวลาที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยวน่าสนใจมากขึ้น และ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น

3.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545) กล่าวว่า ความพึงพอใจของลูกค้าเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากผลิตภัณฑ์หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้า ถ้าผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามความคาดหวังหรือเท่ากับความคาดหวัง และรวมถึงผลการปฏิบัติงานที่เกินความคาดหวังย่อมนำไปสู่ความพึงพอใจ แต่ถ้าหากผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ลูกค้าย่อมเกิดความไม่พึงพอใจ ดังนั้นความพึงพอใจ จึงเป็นความรู้สึกที่แสดงถึงความยินดีหรือความผิดหวัง อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่แต่ละบุคคลเปรียบเทียบความคาดหวังก่อนใช้สินค้าหรือบริการและการรับรู้หลังจากการใช้สินค้าหรือบริการ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1. เครื่องมือในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1.1 แบบสอบถาม (Questionnaires)

ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามผู้มาเยือนชาวไทย โดยจะเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.98 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในการรองรับผู้มาเยือน ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for windows) ซึ่งประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี จากตัวแทนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

4.1.1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้มาเยือนชาวไทย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้มาเยือนชาวไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้มาเยือน ชาวไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	160	39.60
หญิง	240	60.40
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	44	11.80
21-30 ปี	143	35.40
31-40 ปี	105	26.00
41-50 ปี	77	19.10
51-60 ปี	15	3.70
61 ปีขึ้นไป	16	4.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	14	3.90
ระดับมัธยมศึกษา/ อาชีวศึกษา	135	33.40
ปริญญาตรี	225	56.50
สูงกว่าปริญญาตรี	26	6.20
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	98	25.00
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง เอกชน	121	30.00
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	101	25.30
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5	1.40

ข้อมูลทั่วไปของผู้มาเยือนชาวไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	49	12.10
เกษียณ	15	3.60
อื่นๆ	11	2.60
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	24	5.90
10,001-20,000 บาท	135	33.40
20,001-30,000 บาท	159	40.40
30,001-40,000 บาท	68	16.90
40,001-50,000 บาท	11	2.70
50,000 บาทขึ้นไป	3	0.70
6. ภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	46	11.40
ศรีสะเกษ	62	15.30
อุบลราชธานี	36	8.90
อื่นๆ เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมุกดาหาร จังหวัด ร้อยเอ็ด	256	64.40

จากการตารางที่ 1 พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 และเพศชายจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 ตามลำดับ

ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ตามลำดับ

ทั้งนี้พบว่าระดับการศึกษาของผู้มาเยือนชาวไทยมีจำนวนมากที่สุดคือระดับปริญญาตรี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาคือ ระดับ

มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.40 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 ตามลำดับ

ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชนมากที่สุด จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามลำดับ

โดยผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท / เดือน มากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 รองลงมาคือ 10,001-20,000 บาท / เดือน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.40 รายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท / เดือน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 ตามลำดับ

ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 รองลงมาคือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และอื่นๆเช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.40

4.1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 2 ตารางแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย ในจังหวัดอุบลราชธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ช่วงเวลาในการเดินทาง		
จันทร์- ศุกร์ (วันธรรมดา)	68	17.80
เสาร์ - อาทิตย์	269	66.60
วันหยุดนักขัตฤกษ์	63	15.60
2. ช่วงเดือนในการเดินทาง		
มกราคม	113	28.0
กุมภาพันธ์	36	8.90
มีนาคม	37	9.20
เมษายน	158	39.10

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย ในจังหวัดอุบลราชธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พฤษภาคม	48	11.90
มิถุนายน	68	16.80
กรกฎาคม	288	71.30
สิงหาคม	22	5.40
กันยายน	32	7.90
ตุลาคม	39	9.70
พฤศจิกายน	97	24.00
ธันวาคม	170	42.10
3. จัดการเดินทางท่องเที่ยว		
จัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง	344	85.20
จัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยบริษัทนำเที่ยว	32	8.90
อื่นๆ	24	5.90
4. บุคคลที่ร่วมในการเดินทางท่องเที่ยว		
คนเดียว	64	16.80
ครอบครัว/ญาติ	131	32.40
เพื่อน	166	41.20
สถานที่ทำงาน	36	8.90
อื่นๆ	3	0.70
5. จุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว		
พักผ่อนหย่อนใจ	245	60.60
ศึกษาหาความรู้/ดูงาน	79	20.30
เยี่ยมญาติ/เพื่อน	67	16.80
ติดต่อธุรกิจ	3	0.80
อื่นๆ	6	1.50
6. ยานพาหนะในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	212	52.50

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย ในจังหวัดอุบลราชธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถของหน่วยงาน	37	9.20
รถโดยสารประจำทาง	39	9.70
รถไฟ	19	5.70
รถของบริษัทนำเที่ยว	18	4.50
เครื่องบิน/โดยสารการบิน	68	16.80
อื่นๆ	7	1.60
7. ระยะเวลาในการพักค้างคืนจากการเดินทางท่องเที่ยว		
ไปกลับ	45	11.10
1 คืน	156	38.60
2 คืน	133	32.90
3 คืน	47	11.60
4 คืน	17	5.40
6 คืน	1	0.20
7 คืน	1	0.20
8. สถานที่ในการพักค้างคืน		
โรงแรม/อพาร์ทเมนท์/รีสอร์ท	163	41.30
ที่พักแบบโฮมสเตย์	11	2.70
บ้านญาติ/เพื่อน	161	39.90
บ้านรับรองของทางราชการหรือบริษัท	11	2.70
อื่นๆ	54	13.40
9. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว		
ไม่เกิน 1,000 บาท/คน	40	9.90
1,001 - 2,000 บาท/คน	137	33.90
2,001 - 3,000 บาท/คน	166	42.10
มากกว่า 3,000 บาท/คน	57	14.10
10. จำนวนครั้งที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี		
ครั้งแรก	155	38.40

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย ในจังหวัดอุบลราชธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งที่ 2	59	14.60
ครั้งที่ 3	55	13.60
ครั้งที่ 4	16	4.00
ครั้งที่ 5	24	5.90
มากกว่า 10 ครั้ง/ปี	91	23.50
11. การเดินทางกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี		
กลับมา	377	93.30
ไม่กลับมา	23	6.70
12. การสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เว็บไซต์พันทิป	92	22.80
เว็บไซต์ ททท.	68	16.80
เฟซบุ๊ก (facebook)	222	55.00
ทวิตเตอร์ (Twitter)	57	14.10
บล็อก (Blog)	38	9.40
อินสตาแกรม (Instagram)	73	18.10
ไลน์ (Line)	30	7.40
ยูทูป (Youtube)	53	13.10
สื่อบุคคล/ญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก	222	55.00
แผ่นพับ/ ใบปลิว	22	5.40
แผ่นโปสเตอร์	19	4.70
โฆษณาทางโทรศัพท์	57	14.10
นิตยสารท่องเที่ยว	32	7.90
คู่มือแนะนำเที่ยว (Guide Book)	65	16.10
ป้ายโฆษณากลางแจ้ง (Billboard)	48	11.90
งานนิทรรศการส่งเสริมการท่องเที่ยว	29	7.20

ผลการศึกษาจากตารางที่ 2 พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่ผู้มาเยือนมักจะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 66.60 รองลงมาคือ วันจันทร์-ศุกร์ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 และวันหยุดจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 โดยมักจะเดินทางท่องเที่ยวในเดือนกรกฎาคมมากที่สุด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 รองลงมา คือ เดือนธันวาคม จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 เดือนเมษายน จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 ตามลำดับ

ผู้มาเยือนชาวไทยมีการจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20 รองลงมาคือ จัดการการท่องเที่ยวด้วยบริษัทนำเที่ยว จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และอื่นๆ คือ ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว เพราะมีเพื่อนเป็นผู้วางแผนในการเดินทาง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 ตามลำดับ โดยบุคคลที่ร่วมเดินทางด้วยส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 เดินทางคนเดียว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ

สำหรับจุดประสงค์ในการเดินทางของผู้มาเยือนส่วนใหญ่คือ การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมา คือ ศึกษาหาความรู้/ดูงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 และเยี่ยมญาติ/เพื่อน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ

ในส่วนของยานพาหนะในการเดินทาง ยานพาหนะที่ผู้มาเยือนชาวไทยใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว มากที่สุด จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมา คือ เครื่องบิน/โดยสารการบิน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 รถโดยสารประจำทางจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 ตามลำดับ

ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่พักค้างคืนจากการเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด คือ พัก 1 คืน จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมา คือ พัก 2 คืน จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 32.90 พัก 3 คืน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 ตามลำดับ โดยที่พักที่ผู้มาเยือนค้างคืนในการเดินทางท่องเที่ยวคือ โรงแรม/อพาร์ทเมนท์/รีสอร์ท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อย

ละ 41.30 รองลงมา คือบ้านญาติ/เพื่อน จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 39.90 อื่นๆ คือ พักบ้านตนเอง ไป/กลับไม่พักค้างคืน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40

สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นจำนวนเงิน 2,001 - 3,000 บาท/คน จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมา 1,001 - 2,000 บาท/คน จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 และมากกว่า 3,000 บาท/คน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10

ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีเป็นครั้งแรก จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 รองลงมา คือ มากกว่า 10 ครั้ง/ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีครั้งที่ 2 จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60 ทั้งนี้ในอนาคตผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่คาดว่าจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุบลราชธานีอีกครั้งมากที่สุด จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 และคาดว่าจะไม่เดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70

พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านเฟซบุ๊ก (facebook) มากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก) จำนวน 222 คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเว็บไซต์พันทิป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80

4.1.3 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

(1) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

ค่าเฉลี่ย	ไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องก่อนการเดินทาง		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
			1. แหล่งท่องเที่ยว						
3.46	0.64	มาก	3.70	0.67	มาก	+ 0.36		พึงพอใจ	
3.55	0.69	มาก	3.87	0.59	มาก	+ 0.32		พึงพอใจ	
3.45	0.69	มาก	3.78	0.66	มาก	+ 0.33		พึงพอใจ	

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทย ที่มีต่อองค์ประกอบทางการ ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องก่อนการเดินทาง	องค์ประกอบ ทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มี ต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว หลังการเดินทาง		ความ แตกต่าง ระหว่าง การรับรู้กับ การคาดหวัง	ผลการ ประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน		
3.55	0.74	มาก	3.83	0.67	+ 0.28	พึงพอใจ
3.58	0.81	มาก	3.82	0.66	+ 0.24	พึงพอใจ
3.56	0.81	มาก	3.85	0.73	+ 0.29	พึงพอใจ
3.48	0.68	มาก	3.65	0.71	+ 0.17	พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวข้องก่อนการเดินทาง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			ผลการประเมิน
			ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	
3.51	0.72	มาก	3.78	0.66	มาก	+ 0.27
องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			รวม			พึงพอใจ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 5 พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีมีความคาดหวังก่อนการเดินทางต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และมีการรับรู้ต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวหลังการเดินทางโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ที่มีต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวของผู้มาเยือน พบว่า ผู้มาเยือนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังก่อนการเดินทางและการรับรู้หลังการเดินทางจากมากไปหาน้อยพบว่าผู้มาเยือนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวในประเด็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากที่สุด รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดพื้นที่ที่สามารถรองรับผู้มาเยือนได้ และแหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ

(2) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อก่อนการเดินทาง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อกับการบริการ	ความแตกต่างระหว่าง การรับรู้ กับการ คาดหวัง	ผลการ ประเมิน
			ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย			
3.49	0.72	มาก	3.45	0.61	มาก	- 0.04	ไม่พึงพอใจ	
3.54	0.71	มาก	3.57	0.63	มาก	+ 0.03	พึงพอใจ	
			2. กิจกรรมการ ท่องเที่ยว					
			2.1. กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม					
			2.2. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ/สนุกสนาน/เพลิดเพลิน					

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อก่อนการเดินทาง	ท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อกับการเดินทาง	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.61	0.76	มาก	2.3. กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.67	มาก	+ 0.10	พึงพอใจ
3.65	0.84	มาก	2.4. กิจกรรมการเที่ยวส่งเสริมให้ผู้มาเยือนเกิดความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยว	3.60	0.66	มาก	- 0.05	ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อก่อนการเดินทาง	องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อกับการบริการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
3.60	0.82	2.5. กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ในชุมชน	3.42	ไม่พึงพอใจ
3.60	0.81	2.6. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	3.48	ไม่พึงพอใจ
3.58	0.74	2.7. กิจกรรมการเที่ยวมีความหลากหลายตามความสนใจของผู้มาเยือน	3.49	ไม่พึงพอใจ
3.58	0.77	รวม	3.53	ไม่พึงพอใจ
			- 0.18	
			- 0.12	
			- 0.09	
			- 0.05	

ผลการศึกษาจากตารางที่ 6 พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีมีความคาดหวังก่อนการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และมีการรับรู้หลังการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนชาวไทย พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยมีความไม่พึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเมื่อเรียงลำดับค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังก่อนการเดินทางและการรับรู้หลังการเดินทางจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยไม่พึงพอใจต่อประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความปลอดภัยและกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายตามความสนใจของผู้มาเยือนชาวไทย แต่อย่างไรก็ตามผู้มาเยือนชาวไทยมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ/สนุกสนาน/เพลิดเพลิน

(3) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พัก

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักของจังหวัดอุบลราชธานี

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง		ท่องเที่ยวหลังการเดินทาง		ผลการประเมิน	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย		
3.54	0.77	มาก	3.62	0.77	มาก	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง
3. ที่พัก						
3.53	0.71	มาก	3.52	0.68	มาก	+ 0.08
<p>3.1. ที่พักมีจำนวนมากและมีหลากหลายประเภท (รีสอร์ท อพาร์ทเมนท์ เกสต์เฮาส์ โรงแรม โฮมสเตย์ ฯลฯ)</p> <p>3.2. ที่พักมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือน</p>						- 0.01
						ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง		ท่องเที่ยว		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว			การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย			
3.48	0.68	มาก	3.58	0.76	มาก	3.3. ที่พักมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและบริการ	3.58	0.76	มาก	+ 0.10	พึงพอใจ
3.45	0.68	มาก	3.54	0.75	มาก	3.4. ที่พักสามารถเข้าถึงได้สะดวกและมองเห็นชัดเจน สิ่งเกิดได้ง่าย	3.54	0.75	มาก	+ 0.09	พึงพอใจ
3.52	0.71	มาก	3.68	0.73	มาก	3.5. ที่พักสามารถให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง	3.68	0.73	มาก	+ 0.16	พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการเดินทาง	ก่อนการเดินทาง		หลังการเดินทาง		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการเดินทาง	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			
3.50	0.66	มาก	3.59	0.68	มาก	+ 0.09	พึงพอใจ
3.57	0.69	มาก	3.64	0.70	มาก	+ 0.07	พึงพอใจ
3.59	0.72	มาก	3.69	0.68	มาก	+ 0.10	พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว			ผลการ ประเมิน
			ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	
3.58	0.72	มาก	3.61	0.68	มาก	+ 0.03
3.52	0.70	มาก	3.60	0.71	มาก	+ 0.08
			3.9. ที่พักรับรอง ปลอดภัย			พึงพอใจ
			รวม			พึงพอใจ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 7 พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยมีความคาดหวังก่อนการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และมีการรับรู้หลังการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักพบว่าผู้มาเยือนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พัก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังก่อนการเดินทางและการรับรู้หลังการเดินทางจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้มาเยือนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักในประเด็นที่พักสามารถให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงมากที่สุด รองลงมาคือที่พักมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและบริการ รวมถึงที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และที่พักสามารถเข้าถึงได้สะดวก และมองเห็นชัดเจน สิ่งเกิดได้ง่าย พนักงานผู้ให้บริการในที่พักมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและเอาใจใส่ต่อลูกค้า ตามลำดับ

(4) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			ผลการประเมิน
			ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	
องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว						
4. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว						
3.50	0.67	มาก	3.38	0.68	ปานกลาง	ไม่พึงพอใจ
3.61	0.80	มาก	3.36	0.71	ปานกลาง	ไม่พึงพอใจ
3.50	0.75	มาก	3.45	0.80	มาก	ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบกิจการท่องเที่ยว	ท่องเที่ยว		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบกิจการท่องเที่ยว			ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับความคิดเห็น	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
3.57	0.73	มาก	4.4. อัตราค่าโดยสารมีความเป็นธรรม	3.58	0.81	มาก	+ 0.01	พึงพอใจ
3.48	0.78	มาก	4.5. สถานีขนส่ง (คิวรถ) มีทำเลที่ตั้งที่เดินทางสะดวก และเข้าถึงได้ง่าย	3.54	0.70	มาก	+ 0.06	พึงพอใจ
3.54	0.70	มาก	4.6. พนักงานขับรถมีความชำนาญในการขับรถ และการให้บริการ	3.54	0.69	มาก	0.00	พึงพอใจ
3.62	0.71	มาก	4.7. มีป้ายบอกเส้นทางบนรถที่ชัดเจน	3.53	0.72	มาก	- 0.11	ไม่พึงพอใจ
3.59	0.69	มาก	4.8. ยานพาหนะมีสภาพดี	3.52	0.67	มาก	- 0.07	ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว	ท่องเที่ยว		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว			ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ความหมาย	หลังการเดินทาง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
3.58	0.70	มาก	4.9. สภาพเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพดี	3.54	0.73	มาก	- 0.04	ไม่พึงพอใจ
3.55	0.72	มาก	รวม	3.49	0.88	มาก	- 0.09	ไม่พึงพอใจ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 8 พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยมีความคาดหวังก่อนการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และมีการรับรู้ของผู้มาเยือนที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลังการเดินทางโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังก่อนการเดินทางและการรับรู้หลังการเดินทางท่องเที่ยวพบว่าผู้มาเยือนชาวไทยไม่พึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของผู้มาเยือนที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยไม่พึงพอใจต่อประเด็นแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงด้วยยานพาหนะหลากหลายประเภทมากที่สุด รองลงมาคือมีรถโดยสารประจำทางให้บริการยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ และมีป้ายบอกเส้นทางบนรถที่ชัดเจนตามลำดับ

(5) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของผู้มาเยือนที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดอุบลราชธานี

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบกิจการท่องเที่ยวที่เมืองเชียงใหม่	องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบกิจการท่องเที่ยว			ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับภาคการท่องเที่ยว	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย		
	5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว						
	5.1. มีบริการร้านอาหาร						
	5.2. มีศูนย์บริการข้อมูล						
	5.3. มีไม้คูปองที่ท้องถิ่น/บริษัทท่องเที่ยวในให้บริการ						
3.59	0.74	มาก	3.61	0.72	มาก	+ 0.02	พึงพอใจ
3.53	0.70	มาก	3.57	0.69	มาก	+ 0.04	พึงพอใจ
3.50	0.73	มาก	3.40	0.77	มาก	- 0.10	ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว			ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับภาคการท่องเที่ยว	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
3.54	0.69	มาก	5.4. ที่ร้านขายของที่ระลึก	3.54	0.70	มาก	พึงพอใจ
3.43	0.70	มาก	5.5. มิโทรัศพ์ที่สาธารณะ/สัญญาณโทรศัพพ์/สัญญาณอินเทอร์เน็ต	3.50	0.83	มาก	พึงพอใจ
3.53	0.70	มาก	5.6. มีแผนที่ และป้ายบอกสถานที่สำคัญทางการท่องเที่ยว	3.53	0.75	มาก	พึงพอใจ
3.54	0.67	มาก	5.7. มีระบบการดูแลรักษาความปลอดภัย	3.65	0.71	มาก	พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว		การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับภาคการท่องเที่ยว	ผลการประเมิน		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน					
สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้มาเยือนได้							
3.53	0.70	มาก	3.54	0.79	มาก	+ 0.01	พึงพอใจ
3.55	0.72	มาก	3.55	0.79	มาก	0.00	พึงพอใจ
3.47	0.74	มาก	3.38	0.87	ปานกลาง	- 0.09	ไม่พึงพอใจ
3.47	0.80	มาก	3.38	0.87	ปานกลาง	- 0.09	ไม่พึงพอใจ

ความคาดหวังของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบทางการท่องเที่ยว	ก่อนการเดินทาง		องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	การรับรู้ของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อการประกอบทางการท่องเที่ยว	ความแตกต่างระหว่างการรับรู้กับการคาดหวัง	ผลการประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน				
3.37	0.80	ปานกลาง	5.12. ห้องสุขามีเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	3.43	+ 0.06	พึงพอใจ
3.39	0.83	ปานกลาง	5.13. ถึงขยะมีจำนวนเพียงพอ	3.42	+ 0.03	พึงพอใจ
3.53	0.72	มาก	5.14. มีตู้เอทีเอ็มหรือธนาคารให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	3.29	- 0.24	ไม่พึงพอใจ
3.49	0.73	มาก	รวม	3.48	- 0.01	ไม่พึงพอใจ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 9 พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยมีความคาดหวังก่อนการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และมีการรับรู้หลังการเดินทางต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของผู้มาเยือนที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่าผู้มาเยือนไม่พึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อเรียงลำดับค่าคะแนนตามความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของผู้มาเยือนจากมากไปหาน้อยพบว่าผู้มาเยือนไม่พึงพอใจต่อประเด็นการมีตู้เอทีเอ็มหรือธนาคารให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือการมีมีคฤศก์ท้องถิ่น/บริษัทท้องถิ่นให้บริการ และการมีป้ายเตือนภัยในที่เสี่ยงภัย รวมถึงสถานที่จอดรถและยานพาหนะมีเพียงพอตามลำดับ

4.2 ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยการศึกษาภายใต้ประเด็น ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผลการศึกษาพบว่า

4.2.1 ศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ด้านแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งมีความโดดเด่นสวยงามตามสภาพทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้มาเยือน เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา วัดดอนธาตุ วัดพระธาตุหนองบัว โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า จังหวัดอุบลราชธานีเป็น

จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดผู้มาเยือนให้เดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อุทยานแห่งชาติผาแต้ม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโชดหิน เกาะ แก่ง หรือหาดทรายที่เกิดขึ้นตามความยาวของแม่น้ำโขง รวมถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น การดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น งานเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษา อาหารท้องถิ่น และวัดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นต้น โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานีจะเดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น ผาแต้ม สามพันโบก ซึ่งทำให้ผู้มาเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวรู้สึกถึงความมหัศจรรย์ของแก่งหินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทำให้ผู้มาเยือนมีความสนใจที่จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และเอกลักษณ์ นอกจากนี้ผู้มาเยือนยังให้ความสนใจกับทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ เนื่องจากเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอุบลราชธานีก็ได้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในช่วงเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษา เช่น การร่วมกิจกรรมแกะสลักเทียน

“...ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและต่างชาติ เนื่องจากเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี” (วีรญา อินทรพันธุ์, สัมภาษณ์: 2560) และ “...จังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอุทยานแห่งชาติผาแต้ม และอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสายสำคัญสองสายนั้นคือแม่น้ำโขงและแม่น้ำมูล และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อและศาสนา โดยจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง เช่น หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล หลวงปู่ชา สุภัทโท นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีความสำคัญและมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานคู่กับจังหวัดอุบลราชธานี เช่น วัดทุ่งศรีเมือง วัดมหาวนาราม วัดสุปฏิหาราม วัดพระธาตุหนองบัว” (จารุวรรณ โคตรพงษ์, สัมภาษณ์: 2560)

4.2.2 ศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ในประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดมีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน และนักท่องเที่ยวไม่ได้มีส่วนร่วมกับการประกอบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้มาเยือนจึงใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวน้อยและอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น การถ่ายรูป การซื้อของ การรับประทานอาหารท้องถิ่น การไหว้พระขอพร และการชมความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมเหล่านี้ผู้มาเยือนไม่มีส่วนร่วมกับการกิจกรรม ทำให้ผู้มาเยือนใช้เวลาในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งน้อย แต่ในช่วงเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษาจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ลงมือแกะสลักเทียนด้วยตนเอง จึงเป็นมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้ผู้มาเยือนอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น ศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แม้จังหวัดอุบลราชธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย กิจกรรมส่วนมากที่พบเห็นภายในจังหวัดมักจะเป็นกิจกรรมที่ผู้มาเยือนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และยังเป็นกิจกรรมรูปแบบเก่าคือการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว การถ่ายภาพ และการซื้อของเท่านั้น จึงทำให้ผู้มาเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีใช้เวลาน้อยในการท่องเที่ยวภายในจังหวัด “...จังหวัดอุบลราชธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมที่มีค่อนข้างน้อย และกิจกรรมมีรูปแบบเหมือนกัน เช่น การถ่ายภาพ ชมแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้มาเยือนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม จะมีเพียงในช่วงเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษาที่มีการจัดกิจกรรมให้ผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรม คือ การร่วมกิจกรรมแกะสลักเทียน” (วิศาล พิริยะกิจไพบูลย์, สัมภาษณ์: 2560)

4.2.3 ศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พัก

นอกจากนี้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีด้านที่พัก ได้มีการแสดงความคิดเห็นว่า ที่พักในจังหวัดอุบลราชธานีนั้นมีห้องพักจำนวนมาก มีรูปแบบที่พักที่มีความหลากหลายและมีราคาที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้มาเยือนสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความ

ต้องการของตนเอง แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการให้บริการในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา หรือการรองรับผู้มาเยือนจำนวนมาก

“...จังหวัดอุบลราชธานีมีความพร้อมอย่างมากในส่วนของการให้บริการที่พักที่มีให้เลือกหลากหลายตามความต้องการของผู้มาเยือน ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม รีสอร์ท อพาร์ทเมนต์ เป็นต้น แต่หากเป็นช่วงเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษาผู้มาเยือนจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีจำนวนมากแต่บริการที่พักยังมีน้อย” (จารุวรรณ บุตดาชุย. สัมภาษณ์: 2560) และ “...จังหวัดอุบลราชธานียังมีโรงแรมที่พักยังมีการบริการที่ธรรมดา โรงแรมบางแห่งยังมีปัญหาด้านคุณภาพการให้บริการและไม่สามารถรองรับกลุ่มใหญ่ลูกค้าทางบริษัทที่เดินทางมาจำนวนมากได้” (ปวีณา กิตติสรยุทธ. สัมภาษณ์: 2560)

4.2.4 ศักยภาพขององค์ประกอบทางกายภาพท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวราชธานีนั้นนับว่ามีศักยภาพ เนื่องจากมีเส้นทางที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และมียานพาหนะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลายประเภท หากแต่สภาพถนนบางแห่งยังมีผิวที่ขรุขระและไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการเดินทางด้วยรถโดยสารสาธารณะนั้นยังไม่เอื้อต่อการเดินทางของผู้มาเยือนมากนัก เนื่องจากมีจำนวนรอบของการเดินทางน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างจากตัวเมืองจึงทำให้ผู้มาเยือนไม่ได้รับความสะดวกสบาย อย่างไรก็ตามผู้มาเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเองสามารถเลือกใช้บริการรถเช่า หรือรถแท็กซี่ที่ให้บริการจำนวนมากได้ “...ด้านความคมนาคมขนส่ง จังหวัดอุบลราชธานีถือว่ามีความพร้อม เพราะว่า ในปัจจุบันมีรถตู้ที่วิ่งรับส่งผู้มาเยือนทุกๆ 30 นาทีในบางพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการบริการรถเช่า และ แท็กซี่ที่ให้บริการรับส่งผู้มาเยือนอีกด้วย” (จารุวรรณ บุตดาชุย. สัมภาษณ์: 2560) อีกทั้ง “...การให้บริการรถโดยสารสาธารณะนั้นมีการเปิดให้บริการรถโดยสารสาธารณะต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากผู้มาเยือนส่วนใหญ่จะเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ เพราะรถโดยสารมีจำนวนเที่ยวในการเดินทางน้อย” (วรัญญา อินทรพันธ์. สัมภาษณ์: 2560) และ “...การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานียังคงมีข้อจำกัดเนื่องจากการเดินทางเข้าถึงค่อนข้างยากลำบาก รวมถึงคุณติณณ์ สุขโกเมศ

บริษัท ตรีซีซั่น จำกัด ยังได้ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเข้าถึงทำได้ยาก การสัญจรด้วยรถค่อนข้างยาก ป้ายเดินทางไม่ชัดเจน หลงทางง่าย” (สุกัลยา ทิพคุณ. สัมภาษณ์: 2560)

4.2.5 ศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดอุบลราชธานีมียังคงมีศักยภาพในการรองรับผู้มาเยือน แต่ยังคงมีข้อจำกัด เช่น จำนวนที่จอดรถและห้องน้ำ ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือผู้บรรยายให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงศูนย์บริการผู้มาเยือน “...สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวระหว่างเส้นทาง เช่น แหล่งซื้อของฝาก แหล่งท่องเที่ยวระหว่างทางที่สามารถแวะพักยังมีน้อย รวมถึงห้องน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อยหรือบางแห่งอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งานเนื่องจากความไม่สะอาดหรือการชำรุด ภายในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังประสบกับปัญหาในการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไม่มีบุคลากรในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่สามารถให้ข้อมูลเป็นภาษาต่างประเทศ ไม่มีป้ายสื่อความหมาย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีศูนย์ให้บริการผู้มาเยือน” (จารุวรรณ โคตรพงษ์. สัมภาษณ์: 2560) และ “...สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้มาเยือนถือว่าสำคัญมาก เนื่องจากผู้มาเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดอุบลราชธานีมีหลากหลายกลุ่มซึ่งต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มาเยือนผู้พิการหรือผู้สูงอายุ ส่วนของป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวถือว่ามีความสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันก็มีการส่งเสริมในแหล่งท่องเที่ยวบางจุดแล้ว แต่บางจุดก็ยังไม่จำเป็นต้องพัฒนาต่อไปในอนาคต และจำเป็นต้องมีในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มาเยือน” (วรัญญา อินทรพันธ์. สัมภาษณ์: 2560)

4.3 แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อนำผลการวิจัยจากแบบสอบถามจากผู้มาเยือนชาวไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ตัวแทนจากสำนักงาน

วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ตัวแทนจากสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีและบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 บริษัท และบริษัทนำเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 บริษัทแล้ว คณะผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีได้ดังนี้

4.3.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพสวยงาม หลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นสามารถสะท้อนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นมีคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีเอกลักษณ์ในการดึงดูดใจผู้มาเยือน แต่ข้อจำกัดที่พบในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ประเภทคือ สภาพอากาศที่เหมาะสมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งสภาพอากาศสามารถส่งผลให้ผู้มาเยือนเกิดความพึงพอใจในการท่องเที่ยวได้ หากสภาพอากาศร้อนเกินไปจะทำให้ผู้มาเยือนเกิดความเหนื่อยล้าได้ง่าย ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการท่องเที่ยวได้ หรือในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีการจัดงานเทศกาลหรือประเพณีเป็นช่วงเวลาตามความเชื่อของท้องถิ่นเท่านั้น ไม่มีการจัดงานนอกเหนือจากเวลาที่กำหนดไว้ หากผู้มาเยือนชาวไทยเดินทางมาเที่ยวนอกเหนือจากเวลาดังกล่าวแล้วก็ไม่สามารถเข้าร่วมหรือชมการจัดงานเทศกาลหรือประเพณี ดังนั้นเพื่อให้ผู้มาเยือนชาวไทยสามารถร่วมประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการจัดทำข้อมูลเพื่อแนะนำช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆของจังหวัดอุบลราชธานีและมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่ผู้มาเยือนชาวไทยเพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มผู้มาเยือนชาวไทยที่วางแผนหรือจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง เช่น การจัดทำปฏิทินท่องเที่ยว 12 เดือน เป็นต้น

4.3.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จากความคิดเห็นของผู้มาเยือนชาวไทย ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการระดมความคิดเห็นซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แม้จังหวัดอุบลราชธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ขาดส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้มาเยือนชาว

ไทยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวบางกิจกรรมไม่มีความปลอดภัยเท่าที่ควร ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ต้องมีการพัฒนากิจกรรมให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนชาวไทยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้มาเยือนชาวไทยเกิดการเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองโดยใช้แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่จะตอบสนองความต้องการทางการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับความ สนใจ และความ ต้องการกับผู้มาเยือนชาวไทย ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนชาวไทยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมถิ่น รวมถึงการรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีเกิดความยั่งยืน โดยให้ผู้มาเยือนชาวไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับท้องถิ่นและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับผู้มาเยือน ชาวไทยตลอดจนเกิดการผลิตสินค้าท้องถิ่นซึ่งเป็นการกระจายรายได้ให้ชุมชน ซึ่งจะช่วยในการแก้ไขปัญหาเรื่องการกระจายรายได้แก่ชุมชนตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวได้ เช่น การให้ผู้มาเยือนชาวไทยได้ลงมือผลิตของที่ระลึกด้วยตนเอง การเรียนรู้การทำอาหาร การแกะสลักลายต้นเทียน การวาดภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์และนำไปสกรีนบนเสื้อ เป็นต้น

4.3.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านที่พัก ประกอบด้วย
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

(1) จากข้อจำกัดด้านที่พักที่มีจำนวนห้องพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือนชาวไทย ไม่สามารถรองรับการจัดการท่องเที่ยวแบบกลุ่มขนาดใหญ่ได้ หรือในช่วงงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ภายนอกตัวเมืองอุบลราชธานีนั้นยังมีจำนวนจำกัดและบางแห่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ประกอบการด้านที่พักควรมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการด้านที่พักทั้งภายในตัวเมืองอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงของผู้ประกอบการด้านที่พักทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งต่อและการกระจายผู้มาเยือนชาวไทยไปยังพันธมิตรทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นในด้านมาตรฐานการบริการแก่ผู้มาเยือนชาวไทย ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านที่พักในฤดูกาลการท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาจำนวนห้องพักไม่เพียงพอต่อความต้องการได้ด้วย

(2) ด้านมาตรฐานในการบริการของที่พัก พนักงานในสถานประกอบการด้านที่พักยังคงต้องพัฒนามาตรฐานในการให้บริการ เช่น การสื่อสารหรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนชาวไทย ดังนั้นผู้ประกอบการด้านที่พักและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันการศึกษาต่างๆ ควรสร้างความร่วมมือในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงานผู้ให้บริการทั้งทักษะการปฏิบัติงานบริการตามตำแหน่งงาน การพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจในการบริการแก่ผู้มาเยือนชาวไทย

4.3.4 การส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

(1) ควรมีการเพิ่มจำนวนรอบของรถโดยสารสาธารณะ รวมถึงผู้ประกอบการด้านการขนส่งควรมีการตรวจสอบยานพาหนะให้อยู่ในสภาพดี การขนส่งผู้มาเยือนชาวไทยไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง หรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรเพิ่มการบริการการขนส่งผู้มาเยือนชาวไทยด้วยยานพาหนะของท้องถิ่นในการรับส่งผู้มาเยือนชาวไทยด้วย โดยการให้ข้อมูลการติดต่อยานพาหนะของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้มาเยือนชาวไทยสามารถติดต่อและนัดหมายล่วงหน้าก่อนการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือนชาวไทยที่ต้องการจะเดินทางท่องเที่ยวโดยรถโดยสารประจำทาง

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทางหลวง ทางหลวงชนบท หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำป้ายบอกทางในแต่ละพื้นที่ควรจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยจัดวางในตำแหน่งที่ชัดเจน สามารถมองเห็นได้ง่าย ตลอดจนติดตั้งป้ายบอกทางตามเส้นทางที่จะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรักษาและตรวจสอบป้ายบอกทางให้อยู่ในสภาพดี ขนาดของป้าย ตัวอักษร หรือสีตัวอักษรที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะทางแยกหรือทางเลี้ยวและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อป้องกันการหลงทางและอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาเยือนชาวไทยเดินทางด้วยยานพาหนะส่วนตัว

(3) มีมีการตรวจสอบและดูแลสภาพผิวถนนให้อยู่ในสภาพดี ไม่ขรุขระ หรือเป็นหลุมเป็นบ่อ ทั้งนี้เพื่อสร้างความปลอดภัยในการเดินทางแก่ผู้มาเยือนชาวไทยได้

4.3.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม

ทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรดำเนินการเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

(1) ปรับปรุงห้องน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยวให้มีจำนวนที่เพียงพอกับผู้มาเยือน และปรับปรุงห้องน้ำให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน โดยการตรวจสอบสภาพห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการดูแลรักษาความสะอาดของห้องน้ำ

(2) จัดทำคัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้บริการและบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้มาเยือนเกิดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเดินทางไปท่องเที่ยว ทั้งนี้การพัฒนาบุคลากรดังกล่าว หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวสามารถขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษาต่างๆ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการนำชมและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือนแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นยังจะเกิดความรัก ความหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นอีกด้วย

(3) จัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายข้อห้ามและป้ายเตือนในพื้นที่ที่เสี่ยงอันตรายในการท่องเที่ยว ตลอดจนมีศูนย์ให้บริการผู้มาเยือนเพื่อดูแลและช่วยเหลือผู้มาเยือนเมื่อเกิดปัญหาในขณะเดินทางท่องเที่ยว

(4) ควบคุมสุขอนามัยของร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพ ความสะอาด และมีราคาสมเหตุสมผล ไม่เอาเปรียบผู้มาเยือน

(5) จัดหาที่จอดรถที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือน ทั้งที่จอดรถสำหรับยานพาหนะที่หลากหลายขนาด ซึ่งหากในช่วงฤดูการการท่องเที่ยวที่มีผู้มาเยือนจำนวนมากและมีที่จอดรถไม่เพียงพอควรจัดหาพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้บริการ หากการเดินทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวต้องเดินเท้าด้วยระยะทางไกล ควรจัดหาพาหนะท้องถิ่นไว้บริการ

(6) ดัดตั้งตู้เอทีเอ็มบริการแก่ผู้มาเยือน หากไม่สามารถดำเนินการได้ สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินเข้ามาช่วย

อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือน เช่น การชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

4.3.6 ส่งเสริมให้มีการจัดการท่องเที่ยว การบริหารงานทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.3.7 มีการสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้แก่ผู้มาเยือนและจูงใจให้ผู้มาเยือนตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

4.3.8 พัฒนาการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางที่หลากหลายและสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนในปัจจุบัน โดยใช้สื่อที่ผู้มาเยือนในปัจจุบันนิยมใช้เพื่อการค้นหาข้อมูลทางการท่องเที่ยว เช่น ใช้สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มาเยือนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ใช้การแนะนำแบบปากต่อปาก การนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ทาง Website, Line, Facebook ตลอดจนการส่งเสริมการขายผ่านบริษัทตัวแทนนำเที่ยวทั้งในส่วนกลางและส่วนพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดและกระตุ้นให้ผู้มาเยือนตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยการสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจน

4.4 การสรุปผลและการวิเคราะห์ผลการวิจัย

4.4.1 พฤติกรรมผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้มาเยือนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ระดับการศึกษาในปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน มีรายได้ 20,001-30,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ มักจะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วง วันเสาร์-อาทิตย์ ในเดือนกรกฎาคม เนื่องจากเป็นวันหยุด ซึ่งสามารถเดินทางท่องเที่ยวและมีการพักผ่อนได้ โดยไม่ต้องรีบเร่งในการเดินทาง นอกจากนี้ช่วงเดือนที่ผู้มาเยือนนิยมเดินทางนั้นเป็นช่วงเวลาที่ยังจังหวัดอุบลราชธานีมีการจัดงานเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษา ซึ่งเป็นงานที่มีชื่อเสียงระดับชาติและเป็นที่ยุทธ์ของผู้มาเยือน ผู้มาเยือนส่วนใหญ่นิยมจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวคือเพื่อน มีจุดประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากการจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง

นั้น ผู้มาเยือนสามารถใช้เวลาในการท่องเที่ยวได้ตามความต้องการของตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงถึงตารางในการเดินทางตามรายการนำเที่ยว ทำให้ผู้มาเยือนมีอิสระในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น อีกทั้งการใช้จ่ายนพาหนะในการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะนั้น จะทำให้ผู้มาเยือนสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้มาเยือนนั้น บางแห่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ไม่มีรถโดยสารประจำทางไว้บริการหรือหากมีรถโดยสารประจำทางก็มักจะไม่มีเที่ยวรถจำกัด ซึ่งให้บริการเพียงช่วงเช้าของวันและไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยตรง ต้องมีการต่อรถ ทำให้ผู้มาเยือนไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทาง ดังนั้นผู้มาเยือนส่วนใหญ่จึงนิยมเดินทางด้วยยานพาหนะส่วนตัว เมื่อผู้มาเยือนเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่มีพักค้างคืนในโรงแรม/อพาร์ทเมนท์/รีสอร์ต ได้แก่ Sunee Grand Hotel and Convention Center หรือที่พักในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงิน 2,001 - 3,000 บาท/คน ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีเป็นครั้งแรก แต่คาดว่าจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุบลราชธานีอีกครั้งมาก เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ รวมถึงอาหารที่มีเฉพาะท้องถิ่นที่อร่อย แหล่งข้อมูลที่ผู้มาเยือนใช้ในการสืบค้นข้อมูลคือเฟซบุ๊ก (facebook) และสื่อบุคคล/ญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และไม่ถูกควบคุมโดยนักการตลาด จึงทำให้ผู้มาเยือนได้รับข้อมูลที่เป็นจริง อีกทั้งการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ใช้เวลาท่องเที่ยวกับคนรักหรือครอบครัวเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับสุรียรัตน์ เตชะทวิวรรณ (2545) ที่กล่าวว่า ตามแนวทฤษฎีความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์นั้น คนจะมีพฤติกรรมการแสดงออกต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการที่แตกต่างกันของผู้มาเยือนแต่ละคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมแสดงออกของผู้มาเยือนโดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่ต้องการที่จะผ่อนคลายความเครียด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความบันเทิง ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการทางกาย ผู้มาเยือนต้องการพาหนะเดินทาง ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ปลอดภัยและสะอาด ผู้บริการที่จริงจังข้อมูลต่างๆ ที่ถูกต้องซึ่งจะทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกปลอดภัยและมั่นคง คาดหวังที่จะให้ผู้บริการทักทายหรือให้ความสำคัญกับการปรากฏตัว อีกทั้งผู้มาเยือนบางคนเดินทางท่องเที่ยวเพื่อได้

เห็น ได้ยิน ได้ลองสิ่งแปลกใหม่ของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีคุณภาพเพื่อสะสมประสบการณ์ที่เสริมสร้างความเชื่อมั่น และศักดิ์ศรีของตน และผู้มาเยือนบางคนนิยมเดินทางและสำรวจท้องถิ่นต่างๆด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้หรือพยายามทำความเข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และมักจดจำหรือบันทึกสิ่งที่ตนได้พบเห็นเพื่อเป็นการบันทึกประสบการณ์และความสำเร็จของตน

4.4.2 ศักยภาพความพร้อมขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ในการรองรับผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้มาเยือนเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีในการรองรับผู้มาเยือนชาวไทย ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่พัก องค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านที่พัก องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้มาเยือนมีความคาดหวังและการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยว และการรับรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือนเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 องค์ประกอบแล้วที่พบว่า

ผู้มาเยือนมีการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวสูงกว่าความคาดหวังก่อนการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านแหล่งเที่ยวนั้นมีศักยภาพและสามารถสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีเป็นเมืองใหญ่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 200 ปีและมีความสำคัญในฐานะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมที่ตกทอดรุ่นสู่รุ่นมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่ยุคขอมโบราณ ที่ผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสาน ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำต้นเทียนพรรษาที่มีการสืบทอดกันมายาวนานจากบรรพบุรุษ หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนตามลุ่มแม่น้ำที่สำคัญทั้งสองสายคือแม่น้ำมูลและแม่น้ำโขงที่เป็นแหล่งประกอบอาชีพของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการทำการเกษตร เช่น การเพาะปลูกกรมฝั่งแม่น้ำเมื่อน้ำในแม่น้ำลดลงและมีการพัดพาตะกอนที่เป็นแร่ธาตุหรือสารอาหารสำหรับพืชไว้ ทำให้

พืชที่ปลูกบริเวณริมฝั่งแม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์ การทำการประมงโดยการหาปลาในแม่น้ำเพื่อนำมาเป็นอาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนและนำมาขายเพื่อหารายได้เข้าสู่ครอบครัว รวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับภูษานาคของคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณฝั่งแม่น้ำโขง เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดอุบลราชธานียังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ ผาแต้ม ซึ่งเป็นภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีเรื่องราวเล่าไว้ว่า ผาแตมนั้นเคยเป็นที่ถ้ำอาศัยเก่าแก่ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เพราะได้เจิงผาแห่งนี้ มีภาพเขียนบนผนังหินครึ่งโบริมาณที่ยาวที่สุดในประเทศไทยเท่าที่มีการค้นพบ มีร่องรอยของภาพเขียนสีของมนุษย์โบราณตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์ ราว 3,000-4,000 ปี ปรากฏบนหน้าผาสูงชัน ภาพเขียนส่วนใหญ่ในผาแต้ม จะมีลักษณะเป็นภาพสีแดงพบกระจายเรียงรายอยู่ตามแนวหน้าผาริมโขง อาทิ ผาเจ๊ก โห่งนั้แต้ม ผาเมย ผาขาม โดยเฉพาะที่ผาแต้มนี้มีความโดดเด่นที่สุด เพราะเป็นภาพเขียนสีที่ค่อนข้างสมบูรณ์ แบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ ภาพมีอคคนและคน (ผู้ชายผู้หญิง) ภาพสัตว์ (เช่น ช้าง หมา ปลาบึก สัตว์ปีก) ภาพวัตถุ (กำปลา, เครื่องมือจับปลาของอีสาน) และภาพลวดลายเรขาคณิต (ลวดลายยี่ก้อย, รูปทรงเส้นสาย 3 เหลี่ยม 4 เหลี่ยม) นับเป็นภาพเขียนสีโบราณกลุ่มที่มีมากที่สุดในเมืองไทย อีกทั้งยังมีความยาวต่อเนื่องกันประมาณ 180 เมตร นับว่ายาวที่สุดในเมืองไทยเลยทีเดียว (ผู้จัดการออนไลน์. ออนไลน์: 2560) นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ผาชนะดัดตั้งอยู่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริเวณป่าดงนาทามของอุทยานแห่งชาติผาแต้มนั้ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสถานที่แห่งนี้คือจุดอ้างอิงเวลาพระอาทิตย์ขึ้นของประเทศไทย และตั้งอยู่แทบจะปลายสุดฝั่งตะวันออกของประเทศแล้ว โดยหน้าผาแห่งนี้ตั้งอยู่ในป่าดงนาทามของอำเภอโขงเจียม เป็นหน้าผาสูงชันที่มีวิวทิวทัศน์สวยงาม สามารถมองเห็นผืนป่าดงนาทามและแม่น้ำโขงไปจรดสุดขอบฟ้าของประเทศลาวได้อย่างชัดเจน เป็นสถานที่ที่ยอดนิยมอีกแห่งสำหรับการชมทะเลหมอกในยามพระอาทิตย์ขึ้น น้ำตกแสงจันทร์ ตั้งอยู่ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี หรือเรียกกัน ในท้องถิ่นว่า “น้ำตกลงรู” เป็นหนึ่งในน้ำตกที่สวยงามมาก ตั้งอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติผาแต้มนั้มีลักษณะ เป็นรูหินรูปร่างกลมขนาดใหญ่ ซึ่งเกิดจากการกัดเซาะของน้ำและกรวดหินตามธรรมชาติ โดยน้ำจะไหลผ่านรู เป็นสายลงมาสู่แอ่ง ซึ่งน้ำตกลักษณะนี้มีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติป่าที่ได้รับฉายาว่า “สามเหลี่ยมมรกต” เพราะเป็นพื้นที่ป่าอันอุดมสมบูรณ์ ที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา

ที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรัก มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามทางธรรมชาติมากมายทั้ง น้ำตก ลำห้วยที่สามารถล่องแพไม้ซุงธรรมชาติได้ มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติหลายเส้นทาง เป็นต้น

ผู้มาเยือนมีการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวมต่ำกว่าความคาดหวังก่อนการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีศักยภาพระดับมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้ แต่ก็ไม่สามารถสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนได้ เนื่องจากรูปแบบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชมและถ่ายรูป ความสวยงามของทัศนียภาพหรือแหล่งท่องเที่ยว การรับประทานอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เช่น ก๋วยจั๊บ หมูยอ หรือแหนมเนือง การซื้อของฝากของที่ระลึกเท่านั้น ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีความหลากหลายและสามารถตอบสนองความสนใจของผู้มาเยือนกลุ่มต่างๆ ได้ อีกทั้งไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น การทำอาหาร และการประดิษฐ์ของที่ระลึกด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ตรงในการท่องเที่ยวและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง กิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้มาเยือนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะให้ผู้มาเยือนเกิดความสงสัยเมื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น หรือหากมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ รายรับที่ได้จากผู้มาเยือนมักจะกระจุกตัวอยู่กับคนเฉพาะกลุ่ม ไม่มีการกระจายรายได้แก่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการดำเนินงานในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการมากนัก หากมีการรวมกลุ่มด้านการท่องเที่ยวก็มักจะเป็นกลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีความสนใจเท่านั้น ในมุมมองของผู้มาเยือนยังคิดเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีความปลอดภัย เช่น ในแหล่งท่องเที่ยวที่การล่องเรือไม่มีเสื้อชูชีพที่มีมาตรฐาน ขำรูด หรืออยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน กิจกรรมการท่องเที่ยวบางแห่ง ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอในการดูแลความปลอดภัยแก่ผู้มาเยือน เช่น บริเวณน้ำตก หรือหน้าผา เป็นต้น

ผู้มาเยือนมีการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทาง การท่องเที่ยวด้านที่พักในภาพรวมสูงกว่าความคาดหวังก่อนการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านที่พักนั้นมีศักยภาพและสามารถสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนได้ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีที่พักที่มีความปลอดภัย สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนจำนวนมากและหลากหลายประเภทให้ผู้มาเยือนได้เลือกพักตามความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พักในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท ทาวน์โฮม หรือโฮมสเตย์ ที่พักในจังหวัดอุบลราชธานีมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและการบริการ สามารถเดินทางไปยังที่พักได้ง่ายและให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ก่อปรกับพนักงานผู้ให้บริการในที่พักมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและเอาใจใส่ต่อผู้เข้าพักทำให้ผู้มาเยือนเกิดความพึงพอใจในการเข้าพัก แต่หากเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคมหรือช่วงเทศกาลเข้าพรรษาที่มีผู้มาเยือนจำนวนมากจะทำให้จำนวนที่พักที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือนได้ ซึ่งจำทำให้ผู้มาเยือนบางรายต้องเดินทางไปพักยังที่พักที่อยู่ห่างจากตัวเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ผู้มาเยือนเกิดความไม่พึงพอใจ

ผู้มาเยือนมีการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมต่ำกว่าความคาดหวังก่อนการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยววันนั้น แม้จะมีศักยภาพในระดับมาก เนื่องจากรถโดยสารที่ให้บริการแก่ผู้มาเยือนมีอัตราค่าโดยสารที่เป็นธรรม สามารถเดินทางไปสถานีขนส่งที่สะดวก และพนักงานขับรถมีความชำนาญในเส้นทาง แต่รถโดยสารที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีตารางการเดินทางอย่างสม่ำเสมอ ตลอดทั้งวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด ตัวอำเภอ หรืออยู่ในถิ่นทุรกันดารที่จำเป็นต้องมีการต่อรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยวแต่ไม่มีจุดต่อรถไว้คอยบริการทำให้เกิดการเดินทางที่ยากลำบาก อีกทั้งสภาพของรถโดยสารบางคันที่ให้บริการอยู่ในสภาพเก่าทำให้ผู้มาเยือนเกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัย สภาพของผิวดนที่ จะเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเป็นหลุมเป็นบ่อ ขรุขระ ถนนแคบทำให้ยานพาหนะบางประเภทไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น รถบัสหรือรถยนต์ส่วนตัว สำหรับผู้มาเยือนที่ใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว ไม่มีความชำนาญในเส้นทาง แต่ในระหว่างการเดินทางไปยังแหล่งเที่ยวนั้นไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนหรือต่อเนื่องกันเป็นระยะ ทำให้ผู้มาเยือนเกิดการหลงทางได้ ดังนั้นแม้ว่ามีศักยภาพด้าน

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในระดับมากแต่ก็ไม่สามารถสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนได้

ผู้มาเยือนมีการรับรู้เกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมต่ำกว่าความคาดหวังก่อนการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบ ทางการท่องเที่ยวด้านที่พักนั้น แม้จะมีศักยภาพในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของร้านอาหารที่ให้บริการแก่ผู้มาเยือน ไม่ว่าจะเป็นอาหารท้องถิ่น เช่น อาหารเวียดนาม อาหารจีน อาหารอีสานที่ผู้มาเยือนสามารถเลือกรับประทานได้ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการมีศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่ผู้มาเยือน ร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่มีสินค้าให้ผู้มาเยือนเลือกซื้อตามความสนใจ การมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้งานได้ ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้มาเยือนสามารถใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรือ การแชร์กิจกรรมการท่องเที่ยวของตนผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย การมีป้ายให้ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เพียงพอที่ผู้มาเยือนจะได้รับความสะดวกสบาย มีสถานพยาบาลในแหล่งท่องเที่ยวหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้มาเยือนเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วย แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนได้ เนื่องจากในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีมีคฤหาสน์หรือผู้นำชมในท้องถิ่นเป็นผู้บรรยายหรือนำชมแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งในพื้นที่อันตรายก็ไม่มีป้ายเตือนเพื่อให้ผู้มาเยือนเกิดความระมัดระวังเมื่อท่องเที่ยว ทำให้ผู้มาเยือนอาจได้รับอันตรายหรือเกิดอุบัติเหตุขณะเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามสถานที่จอตลอดก็ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้มาเยือนที่เดินทางด้วยยานพาหนะส่วนตัว เนื่องจากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสถานที่เพียงพอ ทำให้ผู้มาเยือนต้องหาสถานที่จอตลอดบริเวณอื่นใกล้ๆกับแหล่งท่องเที่ยว จึงต้องเดินเท้าด้วยระยะทางไกลมากขึ้นทำให้เกิดความเมื่อยล้าได้หรือบางครั้งก็ไม่สามารถหาสถานที่จอตลอดได้ ทำให้ไม่สามารถเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ผู้มาเยือนชาวไทยยังมีความต้องการตู้เอทีเอ็มหรือการถอนเงินจากธนาคารในแหล่งท่องเที่ยว หากมีเงินสดไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายก็สามารถถอนเงินสดได้จากตู้เอทีเอ็มหรือการถอนเงินจากธนาคาร เพราะการใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของจังหวัดอุบลราชธานียังคงใช้วิธีการจ่ายเงินด้วยเงินสดเท่านั้น แต่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งกลับไม่มีตู้เอทีเอ็มหรือ

สถาบันการเงินให้บริการ ดังนั้นผู้มาเยือนจึงเกิดความไม่พึงพอใจเมื่อเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

หากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้มาเยือนก่อนการเดินทางได้จนเกิดความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวย่อมแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีศักยภาพในการรองรับผู้มาเยือนสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจของลูกค้าเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากผลิตภัณฑ์หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้า ถ้าผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามความคาดหวังหรือเท่ากับความคาดหวัง และรวมถึงผลการปฏิบัติงานที่เกินความคาดหวังย่อมนำไปสู่ความพึงพอใจแต่ถ้าหากผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ลูกค้าย่อมเกิดความไม่พึงพอใจ ผู้มาเยือนเกิดความพึงใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้านของจังหวัดอุบลราชธานีย่อมก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวซ้ำหรือการบอกต่อ ซึ่งส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5 ด้านถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการดึงดูดให้ผู้มาเยือนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์ประกอบดังกล่าวต้องศักยภาพเพียงพอใน การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยว โดย Dann (1977) และ Crompton (1979) ได้กล่าวว่า ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่จะจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว นั้น ต้องมีความน่าสนใจ ความสะดวกสบาย มีชื่อเสียง มีความหลากหลายของกิจกรรม ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและอื่นๆ เป็นปัจจัยก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้มาเยือนสามารถตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ อีกทั้งองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้านนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้ (กุลวดี ละม้ายจิ้น. 2552 : ออนไลน์) หากสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวได้

4.5 การอภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.5.1 จากการศึกษาพฤติกรรมผู้มาเยือนชาวไทยพบว่ามาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ผู้มาเยือนมักจะ

เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วง วันเสาร์-อาทิตย์ เนื่องจากผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีงานทำประจำ กอปรกับมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน จึงจำเป็นต้องเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุด โดยมักจะเดินทางท่องเที่ยวในเดือนกรกฎาคมหรือในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาที่จะทำให้ผู้มาเยือนได้มีโอกาสเยี่ยมงานเทศกาลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุบลราชธานี ผู้มาเยือนชาวไทยนิยมจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยโดยรถยนต์ส่วนตัวเพราะมีความยืดหยุ่นในการเดินทางมากกว่าการเดินทางสามารถเลือกเวลาในการเดินทางได้ และหยุดแวะพักเพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยวได้ตามความต้องการ บุคคลที่ร่วมเดินทางด้วยส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน มีจุดประสงค์ในการเดินทางของผู้มาเยือนส่วนใหญ่คือ การเดินทางเพื่อพักผ่อน หย่อนใจ ส่วนใหญ่พักค้างคืนจากการเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด โดยคาดว่าจะมีการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีซ้ำ และผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านเฟซบุ๊ก เนื่องจากเป็นสื่อออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก มีการให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เนื่องจากข้อมูลทางการท่องเที่ยวนั้นเกิดจากประสบการณ์การเดินทางของเจ้าของเพจและนำมาบอกต่อซึ่งเป็นข้อมูลที่นักท่องเที่ยวตลาดไม่สามารถควบคุมได้ สอดคล้องงานวิจัยของชินนทร์ เก่งกล้า และธิดิ มีปลั่ง (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวได้รับจะมาจากอินเทอร์เน็ต ส่วนข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ถือว่านักท่องเที่ยวได้รับค่อนข้างน้อย อาจจะมาจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมาเที่ยว คือ รถยนต์ เนื่องจากสะดวก ส่วนช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี คือ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะหยุดในวันเสาร์-อาทิตย์ ทำให้สามารถมาเที่ยวได้สะดวก ส่วนบุคคลที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อแม่ ครอบครัว รองลงมา คือ เพื่อน เนื่องจากส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวกับพ่อแม่ ครอบครัว หรือพ่อแม่ ครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว หรือไม่ก็จะมาเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกาญจน์ เจริญทอง (2555) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า โอกาสในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นช่วง

วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกเมื่อมีโอกาส

ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นว่าหากต้องการให้ผู้มาเยือนชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ควรมีการจัดทำป้ายบอกทางสำหรับเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือนที่นิยมการเดินทางด้วยตนเอง และให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ อีกทั้งจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนุกสนานผ่อนคลายและเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกับผู้เดินทางผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้บริการที่พักที่สะดวกสบายและมีมาตรฐานในการบริการแก่ผู้มาเยือน เมื่อผู้มาเยือนเกิดความประทับใจในการเดินแล้ว จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการเดินทางซ้ำในโอกาสต่อไป

4.5.2 จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้มาเยือนชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านที่พัก องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จในการดึงดูดให้มีผู้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี หากมีหน่วยงานอิสระองค์กรต่างๆมีการส่งเสริมหรือพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้านให้ตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของผู้มาเยือนได้ สอดคล้องงานวิจัยของกับพรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาอ่างตลัดน้ำในเขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่และการเข้าถึงแหล่ง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความสวยงามและมีบรรยากาศดี และความโดดเด่นของสถานที่ ด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งมีความเป็นมิตรและอัธยาศัยดี มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบด้านที่พัก เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ รวมถึงมีที่พักจำนวนมากซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถ

เลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงเกิดความพึงพอใจ แต่ผู้มาเยือนชาวไทยไม่พึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วม และการเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะมีข้อจำกัดเรื่องรอบเวลาในการให้บริการ รวมถึงในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้มาเยือนชาวไทย จึงทำให้ผู้มาเยือนชาวไทยเกิดความไม่พึงพอใจเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพินรัตน์ จงกล (2556 : บทคัดย่อ) ซึ่งทำ การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และปรับปรุงรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์ของบริการเพิ่มรถประจำทาง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านสาธารณสุขโปภาค และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลามากยิ่งขึ้น

ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นว่าหากต้องการพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้านให้สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือนได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.6 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

4.4.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวระหว่างเส้นทางการท่องเที่ยว เช่น แหล่งซื้อของฝากของที่ระลึก รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระหว่างเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก การพัฒนาห้องน้ำ เป็นต้น ให้เพียงพอกับความต้องการของผู้มาเยือนชาวไทย

4.4.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีควรพัฒนาปฏิทินการท่องเที่ยวประเพณี 12 เดือนของจังหวัด

อุบลราชธานีเพื่อให้ผู้มาเยือนชาวไทยสามารถเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีได้ตลอดทั้งปี

4.4.3 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยวในการให้บริการแก่ผู้มาเยือนชาวไทย เช่น พนักงานผู้ให้บริการในโรงแรม หรือธุรกิจบริการ และมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

4.4.4 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีควรจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวและแผนที่ในการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับให้ข้อมูลแก่ผู้มาเยือนชาวไทยในจุดที่ผู้มาเยือนชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.7.1 ควรมีการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีของผู้มาเยือน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

4.7.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยว. (2560). ข้อมูลสถิติผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในปี พ.ศ. 2559. สืบค้น 30 สิงหาคม 2560. จาก <http://www.tourism.go.th>.

กอบกัญญา เจริญทอง. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. สาขาการจัดการการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2556 – 2560. สืบค้น 30 สิงหาคม 2560. จาก <https://www.mots.go.th>

- _____. (2559). รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว. สืบค้น 30 สิงหาคม 2560. จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8265.
- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2552). องค์ประกอบการท่องเที่ยว. สืบค้น 20 ตุลาคม 2559. จาก <http://www.kmuttaradit.com>.
- ชนินทร์ เก่งกล้า และ นิธิ มีปลื้ม. (2555). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเพชรบุรี. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- น้ำฝน จันทน์นวล. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ประพินรัตน์ จงกล. (2556). กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม. (2555). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำในเขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศุภรดา มาจันทร์. (2558). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวบ่อน้ำพุร้อนแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กรณีศึกษาการจัดการบ่อน้ำพุร้อนแม่กาษา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรรัตน์ เตชาทวิวรรณ. (2545). พฤติกรรมผู้มาเยือน. เอกสารประกอบการสอนคณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิณีย์ ไสภณศิริ. (2554). การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- แสงเดือน รตินธร. (2555). ศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อผู้มาเยือนชาวจีนในการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. สืบค้น 23 กันยายน 2559. จาก <https://www.tci-thaijo.org>.

- Crompton, J. (1979) Motivations for pleasure vacation. *Annals of Tourism Research* 6(4).
- Dann, G. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research* 4(4).
- Orawee Hodge. (ม.ป.ป.). *10 อันดับเมืองท่องเที่ยวยอดเยี่ยมแห่งปี พ.ศ. 2559*. สืบค้น 31 ตุลาคม 2560.
จาก <https://www.skyscanner.co.th/news/inspiration/thailand-popular-destinations-2016-first-half/>.

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

- จากรุวรรณ โคตรพงษ์. 30 กรกฎาคม 2560. บริษัท เอ็มเจ ฮอติเดย์ ทัวร์
- จากรุวรรณ บุตดาชุย. 14 มีนาคม 2560. รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี.
- ดิฉฉฉ ฉุขโกเมศ. 20 สิงหาคม 2560. บริษัท ตรีซีซั่น จำกัด
- ปวีณา กิตติสรยุทธ์. 20 สิงหาคม 2560. บริษัท Vega Tour & Travel Co.,Ltd.
- วรัญญา อินทรพันธุ์. 14 มีนาคม 2560. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี.
- วิศาล พิริยะกิจไพบูลย์. 30 กรกฎาคม 2560. บริษัท อุบลสุรชัยทัวร์ จำกัด
- สุกัลยา ทิพคุณ. 19 สิงหาคม 2560. บริษัท เฟิร์สคลาส ทัวร์ แอนด์ ทราเวล.

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม ของจังหวัดศรีสะเกษ¹

Guidelines for Conserving and Restoring Local Wisdom of Ram Trot Traditional Dance Performance of Sisaket Province

ฉันทพงษ์ สารรัตน์²

ดร.ชนมน สุขวงศ์³

อภิชาติ มุกดาม่วง⁴

ชลธิชา โรจนแสง⁵

บทคัดย่อ

การศึกษากฎมปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ ผู้ศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม และวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและเสนอแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) จากการสังเกตการณ์ พบว่ามีปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านข้อจำกัดของภาษาในการชมรำตรัดแบบดั้งเดิม ด้านมุมมองที่เปลี่ยนไปในการรับชมการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม ด้านการสืบทอดและผู้รับการสืบทอดรำตรัดแบบดั้งเดิมนั้นมีน้อยลง ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญทางเทคโนโลยี และขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ รำตรัดแบบดั้งเดิมนั้นนับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาวจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นสิ่งจรรโลงใจให้แก่ผู้ชมผู้ฟัง เรียกได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่รังสรรค์มาเพื่อความบันเทิง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ “รำตรัด” ประจำปี 2561 ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2561 ณ วัดบ้านสำโรงพลัน ตำบลสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

⁵ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สนุกสนาน แล้วยังสอดแทรกแง่คิด คติธรรม สะท้อนให้เห็นมุมมองการดำรง ชีวิตของคนในท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้นจึงควรที่จะตระหนักถึงคุณค่า แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตร็ดแบบดั้งเดิม ควรจะได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นคณะนักแสดง ประชาชนในพื้นที่ องค์การเอกชน รวมถึงหน่วยงานจากภาครัฐ ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างทัศนคติความเข้าใจ ที่ถูกต้องเพื่อให้ประชาชนคนในท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีค่าและอนุรักษ์ฟื้นฟูให้อยู่สืบไป

คำสำคัญ: รำตร็ดแบบดั้งเดิม, การอนุรักษ์และฟื้นฟู

Abstract

The purposes of this study were to investigate the background of Ram Trot traditional dance performance in Sisaket Province, to analyze related problems, and to propose the guidelines for conserving and restoring local wisdom of Ram Trot traditional dance performance in Sisaket Province. This study was a qualitative research. The researcher collected field data. Data were collected by using an interview and an observation. The results of this study indicated that there were many related factors, including language limitations of the audience, changing perspective of the audience, inheritance and few inheritors, the effects of globalization and technological progress, and lack of support from government agencies. Ram Trot traditional dance performance is considered a great cultural heritage of Sisaket people. This dance performance reflects local traditions and culture, and sustains the audience's soul. In other words, Ram Trot is local wisdom of the ancestors created for entertaining while giving wisdom words and moral thoughts and reflects lifestyle of local people in Sisaket Province. Therefore, Ram Trot should be appreciated and involving people including actors/actresses, local people, private organizations, government agencies should cooperate to conserve and restore this dance performance. A campaign and public relations should be held to

enhance correct attitudes and awareness of Ram Trot of local people to conserve and sustain this valuable local wisdom of cultural heritage.

Keywords: Ram Trot Traditional Dance Performance, Conservation and Restoration

บทนำ

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รวมไปถึงความเชื่อและความศรัทธา ศิลปะการแสดงพื้นบ้านมีมากมายหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะวัฒนธรรม ความเชื่อ ความนับถือของกลุ่มคนในแต่ละพื้นที่ ศิลปะการแสดงของไทยนั้นมียุทธหลายประเภท ซึ่งล้วนแตกต่างกันออกไปตามภูมิภาคท้องถิ่น ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่ชัดเจน แสดงออกถึงตัวตนและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น หนึ่งในนั้นคือ เพลงพื้นบ้าน ซึ่งในประเทศไทยนั้นมีเพลงพื้นบ้านอยู่จำนวนมาก

การแสดงเพลงพื้นบ้าน คือ ถ้อยคำการร้องและทำนองที่ชาวบ้านนั้นใช้สื่อความคิดที่ร้องสืบทอดกันมาโดยการร้องปากเปล่า เพลงพื้นบ้านบางชนิดเป็นเพลงร้องตอบโต้ของหนุ่มสาว เป็นการด้นกลอนสดที่อาศัยปฏิภาณและไหวพริบ เพลงพื้นบ้านนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดอิสระ แสดงให้เห็นถึงมุมมองการใช้ชีวิตของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น (สุกัญญา สุจฉายา, 2543: 10) โดยศิลปะการแสดงพื้นบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่จะเป็นการขับร้องที่มีดนตรีบรรเลงประกอบ โดยสามารถแสดงได้ทั่วไป มักไม่ค่อยจำกัดเทศกาล แต่จะนิยมแสดงกันมากในงานมงคล งานรื่นเริง งานเฉลิมฉลอง มีทั้งการร้องเดี่ยว ร้องหมู่ และร้องตอบโต้ ซึ่งเพลงพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีลักษณะคล้ายกับการแสดงเพลงพื้นบ้านทางภาคเหนือ

เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษตั้งอยู่บริเวณที่ราบสูงโคราช อาจกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่และมีประวัติยาวนาน เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นที่อยู่อาศัยของหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรำตรัด (เรียมตรัด รำตรุษ หรือ ลึงตรัด) เป็นการรำของชาวศรีสะเกษเชื้อสายเขมร นิยมเล่นในเทศกาลออกพรรษา งานกฐิน และในหน้าแล้งเดือนห้า โดยตระเวนเล่นไปตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อบอกบุญ ขอบริจาคทรัพย์สมทบทุนกองผ้าป่า กองดอกไม้ กองกฐิน ประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ กลองป้อ้อ ชลุ่ม ฆ้องใหญ่ กันซัร (อ่านว่า กัน-ซัล เป็นภาษาเขมร หมายถึง กระพรวนข้าว) ซอู้ อุปกรณ์ที่

ประกอบการเล่นมีคันทันเบ็ด ผู้เล่นผู้ชายร้องเพลงคนหนึ่งมีลูกคู่ช่วยกันร้องประกอบ ฝ่ายหญิงหนึ่งคน นางรำ แล้วแต่จำนวนที่เห็นว่าเหมาะสมประมาณ 12 คน ผู้แสดงประกอบคล้ายๆ ตัวละคร มีพรหมณ์ขอทาน สวมหน้ากาก ตีกลอง ถีอกระพรวนวิวดือเถาะ ถีอคันเบ็ด การร่ายรำตามจังหวะเพลง มีนาฏลีลา อ่อนช้อย เนิบนาบ

การร้องและกระทุ้งกระพรวนจำนวนหลายลูกผูกติดกับไม้ที่เป็นรูปกากบาท มีกลอง ปี่ หรือขลุ่ย นักร้องหญิงชายร้องสลับกัน ผู้รำจะเดินเป็นแถวจำนวน 15-20 คน เดินไปตามบ้านของเพื่อนบ้าน เหมือนกับการเชิญแม่เงิน (เรียไร) ของชาวลาวในโอกาสที่มีงานบุญ นิยมเล่นกันที่บ้านสำโรงพลัน ตำบลสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง บ้านนาตราว บ้านศาลา ตำบลโคกตาล บ้านจำปานวง ตำบลนาตราว อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

การแต่งกายสวมชุดพื้นเมือง เช่น ผ้าโสร่ง ผ้าไหม สวมเสื้อหลากสี คณะรำตรีตินี้เมื่อไปถึงหน้าบ้านผู้ใด ก็จะเริ่มตีกลอง ผู้ร้องนำก็เริ่มร้อง เมื่อผู้ร้องนำร้องเสร็จ ผู้ร้องตามก็ร้องพร้อมกัน พร้อมกับจังหวะการรำไปทางซ้ายที่ ทางขวาที่ กระทุ้งด้วยไม้ผูกกระพรวน ให้ได้ยินถึงเจ้าของบ้าน

แต่เดิมนั้น การรำตรีติเป็นการร้องบอกกล่าวให้รู้ว่บัดนั้นถึงวันปีใหม่แล้วคือวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 สงกรานต์ ขอให้พวกเราหยุดการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่ทำนา ตีมีด ทอผ้า หรืองานอื่นๆ ขอให้หยุดเพื่อมาร่วมฉลองปีใหม่ ซึ่งตรงกับวันสงกรานต์ จึงขอขอบคุณมายังพี่น้องทุกคน เมื่อคณะรำตรีติไปถึงบ้านใครก็จะหาน้ำให้ดื่ม ให้สุรา และถวายจตุปัจจัย เพื่อร่วมทำบุญ หลังจากนั้นคณะรำตรีติก็จะร้องเพลงอวยพรให้มีความสุข ความเจริญ (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดศรีสะเกษ, 2544: 172) แต่ในปัจจุบันการแสดงรำตรีติจะมีการละเล่นเพียงในโอกาสพิเศษเท่านั้น (อุทัย สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์) เนื่องจากผลของ ความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ และความเจริญด้านเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร สื่อบันเทิง และด้านการคมนาคม คนในท้องถิ่นนิยมชมการแสดงรำตรีติน้อยลงมาก (วิจิต สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์) เพราะมีสื่อบันเทิงอื่นๆ เข้ามาอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น ภาพยนตร์ เพลงสากล เพลงลูกทุ่ง ฯลฯ ดังนั้น เมื่อมีการจัดการฉลองสมโภช ก็มักจะมิมหรสพอื่นๆ เข้ามาเป็นคู่แข่ง โดยเฉพาะลิเก หมอลำ ภาพยนตร์ มวย เพลงลูกทุ่ง และร่าว ทำให้ผู้ที่เห็นความสำคัญของรำตรีติเหลือแต่ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังชื่นชอบ (พวง ธรรมคุณ, 2561: สัมภาษณ์) ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ไม่ได้สนใจหรือละเลยศิลปะการแสดงรำตรีติ

ดังนั้นการแสดงรำตริตต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการแสดงเพื่อเอาใจผู้ชมมากขึ้น โดยการแสดงรำตริตที่ถูกปรับเปลี่ยนในรูปแบบใหม่นี้ เรียกว่า รำตริตประยุกต์ ซึ่งมีการเรีมนำดนตรีเข้ามาผสมผสานกับเนื้อร้องให้มีลักษณะคล้ายกับเพลงลูกทุ่ง (ธูปทอง สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์)

การแสดงรำตริตแบบดั้งเดิมนั้น นับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญของชาวจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นสิ่งจรรโลงใจแก่ผู้ชม ผู้ฟัง เรียกได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่รังสรรค์มาเพื่อความบันเทิง สนุกสนาน แล้วยังสอดแทรกแง่คิด คติธรรมสะท้อนให้เห็นมุมมองและการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้นคนรุ่นหลังควรตระหนักในคุณค่า อนุรักษ์ สืบสาน และร่วมกันเผยแพร่ให้แก่คนรุ่นต่อไป อย่างไรก็ตามพบว่า การแสดงรำตริตได้รับความนิยมลดน้อยลง อีกทั้งเริ่มสูญหายไปจากวัฒนธรรมท้องถิ่นศรีสะเกษ ขณะที่หมอลำเพลงก็มีจำนวนน้อยลง เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ระบบความสัมพันธ์ของผู้คนก็เปลี่ยนไป โอกาสที่จะแสดงรำตริตน้อยลง โอกาสที่จะฝึกฝนพัฒนาทักษะและสืบทอดก็ลดลงด้วย แม้ในปัจจุบัน การแสดงรำตริตแบบดั้งเดิมนั้นยังมีการแสดงอยู่ แต่ก็ไม่ได้รับความนิยมดังเช่นในอดีต จำนวนหมอลำเพลงและคณะที่ทำการแสดงก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งภาพลักษณ์ของการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิมนั้นกลายเป็นสิ่งที่ล้าหลังไม่ทันสมัย บางคนอาจไม่รู้จักด้วยซ้ำ (พวง ธรรมคุณ, 2561: สัมภาษณ์)

อีกทั้งการศึกษาเรื่องนี้ยังไม่มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีเพียงเอกสารเรื่อง “รำตริต : มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ” ที่จัดทำโดย สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ (2561) ที่ได้กล่าวถึงองค์ความรู้ต่างๆไปของรำตริต ซึ่งยังขาดเรื่องของแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟู ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาภูมิปัญญาการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิม เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชาวศรีสะเกษ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในท้องถิ่น และหวังว่าจะเป็นแรงผลักดันให้คนรุ่นใหม่มองเห็นคุณค่าความสำคัญ ในการที่จะอนุรักษ์พัฒนา ให้การแสดงรำตริตคงอยู่เป็นวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดศรีสะเกษสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ

3.ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงความเป็นมา ลักษณะการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม รวมไปถึงภูมิปัญญาองค์ความรู้ โดยการสำรวจจากข้อมูลรายงานวิจัยที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟู และจัดการที่เหมาะสมกับการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม โดยจะศึกษาเฉพาะพื้นที่บ้านสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ในการศึกษา ทั้งนี้โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรวัฒนธรรมมาประกอบ และอาศัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบ โดยผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์จากงานวิจัยที่สำรวจรวบรวมได้ทั้งหมด แล้วนำมาสังเคราะห์ประยุกต์ใช้กับงานวิจัยที่กำลังศึกษา ซึ่งคิดว่าคงเกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้รู้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

4.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ประชาชนและบุคคลในพื้นที่ได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม เชื่อมโยงไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูให้คงอยู่สืบไป

4.2 ภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมได้รับการพัฒนาต่อยอด เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม

5.วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ ทำการศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีผลกระทบกับการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม โดยคณะผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต ได้กำหนดวิธีวิจัยโดยมีรายละเอียด คือ

5.1 เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และทุติยภูมิ (Secondary Data) จากงานวิจัยและสิ่งพิมพ์

5.2 มีการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่
เป็นทางการ โดยมีข้อมูลดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา
2. รูปแบบและวิธีการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม
3. สภาพและปัญหาในการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม
4. แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษามีดังนี้

6.1 ตัวผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่ในการสำรวจการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง
วิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและการลงภาคสนาม

6.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้เอกสารประกอบการ
ศึกษา ได้แก่ หนังสือ บทความ วารสาร และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้
ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยเอกสารประกอบด้วยข้อมูลสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแสดงรำ
ตรืด

6.3 แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการแสดงรำตรืด
แบบดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษ และสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อ
สนับสนุน แนวทางการอนุรักษ์ที่จะเกิดขึ้นในงานวิจัยของผู้ศึกษาโดยแบบสัมภาษณ์
แบ่งออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อ
ใช้การสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม โดยการ
สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบ ความมุ่งหมายของการวิจัย เช่น ข้อมูลที่
เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยเน้นภูมิปัญญาเป็นหลัก

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) ใช้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้รู้แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับ
ประเด็นและนำมาชี้ความหมายโดยใช้ทฤษฎีในการตีความและมีจุดสนใจในการ
สัมภาษณ์ในเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้านในการอนุรักษ์ฟื้นฟูการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม

7. แบบสังเกตการณ์ (Observation)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้การสังเกต 2 แบบดังนี้

7.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยคณะผู้ศึกษาจะได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานของชุมชนจัดขึ้น สังเกตและซักถามข้อมูลที่สงสัยจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

7.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยคณะผู้ศึกษาจะทำการสังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมภายในชุมชน

โดยการสังเกตการณ์ทั้ง 2 แบบ ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ในกลุ่มตัวอย่างประกอบกับการใช้กล้อง เก็บภาพพื้นที่จริง เพื่อประกอบกับการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิม

8. ผลการศึกษา

8.1 ความเป็นมาของภูมิปัญญาการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิม

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์พื้นถิ่นดั้งเดิมถึง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ลาว เขมร ส่วย (กูย) และ เยอ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรมประเพณี ภาษาพูด แต่กลุ่มคนทั้ง 4 ชาติพันธุ์ก็มีความรักใคร่ปรองดองและสามัคคีกันเป็นอย่างดี

ศิลปะการฟ้อนรำ ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่คนอีสานถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จัดเป็นได้ทั้งศิลปะการแสดงและการละเล่นอย่างหนึ่งที่มีเกิดขึ้นหรือพบเห็นในช่วงงานบุญหรืองานเทศกาลที่สำคัญๆ เท่านั้น จนมักจะมีคำกล่าวของคนอีสานว่า “ไปฟ้อนเอาบุญ” คนอีสานทั่วไปจะมีเอกลักษณ์ในการฟ้อนอย่างง่ายไม่ได้ยึดติดกับหลักทฤษฎีทางนาฏศิลป์ เป็นการฟ้อนไปตามจังหวะดนตรีและโยกย้ายท่าทางอย่างอิสระ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตคนอีสานว่า เป็นคนที่รักอิสระไม่ชอบให้ใครมาตั้งกฎเกณฑ์ควบคุมให้มากเกินไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอะไรซึ่งระบบระเบียบ

รำตริต บางท้องถิ่นเรียกว่า “เรื่อมตรด” คือ “รำตรุษสงกรานต์” เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวอีสานได้มาตั้งแต่โบราณ มีความเชื่อเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนานในวันขึ้นปีใหม่ของไทยสมัยก่อนที่ใช้เดือนเมษายนของทุกปีเป็น

วันขึ้นปีใหม่ โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายเขมร ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่ใช้ภาษาตระกูลมอญ – เขมรที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในราวพุทธศตวรรษที่ 15 – 18 กล่าวคือ ในยุคที่อาณาจักรขอมหรืออาณาจักรเขมรโบราณเรืองอำนาจจะเห็นได้จากมีเทวาลัยหรือปราสาทสร้าง กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปไม่เฉพาะจังหวัดศรีสะเกษเท่านั้น แต่มีในจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ร่ำตรีต มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยมีพุทธตำนานเล่าว่าสมัยที่พระพุทธเจ้าเมื่อยังคงเป็นพระโพธิสัตว์ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงออกผนวช แต่มีมารแปลงกายเป็นกวางทองมาขัดขวางทางเสด็จพระองค์ เพื่อไม่ให้เดินทางออกบวช พระโพธิสัตว์ทรงอธิษฐานขึ้น ทำให้สวรรค์ชั้นเทวโลกบังเกิดความร้อน เทวดาทิ้งหลายจึงพากันแปลงกายเป็นนายพรานลงมาจากวงได้แล้วร่วมขบวนแห่พระโพธิสัตว์ไปทรงออกผนวชได้สำเร็จตามความประสงค์ จึงทำให้จัดแสดงร่ำตรีตเป็นมรดกสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนความคิดอื่นๆ เห็นว่า ร่ำตรีตมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ว่า เมื่อใดที่สัตว์ป่าเข้ามาในหมู่บ้านถือว่าเป็นกลางร้าย จะเกิดสิ่งที่ไม่ดี ต้องพบกับสิ่งชั่วร้าย จึงจัดแสดงร่ำตรีตขึ้น โดยมีรูปภาพสัตว์ป่าทุกชนิดเพื่อให้ได้ประพรมน้ำอบ ทาแป้ง ทาน้ำมันให้แก่สัตว์เหล่านั้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่ได้ป้องกันไว้ก่อนแล้ว ซึ่งเขาเชื่อว่า ภายหลังจากนั้นหากมีสัตว์ป่าเข้าไปในหมู่บ้านจะไม่สามารถบันดลให้เกิดสิ่งชั่วร้ายได้

ศิลปะการร่ำตรีตจึงมีสาระสำคัญที่นอกจากจะเป็นกิจกรรมการพ้อนรำในเทศกาลสงกรานต์และเป็นการละเล่นที่สนุกสนานแล้วยังมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ชาวจังหวัดศรีสะเกษและคนอีสานทั่วไปจึงมีความพิถีพิถันและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เมื่อมีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์จะพบเห็นการร่ำตรีตเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีเสมอ

“ตรุษ” แปลตามความหมายภาษาไทย ว่า ตัด หรือ ขาด หมายความว่า ตัดปีเก่าที่ล่วงมาแล้วให้ขาด หรือ ขาดจากปีเก่าแล้วนั่นเอง เมื่อวันตรุษได้มาครบรอบปี ประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็แสดงความยินดี

พิธีวันตรุษนี้ เดิมทีเป็นพิธีของชาวอินเดียนทางฝ่ายใต้ กล่าวคือ เมื่อพวกทมิฬได้เข้ามาครอบครองและมีอำนาจอยู่ในลังกา พวกทมิฬได้นำเอาพิธีตรุษซึ่งเป็นลัทธิในศาสนาของพวกตนให้เป็นประเพณีของชาวลังกาที่นับถือศาสนาพุทธมาเป็นประเพณีทำบุญในพุทธศาสนา ชาวไทยได้แบบแผนพิธีตรุษมาจากชาวลังกาอย่างไรนั้น สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้วินิจฉัยว่าด้วยเหตุ 3 ประการคือ

1. ได้หนังสือที่เป็นตำราภาษาสิงหลมาแปล
2. มีพระเถระชาวลังกามาเผยแพร์
3. พระสงฆ์ไทยที่ไปลังกานำหนังสือตำราภาษาไทย (สมเด็จพระยา

ดำรงราชานุภาพ, 2550: 58)

และข้อวินิจฉัยอีกประการ บางตำราบอกว่าที่มาจากหลักฐานปรากฏ นอกจากภาษาคือ ศิลปจารึกด้วยอักษร ปัลลวะ ในพุทธศตวรรษที่ 12 -14 และพบอักษรขอมในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 อิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าสู่อีสานได้สมัยเขมรพระนคร (พุทธศตวรรษที่ 16 - 18) การขยายอำนาจทางการเมืองของเขมรในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ. 1545 - 1593) พระสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656 - 1693) และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724 - ราวพ.ศ.1761) โดยกษัตริย์เขมรเกณฑ์ชาวบ้านมาสร้างปราสาทและสร้างเมืองในอีสานได้เป็นจำนวนมาก ชาวเขมรที่ถูกเกณฑ์แรงงานจึงตั้งหลักแหล่งทำให้วัฒนธรรมเขมร ขยายเข้าสู่อีสานได้ โดยเฉพาะพวกที่อพยพเข้ามาที่เป็นกรมการเมืองและขุนนางที่หนีภัยสงคราม (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2529: 41)

ตริตหรือตรุษ เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งในวันตอมหรือวันหยุดสงกรานต์เป็นการละเล่นเพื่อหารายได้สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น สร้างวัด ศาลาการเปรียญ สร้างอุโบสถ ซึ่งสิ่งก่อสร้างอื่นที่เป็นของทางศาสนา ชาวบ้านจะใช้เครื่องดนตรีกันตรึม และมีเพลงหัวหน้าตรุษเพื่อเป็นตัวแทนเดินบอกบุญ

ประเพณีการเลงตริตหรือเล่นตริต เป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของชนเผ่าเขมรที่อาศัยทางตอนใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ อันได้แก่ อำเภอยุซันต์ อำเภอยุหนาลัย อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอกุสิงห์ และอำเภอไพรบึง ที่จะได้นำมากล่าวในที่นี้ คือ ประเพณีการเลงตริต หรือเล่นตริต ของบ้านสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

คำว่า ตริต อ่านว่า ตริต เป็นชื่อเฉพาะของการแสดงชนิดหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการ เล่นหรือแสดงในเทศกาลวันตรุษต่าง ๆ

คำว่า เลง หมายความว่า เล่น การละเล่น

คำว่า ตริต หมายความว่า ตรุษ ได้แก่ วันตรุษต่าง ๆ เช่น วันตรุษสงกรานต์ ซึ่งเป็น วันขึ้นปีใหม่ของไทย เขมร ลาว

การเลงตริตก็คือ การเล่นตริตในวันตรุษสงกรานต์

การเรือบตริต คำว่า เรือบต แปลว่า รำ ตริต แปลว่า ตริช เรือบตริต หมายถึง การรำตริต ในวันตริชสงกรานตนั้นเอง

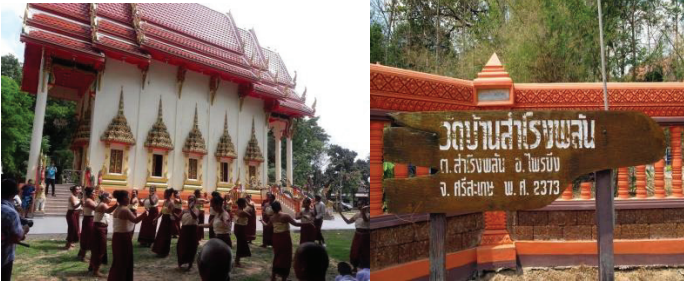
เลงตริตหรือรำตริต เป็นประเพณีเก่าแก่ของชนเผ่าเขมร โดยเฉพาะที่บ้าน สำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีการเล่นเป็นประจำตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ต่อมาขาดการรวมกลุ่มในการแสดงช่วงหนึ่งในราว พ.ศ. 2483 โดยรำตริตนั้น จะมีการแสดงเมื่อทางราชการเรียกหา ค่าแสดงแล้วแต่จะตกลงกัน

ภายหลังเมื่อประมาณ พ.ศ. 2518 - พ.ศ. 2553 นายพ่วง สุภาพ อดีตกำนัน ตำบลสำโรงพลัน ได้มารื้อฟื้นและนำมาเล่นกันอีกครั้ง และได้จัดมีการละเล่นเรื่อยมา จนถึงทุกวันนี้ พร้อมได้ปรับปรุงการเล่น ทั้งด้านดนตรี การรำรำให้ดีขึ้น ทางจังหวัด ได้จัดขบวนประกวดบั้งไฟและนำไปแสดง มีเยาวชนมาร่วม 50 กว่าคนทั้งชายหญิง มีท่าประกอบเพิ่มเติมโดยนายประดิษฐ์ สุภาพ เป็นผู้หัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญ มี อ.สุทัศน์ ธรรมคุณ ครู กศน.พิษณุโลก มาร่วมทำด้วย มีท่าใหม่ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ ท่าเทพนมสอด สร้อยมาลา 4 ทิศ ท่าช้างชูงวง ท่าช้างสะบัดหญ้า รวม 8 ท่า ซึ่งการประกอบท่ามีการ ดัดแปลงบ้าง พอจัดประกวดแล้วจะได้รับรางวัลชนะเลิศ มีการเผยแพร่ สืบทอด ทุกวันนี้โรงเรียนมัธยมต่างๆ จะเชิญไปแสดง ผศ.ดร.เชิดศักดิ์ ฉายถวิล อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จะนำนักศึกษา มาศึกษาหรือมอบหมายงานให้นักศึกษามาศึกษา รวมทั้งจากหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ สถาบันพลศึกษาศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มาศึกษาข้อมูล เคยแสดงออกสื่อในรายการจดหมายเหตุกรุงศรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครราชสีมา ศูนย์การประชมแห่งชาติสิริกิติ์ กทม. ในคราวโปรโมทการท่องเที่ยว อีสาน มีการแสดงในพื้นที่ในหลายจังหวัดของภาคอีสาน เช่น หนองบัวลำภู และ อุบลราชธานี ซึ่งถือเป็นการขยายองค์ความรู้และสืบทอดให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป

การเล่นในสมัยแรก ๆ มีผู้เล่นไม่มาก ประมาณ 3 - 4 คน ก่อนถึงเทศกาล นั้น ๆ 2-3 วัน คณะผู้เลงตริตจะออกเดินเล่นไปในหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน หรือหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อขอรับบริจาคเงินจากผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญ โดยขลุ่ยจะเป่านำ ตามด้วยกลองโทน ฆ้อง กัณธัร คนร้องเจริญก็จะร้องเจริญตามบทกลอนและ จุดมุ่งหมายที่มา ส่วนลูกคู่ก็จะร้องรับวรรคสุดท้ายของ บทร้องนั้น เสียงขลุ่ยจะมีความไพเราะ ตามไปด้วยเสียงกลองโทน ทิง โจ๊ะ ทิง ทิง โจ๊ะ ทิง เสียงฆ้องกระแตก็จะดัง โมง โมง โมง ตามด้วยจังหวะกลองโทน กรรซันร์ ก็จะตีและเคาะเป็นจังหวะ เสียงดัง ตุ่ม ตุ่ม ตุ่ม กร้อง กร้อง กร้อง คนร้องเจริญก็จะร้องด้วยบทกลอนที่มีความ สัมผัส

กันอย่างไพเราะ อ่อนหวาน ซ้ำ ๆ เนิบ ๆ ตามไปด้วยลูกคู่ร้องวรรณคดีท้าย พร้อมกัน
อย่างไพเราะจับใจ

เนื่องจากคณะรำตริต รับงานแสดงส่วนมากไม่ใช่เป็นการรับจ้างไม่มีการคิด
ค่าแรง จะเป็นการออกแสดงที่เน้นเพื่อการกุศล โดยเฉพาะงานเทศกาลวันสำคัญ งาน
บุญต่าง ๆ ออกแสดง เพื่อขอรับบริจาคเพื่อนำไปทำบุญ หรือรับแสดงงานกิจกรรมวัน
สำคัญของหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น สภาวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ งาน
ดอกคำดวน ส่วนมากเป็นค่าตอบแทน ไม่มีการรับค่าจ้างตามปกติ แล้วแต่เจ้าภาพ
หรือเจ้าของงานจะมีน้ำใจให้รายได้ของคณะจึงไม่แน่นอน เศรษฐกิจความเป็นอยู่ของ
คณะจึงไม่ค่อยดีนัก ส่วนมากจะอยู่ได้ด้วยการทำงานของตัวเองและมีใจรักใน
ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากกว่า

ภาพที่ 1, 2 การแสดงรำตริตที่วัดสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา: ฉันทพงษ์ สารรัตน์, 2561

ภาพที่ 3 การแสดงรำตรีต
ที่มา: อินยพงศ์ สารรัตน์, 2561

ภาพที่ 4 วนิลประชาสัมพันธ์โครงการฯของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรี
สะเกษ
ที่มา: อินยพงศ์ สารรัตน์, 2561

8.2 สภาพารัตริตและปัญหาที่เกิดขึ้น

สมัยก่อน การแสดงรাত্রิตแบบดั้งเดิม เป็นที่นิยมมากในท้องถิ่นสำโรงพลัน จนกระทั่งตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา วิถีชีวิตคนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม เทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น วัฒนธรรมและค่านิยมตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อความสัมพันธ์ และวิถีชีวิตของคนในสังคม พร้อมกับวัฒนธรรมของคนตรีตะวันตกเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ความนิยมของผู้เสนอการแสดงรাত্রิตเปลี่ยนไป หลายคนหันไปนิยมเพลงลูกทุ่ง เพลงสากล และเพลงสมัยนิยมกันมากขึ้น ในขณะที่ผู้ชม ผู้ฟังรাত্রิตแบบดั้งเดิมก็ลดจำนวนลงเรื่อยๆ สภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการแสดงรাত্রิตแบบดั้งเดิม หมอเพลงถูกรังจากผู้ชนให้มีการร้องเพลงลูกทุ่ง หรือเพลงสมัยนิยมมากขึ้น

วิถีชีวิตการแสดงรাত্রิตได้ปรับตัวไปในลักษณะที่เป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น ได้เข้าสู่ระบบธุรกิจ โดยมีการก่อตั้งเป็นคณะเพลง และมีหน้าร้านไว้เป็นที่ติดต่อรับงาน มีหัวหน้าคณะไว้คอยติดต่อกับงานและควบคุมคณะชุดการแสดงรাত্রิต ซึ่งคณะรাত্রิตในปัจจุบันมีการแบ่งปันที่สูงขึ้น อย่างเช่นอาณาบริเวณวัดสำโรงพลัน ก็จะมีระบบการประมูล แบ่งปันเพื่อให้ได้บริเวณวัดสำหรับการแสดงรাত্রิต เพื่อสร้างเสริมความเป็นมงคลแก่ชีวิต ที่ดำเนินการโดยอำเภอไพรบึง (กำนัน บ้านแท่น, 2561: สัมภาษณ์)

ในด้านของการอนุรักษ์รাত্রิต พบว่ามีการประชาสัมพันธ์การแสดงรাত্রิตผ่านสื่อต่างๆ ด้วยตนเอง อย่างเช่นงานประจำปี หรืองานสำคัญต่างๆ มีการทำโฆษณา ไม่ว่าจะเป็นที่วิทยุชุมชน อินเทอร์เน็ต แผ่นพับ ใบปลิว มีการจัดการประกวดการแสดงรাত্রิตในเทศกาลต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดขวัญ กำลังใจในการประกอบอาชีพ เพื่อถ่ายทอดแนวคิด ค่านิยม ที่มีอยู่ในท้องถิ่น (หลอด สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์)

หมอเพลงรাত্রิตตระหนักถึงคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งในปัจจุบันจะมีหมอเพลงบางท่าน ช่วยถ่ายทอดการแสดงรাত্রิตให้กับนักเรียน หรือกลุ่มผู้สนใจที่มาร่วมสืบสานรাত্রิตโดยการเรียนรู้อย่างจริงจัง ซึ่งการฝึกฝนก็ทำอย่างมืออาชีพ ซึ่งในบางรายที่ฝึกซ้อมจนเก่งแล้วก็ให้ลองเล่นที่เวทีจริงเลย บางคนก็ซื้อซีดีเนื้อเพลงที่วางจำหน่ายอยู่ไปท่องหรือฝึกฝนต่อที่บ้านด้วย แต่ผู้สนใจและเข้ามาฝึกฝนก็ยังมีน้อย ไม่ว่าจะเป็นการหาร้อง หัดแสดง แม้ว่าจะมีการจัดนิทรรศการหรือเวทีประกวดก็ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือหน่วยงานต่างๆ เข้ามารองรับโดย

งานนิทรรศการเหล่านี้ก็เพียงแค่ถูกนำเข้าไปให้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลสำคัญต่างๆ ไม่เคยมีกิจกรรมหรือนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อการแสดงรำตรีตโดยตรงเลย

ภาพที่ 5 คุณพ่ออุทัย สุภาพ ปราชัญท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาเรื่องรำตรีต
ที่มา: ฉันทพงษ์ สารรัตน์, 2561

ก่อนหน้านี้คณะเพลงรำตรีต ได้มีการรวมตัวกันโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมที่โรงเรียนไพโรจน์วิทยาคม แบ่งเป็นห้องเรียนรู้ตามหมวดต่างๆ โดยมีหนึ่งห้องที่จัดเป็นนิทรรศการ มีการจัดแสดงทำเนียบศิลปิน มีการจัดทำหุ่นจำลองท่าทางและจำลองการแสดงด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาหาความรู้ตามอัธยาศัย แต่ก็ยังไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เพราะอาคารมีความชำรุดทรุดโทรม ซึ่งห้องที่จัดการแสดงบางห้องก็ไม่ได้ทำความสะอาดหรือเปิดไว้เพื่อต้อนรับการเข้าชม หากผู้ที่สนใจต้องการเข้าชมก็ต้องไปติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่สะดวกและเสียเวลา อีกทั้งยังไม่มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญนำชม จึงทำให้ผู้ที่สนใจเข้าชมเป็นจำนวนน้อย

ในหน่วยงานราชการบางหน่วยก็มีการอนุรักษ์และสนับสนุน มีการรณรงค์การแสดงรำตรีตด้วยสื่อต่างๆ แต่ก็ขึ้นอยู่กับโอกาสและเวลา ไม่สามารถทำได้ตลอดและต่อเนื่อง หรือมีการส่งเสริมเป็นบางเวลาไม่สม่ำเสมอ เช่นในช่วงที่มีการเลือกตั้งทางการเมืองของท้องถิ่น กลุ่มนักการเมืองก็จะทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเอง

ต้องการใช้เพลงประกอบการแสดงรำตริต เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น แต่พอ การเลือกตั้งจบไปก็ไม่ได้มีการกลับมาให้ความสนใจ หรือสนับสนุนการแสดงรำตริต อย่างต่อเนื่อง (หวานน้อย สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์)

8.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิม

สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ ข้อจำกัดของภาษา ในการชมการแสดง มุมมองที่ เปลี่ยนไปในการรับชมการแสดง เนื่องจากคนทั่วไปเข้าใจว่า คนที่ชมการแสดง คือคน เตรียมที่จะทำบุญ บริจาคทรัพย์ สมทบกองทุนผ้าป่า กองดอกไม้ กองกฐิน โดยที่ไม่รู้ เลยว่าแท้จริงการแสดงรำตริตนั้น เป็นการแสดงเพื่อสร้างความบันเทิง สนุกสนาน รวมทั้งให้ข้อคิด คติสอนใจ แก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ได้เป็นพิธีกรรมหรือการแสดงเพื่อขอรับ บริจาคเพื่องานบุญเท่านั้น และการสืบทอดและผู้รับการสืบทอดการแสดงรำตริต แบบดั้งเดิมนั้นมีน้อยลง โดยหมอลำ อุทัย สุภาพ กล่าวว่า ปัญหาก็คือผู้ที่มีจะมาสื บทอดการแสดงรำตริตนั้นมีน้อยลงมาก แม้แต่ทายาทของลูกหลานของหมอลำเองก็ ไม่มีความต้องการที่จะสืบทอด และวัยรุ่นส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องของ รำตริต (อุทัย สุภาพ, 2561: สัมภาษณ์) และเนื่องจากมีวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่มี อิทธิพลต่อความชื่นชอบและความนิยมของคนรุ่นใหม่ จึงทำให้ความสำคัญของการ แสดงรำตริตแบบดั้งเดิมน้อยลงไปแต่กลับไปที่ความสนใจที่จะฝึกฝนเพลงสมัยใหม่ ส่วนการสืบทอดจากครูเพลงนั้น ครูเพลงก็มักจะมีแนวทางในการสั่งสอนถ่ายทอด แบบเดิม, พิธีกรรมขั้นตอนการฝึกซ้อมในการเป็นศิษย์ก็มีมาก ซึ่งเมื่อใช้กับวัยรุ่นคน ยุคใหม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายที่จะฝึกฝน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เยาวชนไม่ยอมสื บทอดการแสดงชุดการแสดงรำตริต นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของกระแสโลกาภิ วัตน์และความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหากปัญหาการ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน ชุมชนท้องถิ่นย่อมต้อง ส่งผลต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตริตแบบดั้งเดิมแน่นอน ดังนั้นแนวทางการ อนุรักษ์และฟื้นฟูควรมีนโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาโดยเป็นการร่วมมือกันทุกภาค ส่วน ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

8.4 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรีด

1) แนวทางการสร้างทัศนคติและความเข้าใจเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและความสำคัญในการอนุรักษ์การแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิม ในด้านการสร้างทัศนคติและความเข้าใจเพื่อให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญมีแนวทาง ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิมให้กับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
2. จัดการสัมมนาเคลื่อนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิมไปตามพื้นที่ต่างๆ รวมไปถึงการตีพิมพ์เอกสาร คู่มือความรู้เกี่ยวกับการแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิม เพื่อให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิม
3. มีการบรรจุศิลปะการแสดงรำตรีดแบบดั้งเดิมเข้าไปในบทเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้เยาวชนเข้าใจและสร้างแรงจูงใจในการสืบทอด

จากแนวทาง 3 ข้อที่ได้มีการนำเสนอนี้ เป็นแนวทางที่คนรุ่นหลังควรตระหนักในคุณค่า อนุรักษ์ สืบสานและร่วมกันเผยแพร่ให้แก่คนรุ่นต่อไป แต่ปัจจุบันกลับพบว่า เพลงประกอบการแสดงรำตรีดนั้นได้รับความนิยมลดน้อยลงอีกทั้งเริ่มสูญหายไปจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ขณะที่หมอลงก็มิ่จำนวนน้อยลง เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเปลี่ยนไป ธนิก เลิศชาญฤทธิ์ ได้กล่าวว่าการให้การศึกษาแก่สาธารณะเป็นส่วนสำคัญในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการให้การศึกษาแก่สาธารณะสามารถเข้าถึงผู้คนส่วนมากในสังคมและมีพลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านบวก (ธนิก เลิศชาญฤทธิ์, 2552: 11-12)

ภาพที่ 6 กิ่งซ้อ อุปกรณ์หลักของการแสดงรำตรัด
ที่มา: ฉันทพงษ์ สารรัตน์, 2561

2) แนวทางการจัดตั้งขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู

การร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าของทางภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นล้วนมีความสำคัญ และเป็นแรงผลักดันให้เกิดผลสำเร็จในด้านการอนุรักษ์การแสดงรำตรัด โดยการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในการที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟู รวมถึงการสืบสานการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม ควรได้รับการสนับสนุนโดยการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน หรือในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ครูเพลงและคณะเพลง มารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟู องค์กรหรือภาคเอกชน ก็ควรจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในด้านเงินทุนและการประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวทางดังนี้

1. จัดตั้งสมาคมรำตรัดศรีสะเกษดั้งเดิมขึ้น โดยเฉพาะการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ เช่น สำนักศิลปวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ หรือหน่วยงานองค์กรอื่นๆ ใช้งบประมาณสนับสนุน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกคณะรำตรัดดั้งเดิมที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ อีกทั้งจะเป็นองค์กรที่จะประชาสัมพันธ์การแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม และเพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อ หากมีผู้สนใจว่าจ้างการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม

2. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์รำตรืดแบบดั้งเดิม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไป นักท่องเที่ยว รวมทั้งคนในพื้นที่เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิมให้ยั่งยืนสืบไป

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ปราชญ์ท้องถิ่นมาร่วมแลกเปลี่ยนทัศนคติ และเสนอความคิดเห็นเพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูการแสดงรำตรืด รวมถึงการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ความรู้ดังกล่าวในชุมชนและสถานศึกษา หรือมีการจัดประกวดแข่งขันการแสดงรำตรืดเพื่อชิงถ้วยและเงินรางวัล

3) แนวทางด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและเข้าถึงทุกกลุ่มได้ง่าย และรวดเร็วผู้ศึกษาจึงเชื่อว่าการจะประชาสัมพันธ์ อนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิมผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสาร จะเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรืด โดยมีแนวทางได้แก่ การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ควบคู่ไปกับการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวกับการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม เพื่อเพิ่มความสนใจในการเรียนการสอนที่มากขึ้น จัดทำรายการวิทยุชุมชน เพื่อเป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์แบบดั้งเดิม จัดทำเว็บไซต์และสื่อ Social Network ในการประชาสัมพันธ์ ทำ channel ใน Youtube เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางการติดตามรับชมเพลงรำตรืดดั้งเดิม ซึ่งหากคณะรำตรืดใดสนใจต้องการประชาสัมพันธ์ผลงานตนเองก็สามารถมาอัพเดทผลงานผ่านช่องทางนี้ได้ หรือการจัดทำ official ผ่านทาง Line หรือ Facebook เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามข้อมูลต่างๆ เพราะนอกจากสะดวกแล้วยังเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนคนรุ่นใหม่ง่ายขึ้นอีกด้วย

4) แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อศึกษาการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม

กิจกรรม/แนวทางการจัดการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
จัดการเรียนการสอนการแสดงรำตรืดที่ง่ายและเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้ง่าย ลดขั้นตอนหรือพิธีกรรมบางอย่างลง แต่ยังคงยึดหลักความเข้าใจที่ถูกต้องของการแสดงรำตรืดแบบดั้งเดิม	ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าใจและเรียนรู้ได้ง่ายมากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และสืบทอด

กิจกรรม/แนวทางการจัดการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
เชิญแขกพิเศษที่มีประสบการณ์ เช่น นักร้อง นักแต่งเพลง นักดนตรี เข้ามา เพื่อสอนหรือบรรยายพิเศษเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นวิทยากรพิเศษตามที่ต้องการ	เป็นการประชาสัมพันธ์การแสดงรำตรีตไปในตัว เนื่องจากมีผู้มีชื่อเสียงระดับท้องถิ่นและจังหวัด เข้าร่วมกิจกรรม และในอนาคตยังสามารถเผยแพร่ชุดการแสดงรำตรีตออกสู่สากล หรือพื้นที่อื่นๆ มากขึ้น
รวบรวมเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงรำตรีต พร้อมจัดทำเอกสารการเรียนรู้ เกี่ยวกับการแสดงรำตรีตเพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจหรือบุคคลทั่วไป	เพื่อเป็นฐานข้อมูลของการแสดงรำตรีต และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อยอดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตรีตแบบดั้งเดิม
จัดทำสื่อการเรียนการสอนผ่านทาง การเชื่อมต่อไร้สาย (Internet) เพื่อที่หากผู้สนใจที่มาศึกษาหรือเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแล้วต้องการข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถศึกษาผ่านช่องทางนี้ได้	เพิ่มความสะดวกให้กับผู้สนใจ หรือเป็นประโยชน์แก่สมาชิกในศูนย์การเรียนรู้ หากไม่ได้เดินทางมายังศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

9. บทสรุป

รำตรีต เรือมตรีต รำตรุษ หรือ ลิงตรีต เป็นการรำของชาวศรีสะเกษเชื้อสายเขมร นิยมเล่นในเทศกาลออกพรรษา งานกฐิน และในหน้าแล้งเดือนห้า โดยตระเวนเล่นไปตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อบอกบุญ ขอบริจาคทรัพย์สินสมทบกองทุนผ้าป่า กองดอกไม้ กองกฐิน ประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ กลอง ปี่อ้อ ชลุ่ม ฆ้องใหญ่ กันซัร (อ่านว่า กัน - ซัด เป็นภาษาเขมร หมายถึง กระพรวนวัว) ซออุ้ อุปรณห์ที่ประกอบการเล่นมีคันเบ็ด ผู้เล่นผู้ชายร้องเพลงคนหนึ่งมีลูกคู่ช่วยกันร้องประกอบฝ่ายหญิงหนึ่งคน นางรำ แล้วแต่จำนวนที่เห็นว่าเหมาะสมประมาณ 12 คน ผู้แสดงประกอบคล้ายๆ ตัวละคร มีพราหมณ์ขอทาน สวมหน้ากาก ตีกลอง ถือกระพรวนวัว ถือกะลา ถือกันเบ็ด มีการร่ายรำตามจังหวะเพลง มีนาฏลีลา อ่อนช้อย เนิบนาบ

การร้องและกระทุ้งกระพรวนจำนวนหลายลูกผูกติดกับไม้ที่เป็นรูปกากบาท มีกลอง ปี่หรือชลุ่ม นักร้องหญิงชายร้องสลับกัน ผู้ร้องจะเดินเป็นแถวจำนวน 15 -20 คน เดินไปตามบ้านของเพื่อนบ้าน เหมือนกับการเซ็งแม่เงิน (เรียไร) ของชาวลาวใน

โอกาสที่มีงานบุญ นิยมเล่นกันที่บ้านสำโรงพลัน ตำบลสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง บ้านนาตราว บ้านศาลา ตำบลโคกตาล บ้านจำปานวง ตำบลนาตราว อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

การแต่งกายสวมชุดพื้นเมือง เช่น ผ้าโสร่ง ผ้าไหม สวมเสื้อหลากสี คณะของรำตรัดนี้เมื่อไปถึงหน้าบ้านผู้ใดก็จะเริ่มตักลอง ผู้ร้องนำก็เริ่มร้อง เมื่อผู้ร้องนำร้องเสร็จ ผู้ร้องตามก็ร้องพร้อมกัน พร้อมกับจังหวะการรำไปทางซ้ายที ทางขวาที และกระทุ้งด้วยไม้ผู้กระพรวนให้ได้ยินถึงเจ้าของบ้าน

แต่เดิมนั้น การรำตรัดเป็นการร้องบอกกล่าวให้รู้ว่าบัดนี้ถึงวันปีใหม่แล้ว คือวันขึ้น 1 ค่ำเดือน 5 หรือวันสงกรานต์ ขอให้พวกเราหยุดการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่นา ติ่มผ้า หรืองานอื่นๆ ขอให้หยุดเพื่อมาร่วมฉลองปีใหม่ที่ตรงกับวันสงกรานต์ จึงขอขอบคุณมายังพี่น้องทุกคน เมื่อคณะรำตรัดไปถึงบ้านใครก็จะหาน้ำให้ดื่ม ให้สุราและถวายจตุปัจจัยเพื่อร่วมทำบุญ หลังจากนั้นคณะรำตรัดก็จะร้องเพลงอวยพรให้มีความสุขความเจริญ โดยนำรายได้มาทำบุญในโอกาสต่างๆ และจากการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านสำโรงพลันยังคงอนุรักษ์การเล่นรำตรัดในงานเทศกาลไว้ได้ เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนบ้านสำโรงพลันรำตรัดเป็นชุมชนชาวเขมรที่ยึดถือจารีตประเพณีท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นสื่อกลางในการสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน จึงมีนโยบายในการบริหารหมู่บ้าน โดยอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญหาย การรำตรัดเป็นสื่อเชื่อมระหว่างประชาชนและวัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ทำให้ชาวบ้านสำโรงพลันใช้การรำตรัดเป็นสื่อกลางระหว่างบ้านและวัด ทั้งนี้บ้านสำโรงพลันต่างมีครูเพลง และคนสี่ขอ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในการเล่นรำตรัด

อย่างไรก็ดี สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม คือ ข้อจำกัดของภาษาในการชม มุมมองที่เปลี่ยนไปในการรับชมการแสดง การสืบทอดและผู้รับการสืบทอด การแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิมนั้นมีน้อยลงเนื่องด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น

การแสดงรำตรัดแบบดั้งเดิม เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดศรีสะเกษ เป็นทั้งอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางภาษาและการแสดง ซึ่งผู้ศึกษาใช้หลักในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเข้ามาเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแสดงรำตรัด ดังกล่าวแสดงถึงคุณค่าที่แสดงถึงนัยยะของอดีต เป็นภูมิปัญญาที่สอดคล้อง

กับเรื่องของระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชุมชนผ่านทางศิลปะการแสดงพื้นบ้าน มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น มีการสร้างสรรค์ปรับตัวให้เข้ากับเวลาที่เปลี่ยนไป และปรากฏคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ ซึ่ง ธนิก เลิศชาญฤทธิ ได้กล่าวถึงคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ คือ เป็นกลุ่มคุณค่าที่มีความสัมพันธ์และความผูกพันด้วยอารมณ์ความรู้สึกกับทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น สิ่งของ สถานที่ ความผูกพันนั้นอาจรวมถึงตำนาน ความรู้สึก ศาสนา ประเพณี จิตวิญญาณ ซึ่งมีนัยทางการเมือง ความเป็นชาตินิยม และความสามัคคี ในหมู่คณะ ซึ่งในปัจจุบันการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมมีไม่กี่คณะ เพราะกระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญที่ล้นไหลเข้ามาตลอด ทำให้ศิลปะการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมต้องมีการอนุรักษ์และฟื้นฟู

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิม คือการสร้างทัศนคติและความเข้าใจ เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญ การจัดตั้งองค์กร หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อมาอนุรักษ์และฟื้นฟูการใช้สื่อเทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อศึกษาการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมด้วย

10. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมยังไม่แพร่หลาย ดังนั้นควรจะมีการตีพิมพ์เอกสารทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ หรือเผยแพร่ในรูปแบบสื่อออนไลน์ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไปที่สนใจได้นำไปศึกษาเพื่อที่จะได้เกิดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมต่อไปในอนาคต

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมให้เป็นวิชาบังคับที่ต้องศึกษา โดยมีการเชิญครูเพลงหรือหมอลำที่มีความรู้ความชำนาญมาถ่ายทอดศิลปะการแสดงรำตริดแบบดั้งเดิมเพื่อที่มรดกทางภูมิปัญญา ปัญญาและวัฒนธรรมที่มีค่านี้จะได้คงอยู่สืบไป

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงรำตริด ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ กลอนเพลง รวมไปถึงผู้ชมผู้ฟัง

2.ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านความคาดหวังของประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษต่อการแสดงรำตรี๊ด

3.ควรศึกษาวิจัยในเรื่องวิถีการดำเนินชีวิตของหมอลำเพลงรำตรี๊ดในฐานะผู้นำการแสดงและคุณค่าของการแสดงอย่างแท้จริง

12.กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ และศูนย์ศรีสะเกษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่อำนวยความสะดวกเรื่องการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณสุจินดา รูปสิงห์ และธีรวัฒน์ กัญญาสาย ที่ช่วยเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2550). **ประวัติศาสตร์เบ็ดเตล็ด**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ธนิก เลิศชาญฤทธิ. (2554). **การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ. (2544). กรุงเทพฯ : ครุสภา.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2529). **แอ่งอารยธรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ: มติชน.

สุกัญญา สุขฉายา. (2543). **เพลงพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ; และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. (2561).

รำตรี๊ด : มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : สภาวัฒนธรรมฯ.

สัมภาษณ์

ธูปทอง สุภาพ. หมอลำเพลงการแสดงรำตรี๊ด. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2561.

พวง ธรรมคุณ. หมอลำเพลงการแสดงรำตรี๊ด. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2561.

วิจิต สุภาพ , หมอลำเพลงการแสดงรำตรี๊ด. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2561.

อุทัย สุภาพ , หมอลำเพลงการแสดงรำตรี๊ด. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2561

แบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นภาควันตภาพ
กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑท์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบน

A UBIQUITOUS LOCAL MUSEUMS MODEL: A CASE OF
WAT PHRALUANG MUSEUM IN PHRAE PROVINCE FOR
SECONDARY EDUCATION SCHOOL STUDENTS IN UPPER
NORTHERN THAILAND

คมกริช แม่นยำ¹

ทิพย์เกสร บุญอำไพ²

พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นภาควันตภาพ กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑท์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบน (2) ทดสอบประสิทธิภาพหน่วยการเรียน (3) ศึกษาความพึงใจของนักเรียนต่อแบบจำลองฯ (4) ประเมินรับรองแบบจำลองฯ กลุ่มตัวอย่าง คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการสอนสังคมศึกษาและด้านพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น 9 คน (2) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ จังหวัดแพร่ 40 คน ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ (1) แบบจำลองฯ (2) แบบทดสอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนฯ (4) แบบประเมินรับรองแบบจำลองฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1/E_2 ผลจากการวิจัยพบว่า (1) แบบจำลองมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บริบท 2) ปัจจัยนำเข้า 3) ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ 4) ผลการเรียนรู้ 5) ข้อมูลป้อนกลับ

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เพื่อปรับปรุง (2) ผลการทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ E_1/E_2 ทั้ง 9 หน่วย เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด (3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบจำลองฯ ระดับความพึงพอใจมาก (4) ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรับรองแบบจำลองฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
คำสำคัญ: แบบจำลอง , พิพธิธภัณฑ์ท้องถิ่น , ภาควันตภาพ

Abstract

The objectives were: (1) to develop A Ubiquitous local museum model: A case of Wat Phraluang museum in Phrae province for school students in upper Northern, Thailand, (2) to study the test of efficiency of the learning unit, (3) to study student's satisfaction to the model (4) to assess and certify the model. The samples were: (1) 9 specialist of educational technology and specialist of teaching social studies and specialist in local museum (2) 40 students of Sungmenchanupathum school . (3) The research instruments were: (1) The model, (2) A test for learning activities for each unit, (3) Questionnaire for student satisfaction with the model. (4) Assessment and verification from the specialist educational. The data were analyzed using means, percentage, S.D., E_1/E_2 . The research found that: (1) The model comprises of 5 components: 1) Context 2) Input 3) Knowledge and experience 4) Learning outcomes and 5) Feedback to improve the model. The results of the experiment for the efficiency of the teaching package based on the criteria of E_1/E_2 respectively according to the 80/80 set criteria. (3) The students' satisfaction to the model is a good level. (4) The assessment of the model from the specialist experts are highly appropriate.

Keyword: The model, A local museum , Ubiquitous Learning

1. บทนำ

การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนให้คงอยู่ เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะดำรงไว้ซึ่งรากเหง้าของคนในชุมชนในอดีตให้สืบทอดไปยังคนรุ่นหลัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายบริบทที่จะรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนและคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ทางวัฒนธรรมและสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลังต่อไปได้

ชุมชนบ้านพระหลวง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะภาษาซึ่งมีความแตกต่างจากชุมชนใกล้เคียง จากหลักฐานที่ปรากฏพบว่าชาวชุมชนบ้านพระหลวงเป็นกลุ่มไทลื้อที่อพยพมาจากเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในราวปี พ.ศ.2330 ภายในวัดมีเจดีย์โบราณที่มีความเอียงเล็กน้อยซึ่งทางภาษาพื้นเมืองชาวเหนือเรียกว่า "เนิ้ง" ดังนั้น ผู้คนจึงเรียกเจดีย์องค์นี้ว่า "ธาตุเนิ้ง" หรือ "วัดหลวงธาตุเนิ้ง" นอกจากนี้ยังมีหอรบขังเก่าแก่ หอไตรโบราณที่มีสถาปัตยกรรมพื้นเมืองผสมกับศิลปะรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ภายในวัดมีโบราณวัตถุจำนวนมาก จึงได้จัดตั้ง "พิพิธภัณฑสถานวัดพระหลวง" เมื่อปี พ.ศ.2548 เพื่อจัดแสดงศิลปะวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้โบราณ ทั้งที่มีอยู่ในวัดและได้รับจากการบริจาค โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อดูแลและให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมชมและให้บริการวิชาการแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาข้อมูลภายในพิพิธภัณฑสถาน (จำนวนค์ แม่นยำและคณะ, 2549) จากการทำงานของคณะกรรมการพบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำพิพิธภัณฑสถาน ขาดบุคลากรในการให้บริการเนื่องจากคณะกรรมการเป็นผู้สูงอายุที่มีจิตอาสาช่วยงานแต่ไม่สามารถมาให้บริการในพิพิธภัณฑสถานทุกวันได้ การเปิดบริการไม่ต่อเนื่องเนื่องจากมีของมีค่าจึงเสี่ยงต่อการถูกลักขโมย ดังนั้น เมื่อมีผู้ต้องการมาใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้คณะกรรมการจึงไม่สะดวกที่จะมาให้บริการความรู้แก่ผู้ต้องการทุกครั้งได้ (คณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานวัดพระหลวง, 2560)

ปัจจุบันได้มีการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ ที่ได้อาศัยพัฒนาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาแบบภควันตภาพ (Ubiquitous Learning) ซึ่ง Nicholas (2010) ได้ให้ความหมายของการศึกษาแบบภควันตภาพ หมายถึง การเรียนรู้ที่มีอยู่ในทุกหนทุกแห่งและทุกเวลา ผู้เรียนเข้าถึง

ข้อมูลได้โดยใช้อินเทอร์เน็ตเน็ทความเร็วสูงผ่านอุปกรณ์มือถือ (Mobile Devices) ที่สามารถส่งผ่านหรือถ่ายโอนข้อมูลซึ่งกันและกันในรูปแบบที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสื่อสารกันแบบไร้พรมแดนและตอบสนองความต้องการรายบุคคล นอกจากนี้ Junqi, W., Yumei, Liu. and Zhibin, Liu. (2010) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบภาค วันตภาพเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ในรูปแบบของดิจิทัลที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุก ที่ ทุกเวลา ตามความต้องการของผู้เรียนโดยใช้อุปกรณ์พกพาเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียน ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จึงส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นในการเรียน และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วถือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางและให้ความสำคัญกับชิ้นงานของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้นี้ผู้เรียน จะเป็นผู้สร้างความรู้ หากความรู้ และฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ และการคิดประมวลผลความรู้เหล่านั้นได้ด้วยตนเอง ดังนี้ (1) Any where คือ สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลกผ่านการเชื่อมโยงระบบเครือข่าย (2) Any time คือ สามารถเรียนได้ตลอดเวลาตามที่คุณเรียนต้องการ (3) Any data คือ สามารถ เข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ได้ (4) And device คือ สามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อ เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนได้

เนื่องจากพิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่จะมา ทัศนศึกษาหรือเก็บข้อมูลทางวิชาการเพื่อประกอบการเรียน เช่น วิชาโครงการ ประวัติศาสตร์ แต่จากปัญหาที่พบข้างต้นที่คณะกรรมการดำเนินงานไม่สามารถมาให้ ความรู้หรือให้บริการตามความต้องการได้ ผู้วิจัยจึงนำการจัดการจัดการเรียนรู้นี้แบบ ภาควัตถภาพเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยได้พัฒนาแบบจำลองนำเสนอสาระพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นภาควัตถภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้พิพิธภัณฑ์วัดพระหลวงจากแบบจำลองฯ ซึ่งได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรายวิชาโครงการประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ทุกที่ผ่านการเชื่อมโยงระบบเครือข่าย เรียนรู้ ได้ตลอดเวลาตามความต้องการของนักเรียน สามารถเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่ ปรากฏในแบบจำลอง และสามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อพัฒนาแบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นภาควัตถ ภาพ กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ภาคเหนือตอนบน (2) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนตามแบบจำลองฯ (3)

เพื่อศึกษาความพึงใจของนักเรียนที่มีต่อแบบจำลองฯ และ (4) เพื่อประเมินรับรองแบบจำลองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา นำแนวคิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับต้นแบบชิ้นงาน

(1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร งานวิจัย องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองฯ (2) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบแบบจำลองฯ และการกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาแบบจำลองฯ

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจและประเมินความต้องการต้นแบบชิ้นงาน (1) ใช้

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑวัดพระหลวง จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพิพิธภัณฑวัดพระหลวงและการนำเสนอแบบจำลองฯ (2) ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบแบบชุดการสอน (3) ใช้แบบสัมภาษณ์อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่สอนรายวิชาโครงงานประวัติศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำแบบจำลองฯ ไปทดลองใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และตรงกับความต้องการ (4) ใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่เคยเรียนวิชาโครงงานประวัติศาสตร์ สำหรับเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถทักษะการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ (5) วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลที่ได้จากการสอบถามและการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารอบแนวคิดต้นแบบชิ้นงาน (1) กำหนดกรอบ

แนวคิดต้นแบบแบบจำลองฯ (2) พัฒนารอบแนวคิดแบบจำลอง เพื่อสร้าง (ร่าง) ต้นแบบแบบจำลองฯ โดยอ้างอิงแบบจำลองระบบ CIPOF Model ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ประกอบด้วยวิเคราะห์บริบท กำหนดองค์ประกอบปัจจัยนำเข้า กำหนดองค์ประกอบกระบวนการ กำหนดองค์ประกอบผลลัพธ์และองค์ประกอบผลย้อนกลับ (3) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา (4) ได้กรอบแนวคิดต้นแบบแบบจำลองฯ

ขั้นตอนที่ 4 สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (1) สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อเสนอ (ร่าง) แบบจำลองฯ ให้ตรวจสอบและประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้วิธีการระดมความคิดเห็นเป็นกลุ่ม (Focus Group) (2) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ (3) ได้กรอบแนวคิดต้นแบบแบบจำลองฯ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบน ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนา (ร่าง) ต้นแบบชิ้นงาน พัฒนา (ร่าง) แบบจำลองฯ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ต้นแบบแบบจำลองฯ ที่มีความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 6 ทดสอบประสิทธิภาพและรับรองต้นแบบชิ้นงาน (1) ทดสอบการใช้แบบจำลองฯ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ จังหวัดแพร่ จำนวน 40 คน โดยทดลองเบื้องต้น (Tryout) ครั้งที่ 1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน ครั้งที่ 2 แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 7 คน และครั้งที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน (2) นำเสนอผลการทดลองและสรุปผลการศึกษาเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแบบจำลองฯ

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงและเขียนรายงาน ปรับปรุงต้นแบบแบบจำลองฯ เพื่อให้ได้แบบจำลองฯ ที่พร้อมใช้งานและเขียนรายงานเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้และเผยแพร่

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือต้นแบบชิ้นงาน ได้แก่ แบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นภควันตภาพ ธรณีศึกษา: พิพิธภัณฑท์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นภาพรวมโครงสร้างการนำเสนอข้อมูลสิ่งของที่นำเสนอในพิพิธภัณฑท์วัดพระหลวงที่พัฒนาให้ผู้ใช้งานสามารถศึกษาหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการโดยอาศัยศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาเป็นเครื่องมือและช่องทางในการเข้าถึงพิพิธภัณฑท์

4.2 เครื่องมือประเมินบริบทและสำรวจความต้องการ ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑท์วัดพระหลวง (2) แบบสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์การจัดทำชุดการสอน (3) แบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาโครงงานประวัติศาสตร์ (4) แบบสัมภาษณ์กับนักเรียนที่เคยเรียนวิชาโครงงานประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้

สอดคล้องกับบริบทและตรงกับวัตถุประสงค์ของการสัมมนาฯ นำแบบสัมมนาฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม

4.3 เครื่องมือวิจัยประเมินผลกระทบ ได้แก่ (1) แบบประเมิน (ร่าง) แบบจำลอง (2) แบบประเมินรับรองแบบจำลองฯ แบบประเมินทั้ง 2 แบบนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสร้างแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม (3) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนตามแบบจำลองฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบและวิธีการวิเคราะห์แบบทดสอบจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลสิ่งของที่นำเสนอในพิพิธภัณฑ์วัดพระหลวงทั้ง 9 หน่วยการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบหน่วยการเรียนรู้ละ 5 - 10 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อแบบจำลองฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีสร้างและวิธีการวิเคราะห์แบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รวบรวมข้อมูลของข้อคำถาม และเกณฑ์การให้คะแนน

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1/E_2

รูปที่ 1 แบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวันตากภาพ กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง จังหวัดแพร่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบน

5. ผลการวิจัย

5.1 แบบจำลองการนำเสนอสาระพิพิธภัณฑท้องถิ่นภาควันตภาพฯ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1.1 บริบท ประกอบด้วย (1) สภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) ความพร้อมของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (3) ความพร้อมของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (4) ความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (5) ทักษะการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับผู้สอนและนักเรียน (6) หลักการและเหตุผลของแบบจำลองฯ (7) วัตถุประสงค์ของแบบจำลองฯ (8) ผู้ใช้แบบจำลองฯ

5.1.2 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (2) หน่วยการเรียนรู้ (3) เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ (4) อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (5) ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (6) ช่องทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (7) ผู้สอนและผู้ดูแลเว็บไซต์ (8) ผู้เรียน

5.1.3 ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วย (1) การปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงการเรียนรู้ผ่านแบบจำลองฯ ในวิชาโครงงานประวัติศาสตร์ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ ข้อตกลงเบื้องต้นในการเรียนรู้และการทดสอบก่อนการเรียนรู้ (2) ระบุช่องทางภาควันตภาพ การสาธิตการใช้งาน ช่องทางการสนับสนุนการเรียนรู้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักเรียน ครูและผู้ดูแลเว็บไซต์ (3) ศึกษาจากชุดการสอนในแบบจำลองฯ ซึ่งมีทั้งหมด 9 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ตำนานวัดพระหลวง ความเป็นมาพิพิธภัณฑ พระพุทธรูป เครื่องบูชาและศาสนกิจ สิ่งของเครื่องใช้ของคนในอดีต คัมภีร์โบราณ ภาพภพหรือตุ๊กต้าว เครื่องสูงและเครื่องประกอบอาคาร นักเรียนสามารถเรียนรู้จากข้อมูลที่นำเสนอผ่านจอภาพ การดาวน์โหลดเอกสารข้อมูลและวีดิทัศน์ (4) ดำเนินกิจกรรม การทำกิจกรรมการเรียนรู้พิพิธภัณฑจากโบราณ และเรียนรู้จากการเข้าไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพิพิธภัณฑวัดพระหลวง (5) ประเมินผล การทดสอบหลังการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อแบบจำลองฯ

5.1.4 ผลการเรียนรู้ ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการทั้งหมด

5.1.5 ข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุง เป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแบบจำลองฯ จากผลการใช้ของผู้ใช้แบบจำลองฯ

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้ของชุดการสอนตามแบบจำลองฯ

หน่วยการเรียนรู้	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพ
	ด้านกระบวนการ (E ₁)	ด้านผลลัพธ์ (E ₂)
หน่วยที่ 1 ตำนานวัดพระหลวง	80.00	81.00
หน่วยที่ 2 ความเป็นมาพิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง	79.33	80.67
หน่วยที่ 3 พระพุทธรูปที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์	81.33	83.00
หน่วยที่ 4 เครื่องบูชาและศาสนกิจ	82.00	84.00
หน่วยที่ 5 สิ่งของเครื่องใช้ของคนในอดีต	81.67	83.33
หน่วยที่ 6 คัมภีร์โบราณ	81.67	83.33
หน่วยที่ 7 ภาพปฏิมาหรือตุ๊กตา	81.00	83.00
หน่วยที่ 8 เครื่องสูง	81.67	83.33
หน่วยที่ 9 เครื่องประกอบอาคาร	79.33	80.67

5.2 การทดสอบประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้ของชุดการสอนตามแบบจำลองฯ พบว่า ประสิทธิภาพชุดการสอนตามแบบจำลองฯ ตามเกณฑ์ E₁/E₂ ทั้ง 9 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 80.00/81.00 , 79.33/80.67 , 81.33/83.00 , 82.00/84.00 , 81.67/83.33 , 81.67/83.33 , 81.00/83.00 , 81.67/83.33 และ 79.33/80.67 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงใจของนักเรียนที่มีต่อแบบจำลอง (N=30)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความพึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ด้านภาพรวมของแบบจำลองฯ	4.14	0.44	มาก
2. ด้านเนื้อหาบทเรียนในชุดการสอนตามแบบจำลองฯ	4.14	0.44	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากแบบจำลองฯ	4.34	2.47	มาก
โดยรวม	4.20	1.09	มาก

5.3 การศึกษาความพึงใจของนักเรียนที่มีต่อแบบจำลองฯ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบจำลองฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินรับรองแบบจำลองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความพึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. บริบท	4.51	0.53	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า	4.44	0.55	มาก
3. ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์	4.64	0.46	มากที่สุด
4. ผลการเรียนรู้	4.43	0.53	มาก
5. ข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุง	4.71	0.49	มากที่สุด
6. ภาพรวมของแบบจำลองฯ	4.60	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	0.51	มากที่สุด

5.4 การประเมินรับรองแบบจำลองฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 องค์ประกอบของแบบจำลองฯ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งของต่าง ๆ ที่แสดงในพิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสื่อในเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นการเรียนรู้แบบภควันตภาพซึ่งแต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์กัน เริ่มจากปัจจัยนำเข้า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้สอนและผู้เรียน ในส่วนของการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เป็นขั้นตอนตามระบบที่ผู้วิจัยกำหนด ได้แก่ การเตรียมความพร้อม ระบุช่องทางภควันตภาพ ศึกษาจากชุดการสอน ดำเนินกิจกรรมและประเมินผล เมื่อจบทุกขั้นตอนแล้วจะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ เช่น ผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงให้แบบจำลองมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Watson and Plymale (2012) กล่าวคือ การเรียนการสอนควรตระหนักถึง บริบทสภาพแวดล้อมทางการเรียนของผู้เรียน ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและศักยภาพของผู้เรียนที่ส่งผลถึงผลผลิตที่เกิดขึ้น จากนั้นวิเคราะห์และกำหนดปัจจัยนำเข้าระบบการสอน เป็นการกำหนดส่วนที่ทำให้เกิดการแปรผันของผลผลิตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระบบการสอนให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้อง

วิเคราะห์และกำหนดสิ่งพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) และ Watson and Plymale (2012) กล่าวคือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ทบทวนด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการและสะดวกในการติดต่อสื่อสารผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือและช่องทางการเข้าถึง จากนั้นเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถือเป็นขั้นตอนการสอนตามระบบการสอนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระบบและใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ

6.2 การศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนตามแบบจำลองฯ พบว่า ผลการทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอนตามแบบจำลองฯ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 ทั้ง 9 หน่วยการเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 เนื่องจากการพัฒนาแบบจำลองฯ ได้อ้างอิงแบบจำลองระบบ CIPOF Model ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรตระหนักถึงบริบทการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ส่งผลให้เกิดผลผลิตขึ้นหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ จากนั้นวิเคราะห์และกำหนดปัจจัยนำเข้าระบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการกำหนดส่วนที่ทำให้เกิดการแปรผันของผลผลิตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของระบบการสอนให้ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์และกำหนดสิ่งที่เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งผลให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูชิต สติธัยพงษ์ (2560) กล่าวคือ การดำเนินการพัฒนา โดยอ้างอิงแบบจำลองระบบ CIPOF ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ ส่งผลให้ประสิทธิภาพของระบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

7.1 การเรียนรู้ตามแบบจำลองฯ ผ่านชุดการสอนด้วยระบบเว็บไซต์ ทำให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้ที่พิถีพิถันที่เป็นแบบออนไลน์ เรียนรู้ได้จากทุกหนทุกแห่ง ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกนักเรียน ครูจึงควรเป็นผู้กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ

7.2 แบบจำลองฯ เป็นการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกหนทุกแห่ง ผู้เรียนต้องบริหารเวลาในการเข้ามาเรียนรู้ในเว็บไซต์ ดังนั้น ผู้เรียนตระหนักถึงความ

รับผิดชอบและมีวินัยในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของระบบการเรียนการสอน ซึ่งแนวโน้มจะมีลักษณะของการเรียนรู้ออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

7.3 ควรมีการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาให้สามารถรองรับการทำงานและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ การสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตของที่บ้านหรือชุมชนของนักเรียน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตตำบล เป็นต้น
บรรณานุกรม

คณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑวัดพระหลวง. สัมภาษณ์, 9 ตุลาคม 2560.

จำนงค์ แม่นยำ และคณะ. (2549). **มรดกวัฒนธรรมวิถีชนวัดพระหลวง.**

แพร่: เมืองแพร่การพิมพ์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2555). หน่วยที่ 1 ภาพอนาคตการศึกษาไทย: สู่การศึกษา

ภควัฒนภาพ. **คู่มือการอบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา.**

[ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562 จาก

www.educ.su.ac.th/2013/images/stories/210655_01.pdf.

ภูษิต สลิตยพงษ์. (2560). **การพัฒนาระบบการสอนภูมิศาสตร์แบบภควัฒนภาพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง, ดุษฎีนิพนธ์ ปรังญาดุขฎีบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**

Junqi, W., Yumei, Liu. and Zhibin, Liu. (2010) **Study of Instructional design in Ubiquitous Learning.** In Second International Workshop on Education Technology and Computer Science.

Nicholas, C. B. (2010). **Ubiquitous Learning: Meaning of Ubiquitous Learning.** America: University of Illinois, Urbana and Chicago.

Watson, C.E. and Plymale, W. O. (2012). **Ubiquitous Learning, Students Culture and Constructivist Pedagogical Practice.** Proceedings of Ubiquitous Learning: Strategies for Pedagogy, Course Design and Technology.

ลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร¹

Linguistic characteristics of characters' names in Khmer Novels

อรรรรณ บุญยฤทธิ์²

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ ทางภาษา ที่ปรากฏในชื่อตัวละครจำนวน 557 ชื่อ จากนวนิยายเขมรจำนวน 30 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรมี 1 – 4 พยางค์ บางชื่อพบในนวนิยายหลายเรื่อง แสดงว่าชื่อเหล่านี้ น่าจะมีใช้อยู่ทั่วไปในสังคมเขมรด้วย ชื่อส่วนใหญ่เป็นคำภาษาเขมร และคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต มีส่วนน้อยที่เป็นคำยืมภาษาไทย ภาษาตะวันตก หรือภาษาอื่นๆ จากการศึกษารื่องความหมาย ชื่อที่เป็นคำภาษาเขมรสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว คือเป็นคำกริยา ชื่อสัตว์ ชื่อพืช คำเรียกสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน คำขยาย คำ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระมหากวีศักดิ์ วาปีกุลเศรษฐ์ เปรียญธรรม 9 ประโยค พระอาจารย์สอนวิชาบาลีจากวัดสามพระยา นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทยและภาษาตะวันออกที่กรุณาให้คำแนะนำในการพิจารณาชื่อตัวละครที่มีความเชื่อมโยงกับศัพท์ในภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งการช่วยค้นข้อมูลคำศัพท์และช่วยตรวจสอบการอธิบายความ อย่างไรก็ตาม หากมีข้อผิดพลาดในบทความนี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

อุทาน ส่วนชื่อที่บ่งบอกถึงความเป็นคนในรูปแบบต่างๆ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ความดีงาม มักเป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต

ผลการวิจัยเรื่องลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับชื่อตัวละคร ซึ่งเป็นตัวแทนของคนเขมรโดยทั่วไป และช่วยให้เห็นว่าการใช้ภาษาในชื่อของคนเขมรมีลักษณะคล้ายคลึงกับการใช้ภาษาในชื่อคนในภาษาไทย และภาษาอื่นๆ ในเอเชียอาคเนย์

คำสำคัญ: ลักษณะภาษา ชื่อ ภาษาเขมร

Abstract

The research entitled “Linguistic Characteristics of Characters’ Names in Khmer Novels” aims to analyse linguistic characteristics of 557 characters’ names in 30 Khmer novels. The research found that the number of syllables in characters’ names ranges from one to four syllables. In addition, some of them can be found in many novels. This may indicate how general names are used in Khmer society. Most characters’ names are either Khmer words or words loaned from Pali and/or Sanskrit. A small number of Thai, Chinese, Western or other languages’ loanwords are also found. The study of the meaning of the characters’ names identifies that most Khmer words are associated with the environment surrounding Khmer people. These names can be verbs or nouns concerning tools, animals, or plants, modifier words, and exclamation words while names loaned from Pali and/or Sanskrit are mostly words identifying types of human, natural environment, good virtue and wealth.

The results of this research contribute to the understanding of characters' names used in Khmer novels and this represents general names of Khmer people. The research results also indicate the similarities of linguistic characteristics in naming Khmer, Thai and other Southeast Asian people.

Keywords: linguistic characteristics, Names, Khmer

ความนำ

ภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติของประเทศกัมพูชา และเป็นภาษาที่โดดเด่นภาษาหนึ่งของตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ภาษาเขมรได้รับอิทธิพลด้านภาษาและวัฒนธรรมจากประเทศอินเดียและประเทศฝรั่งเศสหลายด้าน รวมทั้งในสมัยหลังๆ มีการหยิบยืมด้านภาษาและวัฒนธรรมจากประเทศไทยด้วย นวนิยายเขมรเป็นรูปแบบบันเทิงคดีหนึ่งที่ประเทศกัมพูชาได้รับมาจากตะวันตก เช่นเดียวกับประเทศไทย เบ็ญ บุค ซี (2003: 165 – 168) เห็นว่านอกจากอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศสและยุโรปแล้ว นิยายเขมรน่าจะได้รับอิทธิพลจากประเทศไทย จีน เวียดนาม และลาวด้วย

นวนิยายในภาษาเขมร เรียกว่า ปรุเบยเบก พจนานุกรมภาษาเขมรฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย (ศุภสภสขณิกฤ, 1967: 689)³ ให้ความหมาย ปรุเบยเบก ว่า เรื่องประโลมใจคน เป็นเรื่องที่ผู้แต่งจินตนาการ (และอาจเทียบเคียงจากเรื่องจริง) โดยไม่มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ในการเขียนอย่างชัดเจน ปัจจุบัน นวนิยายเขมรมีการพัฒนาอย่างมาก มีการเผยแพร่ทั้งในรูปแบบหนังสือหรือแบบออนไลน์ให้ผู้อ่าน

---

³ เลขหน้าอ้างอิงตามเลขหน้าอารบิกในพจนานุกรม ตรงกับเลขหน้า ๖๖๕ ของเลขเขมรที่เริ่มจากหน้าคำศัพท์ ก ในพจนานุกรม

เข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งมีการสแกนนวนิยายเก่าๆ ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาเขมรหลายเรื่อง เผยแพร่ให้คนสามารถเข้าถึงออนไลน์ได้อีกด้วย

วรรณดา บัวเกิด (2529: 638) เสนอว่านวนิยายเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มีการผูกเรื่องให้สมจริง แสดงเหตุการณ์ พฤติกรรมของตัวละครที่จำลองจากชีวิตจริงของมนุษย์ในสังคม แต่ใช้กลวิธีการแต่งให้ผู้อ่านเห็นว่าสมมติขึ้น สอดคล้องกับที่ตรีศิลป์ บุญขจร (2542: 5) และนักวิชาการด้านวรรณกรรมท่านอื่นๆ เห็นว่านวนิยายหรือวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมและเป็นภาพสะท้อนของสังคม (Arjun Dubey, 2013: 84 – 85, Shodhganga, 2019)

นวนิยายเขมรก็เช่นเดียวกับนวนิยายไทย สามารถสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของประเทศกัมพูชาได้อย่างชัดเจน เช่น เมธี สัมภัก (2000) เขียนเรื่อง កម្រងផ្កាថ្មី: “พวงมาลัยดอกมะลิ” เพื่อสะท้อนสภาพสังคมช่วงหลังการปกครองของเขมรแดงที่เด็กบางกลุ่มต้องอยู่อย่างยากลำบาก ต้องทำงานหาเงินตอนกลางคืนเพื่อเป็นทุนการศึกษาและช่วยแม่ บางคนใช้วิธีหาเงินในทางลัด บางคนติดยาเสพติด ต้าถ่อง รัตติกาล (2008) เขียนเรื่อง បើផ្កាមានទឹក “ถ้าดอกไม้ได้น้ำ” เพื่อสะท้อนปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ติดเกม ติดโรคเอดส์ นวนิยายนอกจากจะสะท้อนความสมจริงของสภาพสังคมแล้ว ก็ยังสะท้อนเรื่องลักษณะภาษาด้วย กล่าวคือภาษาที่ใช้ในนวนิยายก็เป็นภาษาที่ใช้กันอยู่ในสังคมของนักเขียนนวนิยายนั่นเอง

จากการศึกษาวรรณกรรมเขมรประเภทนวนิยาย ผู้วิจัยพบว่า ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรก็มีความน่าสนใจที่จะศึกษาลักษณะภาษา กล่าวคือ ชื่อของตัวละครเอกเช่นนางเอกหรือพระเอกในนวนิยายเขมร มักเป็นชื่อที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต และมีหลายพยางค์ ในขณะที่ชื่อตัวละครรอง แม้แต่ชื่อพ่อแม่ของตัวละครเอกมักเป็นชื่อที่มีพยางค์เดียว เช่นเรื่อง យប់ចន្ទទឹកក្នុង “คืนน้ำผึ้งพระจันทร์” (หิสร สุธะวิภา,

2006) ตัวละครเอกหญิงชื่อ กณฺฐาริทธิ์ /kaṅṅāarōt/⁴ มีสามพยางค์ ในขณะที่พยางค์เดียวว่า กณฺฑน /ṅān/ เรื่อง บทละครเสสเรฐบศ “เทคนิคหารัก” (ชัย ยั่งยืน, 2007) ตัวละครเอกชายชื่อ ฌาริฏ /daarot/ แม่ชื่อ ฌึ: /mlih/

นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบความหมาย พบว่าชื่อตัวละครมีทั้งที่ปรากฏความหมายในพจนานุกรมภาษาเขมร⁵ เช่นชื่อ กณฺฐ /kamplōṅ/ “ปลากระดี่” จากเรื่อง ฌบฏฐฐฐฐฐ “คืนน้ำผึ้งพระจันทร์” และชื่อที่ไม่พบความหมาย เช่นชื่อ ฌษ /caem/ จากเรื่อง ฌฐฐฐฐฐ “พวกนอกกฎหมายพนมระอาง” และเรื่อง ฌฐฐฐฐฐ “บุปผาชายแดน” และเมื่อสอบถามผู้บอกภาษาชาวเขมร ได้ข้อมูลว่าคนเขมรบางคนไม่ได้สนใจเรื่องความหมายของชื่อเท่าใดนัก แม้ว่าตำราการตั้งชื่อของเขมรจะมีภาระบุให้คำนึงถึงความหมายของชื่อในเวลาที่จะตั้งชื่อให้บุตรหลานก็ตาม (สุวิมล - บุษบศ, 1972: ก - ช, สุวิมล, 2003) ประเด็นนี้น่าสนใจที่จะตรวจสอบว่านักเขียนเขมรที่แต่งงานวินยาคำนึงถึงความหมายในเวลาตั้งชื่อตัวละครของตนหรือไม่อย่างไร

จากการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับชื่อ พบว่ามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับชื่อคนในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เริ่มจากงานวิจัยเรื่องการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทยของสุภาพรณ ฌ บางช้าง (2527) การศึกษาการตั้งชื่อของคนไทย โดยวิรัชศิริวัฒน์นาวิณ (2544) การศึกษาเรื่องลักษณะภาษาที่แสดงความเปลี่ยนแปลงของ

---

⁴ ในการนำเสนอชื่อตัวละคร ผู้วิจัยจะนำเสนอชื่อด้วยอักษรเขมร และถ่ายทอดคำอ่านชื่อเป็นสัทอักษรในเครื่องหมาย /.../ เพื่อให้เห็นจำนวนพยางค์ของชื่อได้ง่ายขึ้น โดยสัทอักษรที่ใช้ประยุกต์จากระบบสัทอักษรภาษาเขมรในหนังสือ Cambodian System of Writing and Beginning Reader (Franklin E.Huffman, 1970) แล้วตรวจสอบการออกเสียงกับผู้บอกภาษาชาวเขมรอีกครั้ง

⁵ ผู้วิจัยยึดการแปลความหมายของชื่อตัวละครภาษาเขมรเป็นภาษาไทยจากพจนานุกรมเขมร - ไทย ฉบับทุนพระยาอนุমানราชชน เล่ม 1 - 5 เป็นหลัก ส่วนความหมายจากพจนานุกรมเขมรเล่มอื่นๆ ที่แสดงในบรรณานุกรม ผู้วิจัยแปลเป็นภาษาไทยเอง

ความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย โดยสมชาย สำเนียงงาม (2545) งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อของคนไทยถิ่นต่างๆ เช่นงานวิจัยของ จรุงศรี มุลสวัสดิ์ (2535) เรื่องการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนา จังหวัดเชียงราย และงานวิจัยของนฤมล รัตน์อ่อน (2554) เรื่องความหมาย ความเชื่อ และค่านิยมที่สะท้อนจากการตั้งชื่อนักเรียน ตำบลท่าช้างคล้อ จังหวัดเลย ไม่เว้นแม้แต่การศึกษาชื่อเล่นของคนไทย เช่นบทความของนันทนา รมเกียรติ (2531) งานวิจัยของจริญญา ธรรมโชโต (2539) หม่อมหลวงจรัสวิไล จรุงุโรจน์ (2552) และปาจริย์ วิเชียรณัฏ (2557)

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเรื่องชื่อของกลุ่มคนชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น บทความเรื่องวัฒนธรรมการตั้งชื่อและการเรียกชื่อของชาวเวียดนาม แปลโดยโสภณา ศรีจำปา (2529) การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงโป ของชมพูท โพธิ์ทองคำ (2541) บริบททางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมของชื่อชาวมอญ: กรณีศึกษาชาวมอญ บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ของนริศรา โฉมศิริ (2547) การตั้งชื่อกับชาติพันธุ์กะเหรี่ยง บ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของคันธรส วิทยากิรมย์ (2554) แต่ยังไม่พบการศึกษาเรื่องชื่อของคนเขมร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร แม้จะเป็นการเก็บข้อมูลจากนวนิยาย ก็น่าจะเสริมความรู้เกี่ยวกับเรื่องชื่อของกลุ่มคนชาติพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง

ผู้วิจัยได้รวบรวมชื่อตัวละครจากนวนิยายเขมรเล่มที่มีการระบุชื่อตัวละครจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ชื่อ จำนวน 30 เรื่อง โดยไม่ศึกษาชื่อตัวละครที่เป็นชื่อของราชวงศ์ ชื่อตัวละครในวรรณกรรมโบราณ ชื่อคนต่างชาติทั้งที่มีอยู่ในโลกจริงๆ หรือที่สร้างขึ้นในนวนิยาย ชื่อสัตว์ในนวนิยาย และเมื่อตัดชื่อตัวละครที่นวนิยาย 2 เรื่องขึ้นไปซ้ำกัน และชื่อย่อของตัวละครแล้ว ได้ชื่อตัวละครที่นำมาศึกษาจำนวน 557 ชื่อ เพื่อนำมาศึกษาลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร ใน 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะทางเสียงของชื่อ 2) การสร้างชื่อ 3) ความหมายของชื่อ

1) ลักษณะทางเสียงของชื่อ

ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรมีตั้งแต่พยางค์เดียวถึงสี่พยางค์ ชื่อตัวละครที่มีพยางค์เดียวมีทั้งสิ้น 254 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 45.60 ของชื่อตัวละครทั้งหมด ชื่อตัวละครที่มีพยางค์เดียวมีโครงสร้างพยางค์เป็น C(CV)(V)(C) คือ มีพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือพยัญชนะต้นควบ 2 เสียง สระเดี่ยวหรือสระประสมสองส่วนจะเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาวก็ได้ และจะมีพยัญชนะสะกดหนึ่งตัวหรือไม่ก็ได้ โดยชื่อตัวละครที่ไม่มีพยัญชนะสะกดจะมีสระเสียงยาวเท่านั้น

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CVW เช่น

ดา /daa/   ติ /tii/   นี /nii/   มู /muu/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CCW เช่น

ฮา /khaa/   กรี /krii/   ฑู /thou/   เท /phee/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CVC เช่น

กณ /kol/   คง /kon/   ฌ็ย /ɲoy/   ติล /cət/

ตุ้ม /tum/   ริด /rit/   ส้ม /som/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CCVC เช่น

คราญ /krañ/   กรี /krih/   ขุก /khut/   ฌ็ย /crəŋ/

กัฎ /phəəq/   มิ /mlih/   ส้ม /stəəŋ/   ฌ็ย /srəy/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CVVC เช่น

เคิน /kein/   ฌ็ย /cuən/   ฌ็ย /douŋ/   ฌ็ย /naay/

เตป /teep/   ฌ็ย /baan/   ฌ็ย /riəm/   ฌ็ย /saom/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ CCVCV เช่น

เฮ /kmaw/   ฌ็ย /kruuc/   ฌ็ย /criəŋ/   ฌ็ย /preen/

ทรา /traaw/   ฌ็ย /thion/   ฌ็ย /phiəp/   ฌ็ย /sdaəŋ/

ทั้งนี้ ไม่พบชื่อที่มีพยัญชนะต้นควบสามตัวหรือที่มีโครงสร้างแบบ CCCVC หรือแบบ CCCVC

ชื่อตัวละครที่มีสองพยางค์มีจำนวน 231 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 41.47 พบทั้งที่เป็นโครงสร้างคำสองพยางค์แบบ minor disyllables ที่ประกอบด้วยพยางค์หน้าที่เป็นพยางค์รอง ไม่เน้นเสียง อาจมีโครงสร้างเป็น CV-, CrV-, CVN-, CrVN- และพยางค์หลังที่เน้นเสียง มีโครงสร้างเหมือนคำพยางค์เดียวแบบใดแบบหนึ่ง และโครงสร้างคำสองพยางค์แบบ major disyllables ที่ประกอบด้วยคำพยางค์เดียวสองคำมาประกอบกัน มีการลงเสียงหนักที่พยางค์สุดท้าย แต่พยางค์หน้าของคำสองพยางค์แบบ major disyllables มีการเน้นเสียงมากกว่าพยางค์รองในคำสองพยางค์แบบ minor disyllables (อรรรรณ บุญยฤทธิ์, 2562: 41 – 42)⁶

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ minor disyllables เช่น

กัญญา /kampliəŋ/	อัมณร /amnaan/	ทรูมิ่ง /truyiŋ/
บุรณี /prasəə/	ณัฐ /pūnlii/	สมุทร /samrac/

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีโครงสร้างแบบ major disyllables เช่น

คูณบ /koulaap/	เขธา /kheimaa/	คีรี /kiirii/
ณาคีรี /naakrii/	เทวี /teewiə/	กันย์ย่า /ranyaa/

ชื่อตัวละครที่มีสามพยางค์ขึ้นไปมีจำนวน 72 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 12.93 ชื่อตัวละครที่มีสามพยางค์ขึ้นไปมีโครงสร้างของคำพยางค์เดียวและคำสองพยางค์

⁶ เป็นที่สังเกตว่าคำที่มีโครงสร้างแบบ minor disyllables มักเป็นคำสองพยางค์ของภาษาเขมรเอง ส่วนแบบ major disyllables มักเป็นคำยืม คำประสม หรือคำซ้อน สัทอักษรที่ใช้ในคำสองพยางค์แบบ minor disyllables จะไม่เน้นเสียงที่พยางค์หน้า เช่น บุรณีฐิ /prasət/ ไมใช่ /praəsət/ ในขณะที่คำสองพยางค์แบบ major disyllables จะแสดงรูปสัทอักษรเต็ม เช่น อุกฤษ /qoqdam/ ไมใช่ /qodam/ บุษย์ /baatum/ ไมใช่ /batum/

ประกอบกัน โดยจะมีเสียงเน้นหนักที่พยางค์สุดท้าย เน้นเสียงรองที่พยางค์แรก และเป็นชื่อที่เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต

ตัวอย่างชื่อตัวละครที่มีสามพยางค์ขึ้นไปมีดังเช่น

กញเฑาะว /kaññaarōat/

กิติคุณ /kitteqkun/

เขยิฐ /kheimaqrən/

ธำหะ /thaawaqrēoq/

ณหิฐ /niəriirōat/

บุสญิตา /bohsiqbaa/

กณญาณี /kanlaqyaannōy/

มาลาธิลู /miəliəcəndaa/

เรฐิฐ /rēoqsamōycan/

วิเสสสยุมภู /wiqsahsambat/

ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรบางชื่อปรากฏซ้ำในนวนิยายหลายเรื่อง สะท้อนว่าชื่อเหล่านั้นน่าจะเป็นชื่อสามัญ ใช้กันทั่วไปในประเทศกัมพูชา ดังตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชาย กธ /kaan/ เฑาะว /chaət/ ธำหะ /camraən/ สุธ /soq/ สันณาญ /samnaan/ ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศหญิง ฐิฐะ /mlih/ เสธ /srah/ มาลา /miəliə/ เรฐิฐ /rumduəl/ ณหะ /lumqaan/

นอกจากนี้ ชื่อบางชื่อเป็นได้ทั้งชื่อตัวละครเพศชายและชื่อตัวละครเพศหญิง เช่น ฐเฑ /kmaw/ นาหิฐ /naarii/ ฐญา /phallaa/ ฐาธ /phiəp/ สธ /saən/ ประเด็นนี้สะท้อนว่าคนเขมรอาจไม่ได้เคร่งครัดเรื่องการแบ่งแยกชื่อเป็นชื่อของเพศชายหรือเพศหญิงมากนัก ซึ่งสัมพันธ์กับชื่อของคนลาวที่ไม่ได้สนใจว่าชื่อต้องใช้เฉพาะกับเพศชายหรือเพศหญิง (สาริสา อุ่นทานนท์, 2553: 95)

ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรมีการซ้ำเสียงพยางค์หน้าหรือพยัญชนะตัวหน้าของชื่อ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางเสียงของคนในครอบครัวด้วย โดยพบความสัมพันธ์ทางเสียงของชื่อพ่อกับชื่อลูก เช่น พ่อชื่อว่า ฐเฑ /piəlii/ ส่วนลูกชื่อ ฐญุ /piəyuq/ และ ฐเฑิฐิฐ /piəliisət/ ความสัมพันธ์ทางเสียงของชื่อแม่กับชื่อลูก เช่น แม่ชื่อ ฐาหิฐ /daariidaa/ และลูกชื่อ ฐาหิฐิฐิฐ /daariinii/ และความสัมพันธ์

ทางเสียงของชื่อพี่น้อง เช่น เขฮา /kheimaa/ เขฮี /khaemaqrii/ และ เขฮีฐุ
/kheimaqrən/

ความสัมพันธ์ทางเสียงของชื่อคนในครอบครัวเดียวกันเช่นนี้พบใน
การศึกษาชื่อคน ทั้งชื่อจริงของคนไทย เช่นในงานวิจัยของวิรัช ศิริวัฒนะนาวิน
(2544) ไศรัตน์ อิศระเสนีย์ (2546) สมชาย สำเนียงงาม (2545) และชื่อเล่นของคน
ไทย เช่น งานวิจัยของจริญญา ธรรมโชโต (2539) รวมทั้งชื่อของคนมอญในงานวิจัย
ของนริศรา โฉมศิริ (2547) และชื่อคนลาวในงานวิจัยของสาริสา อุ่นทานนท์ (2553)

นอกจากนี้ ยังพบการสร้างชื่อตัวละครที่แสดงความสัมพันธ์ทางเสียงของ
คนในครอบครัวลักษณะอื่นด้วย เช่น การเอาชื่อพ่อแม่มารวมกันเป็นชื่อลูก จากชื่อ
ตัวละครที่เป็นลูกว่า ฌฎฐิฐิ /phallaarit/ ที่เกิดจากการนำส่วนหน้าของชื่อแม่ ฌฎฐิ
/phallii/ มารวมกับส่วนหลังของชื่อพ่อ สุฉ่างริฐิ /soqphanrit/ และการย่อชื่อพ่อ
จากชื่อพ่อ กุสณ /koqsal/ ที่มีสองพยางค์ และชื่อลูกา กุณ /kol/ ที่มีพยางค์เดียว
มีการตัดส่วนกลางของชื่อพ่อ ทำให้ชื่อลูกมีเสียงพยัญชนะต้นและสระ /ko-/ เหมือน
ส่วนต้นของพยางค์หน้าของชื่อพ่อ และมีเสียงพยัญชนะสะกด เหมือนพยัญชนะสะกด
ของพยางค์ที่สองของชื่อพ่อ /l/ ทั้งนี้ ชื่อตัวละครในครอบครัวเดียวกันที่มีความ
ความสัมพันธ์ทางเสียงกันนั้นอาจเป็นชื่อที่มีความหมายทั้งหมดหรือไม่มีความหมายก็
ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนวนิยายไม่ได้เคร่งครัดเรื่องความหมายของชื่อตัวละคร

ภาษาเขมรไม่มีการตั้งชื่อเล่นเหมือนภาษาไทย แต่ใช้การย่อชื่อบุคคล เพื่อ
ความสะดวกในการสนทนา การย่อชื่อตัวละคร ส่วนใหญ่จะเป็นการย่อส่วนท้ายของ
ชื่อเต็ม เช่นชื่อ ฌาฮีฐิ /thaawaqrit/ และชื่อ สุฉาเณต /soqphaanaet/ เรียกย่อ
โดยใช้พยางค์สุดท้ายเป็น ริฐิ /rit/ และ เณต /naet/ หรือ ฌาเณต /phaanaet/
การย่อชื่อโดยใช้พยางค์สุดท้ายนี้อาจเกิดเพราะภาษาเขมรมีการลงเสียงหนักที่พยางค์
สุดท้ายของคำก็ได้ อย่างไรก็ตาม พบการย่อชื่อโดยใช้พยางค์หน้าด้วย เช่นชื่อ ฌุฐิก
/yuttiqkaa/ และชื่อ ฌาฮีฐิ /daariinii/ เรียกย่อโดยใช้ส่วนแรกเป็น ฌุฐุ /yut/
และ ฌาฮี /daarii/ ตามลำดับ

จากการเก็บข้อมูลภาษาเขียนในนวนิยาย พบว่าคำนำหน้าชื่อตัวละคร ก /kaa/ มีความน่าสนใจในแง่การสะกดคำ คำนำหน้าชื่อนี้มักปรากฏในบทสนทนา แสดงความสนิทสนมของผู้พูดและผู้ฟัง หรือแสดงว่าผู้ฟังมีสถานะด้อยกว่าผู้พูด โดยที่ผู้พูดและผู้ฟังอาจเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้ คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ ที่ปรากฏร่วมกับชื่อตัวละครในนวนิยายหลายๆ เรื่องมีความหลากหลาย สะท้อนลักษณะภาษาพูดของคนเขมร กล่าวคือ คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ สามารถปรากฏเป็นรูปเต็มร่วมกับชื่อ เช่น កាតុន /kaa ton/ ดังตัวอย่างประโยคที่ 1

1) ... ក៏ស្រាប់តែពួកស្នេងស្តុកស្តារមួយស្រេកហៅនាង «កាតុន...! កាតុន...!»

(ก็	ស្រាប់តែ	ពួ	ស្នេង	ស្តុកស្តារ	មួយ
kaa	sraptae	lii	samleing	sqaqqsqaa	muoy
ก็	ทันที	ได้ยิน	เสียง	แหบพร่า	หนึ่ง
ស្រេក	ហៅ	នាង)	កាតុន ...!	កាតុន ...!	
sraek	haw	niəŋ	kaa ton	kaa ton	
ร้อง	เรียก	นาง	คำนำหน้าชื่อ ตน	คำนำหน้าชื่อ ตน	⁷

“ทันใดนั้นก็ได้ยินเสียงแหบพร่าหนึ่งร้องเรียกเธอ *ตน!* *ตน!*” (เฮอุทกบุตท หน้า 19 บรรทัดที่ 16)

คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ อาจปรากฏเฉพาะรูปพยัญชนะต้น ก หน้าชื่อ เช่น កតិម /kaqtim/ ดังตัวอย่างที่ 2

2) «មានការអី កតិម?» នាងតិមឆ្លើយបង្ហោកាយ ...

⁷ การถ่ายทอดชื่อตัวละครเป็นสัทอักษรไทยใช้ตามระบบของ ญัฐพล จันทรงาม. (2550). “หลักการ ใช้สัทอักษรไทยสำหรับการถ่ายทอดเสียงภาษาเขมร ในพจนานุกรมไทย – เขมร ฉบับ คณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา” ในพจนานุกรมไทย – เขมร ฉบับคณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรม, ข – บ. กรมสารนิเทศ กระทรวงการ ต่างประเทศ

ฆาน	กาน	หึ	กถึช?	นาง	ถึช
mion	kaa	qoy	kaq tim	nion	tim
มี	เรื่อง	อะไร	คำนำหน้าชื่อ-ติม	นาง	ติม

ผู้ขัง   บงฺฆาน กาย
 claoy   bŋqəon kaay
 ตอบ   น้อมตัว

“มีเรื่องอะไรหรือ ติม นางติมตอบพร้อมทั้งน้อมตัว” (อชฺฐายกัฏฺหมง หน้า 81 บรรทัดที่ 3)

คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ อาจเขียนควบกับชื่อตัวละคร ในกรณีนี้ พยัญชนะต้นของชื่อตัวละครกลายเป็นตัวเชิงของคำนำหน้าชื่อ เช่น ชื่อตัวละครว่า ภา /waa/ มีการเขียนควบเป็น ภา /kwaa/ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 3 การที่คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ ปรากฏในภาษาเขียนเพียงรูปพยัญชนะต้น ก หรือปรากฏเขียนควบกับชื่อตัวละคร แสดงการไม่เน้นเสียงคำนำหน้าชื่อในภาษาพูด

นอกจากการเชื่อมรูปพยัญชนะ ก ของคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ เข้ากับชื่อตัวละคร ภา /waa/ เป็น ภา /kwaa/ แล้ว ตัวอย่างที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่า ภา /kwaa/ สามารถมีคำนำหน้าชื่ออีกคำหนึ่งคือ ฆา /qaa/ เกิดร่วมด้วย

3) ฆฏฺฆึงเบ็ช ฆกา! ชัชเชฏฺฐายเฮ!

ฆฏ	ฆึง	เบ็ช	ฆา	ภา!
qañ	dəŋ	haoy	qaa	kwaa
เข้า	รู้	แล้ว	คำนำหน้าชื่อ	คำนำหน้าชื่อ วา
ชัช	เชฏ	ฐาย	เฮ!	
thaay	coñ	pliom	tiw	
ถอย	ไป	ทันที	ไป	

“เข้ารู้แล้ว วาถอยไปเลย (ลูก)” (เขุชกัฏฺทท หน้า 133 บรรทัดที่ 6)

คำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ ซึ่งมีรูปเป็นพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม ที่มีการกร่อนเหลือเพียงพยัญชนะต้น ก อาจเปลี่ยนรูปเป็น อ ซึ่งมีเสียงเป็นพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลมด้วย ดังตัวอย่างในชื่อตัวละครต่อไปนี้

4) ญើย! សំប៉ិដូចខ្យាន និងខ្យង់ឯងនេះ ធ្វើម៉េចនឹងស្គាល់វង្គសាល?

ญើย! សំប៉ិ ដូច ខ្យាន និង

nhaoy samrae douc kyaan niŋ

เอาเออะ คำๆ ต่างๆ เหมือน คำนำหน้าชื่อ ยาน และ

ខ្យង់ ឯង នេះ ធ្វើ ម៉េច នឹង ស្គាល់
kyanŋ qaen nih twəə mdəc niŋ skəəl

คำนำหน้าชื่อ ยง เอง นี้ ทำ อย่างไร จึง รู้จัก

វង្គសាល?

rəəŋkaqsaał

ไนท์คลับ

“เอาเออะ คำๆ ต่างๆ (ไม่สวย) อย่างยานกับยงนี้ ไม่น่าจะรู้จักไนท์คลับ
หอรอก” (บฏเกณฺสเสฐบท หน้า 13 บรรทัดที่ 19)

5) អាខ្លា ... ឯងកាន់ទ្រុងស្លឹមកប្លឹង?

អា ខ្លា ... ឯង កាន់ ទ្រុង

qaa kciə qaen kan trunŋ

คำนำหน้าชื่อ คำนำหน้าชื่อ-ทเยีย เอ็ง ถือ กรง

ស្លឹម ក ប្លឹង?

sqəy mək niŋ

อะไร มา คำเสริม

“เจ้าทเยีย (วิท-ทเยีย) เอ็งถือกรงอะไรมานะ” (สภริกา ใกรឹង หน้า 82
บรรทัดที่ 6)

ตัวละครในตัวอย่างที่ 4 จากเรื่อง บฏเกณฺสเสฐบท ที่ชื่อ ย้าน /yaan/ และ
ยั้ง /yanŋ/ ในบทสนทนานี้ มีคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ นำหน้า นอกจากจะมีรูปและ
เสียงเชื่อมกันแล้ว ยังเกิดเสียงพ่นลม /h/ เชื่อมระหว่างคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ และ
ชื่อตัวละครด้วย ผู้เขียนจึงสะกดชื่อเป็น ฆฺยาน /kyaan/ และ ฆฺยั้ง /kyanŋ/ ตามลำดับ
ในตัวอย่างที่ 5 จากเรื่อง สภริกา ใกรឹង ตัวละครมีชื่อจริงว่า วิฎฺฎ /wittya/ วิท-ทเยีย
ในบทสนทนา ผู้พูดย่อชื่อโดยใช้พยางค์หลังเป็น /tyia/ และเกิดการทำให้เป็นเสียงที่

เพดานแข็ง (palatalization) คือเปลี่ยนให้เสียงพยัญชนะที่ปุ่มเหงือกและเพดานแข็ง /ty/ เป็นเสียงพยัญชนะที่เพดานแข็ง /c/ ประกอบกับการมีคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ นำหน้า ที่ทำให้เกิดเสียงพ่นลม /h/ เชื่อมระหว่างคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ และชื่อตัวละคร จึงทำให้มีการสะกดชื่อตัวละครนี้เป็นรูป ฐา /kcia/ ดังกล่าว นักเขียนนวนิยาย ในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษาเขมร น่าจะต้องการแสดงถึงการมีเสียงพ่นลมเชื่อม จึงใช้รูป ๒ แทนรูป ๓ หรืออีกนัยหนึ่ง นักเขียนที่ต้องการบันทึกลักษณะทางเสียงตามที่ เป็นจริงในภาษาพูด ก็จะสะกดชื่อที่มีคำนำหน้าชื่อ ก /kaa/ และชื่อตัวละครใน รูปแบบต่างๆ ตามที่ปรากฏในนวนิยาย ทั้งนี้ สันนิษฐานว่า ฐา /kwaā/ ที่เกิดจากคำ นำหน้าชื่อ ก /kaa/ ร่วมกับพยัญชนะต้นของชื่อตัวละคร វ /w/ ก็อาจจะสะกดเป็น ฐ ได้ด้วย เนื่องจากเป็นเสียงพยัญชนะอ่อนเหมือนกับ យ /y/ (ดู อรรถธรณ บุญฤทธิ, 2562: 22 – 23) การแปรรูปการสะกดคำนำหน้าชื่อกับชื่อตัวละครขึ้นอยู่กับว่า ผู้เขียนต้องการแสดงการออกเสียงที่ควรจะเป็นอย่างไร

ลักษณะการเปลี่ยนรูปพยัญชนะจากรูปพยัญชนะกัก ไม่พ่นลม เป็นรูป พยัญชนะกัก พ่นลม (พบบ่อยกับรูปพยัญชนะกัก ไม่ก้อง) เมื่อเกิดเป็นพยัญชนะตัวที่ หนึ่งของพยัญชนะต้นควบ สะท้อนเสียงพ่นลมที่เชื่อมระหว่างเสียงพยัญชนะต้นควบ เช่นนี้ พบในพัฒนาการของภาษาเขมรตั้งแต่ภาษาเขมรโบราณเรื่อยมาจนถึงภาษา เขมรปัจจุบัน เช่นรูปคำว่า *kdiñ* ในสมัยก่อนพระนคร มีการเพิ่มเสียงพ่นลม และ เปลี่ยนรูปเป็น *khdiñ* ในสมัยหลังพระนคร (Pou, 2017: 77) และมีรูปเป็น ฐិង *khdiñ /ktiñ/* “ต้นกระติงหรือกากระติง” ในสมัยปัจจุบัน รูปคำว่า *pkāy* ใน สมัยก่อนพระนคร มีการเพิ่มเสียงพ่นลม และเปลี่ยนรูปเป็น *phkāy* ในสมัยพระนคร และสมัยหลังพระนคร (Pou, 2017: 189) และมีรูปเป็น ฎាយ *phkāy /pkaay/* “ดาว รูปดาว” ในสมัยปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงรูปพยัญชนะของตัวอย่างคำเหล่านี้ สะท้อนว่าการเปลี่ยนรูปพยัญชนะกัก ไม่พ่นลม เป็นพยัญชนะกัก พ่นลม เกิดในสมัย ต่างๆ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าต้องเปลี่ยนในสมัยเดียวกัน

นอกจากนี้ คำยืมภาษาเขมรหลายคำในภาษาไทยก็มีคู่คำที่มีการสะกดด้วยรูปพยัญชนะกัก ไม่พ่นลม แปรกับรูปพยัญชนะกัก พ่นลม เช่น กระจัดกระจาย – ขจัดขจาย กระจดาน – ขดาน ประกาย – ผกาย ประสาน – ผสาน โดยรูปคำยืมที่มีพยัญชนะต้นเป็นรูปกัก ไม่พ่นลมมักจะมีการแทรกกรุป ปร และสระอะ

การเปลี่ยนรูปพยัญชนะกัก ไม่พ่นลม เป็นรูปพยัญชนะกัก พ่นลม ที่พบในคำต่างๆ ของภาษาเขมรตั้งแต่สมัยก่อนพระนคร สมัยพระนคร เรื่อยมาจนปรากฏในชื่อตัวละครเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าคนเขมรน่าจะใช้เสียงพ่นลมเป็นเสียงเชื่อมในการออกเสียงพยัญชนะควบอยู่อย่างสม่ำเสมอ การเก็บข้อมูลชื่อตัวละครจากนวนิยายเขมร ซึ่งเป็นรูปแบบภาษาเขียนประเภทหนึ่งช่วยให้เห็นรูปแบบการสะกดคำที่สะท้อนเสียงที่ใช้จริงในภาษาพูดของเขมร และช่วยให้เข้าใจลักษณะของภาษาเขมรได้ดีขึ้น

คนเขมรมีการเรียงลำดับนามสกุลไว้ก่อนชื่อตัว เช่นเดียวกับการเรียงนามสกุลและชื่อของคนจีน ข้อมูลในนวนิยายพบว่าชื่อตัวละครที่มีการระบุนามสกุลมีทั้งที่พิมพ์นามสกุลติดกับชื่อตัวละคร และที่พิมพ์นามสกุลแยกจากชื่อตัวละคร เช่น

สุสวิไลย์

ภาพที่ 1 การพิมพ์นามสกุลและชื่อตัวละคร สุสวิไลย์ /suhwiqlay/ ติดกัน จากเรื่อง **เขาคันทุฏก** หน้า 95 บรรทัดที่ 3

ธาส สุ สาเญ็ธ

ภาพที่ 2 การพิมพ์นามสกุลและชื่อตัวละคร ธาส สุ สาเญ็ธ /sou saawien/ แยกกัน จากเรื่อง **นิฆาสอุณโณ** หน้า 5 บรรทัดที่ 7

นามสกุลของคนเขมรนิยมสร้างจากชื่อของบรรพบุรุษทางฝ่ายพ่อ คือนำชื่อปู่หรือชื่อพ่อมาใช้เป็นนามสกุล เช่นเมื่อคนที่มีนามสกุลและชื่อว่า ธีธู มุณี /can muqni/ มีลูก ลูกจะมีนามสกุลว่า มุณี /muqni/ หากลูกชื่อ ชาติ /ciət/ ก็จะมีนามสกุลและชื่อว่า มุณี ชาติ /muqni ciət/ ไม่ได้มีนามสกุลว่า ธีธู /can/ เหมือนพ่อ (สุน์ สิริ, 2003: 3) และมีการเปลี่ยนนามสกุลไปตามชื่อพ่อของตน แต่ต่อมาเริ่มมีการปรับให้คนในครอบครัวเดียวกันใช้นามสกุลเดียว ไม่ต้องเปลี่ยนไปตามชื่อของคนรุ่นพ่อ โดยธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้ชื่อของพ่อหรือปู่ตนเองเป็นนามสกุลนั้นสามารถคงอยู่ได้ แต่ควรเลือกชื่อที่มีความหมายมาตั้งเป็นนามสกุลด้วย (สุน์ สิริ, 2003: 5)

รูปแบบของการใช้นามสกุลและชื่อตัวละครในนวนิยายเขมร พบการใช้ชื่อพ่อเป็นนามสกุล เช่นตัวละครชื่อ สิม สุกผาน់ /sim soqphan/ มีพ่อชื่อ สิม /sim/ ตัวละครชื่อ ญาณ กัญญาคีร์ /ñiən kaññaaröət/ มีพ่อชื่อ ญาณ /ñiən/

นอกจากนี้ ยังพบการใช้ชื่อแม่ ชื่อญาติหรือชื่อผู้มีบุญคุณเป็นนามสกุลด้วย เช่นตัวละครชื่อ ภูง ภูริส /phuəŋ wutthən/ มีแม่ชื่อ ภูง /phuəŋ/ ตัวละครชื่อ ญาณ ภูสา /ñiən phuusaa/ มีอาชื่อ ญาณ /ñiən/

การใช้ชื่อผู้มีบุญคุณเป็นนามสกุลของตัวละคร พบในเรื่อง ฌรตเรธ: ตัวละครที่ชื่อ สภา /nəwphiə/ มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือผู้หญิงคนหนึ่งที่พักคลอดลูกจนเธอประทับใจและขอร้องให้เขาเป็นผู้ตั้งชื่อให้ลูกที่เพิ่งคลอดของเธอ ซึ่ง สภา /nəwphiə/ ตั้งชื่อเด็กว่า บูริ /bouraqmøy/ ในบางบริบท นักเขียนจะเรียกเด็กคนนี้ว่า สภา บูริ /nəwphiə bouraqmøy/

2) การสร้างชื่อ

เพื่อให้เห็นวิธีการสร้างชื่อตัวละครได้ชัดเจน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความหมายของชื่อตัวละครจากพจนานุกรมภาษาเขมร พจนานุกรมภาษาบาลีสันสกฤต และพจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ก่อน ผลการตรวจสอบ

ความหมายพบว่าชื่อตัวละครหลายชื่อไม่มีความหมายในพจนานุกรมภาษาเขมร ซึ่งสัมพันธ์กับที่ สุนฺหะ สุนฺหิ (1960: คำนำ) ระบุในหนังสือ **ក្បួនមហោក្ស ក្រមាឱណ្ណះកូននិង គំរូណ្ណះហាង** “กระบวนมหาทักษา ตำราตั้งชื่อลูกและตัวอย่างชื่อร้านค้า” ว่า ในการตั้งชื่อลูก พ่อแม่ต้องเลือกชื่อให้เหมาะสม ไพเราะ ทนสมัย และตามตำรามหาทักษา โดยชื่อไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาเขมร หรือบาลีสันสกฤต อย่างไรก็ตาม ชื่อคนเขมร ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 นั้น เปลี่ยนไปคือ เป็นการตั้งเพียงให้ไพเราะ โดยผู้อื่นไม่รู้ ว่าชื่อมาจากภาษาใด เช่นชื่อ สุนฺณิกเรตฺ /sinaareit/ “ซินาเรย์ต” สุนฺสามุนฺ /siisaamon/ “ซีซามุน” วิสฺวารุนฺ /wiisaarun/ “วีซารุน”

นอกจากนี้ ณี สุนฺหิ (2008) ในหนังสือชื่อ **ក្បួនអាយណ្ណះកូនក្នុងសង្គមខ្មែរ “วิธีตั้งชื่อลูกในสังคมเขมร”** กล่าวถึงวิธีการตั้งชื่อลูกหลานของคนเขมรว่า แต่เดิมชื่อคนเขมรมีเพียงหนึ่งหรือสองพยางค์เช่น มุกฺ /mok/ “มก” สุกฺ /soq/ “ซก” เสว /saw/ “เซา” หรือ สุกฺ /soqkaan/ “โซะกอน” สุนฺยุนฺ /siiyun/ “ซียุน” วัณฺฉานฺ /wancaan/ “วันฉัน” แต่ต่อมา คนเขมรนิยมให้พระตั้งชื่อ และพระก็มักจะตั้งชื่อเป็นภาษาบาลีหรือสันสกฤตด้วย อย่างไรก็ตาม กระบวนการตั้งชื่อแบบเขมรก็ยังคงอยู่ คนเขมรนิยมตั้งให้ชื่อลูกมีอักษรต้นตัวเดียวกับชื่อพ่อ โดยไม่คำนึงถึงความหมาย เช่น พ่อชื่อ ฌุตฺ /chut/ “ชุต” ลูกอาจชื่อ ฌเญ็ญ /chion/ “เช็อน” ฌเญ็ญ /chion/ “เช็อง” ฌมฺ /chom/ “ชม” เป็นต้น (ณี สุนฺหิ, 2008: 2)

ชื่อตัวละครที่สามารถตรวจสอบหาความหมายได้มีทั้งชื่อที่มีพยางค์เดียว สองพยางค์ และสามพยางค์

ตัวอย่างชื่อตัวละครพยางค์เดียวที่ไม่พบความหมาย เช่น

ฎากฺ /knaq/	ไครี /krii/	ไครินฺ /crin/
ฌมฺ /choon/	ฌุนฺ /phon/	รูลฺ /roul/

ตัวอย่างชื่อตัวละครสองพยางค์ที่ไม่พบความหมาย เช่น

ธำณู /thaawan/

ธำณีส /thaawaen/⁸

นีณ /niinaa/

บูนธ /bonthaan/⁹

ตัวอย่างชื่อตัวละครสามพยางค์ที่ไม่พบความหมาย เช่น

ไพย์ย้ากัท /phayyaarat/

ภูสกุ : /phuusaqkaq/

ม้ายีแยส /maariyaan/

สาารีน /saariinaa/

อีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ไม่พบความหมายของชื่อตัวละครในพจนานุกรมภาษาเขมร อาจเป็นเพราะชื่อตัวละครสะกดต่างจากที่ระบุในพจนานุกรม โดยเฉพาะชื่อที่เป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต เช่นชื่อ ทณิก /kaqniqkaa/ พจนานุกรมสะกด ทณิก /kaqniqkaa/ “กรรมกร” ชื่อ กุณ /koulaap/ พจนานุกรมสะกด กุณ /koqlaap/ “ดอกกุหลาบ” อย่างไรก็ตาม ชื่อเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับคำในพจนานุกรมได้

นอกจากชื่อที่ไม่มีความหมาย ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นคำในภาษาเขมรและคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต มีชื่อที่เป็นคำยืมจากภาษาไทยอยู่บ้าง ส่วนชื่อที่เป็นคำยืมจากภาษาอื่นมีเพียงเล็กน้อยเช่น ชื่อที่เป็นคำยืมจากภาษาจีนมีทั้งชื่อที่เป็นคำที่ใช้ทั่วไปและปรากฏความหมายในพจนานุกรมภาษาเขมร เช่น เฟิง /pheij/ “ตาข้างแบบหนึ่งสำหรับช่างทอง” ลี /lii/ “หลี่ (มาตราวัด

⁸ ชื่อตัวละครสองชื่อนี้เป็นชื่อพี่น้องกัน ธำณู /thaawan/ เป็นชื่อน้องสาว ส่วน ธำณีส /thaawaen/ เป็นชื่อพี่ชายที่มีเสียงพยางค์หน้าและพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองซ้ำกัน แสดงความสัมพันธ์ทางเสียงของชื่อคนในครอบครัวเดียวกัน โดยผู้เขียนไม่ได้สนใจว่าชื่อไม่มีความหมาย

⁹ ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรที่ขึ้นต้นด้วย บูน /bon/ น่าสนใจว่าเป็นการสะกดคำว่า บูน /bon/ “บุญ” ตามเสียงก็ได้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับชื่อคนลาวของสาริสา อุ่นทานนท์ (2553: 93) ก็พบชื่อคนลาวเช่น บุนทอน ที่มีเสียงคล้ายกับชื่อตัวละคร บูนธ /bonthaan/ ด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่พบความหมายของหน่วยภาษา ธ /thaan/ ที่มารวมกับคำว่า บูน /bon/ ในภาษาเขมร

ของจีน)” เสง /seɯŋ/ “เซ่ง” และชื่อตัวละครเชื้อสายจีนที่ไม่พบความหมายใน พจนานุกรม เช่น เม็ง /meiŋ/ บ๊อง /hiəŋ/ เบ่ง /heɯŋ/

ส่วนชื่อที่ยืมจากภาษาตะวันตก ส่วนใหญ่มีเสียงตามคำในภาษาฝรั่งเศส เช่นชื่อ กาณูญ /kaanoŋ/ “ปืนใหญ่” น่าจะมาจากคำว่า cannon ชื่อ ซีณถณ์ /diinaŋ/ น่าจะเป็นชื่อที่ย่อมาจากคำว่า cardinal และชื่อ ม้าธิธ /maaniŋ/ น่าจะมาจากชื่อเมืองมะนิลา เป็นต้น ส่วนชื่อที่มาจากภาษาอื่นๆ พบน้อยมาก เช่นชื่อ กุณาบ /koulaap/ ตามพจนานุกรมสะกด กุณาบ /koqlaap/ “ดอกกุหลาบ” ยืมจาก ภาษาเปอร์เซีย (ณัฐพล จันทร์งาม, 2557: 118) ชื่อ ฒา /daa/ “แผ่นหินแบนราบ เหมือนกระดาน” มาจากภาษาเวียดนาม (บรรจบ พันธุ์เมธา, 2517: 144)

ชื่อที่เป็นคำในภาษาเขมรเองอาจเป็นคำมูล คำแผลงหรือคำประสม โดยชื่อ ตัวละครที่เป็นคำภาษาเขมรเองจะมีพยางค์เดียวหรือสองพยางค์เท่านั้น

ตัวอย่างชื่อที่เป็นคำภาษาเขมรและมีพยางค์เดียว

กฺราญ /kraŋ/ “ปลาหมอ”	เขฺา /kmaw/ “ดำ”
อฺตุ /tuuc/ “เล็ก”	เบฺง /been/ “ต้นมะค่าโมง”
ฝฺูย /riəm/ “พี่”	เสฺ็ง /sdaəŋ/ “บาง”

ตัวอย่างชื่อที่เป็นคำภาษาเขมรและมีสองพยางค์

กฺฺกฺฏฺญ /kamplioŋ/ “ปลากระตี่”	กฺฺรฺกฺวฺน /krawan/ “ต้นนมแมว”
ณฺกฺฏฺรี /naakrii/ “ชื่อดอกไม้ หอมตอนเย็นเหมือนดอกราตรี”	
ทฺฺรฺยฺยฺญ /troyiŋ/ “ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง พวงไม้ชิงชัน ลูกสุกมีกลิ่นหอม กินได้”	
ทฺฺรฺเสฺวี /prasaə/ “ประเสริฐ”	

ส่วนชื่อที่เป็นคำแผลง มีดังเช่น อฺณณฺส /camnaan/ เป็นคำที่กลายเสียงมาจากคำว่า ฉฺณณฺญ /cumnioŋ/ “ชำนานู เชี่ยวชาญ” ซึ่งแผลงมาจากรากศัพท์ ฉฺณญ /cioŋ/ “ชาญ” ซึ่งเป็นการกลายเสียงให้เหมือนกับคำว่า ชำนานู /c^hamna:n/ ที่

ภาษาไทยยืมมาจากภาษาเขมร *ចំរើន* /camraən/ “ทำให้เจริญ ขึ้นมากขึ้น เจริญขึ้น” มาจากรากศัพท์ *ច្រើន* /craən/ “มาก” *ពន្លឺ* /pñənlhi/ “แสง แสงสว่าง” มาจากรากศัพท์ *ភ្លឺ* /plii/ “สว่าง กระจ่าง เปล่งแสง”

และพบชื่อที่เป็นคำประสมเพียง 1 ชื่อ คือ *ដួង* /tmaadaa/ “แผ่นหิน” เกิดจากการประสมคำว่า *ដួ* /tmaə/ “หิน” และ *ង* /daa/ “แผ่นหินแบนราบ เหมือนกระดาน”

ชื่อที่สร้างจากคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตมีตั้งแต่พยางค์เดียวไปจนถึงสี่พยางค์ เช่น *ចន្ទ* /can/ “พระจันทร์” (ป. จนท, ส. จนทร) *សិលា* /seqlaa/ “หิน” (ป. ลีลา, ส. ลีลา) *វិសាមញ្ញ* /wisaqnaa/ “ความประพฤติที่อธรรมสั่งสมมา” (ป., ส. วาสนา) *កញ្ជ័រ* /kanlaqyaannoy/ “นางงาม หญิงงาม” (ป., ส. กัลยาณี)

ชื่อบางชื่อมีรูปสัมพันธ์กับศัพท์ในภาษาบาลี กล่าวคือ การสะกดชื่อเหมือนหรือคล้ายกับศัพท์ในภาษาบาลีมากกว่าศัพท์ในภาษาสันสกฤต เช่น *កណ្តិក* /kaqnika/ “ดอกหรือต้นกรรณิการ” (ป. กณิการ, ส. กรณิการ)¹⁰ *សន្តិ* /sanniqyaa/ “สัญญา” (ป.) *បុព្វ* /baəphaqtaa/ “ภูเขา” (ป. ปพพต, ส. ปรวต)¹¹

ส่วนชื่อบางชื่อมีรูปสัมพันธ์กับศัพท์ในภาษาสันสกฤต ดังเช่น *គ្រិះ* /krih/ “บ้าน” (ส. คฤท) *មេត្រី* /meetrəy/ “ไมตรี เมตตา” (ป. เมตติ, ส. ไมตรี) *អប្ប* /qapsaa/ “อัสสร” (ป. อจฺจฺรา, ส. อปฺสรส)

¹⁰ แม้ว่าชื่อนี้มีการตัดพยัญชนะสะกดออก แต่ในพจนานุกรมภาษาเขมรครงการสะกดตามรูปภาษาบาลีเป็น *កណ្តិក*

¹¹ ชื่อนี้ไม่สามารถยืมจากรูปศัพท์สันสกฤต เนื่องจาก *ร* ในตำแหน่งนี้จะเปลี่ยนเป็นเครื่องหมาย ๐ ในภาษาเขมร เช่นในชื่อ *បូព៌* /boupia/ จากภาษาสันสกฤต *ปฺร*ว (ป. ปพพ)

ชื่อตัวละครที่มีความหมายเหมือนกันบางชื่อมีรูปการสะกดต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าชื่อตัวละครนั้นใช้รูปศัพท์จากภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต เช่นชื่อ ฝนุส /phalkun/ “ชื่อเดือนสี่ตามจันทรคติ” เป็นการสะกดตามศัพท์ภาษาสันสกฤต (ส. ผลคุน, ฝาลคุน) ส่วนชื่อ ฝนุณ /phalkun/ เป็นการสะกดตามศัพท์ภาษาบาลี (ป. ผคคุน) ชื่อ สุตณ /soqṭān/ “ทอง” เป็นการสะกดตามศัพท์ภาษาสันสกฤต (ส. สุวณ) ส่วนชื่อ สุตณ /soqwan/ เป็นการสะกดตามศัพท์ภาษาบาลี (ป. สุณณ)

ชื่อตัวละครบางชื่อที่ไม่พบรูปคำในพจนานุกรมภาษาเขมร แต่สามารถอาศัยข้อมูลจากพจนานุกรมไทย เพื่อหาความหมายของคำได้ เช่นชื่อ ฅนิก /piəliqkaa/ ไม่พบในพจนานุกรมภาษาเขมร แต่พบคำว่า ฅนุก /piəluqkaa/ “ทราย ดินทราย” เมื่อตรวจสอบเพิ่มเติมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พบคำว่า วาลิกา และ วาลุกา มีความหมายเดียวกันคือ “กรวด ทราย” (ป., ส. วาลุกา หรือ วาลิกา) เนื่องจากอักษร ว และ พ ในภาษาบาลีสันสกฤตสามารถแผลงกันได้ และภาษาเขมรก็ยอมรับการแผลงอักษร ว และ พ เช่นกัน ดังนั้นชื่อ ฅนิก /piəliqkaa/ จึงน่าจะมีความหมายว่า “ทราย ดินทราย” เช่นกัน การใช้รูปแปรที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาเขมรเช่นนี้จะสะท้อนความรู้ภาษาบาลีสันสกฤตของนักเขียน

ชื่อตัวละครว่า วิญย /wiqlay/ เป็นอีกชื่อหนึ่งที่ไม่พบในพจนานุกรมภาษาเขมร แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีการแยกคำพ้องเสียง วิลัย /wíʔlaj/ “ความย่อยยับ การสลาย การทำให้สลาย (ป., ส. วิลัย) และ วิไล /wíʔlaj/ “งาม” ชื่อตัวละครชื่อนี้น่าจะเขียนตามเสียงหรือสะกดตามความสะดวก โดยไม่ได้คำนึงถึงความหมายของศัพท์ เพราะหากคำนึงถึงความหมาย ชื่อตัวละครชื่อนี้น่าจะสะกดเป็น ภิณ /wiqlay/

วิธีการสร้างชื่อตัวละครจากคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตยังมีอีกหลายแบบ ชื่อตัวละครอาจเป็นศัพท์ที่แจกวิภัตติแล้วในภาษาบาลีสันสกฤต กล่าวคือ ชื่อเหล่านี้

สัมพันธ์กับศัพท์ที่มีอยู่แล้วในภาษาบาลีสันสกฤต ตัวอย่างเช่น ปรีตา /priitaa/ จากศัพท์ภาษาสันสกฤตว่า ปรีตา “ปรีดา ปีติ” (ป. ปีติ) ฐู /rōtthaa/ จากศัพท์ภาษาบาลีว่า ฐู /rōt/ “รัฐ ราชกร” (ป. รัฐ, ส. ราชกร) สยมน /saqmaqnaa/ จากศัพท์ว่า สยมน /saqmaqnaq/ “สมณะ นักบวช” (ป. สมณ)

ชื่อตัวละครบางชื่ออาจเป็นชื่อที่ภาษาเขมรแผลงจากรูปคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตเอง กล่าวคือ ไม่พบศัพท์นี้ในภาษาบาลีสันสกฤต แต่พบในภาษาเขมร (และ/หรือภาษาไทย) โดยพบการแผลงศัพท์หรือการเปลี่ยนศัพท์เป็นชื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ศัพท์ว่า ฌผ /phal/ “ผล” (ป., ส. ผล) พบว่ามีการซ้อนรูปพยัญชนะ ฌ และเติม สระอาหรือ สระอิ ได้เป็นชื่อ ฌญ /phallaa/ หรือ ฌญี /phallii/ หากพิจารณาจากวิธีการสร้างคำในภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งสองชื่อน่าจะมีความหมายเหมือนกันว่า “ผู้ที่มีผล/ผลที่ได้สร้างมา” โดย ฌญี /phallii/ มักเป็นชื่อผู้หญิง

ศัพท์ว่า ฆฤณ /qaqrūn/ “อรุณ พระอาทิตย์ที่เพิ่งสว่างทางทิศตะวันออก เวลารุ่งเช้า เวลาที่มีแสงสีแดงทางทิศตะวันออก” มีการเติม สระอา ที่พยางค์แรก เป็นชื่อ ฆาฤณ /qaarūn/ แม้ภาษาบาลีสันสกฤตมีวิธีการสร้างคำแบบตัดทอน โดยแผลงเสียงสระที่พยางค์หน้า เมื่อศัพท์เกิดกับ ฌ ปัจจัย (ปรีชา ทิฆนพงค์, 2534: 89) แต่ไม่ปรากฏใช้กับรูปศัพท์นี้

ศัพท์ว่า ปูร “เมือง” ในภาษาบาลีสันสกฤต มีวิธีการแผลงให้เกิดชื่อหลายชื่อ เช่น การเติม สระอา ท้ายศัพท์ ได้เป็นชื่อ บูร /boqraa/ หรือมีการเปลี่ยน สระอุ ของพยางค์หน้าเป็น สระอู แล้วเติม สระอา หรือ สระอิ ท้ายศัพท์ ได้เป็นชื่อ บูร /bouraa/ และ บูรี /bouray/ ส่วนชื่อ บูริส /bourān/ สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากคำภาษาบาลี ปุรินท หรือคำภาษาสันสกฤต ปุรินทร “เจ้าเมือง” เป็นการสะกดคำตามสะดวกคือตัดพยัญชนะสะกดซ้อนออก

ศัพท์ว่า บูธิ /ritthiq/ “ความสำเร็จ อำนาจ ความแกล้วกล้า ความรุ่งเรือง งอกงาม ความแข็งแกร่ง” ที่เป็นคำยืมจากภาษาสันสกฤต (ป. อิทธิ, ส. ฤทธิ) มีการ

สะกดเป็น วิฐ หรือ วิฐิ หรือ วิฐึ ซึ่งออกเสียงเหมือนกันคือ /rit/ หรือ /ritthiq/ ศัพท์นี้อาจมีการเปลี่ยน สระอิ เป็น สระอี เป็นชื่อ วิฐึ /ritthii/ และมีการสมาสกับศัพท์อื่นๆ ด้วย

ศัพท์ ยุฐ /yut/ “การรบ สงคราม” มีการแผลงโดยการเติม สระอิ ได้เป็นชื่อ ยุฐึ /yutthii/ และอาจมีการเติมปัจจัย อีก¹² และ สระอา ได้เป็นชื่อ ยุฐึก /yuttiqkaa/ “ผู้เต็มไปด้วยสงคราม” ส่วนชื่อ ยุฐึก /yuttiqkaa/ “ผู้มีความยุติธรรม” ก็เกิดจากกระบวนการเดียวกันนี้ของศัพท์ ยุฐึ /yuttiq/ “ยุติธรรม”

ชื่อ บุษฎิ /bohsiqbaa/ น่าจะเกิดจากการแผลงศัพท์ภาษาสันสกฤตว่า บุษป แล้วแทรกอุปพยางค์เชื่อมกลางคำ คล้ายชื่อ บุษบา /bùtsàʔba:/ ในภาษาไทยที่เกิดจากศัพท์นี้เช่นกัน เพียงแต่ชื่อในภาษาไทยไม่ได้แสดงรูปของพยางค์เชื่อมกลางคำแบบภาษาเขมร ส่วนชื่อ บุษฎ /bopphaa/ เกิดจากการเติม สระอา กับศัพท์ภาษาบาลี (ป. บุษป ส. บุษป)

ชื่อตัวละครหลายชื่อเกิดจากการสมาสศัพท์ เช่นชื่อตัวละครสามคนพี่น้อง เอษา /kheimaa/ เอษี /khaemaqrii/ และ เอษีฐ /kheimaqrøn/ น่าจะมาจากศัพท์ เขม “ความเกษม” เหมือนกัน โดย เอษา /kheimaa/ มีการเติม สระอา ทำยศัพท์ แปลว่า “ผู้มีความเกษม” ส่วน เอษี /khaemaqrii/ มีการเติม -ร ปัจจัย “มี” ซึ่งเป็นการสร้างคำแบบตัทธิต (ปริชา ทิชินพงค์, 2534: 91) และเติม สระอิ แปลว่า “ผู้มีความเกษม” เช่นกัน ส่วน เอษีฐ /kheimaqrøn/ นอกจากจะเติม -ร ปัจจัยแล้วมีการสมาสกับศัพท์ว่า ฐ /qøn/ “อินทร์ ที่เป็นใหญ่ เป็นใหญ่เหนือผู้อื่น” มีความหมายรวมว่า “ผู้ยิ่งใหญ่ด้วยความสุขเกษม” ทั้งนี้ ชื่อนี้ตามหลักการสมาสศัพท์ภาษาบาลี ควรเขียนเรียงพยัญชนะกันเป็น เอษีฐ /kheimaqrøn/ มากกว่าเขียนพยัญชนะซ้อนกัน

¹² อีก ปัจจัย เป็นวิธีการสร้างคำแบบตัทธิตในภาษาบาลี “มี” (ปริชา ทิชินพงค์, 2534: 91)

ชื่อตัวละครที่เกิดจากการสมาสัตว์ บัญี /rit/ “ความสำเร็จ อำนาจ ความแก่กล้า ความรุ่งเรืองงอกงาม ความแข็งแกร่ง” (ป. อิทธิ, ส. ฤทธิ) กับศัพท์ต่างๆ มีหลายชื่อ เช่นชื่อ บัญีकुसल /ritkoqsal/ เกิดจากศัพท์ว่า บัญี/rit/ รวมกับ कुसल /koqsal/ “1. สิ่งที่ดีที่ชอบ 2. ฉลาด” (ป. กุสล, ส. กุศล) แปลรวมว่า “สิ่งที่ดี ที่สำเร็จงอกงาม” ชื่อ ฤทธิตัญ /ritthiqpöng/ เกิดจากศัพท์ว่า ฤทธิ หรือ บัญี /rit/ รวมกับ ตัญ /pöng/ “วงศ์ พงศ์” (ป. วิส, ส. วิศ) แปลรวมว่า “วงศ์ที่มีความสำเร็จ”

ชื่อ สุธาภิรมย์ /soqphanrit/ เกิดจากการสมาสัตว์ว่า สุธาภิ /soqphan/ “ทอง ที่มีสีหรือผิวสวย” (ป. สุวณณ, ส. สุวรรณ) และ ฤทธิ หรือ บัญี /rit/ แปลรวมว่า “ความสำเร็จทั้งดงาม (เหมือนทอง)” การสะกดคำว่า สุธาภิ /soqphan/ ในชื่อนี้ สะท้อนการเขียนตามเสียงคำว่า สุพรรณ /sùpphan/ แบบภาษาไทย ส่วนชื่อ ธารีบัญี /thaawaqrit/ ผู้ไม่รู้ภาษาบาลี ก็อาจเห็นเป็นเพียงการนำคำว่า ธารี: /thaawaqrěoq/ “มันคง ยั่งยืน คงทน” (ป. ถาวร, ส. สุถาวร) มารวมกับ ฤทธิ /rit/ ก็ได้ แต่ตามกฎไวยากรณ์บาลี ชื่อนี้เกิดจากการรวมศัพท์ว่า ธารี: /thaawaqrěoq/ กับ ฤทธิ /qət/ เนื่องจากกฎภาษาบาลี ศัพท์หลังที่เป็นสระลอย เช่น ฤทธิ /qət/ สามารถสมาสกับศัพท์อื่นได้เลย¹³

อีกสองชื่อที่สร้างจากศัพท์ว่า ฤทธิ /rit/ ที่พบในนวนิยาย คือ ผลัญธิ /phallaarit/ เกิดจากการสมาสัตว์ ผล /phal/ “ผล” (ป., ส. ผล) ที่มีการซ้อนพยัญชนะ ณ และ เติม สระอา เป็น ผลัญ /phallaa/ กับ ฤทธิ /rit/ แปลรวมว่า “ผลที่มีฤทธิ์” ชื่อ รัมภ์ัญี /wonrit/ น่าจะเกิดจากการสะกดศัพท์ รัมภ์ /won/ “วงศ์ พงศ์” (ป. วิส, ส. วิศ) ผิด เพราะหากพิจารณาจากความหมาย รัมภ์ /won/ แปลว่า “1. ทำเป็นวง เขียนเป็นวง 2. วงกลม สิ่งที่เป็นวง” สมาสกับ บัญี /rit/ แปลว่า “ฤทธิ์ ที่กล้า

¹³ ดูเพิ่มเติมเรื่องสระสนธิ ใน ปรีชา ทิชนพวงศ์. (2534). *บาลี - สันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย*. หน้า 98 – 100.

แข็ง กล้าหาญ สำเร็จ รุ่งเรือง” แปลรวมว่า “วงกลมที่มีฤทธิ์” ชื่อนี้ควรสะกดเป็น វង្ស
 បូទី /wongrit/ ที่มีความหมายว่า “วงศัที่มีฤทธิ์” น่าจะเหมาะสมกว่า

นอกจากชื่อตัวละครที่เป็นคำภาษาเขมร และคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตแล้ว
 พบชื่อที่เป็นคำยืมภาษาไทย¹⁴ คือ ដួងចៃ /duəŋcay/ “ดวงใจ” และชื่อ ណយ
 /naay/ “?น่าจะแปลว่า น้อย” และมีบางชื่อที่สะท้อนว่าน่าจะเป็นคำยืมภาษาบาลี
 สันสกฤตผ่านภาษาไทย

เมื่อภาษาเขมรยืมคำจากภาษาไทยไปใช้ ภาษาเขมรไม่สามารถเขียนรูปคำ
 ให้ตรงตามการสะกดคำในภาษาไทยได้ทั้งหมด แม้ว่าอักษรไทยพัฒนามาจากอักษร
 อินเดียเช่นเดียวกับอักษรเขมร แต่ระบบการเขียนของภาษาเขมรต่างจากระบบการ
 เขียนภาษาไทย ในภาษาเขมร รูปพยัญชนะแบ่งเป็น 2 ชุด พยัญชนะสองรูปใช้แทน
 เสียงพยัญชนะ 1 หน่วยเสียง และรูปสระหนึ่งรูปแสดงเสียงสระ 1 หรือ 2 หน่วยเสียง
 ขึ้นอยู่กับชุดพยัญชนะที่มันเกิดด้วย ทำให้การเขียนชื่อที่ยืมจากภาษาไทยไม่อาจ
 สะกดตรงตามรูปคำในภาษาไทยได้ทั้งหมด เช่นชื่อ សំខាន់ /samkhan/ “สำคัญ”
 เป็นการเขียนตามเสียงคำว่า สำคัญ /sǎmkʰan/ ที่ภาษาไทยยืมคำว่า สำคัญ
 /samkǎol/ “หมาย จดจำ” จากภาษาเขมร แต่เมื่อภาษาเขมรยืมคำนี้ก็กลับไป ภาษา
 เขมรต้องใช้รูปพยัญชนะ ខ /kh/ ไม่ใช่ គ /k/ เพื่อให้ได้เป็นเสียงพยัญชนะกัก ฟันลม
 เกิดที่เพดานอ่อน เหมือนเสียงพยัญชนะ ក /kʰ/ ในภาษาไทย และทำให้ภาษาเขมรมี
 คำศัพท์ที่มีที่มาจากคำเดียวกันในภาษา 2 รูป (doublet) (อรรวรรณ บุญยฤทธิ,
 2562: 147)

แม้ว่าภาษาเขมรยืมคำว่า នារី /niərii/ “นารี ผู้หญิง” จากภาษาบาลี
 สันสกฤต (ป., ส. นารี) แต่ักพบชื่อว่า នារី /naarii/ “นารี” ด้วย ชื่อนี้น่าจะเป็นการ

¹⁴ ชื่อที่เป็นคำยืมจากภาษาไทยอาจพิจารณาว่าเป็นชื่อที่ยืมจากภาษาลาว ซึ่งเป็นภาษา
 ในตระกูลเดียวกับภาษาไทยก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาไทย
 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เท่านั้น

สะกดตามเสียงคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย ทั้งนี้ ชื่อ **ณรี** /naarii/ สามารถใช้เป็นชื่อผู้ชายด้วย คนเขมรคนหนึ่งที่ใช้ชื่อนี้คือ **หิ่ง ณรี** ซึ่งเป็นนักร้องชาย ที่มีชื่อเสียงของกัมพูชาในช่วงทศวรรษที่ 1960 (https://km.wikipedia.org/wiki/หิ่ง_ณรี) ชื่อนี้เป็นอีกข้อมูลหนึ่งที่สะท้อนความไม่สนใจความหมายของชื่อคนเขมร

นอกจากนี้ยังพบชื่อที่น่าจะเลียนแบบคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย เช่นชื่อ **สาคร** /saakhaan/ “สาคร มหาสมุทร” มีเสียงคล้ายกับคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตว่า **สาคร** /sǎ:kʰw:n/ ในภาษาไทย นอกจากนี้ ยังพบชื่อตัวละครว่า **สาคร** /saakoo/ ที่สะกดตามพจนานุกรมภาษาเขมรด้วย ชื่อ **สุภันธ์** /soqphan/ พจนานุกรมภาษาเขมรสะกด **สุภณ** /soqpönn/ “สุพรรณ ทอง ที่มีสีหรือผิวสวย” (ป. สุวณณ, ส. สุวรรณ) การสะกดเป็น **สุภันธ์** /soqphan/ น่าจะเป็นการเลียนเสียงคำว่า **สุพรรณ** /sùʔpʰan/ ในภาษาไทย ซึ่งมีความหมายว่า “ทองคำ” และเป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤตเหมือนกัน

3) ความหมายของชื่อ

ชื่อตัวละครที่มีความหมายในนวนิยายเขมรสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 20 กลุ่มใหญ่ โดยกลุ่มที่น่าสนใจมีดังเช่น ชื่อที่มีความหมายเป็นคำกริยา มีจำนวนมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียวของภาษาเขมรเอง โดยพบเป็นชื่อของตัวละครเพศชายมากกว่าชื่อตัวละครเพศหญิง ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น **ไอ** /khay/ “ไอ แก่ไอ” **ธณน** /camnaan/ “ชำนาญ เชี่ยวชาญ” **เริ** /niw/ “1. อยู่ 2. ยัง” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น **ตฺรียง** /criang/ “ขับร้อง ร้องเพลง” **มณ** /mian/ “มี” **สุม** /som/ “ขอ”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความเป็นคน สะท้อนความเป็นคนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผู้มีความสามารถ ผู้ที่มีความสุข ผู้ที่มีความสำเร็จ ชื่อที่มีความหมายสื่อถึงวงศ์ตระกูล ชื่อที่แสดงถึงความเป็นเจ้าเมือง ส่วนใหญ่เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต ชื่อที่สร้างจากคำภาษาเขมรเองเป็นคำแสดงความสัมพันธ์ของ

เครีอญาติ คำแสดงอาชีพ คำระดับความสัมพันธ์ระหว่างนายและบ่าว ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น กุล/kol/ “ตระกูล สกุล” เขยิฐฐ /kheimaqræn/ “ผู้ยิ่งใหญ่ด้วยความสุขเกษม” ณกรี/naarii/ “นารี ผู้หญิง” บาว/baaw/ “บ่าว ข้าทาสชายหญิง” ฤฐฐิ /putthii/ “ผู้มีปัญญา” ยุตติก /yuttika/ “ผู้มีความยุติธรรม” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น กณฺณารโธต /kaññaarööt/ “นางแก้ว” ธารี /thaawaqrii/ “หญิงผู้มีความมั่นคง” ธิล /thiidaa/ “ลูกสาว” ฌล /phallaa/ หรือ ฌลฺ /phallii/ “ผู้ที่มีผล” ฤโย /riöm/ “พี่” ฐริ /srøy/ “ผู้หญิง”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับพืช ใช้ชื่อต้นไม้ ดอกไม้ ผลไม้ และคำเรียกส่วนประกอบของพืชมาตั้งเป็นชื่อตัวละคร ชื่อของตัวละครเพศชายในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นชื่อพืชท้องถิ่นของประเทศกัมพูชา เช่น ฌน /doun/ “มะพร้าว” ฐราว /traaw/ “เผือก” ฐน /beenj/ “มะค่าโมง (ชื่อต้นไม้)” ส่วนชื่อของตัวละครเพศหญิงมีทั้งชื่อของพืชท้องถิ่นและชื่อพืชที่เป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต โดยชื่อดอกไม้เป็นชื่อตัวละครเพศหญิงทั้งหมด เช่น กณฺณิกา /kaqniqkaa/ “ดอกหรือต้นกรรณิการ” ฐฐ หรือ ฐนฐ /canthuu/ “ดอกหรือต้นช่อนกลิน” ฐฐฐฐ /bohsiqbaa/ “บุษบา ดอกไม้ทุกชนิด” ฐนฐน /lumqaqj/ “ละออง เกสร” ฐนฐ /seidaa/ “ม่อนไข ชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ เป็นอุปกรณ์ของใช้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่บ้าน ในการเกษตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการละเล่น ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น ฐน /khon/ หรือ ฐน /khun/ “ขุน ตัวหมากรุก” ฐค /caq/ “เสียมชนิดหนึ่ง ด้ามสั้น ใช้โยยหญ้า” ฐน /piəŋ/ “โอง ทุ่ม” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น ฐ /thou/ “โถ ภาชนะใส่น้ำ รูปเหมือนโถ แต่มีคอ มีฝากรอบเหมือนเป็นจุก” ฐ /wii/ “รางใส่เงินสำหรับนับให้รู้จำนวน”

ชื่อที่มีความหมายบอกลักษณะ เป็นคำที่ใช้บอกลักษณะต่างๆ ของคน สัตว์ สิ่งของ ส่วนใหญ่เป็นคำภาษาเขมรเอง ชื่อตัวละครเพศชายอาจบอกลักษณะเฉพาะตัวเช่น ความอ้วน ความผอม ความรุงรัง หรือบอกลักษณะทั่วไป เช่น ฐน

/paon/ “โป่ง” ผิต /phaat/ “1. บุ่ม ตอบ แพบ 2. แหม่ว อย่างแหม่วห้อง” โสรมุข /sramoum/ “รุ่งรังย่มยาม” ส่วนชื่อตัวละครเพศหญิงบอกความสดใส ขนาดที่เป็นที่นิยมของผู้หญิง เช่น ฮิช /khəm/ “สดใส” อูต /tuuc/ “เล็ก” ย่าบ /map/ “อ้วนแต่น่ารัก ตัวตัน” เสื้อง /sdaəŋ/ “บาง”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ภูเขา แม่น้ำ ลม ชื่อตัวละครในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น คีรี /kiirii/ “ภูเขา” สภา /noophia/ “ห้องฟ้า” ฅญ /piəyuq/ “ลม” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น ฅภ /daaraa/ “ดารา ดวงดาว” ฅญีฉือ /rəəqsəqməycan/ “แสงจันทร์ ผู้มีรัศมีของพระจันทร์” ฅญีฉา /souriqyaa/ “พระอาทิตย์”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ มีความหมายรวมถึงความร่ำรวย ความกว้างใหญ่ รวมทั้งของมีค่าต่างๆ เช่น ทอง มรกต นิล และส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งนี้ ไม่พบชื่อตัวละครเพศหญิงที่มีความหมายเกี่ยวกับความสมบูรณ์ ความกว้างใหญ่ แต่จะเน้นที่ความหมายเกี่ยวกับของมีค่า ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น นิล /nil/ “นิล พลอยสีฝักตบ” ฅท /phook/ “ทรัพย์สมบัติ ความสุข การบริโภคน” ฅฉา /wiqsaal/ “กว้าง ใหญ่ ประเสริฐ” ฅญูบ /sambou/ หรือ ฅญุบ /sambon/ “อุดมสมบูรณ์ บริบูรณ์” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น ฅทท /mworaqkat/ “มรกต” ฅฉา /rəəqtaqnaa/ “รัตนะ แก้วมีค่า” ฅญุฉา /soqwan/ “ทอง”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ ค่านามธรรมเป็นคำที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับความศาสนาและความเชื่อทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตและพบเป็นชื่อของตัวละครเพศชายมากกว่าชื่อของตัวละครเพศหญิง ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น ฅศล /koqsal/ “กุศล” ฅฉ /ceen/ “ศาสนาเซน หรือผู้ถือศาสนาเซน” ฅฉฉา /wioəsaqnaa/ “ความประพฤดีที่

อบรมสิ่งสมมา” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น ฉิฐา /cəndaa/ “จินดา ความคิด” นิยิต์ /niqmit/ “นิมิต ต้นเหตุ ลักษณะ”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ มักเป็นชื่อที่มีพยางค์เดียว เป็นชื่อตัวละครเพศชายมากกว่าชื่อตัวละครเพศหญิง และเป็นประเภทปลา ซึ่งเป็นสัตว์ท้องถิ่นของประเทศกัมพูชามากกว่าชื่อสัตว์ประเภทอื่น ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น กราญ /krañ/ “ปลาหมอ” ฉ้าง /clay/ “ปลากด” ฅង /piəŋ/ “เหยี่ยวรุ้งทอง” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น กัญญา /kampliəñ/ “ปลากระตี่” สาริกา /saariqkaa/ “นกสาลิกา”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับความสำเร็จ ส่วนใหญ่เป็นคำนามธรรมที่ยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤต ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น ปรสธิฐี /prasət/ “การตกแต่ง การประดับ การทำให้สำเร็จ” ฐิติกุศล /ritkoqsəl/ “สิ่งที่ดี ที่สำเร็จออกมา” สมรุต /samrac/ “1. ทำให้เสร็จ ทำให้แล้วเสร็จ 2. ทำให้สมประสงค์” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น ฅณฺญาวิตี /phallaarit/ “ผลที่มีฤทธิ์” สุฉณ /soqphal/ “ผลดี ผลไม้ดี ที่มีผลงาม”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตและเป็นชื่อตัวละครเพศชาย เช่น ฐี /krih/ “บ้าน” ฐุภ /boqraa/ “เมือง” ฐฐา /rəətthaa/ “รัฐ ราชฎร”

ชื่อตัวละครเพศชายที่มีความหมายเกี่ยวกับอวัยวะ เป็นคำเรียกอวัยวะหรือสิ่งที่ผลิตจากอวัยวะ เช่น ฅาอม /chaom/ “รูปร่าง รูปทรง” ส /sam/ “น้ำเมือก” (พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แปลว่า สิ่งที่มีลักษณะเป็นเล็อกๆ คือ เหนียวๆ ลื่นๆ อย่างเมือกปลา) ส่วนชื่อตัวละครเพศหญิงเน้นคำเรียกอวัยวะที่เด่น เช่น ตา ไบหน้า ดวงใจ และเป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น ฅยณ /kaqmal/ “ดวงใจ หัวใจ” เนต /neet/ “ตา” ฐุฏ /phəəq/ “หน้า” ฐุฎย /haqriqtiy/ “เหตุย ดวงใจ”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับความดีงาม แสดงถึงความมีปัญญา ความซื่อตรง ความมั่นคง ความสุข ความสงบ ความงาม ชื่อในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต ชื่อตัวละครเพศชายเป็นคำเกี่ยวกับความดีงามโดยทั่วไป เช่น *ปราสา* /*prasaə*/ “ประเสริฐ” *เมตรี* /*meetrəy*/ “ไมตรี เมตตา” *วิสุต* /*wiqsot*/ “บริสุทธิ์ สะอาดหมดจด” ส่วนชื่อตัวละครเพศหญิงมีความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความสวยงาม เช่น *นิชฌ* /*niqmūl*/ “สะอาด ไส บริสุทธิ์” *ทีสี* /*piqsəy*/ “ประเสริฐ เลิศ วิเศษ ยอดเยี่ยม” *สุภา* /*souphaa*/ “สวยงาม หมดจด”

ชื่อที่เป็นคำอุทาน คำเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นคำที่พจนานุกรมภาษาเขมรระบุว่า เป็นคำอุทาน คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำสร้อย โดยเป็นชื่อตัวละครเพศชายมากกว่าชื่อตัวละครเพศหญิง และเป็นคำภาษาเขมรเอง ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชาย เช่น *ครุช* /*kruuc*/ “คำเลียนเสียงธรรมชาติ เสียงร้องไห้” *ชก* /*caq*/ “เสียงจิ้งจกร้อง” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น *มาช* /*maac*/ น่าจะมาจากคำเลียนเสียงว่า *มาช* /*mac*/ “บ๊อบ เสียงตบ ตี ต่อย กระทบถูกเนื้ออ่อนๆ แต่แน่น เสียงอุทานโดยพลั้งปาก”

ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับเวลา ส่วนใหญ่เป็นคำเกี่ยวกับเดือนทางจันทรคติ และเป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต ตัวอย่างชื่อตัวละครเพศชายเช่น *บศาส* /*baasaat*/ “ชื่อเดือนที่ 8 แห่งเดือนจันทรคติ” *ภุชบ* /*phəəqtraqbat*/ “เดือนสิบ” *ชตสิ* /*məəqkaqseq*/ “เดือนอ้าย มี 29 วัน” ชื่อตัวละครเพศหญิงเช่น *บูรย* /*bouraqməy*/ “วันเดือนเพ็ญ วันพระจันทร์เต็มดวง” *ผลคุน* /*phalkun*/ “ชื่อเดือนสี่ตามจันทรคติ” *มกรก* /*məəqkaqraa*/ “มกราคม”

กลุ่มความหมายของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรนี้แสดงให้เห็นว่าคนเขมรมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว แต่ในขณะเดียวกัน อิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียที่มีมาอย่างช้านานก็แทรกซึมเข้ามาในการตั้งชื่อด้วย นอกจากนี้ ความหมายของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรยังสัมพันธ์กับประเภทความหมายของชื่อคนในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ทั้งชื่อคนไทย (สุภาพรณ ฌ บางช้าง, 2527, จรูญศรี

มุลสวีสดี, 2535, สมชาย สำเนียงงาม, 2545 และคนอื่นๆ) ชื่อคนเวียดนาม (โสภนา ศรีจำปา, 2529: 99 - 109) ชื่อคนลาว (สาริสา อุ่หนานนท์, 2553) ชื่อคนมอญ (นริศรา โฉมศิริ, 2547) และชื่อคนกะเหรี่ยง (ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ, 2541) ด้วย

ชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรมีความสัมพันธ์กับบทบาทของตัวละคร ชื่อตัวละครที่เป็นคนรับใช้ ชาวบ้านทั่วไป คนในชนบทมักมีพยางค์เดียว และเป็นคำภาษาเขมร เช่น อุบ /khop/ ฌร /chaan/ ทรู /traaw/ ส่วนชื่อตัวละครเอก ทั้งเพศชาย และเพศหญิง คนในเมืองหลวงมักมีสองพยางค์ขึ้นไป และเป็นคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต โดยชื่อตัวละครเพศหญิงมีจำนวนพยางค์มากกว่าชื่อตัวละครเพศชาย ตัวอย่างชื่อตัวละครเอกเพศชายเช่น บูภ /bouraa/ ฝุณูณ /phalkun/ ธาริ: /thaawaqrəəq/ ตัวอย่างชื่อตัวละครเอกเพศหญิงเช่น ฌาริฉา /daariidaa/ บุษุฉิตา /bohsiqbaa/ รัฉุฉิฉุ /rəəqsaməycaan/

ผลการวิจัยเรื่องลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรในด้านลักษณะภาษาและความหมายของชื่อตัวละคร ซึ่งเป็นตัวแทนของชื่อคนเขมรโดยทั่วไป และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาเขมร ซึ่งเป็นภาษาเพื่อนบ้านที่สำคัญภาษาหนึ่งของประเทศไทย นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าลักษณะภาษาของชื่อตัวละครในนวนิยายเขมรคล้ายคลึงกับลักษณะภาษาของชื่อคนไทยและชื่อคนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดียเหมือนกัน

รายการอ้างอิง

กัวงล คัชชิวา. (2548). “คำยืมบาลีสันสกฤตในภาษาเขมร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเขมร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กุลฎา พิทักษ์ลิ้มสกุล. (2550). “ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อและความเชื่อทางศาสนาของคนไทย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คันธรส วิทยากรมย์. (2554). “การตั้งชื่อกับชาติพันธุ์ละเวือะ บ้านป่าแป๋ อำเภอมแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.” วารสารภาษาและวัฒนธรรม 30, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 5 – 22.
- จรัลวิไล จรูญโรจน์, หม่อมหลวง. (2552). รายงานการวิจัยเรื่อง ภาษาและภาพสะท้อนของวัฒนธรรมจากชื่อเล่นของคนไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จริญญา ธรรมโชโต. (2539). “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเล่นของคนไทยในเขตอำเภอมเมือง จังหวัดตรัง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรูญศรี มูลสวัสดิ์. (2535). “การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนาในจังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จันทบุรินฤนาถ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. (2537) ปทานุกรมบาลี – ไทย – อังกฤษ – สันสกฤต ฉบับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรินฤนาถ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ. (2541). “การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงโป ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐพล จันทรงาม. (2550). “หลักการใช้อักษรไทยสำหรับการถ่ายทอดเสียงภาษาเขมร ในพจนานุกรมไทย – เขมร ฉบับคณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา” พจนานุกรมไทย – เขมร ฉบับคณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรม, ข – บ. กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

_____ . (2557) “ร่องรอยคำศัพท์ภาษามลายู – ชาว อารหรับ เปอร์เซียในภาษาและวรรณกรรมไทย” เอกสารประกอบการบรรยายใน โครงการวิชาการตะวันออก 2557 นานาภาษาในจารึกและเอกสาร โบราณไทยในวาระเกษียณอายุราชการ 66 ปี รองศาสตราจารย์ กรรณิการ์ วิมลเกษม. ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2542). *นวนิยายกับสังคมไทย 2475 – 2500*. พิมพ์ครั้งที่ 2 (แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นริศรา โฉมศิริ. (2547). “การศึกษาบริบททางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมของชื่อ ชาวมอญ: กรณีศึกษาชาวมอญ บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นฤมล รัตนอ่อน. (2554). “ความหมาย ความเชื่อ และค่านิยมที่สะท้อนจากการตั้ง ชื่อนักเรียนตำบลท่าช้างคล่อง จังหวัดเลย.” ปรินญาณานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นันทนา รณเกียรติ. (2531). “ลักษณะการตั้งชื่อเล่นในภาษาไทย” *วารสารภาษา และภาษาศาสตร์* 6, (มกราคม – มิถุนายน): 50 – 62.

_____ . (2555). “ทัศนคติการตั้งชื่อเล่นสองพยางค์ของคนไทย” *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์* 18: 9 – 28.

บรรจบ พันธุเมธา. (2517). *พจนานุกรมเขมร – ไทย ฉบับทุนพระยาอนุমান- ราชชน เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

_____ . (2521). *พจนานุกรมเขมร – ไทย ฉบับทุนพระยาอนุमानราชชน เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

_____ . (2523). *พจนานุกรมเขมร – ไทย ฉบับทุนพระยาอนุमानราชชน เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- _____ . (2526). **พจนานุกรมเขมร – ไทย ฉบับทุนพระยาอนุমানราชชน เล่ม 4**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____ . (2528). **พจนานุกรมเขมร – ไทย ฉบับทุนพระยาอนุमानราชชน เล่ม 5**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ป.หลงสมบุญ (นามแฝง). **พจนานุกรมมคธ – ไทย**. ม.ม.ท., ม.ม.ป. [โปรแกรมประยุกต์ พัฒนาโดยสุธี สุดประเสริฐ]
- ปรีชา ทิชนิงค์. (2534). **บาลี – สันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปจรรย์ วิเชียรมณี. (2557). “ค่านิยมในการตั้งชื่อเล่นเป็นภาษาอังกฤษของคนไทย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. [โปรแกรมประยุกต์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554] กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วนารัตน์ น้อยเล็ก. (2556). “การศึกษาศัพท์เรียกผู้หญิงในนวนิยายเขมรสมัยปัจจุบัน.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณ บัวเกิด. (2529) “แนวการวิจารณ์นวนิยายและเรื่องสั้น” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 7 หน่วยที่ 11 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 603 – 687, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรางคณา สว่างตระกูล. (2540). “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิรัช ศิริวัฒนะนาวิน. (2544). “การศึกษาการตั้งชื่อของคนไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไศลรัตน์ อิศระเสนีย์. (2546). “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวกับภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชาย สำเนียงงาม. (2545). “ลักษณะภาษาที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย.” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาริสา อุ่นทานนท์. (2553). “การตั้งชื่อของคนลาว: คำและความหมาย” วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม: 86 – 99.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. (2527). การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่งานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณา ศรีจำปา. (2529). “วัฒนธรรมการตั้งชื่อและการเรียกชื่อของชาวเวียดนาม.” วารสารภาษาและวัฒนธรรม (กรกฎาคม – ธันวาคม): 99 – 109.
- อรวรรณ บุญยฤทธิ. (2562). ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมร. ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณฺฐ บุษิณเฐียร. (2001). **ใผ่ลสฤฎี**. กรุงเทพฯ: บณฺฐลัฒสฤฎี.
- _____. (2002). **ใผ่ลสฤฎี**. กรุงเทพฯ: บณฺฐลัฒสฤฎี.
- _____. (2005). **ใผ่ลสฤฎี**. กรุงเทพฯ: บณฺฐลัฒสฤฎี.
- _____. (2008). **ใผ่ลสฤฎี**. กรุงเทพฯ: บณฺฐลัฒสฤฎี.
- เบิ่ง บุก ซี. (2002). **ใผ่ลสฤฎี** 20. กรุงเทพฯ: บณฺฐลัฒสฤฎี.

_____ . (2003). **ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.

ជិន សុមេធ. (2009). **ខ្មែរចក្របុកក**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារ អង្គរធំ.

ជុត ខែ. (2005). **ក្មេងវត្តសម័យបារាំង**. ភ្នំពេញ: គ្រឹស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយ SIPAR.

ជូ ថានី. (2003). **គំនិតថ្មី**. ភ្នំពេញ: បោះពុម្ពផ្សាយជាថ្មីដោយលោក ស្រី ប៊ុនជន.

ជួន ណាត. (2016). **វចនានុក្រមសម្តេចសង្ឃជួនណាត**. [កម្មវិធីអេឡិចត្រូនិច]. គាំទ្រដោយ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ អគ្គិសនីកម្ពុជា.

ទឹម ម៉ានី. (2007). **បច្ចេកទេសស្នេហា**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

_____ . (2009). **ភ្លើងទឹកឃ្មុំ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

_____ . (2010). **ផ្កាយប្រចាំជួង**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

_____ . (2011). **ថើបផ្កាចាំស្នេហ៍**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

_____ . (2012). **សារិកា កែវវង**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

នន. (2006). **ល្បិចកំលោះសម្រស់ក្រមុំ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

នេត ចំរើន. (2004). **ជនពនេច**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរធំ.

ប៉ាល់ វណ្ណវិក្យ. (2004). **មេឃស្រកាភាគ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.

_____ . (2006). **រាត្រីចងចាំ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.

_____ . (2008). **បើផ្កាមានទឹក**. ភ្នំពេញ: បោះពុម្ពផ្សាយដោយអ្នកនិពន្ធ.

ប៊ី ឆែលាង. (2000). **បុប្ផានៅទល់ជែន**. ភ្នំពេញ: n.p..

_____ . (2005). **ខ្លាមក្នុងអាង**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ. (1967). **វចនានុក្រមខ្មែរ**. បោះពុម្ពគ្រាទី 5. ភ្នំពេញ: ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.

ម៉ៅ សំណាង. (2000). **កម្រងផ្កាម្លិះ**. ភ្នំពេញ: អង្គការនីវេស្តម៉ែនស្រ្តោកុមារកម្ពុជា.

_____ . (2003). **កុលាបខ្មៅ**. ភ្នំពេញ: n.p.

_____ . (2004). **រលកបោកខ្សាច់**. ភ្នំពេញ: n.p.

_____ . (2005). **ពន្លឺច័ន្ទ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.

_____ . (2010). **ស្ទឹងសែនស្រណោះ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារបន្ទាយស្រី.
 យឹម សំណាង. (2003). **ចុកឈាមនៅភ្នំពេញ**. បន្ទាយមានជ័យ: n.p.
 យូ បូ. (2007). **នារីជុំចាត់គ្រឿងញៀន**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.
 យូ សុភា. (2007). **កញ្ញាម្នេសខ្មាំង**. បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី 1. ភ្នំពេញ: បឹងទន្លេសាប.
 វ៉ា សំអាត. (1998). **ភ្លើងវិបល្លាស**. ភ្នំពេញ: បាយ័ន.
 លី សុវីរី. (2008). **កូនអាយឈ្មោះកូន ក្នុងសង្គមខ្មែរ**. ភ្នំពេញ: រោងពុម្ពម៉ែងហាវ.
 ហ៊ុំ សុខែ. (2008). **សន្សើមធ្លាក់**. ភ្នំពេញ: គ្រីស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយអង្គរ.
 អ៊ិន សុខហិរាង. (2006). **យប់ចន្ទទឹកឃ្នុំ**. ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារអង្គរ.

Headley, Robert K. (1977). **Cambodian-English Dictionary**. Washington D.C.: The Catholic University of American Press.
 Huffman, Franklin E. (1970). **Cambodian System of Writing and Beginning Reader**. New York: Cornell University Press.
 Grace Yuen Wah Tse. (2005). “Proper nouns” in **Encyclopedia of Linguistics**. Vol. 2. Philipp Strazny ed. New York: Fitzroy Dearborn. p.878-879.
 Monier, Williams Sir. (1970). **Sanskrit – English Dictionary**. Delhi: Motilal Banarsidass.
 Pou, Saveros. (2017). **Dictionnaire du Khmer Moyen**. Phnom Penh: Sastra Publishing house.

ສື່ອິເລັກທຣອນິກສ໌

ស៊ីសុវត្ថិ – ប៊ូកូស៊ី. (1972). **បរិវារសព្ទក្នុងភាសាខ្មែរ**. Accessed February 18, 2019. Available from www.elibraryofcambodia.org.
 សុង ស៊ីវ. (1960). **កូនមហាទក្ស តម្រាឱ្យឈ្មោះកូននិងគំរូឱ្យឈ្មោះហាង**. Accessed February 18, 2019. Available from www.elibraryofcambodia.org.

- “หิ้ง ณี”. (2019). Accessed March, 28. Available from [https://km.wikipedia.org/wiki/หิ้ง ณี](https://km.wikipedia.org/wiki/หิ้ง_ณี).
- Dubey, Arjun. (2013). “Literature and Society”, in **IOSR Journal of Humanities and Social Science**. Vol. 9.6 (March – April) 84 – 85. Accessed January 18, 2019. Available from http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/37785/6/06_introduction.pdf.
- Shodhganga (2019). Literature reflects society. Accessed January 18. Available from http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/37785/6/06_introduction.pdf.

ประเทศไทยในผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนาม Thailand in the studies of Vietnamese scholars

NGUYEN THI THUY CHAU¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนามเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของประเทศไทยในระยะเวลาตั้งแต่ปี 2516 ถึง 2561 เพื่อให้เห็นแนวโน้มในการวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของคนเวียดนามในอนาคต โดยเก็บข้อมูลจากผลงานวิจัย 233 เรื่องที่เขียนเป็นภาษาเวียดนามและได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการต่างๆ วิทยานิพนธ์ และหนังสือในระยะเวลาตั้งแต่ปี 2516 ถึง 2561 ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการชาวเวียดนามสนใจศึกษาเกือบทุกประเด็นที่เกี่ยวกับประเทศไทย ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภาษาและวรรณกรรม วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเมือง แนวโน้มการศึกษาของคนเวียดนามเกี่ยวกับประเทศไทยในอนาคตคือประเด็นต่างๆ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ไทยศึกษา, วัฒนธรรมไทย, สังคมไทย, เศรษฐกิจไทย, การเมืองไทย

Abstract

This article not only synthesizes the scholarly articles/studies on Thailand of Vietnamese researchers in the period 1973 to 2018 but also analyzes the trends of research on Thailand in Vietnam in the future. The data were collected from 233 articles/studies on history, international relations, culture, literature, language and economy of Thailand that are studied by most Vietnamese researchers in the period 1973 to 2018. The results show that Vietnamese researchers were interested in studying Thailand cultural, social, economic and political. The current research trends in Thailand of Vietnamese scholars are

---

¹ Lecturer, Department of Southeast Asian Studies, Faculty of Oriental Studies, University of Social Sciences and Humanities, Hanoi - Vietnam National University

related to international relations, economy, religious and ethnic conflicts, society and culture.

Keywords: Thai studies, Thai history, Thai culture, Thai society, Thai economy, Thai politics

ความนำ

แม้ว่าไทยและเวียดนามไม่ใช่สองประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน แต่เป็นสองประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้กัน มีลักษณะทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันหลายประการ อาทิ ไทยและเวียดนามต่างเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนแหลมอินโดจีนซึ่งอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้น สังคมไทยและสังคมเวียดนามตั้งอยู่บนพื้นฐานของสังคมเกษตรแบบเครือข่าย อาหารหลักของคนไทยและคนเวียดนามดั้งเดิมคือ ข้าว ปลา และผัก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะแต่ละประการของประเทศทั้งสองที่เราเคยคิดว่าคล้ายคลึงกันนั้น มักจะปรากฏความแตกต่างอยู่ภายในเสมอ เช่น สังคมไทยและสังคมเวียดนามต่างเป็นสังคมเกษตรแบบเครือข่าย แต่คนไทยมักจะแสดงความสนิทสนมคุ้นเคยและใกล้ชิดกับกลุ่มญาติสายแม่มากกว่ากลุ่มญาติสายพ่อ ในขณะที่เดียวกันคนเวียดนามให้ความสำคัญกับกลุ่มญาติสายพ่อมากกว่ากลุ่มญาติสายแม่ (Nguyen Thi Thuy Chau, 2560, หน้า 136-137) เป็นต้น ความแตกต่างดังกล่าวทำให้เกิดเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างในลักษณะด้านต่างๆ ของประเทศทั้งสองทำให้นักวิจัยทั้งชาวไทยและชาวเวียดนามต่างสนใจศึกษาซึ่งกันและกัน

การสนใจศึกษาประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนของนักวิชาการชาวเวียดนามเริ่มขึ้นในปี 2516 เมื่อสถาบันวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการสถาปนาขึ้นมาเพื่อ “ลบล้างความไม่เข้าใจและความไม่สนใจ”² กัน ในระยะแรกๆ นักวิจัยชาวเวียดนามได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับ

---

² เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์ด้านวิชาการระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศาสตราจารย์ Pham Duc Duong (1998, หน้า 56) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคต่างมีความคล้ายคลึงและใกล้ชิดกันในด้านประวัติศาสตร์ หากเราไม่คอยเข้าใจและไม่สนใจกันเลย

ประเทศไทย อาทิ ประวัติศาสตร์ ภาษาและวรรณกรรม สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เป็นต้น ผลงานวิจัยแต่ละชิ้นทำให้คนไทยสนใจประเทศไทยในแง่มุมต่างๆ ดังกล่าวมากขึ้น เพื่อสามารถมองเห็นทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างประเทศทั้งสอง จนกล่าวได้ว่าไทยและเวียดนามเป็นประเทศเพื่อนบ้านของกันและกัน และปัจจุบันต่างเป็นประเทศสมาชิกของสังคมอาเซียนด้วยกัน

ปัจจุบันนี้นักวิจัยชาวเวียดนามยังคงแสดงความสนใจเกี่ยวกับประเทศไทย ในประเด็นต่างๆ ด้าน เศรษฐกิจ สังคม ความขัดแย้งทางด้านศาสนาและกลุ่มชาติพันธุ์ แรงงาน การอพยพ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มที่ค่อนข้างต่างกับการวิจัยเกี่ยวกับไทยในระยะเริ่มแรก อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังกล่าวยังคงมีน้อย นอกจากนั้นมุมมองของผู้เขียนส่วนใหญ่มักจะมองจากภายนอกตามมุมมองของนักวิจัยชาวตะวันตก พร้อมทั้งการอ้างอิงเอกสารส่วนใหญ่ก็มาจากผลงานวิจัยของชาวตะวันตก ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการไม่สามารถอ่านหรือหาเอกสารงานวิจัยของนักวิจัยชาวไทย จึงทำให้ผู้เขียนหลายท่านไม่สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาอย่างเจาะลึก ส่งผลต่อผลงานวิจัยอาจขาดความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้

ทั้งนี้ การสังเคราะห์ผลงานวิจัยต่างๆ ของนักวิชาการชาวเวียดนามเกี่ยวกับประเทศไทยในระยะเวลาดั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2561 จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ในอดีตชาวเวียดนามสนใจอะไรเกี่ยวกับประเทศไทย และปัจจุบันแนวโน้มนั้นจะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร คนเวียดนามได้เข้าใจปัญหาต่างๆ ของไทยอย่างถูกต้องหรือเป็นแค่ความเข้าใจอย่างผิวเผิน จะมีแนวทางการแก้ไขอย่างไรเพื่อให้ประชาชนทั้งสองประเทศได้เข้าใจกันและกันอย่างลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในกระแสของโลกาภิวัตน์ ของโลกเทคโนโลยียุค 4.0 ดังที่ได้ปรากฏให้เห็นในทุกแง่มุมของชีวิตในขณะนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนามเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของประเทศไทยในระยะเวลาดั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2561

2. เพื่อให้ให้เห็นแนวโน้มในการวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของคนเวียดนามในอนาคต

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษาและวรรณกรรม วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเมืองของไทยที่ปรากฏในผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนามตั้งแต่ พ.ศ. 2516 – 2561 โดยเก็บรวบรวมผลงานวิจัยทั้งหมด 233 เรื่องที่เขียนเป็นภาษาเวียดนามและได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการต่างๆ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทปริญญาเอก จากที่ไหนและหนังสือในระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2516 – 2561

2. จำแนกผลงานวิจัยทั้งหมด 233 เรื่อง ตามกลุ่มประเด็นต่างๆ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ลำดับที่	ประเด็นปัญหาการวิจัย	จำนวน (เรื่อง)
1	ประวัติศาสตร์	52
2	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	29
3	การเมือง	6
4	ภาษา	16
5	วรรณกรรม	28
6	ศิลปศาสตร์	15
7	ประเพณีและวัฒนธรรม	11
8	ศาสนา	17
9	เศรษฐกิจและสังคม	52
10	ชาติพันธุ์	5
11	กฎหมาย แรงงานและประเด็นอื่นๆ	2
	รวม	233

ตาราง 1: การจำแนกผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนามเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของไทย

3. สังเคราะห์ผลงานวิจัยทั้งหมด 233 เรื่อง ตามกลุ่มประเด็นใหญ่ 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ประวัติศาสตร์ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

3.2 ภาษา วรรณกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมไทย

3.3 เศรษฐกิจและสังคมไทย

เนื่องจากหัวข้อการวิจัยหลายเรื่องมีความเหลื่อมซ้อนกันมาก อาทิ การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ ในสมัยอยุธยาหรือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นควรจัดอยู่ในหมวดหมู่ของกลุ่มประเด็นด้านประวัติศาสตร์ การศึกษาเกี่ยวกับศิลปะการแสดงหรือสถาปัตยกรรมและประติมากรรมควรจัดอยู่ในหมวดหมู่ของวัฒนธรรม เป็นต้น

4. นำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์เพื่อทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในการวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของกลุ่มนักวิชาการชาวเวียดนามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มของการวิจัยดังกล่าวในอนาคต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลงานวิจัยของนักวิชาการชาวเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับไทยมักจะปรากฏในวิทยานิพนธ์ต่างๆ ซึ่งแต่ละเรื่องมักจะเจาะจงกับประเด็นที่ผู้เขียนมุ่งจะศึกษา เช่น Hoang Khac Nam (2547) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย (ปี พ.ศ. 2519 – 2543) ในส่วนบททวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับไทยของนักวิชาการชาวเวียดนาม ผู้เขียนมองว่า การศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยก่อนปี 2518 ยังมีไม่มากเนื่องจากสงครามที่เวียดนามยังไม่สงบลง ตั้งแต่ ปี 2519 เป็นต้นมา ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยเริ่มเป็นระบบมากขึ้น ในช่วงทศวรรษ 2523 - 2533 ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทยมี “ปัญหาแก้มปูซา” แทรกเข้ามาจึงต้องระงับไว้ชั่วคราว ทำให้มีนักวิจัยหลายท่านสนใจศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย ประเด็นนี้ได้รับการสนใจเป็นอย่างมากเมื่อประเทศทั้งสองได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ขึ้นมาอีกครั้งหลังปี 2533 การศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักวิชาการชาวเวียดนามสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของไทย และ 2) ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย โดยผลงานวิจัยในกลุ่มที่สองนี้ยังมีน้อย

Pham Thi Thuy (2556) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยตั้งแต่ปี 2504 - 2514 โดยรวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของกลุ่มนักวิชาการชาวเวียดนาม โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผลงานที่นำเสนอภาพรวมของไทยในด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคนไทย โดยนักวิจัยที่มีชื่อเสียงของเวียดนามหลายท่าน เช่น Vu Duong Ninh, Pham Duc Duong, Pham Nguyen Long, Nguyen Tuong Lai, Nguyen Khanh Van, Trinh Dieu Thin เป็นต้น

2. ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของไทยโดยเฉพาะ และศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีส่วนหนึ่งศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักวิจัยด้านเศรษฐกิจหลายท่าน เช่น Nguyen Thu My, Duong Phu Hiep, Pham Nguyen Long, Pham Mong Hoa, Ngo Dang Tinh, Le To Hoa รวมทั้งผลงานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอเมริกา ในทศวรรษ 2503 - 2513 ของ Bui Van Ban (2539) อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การรวบรวมข้อมูลของ Pham Thi Thuy ไม่ใช้การรวบรวมข้อมูลผลงานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับประเทศไทยของนักวิชาการชาวเวียดนาม ทำให้ผู้อ่านมองเห็นผลงานวิจัยเกี่ยวกับไทยเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

บทความ **Thanh tuu nghien cuu Thai Lan** (ผลงานการวิจัยประเทศไทย) ของ Nguyen Thi Que (2546) ถือเป็นงานวิจัยชิ้นสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพรวมการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของประเทศไทยของนักวิชาการชาวเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 2516 - 2546 โดยผู้เขียนได้สรุปผลงานการวิจัยของนักวิจัยชาวเวียดนามเกี่ยวกับประเทศไทยตามประเด็นหลัก 5 ประเด็นดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีงานวิจัยเกี่ยวกับโบราณคดีหลายเรื่องของนักประวัติศาสตร์ชาวเวียดนามหลายท่าน เช่น Nguyen Lan Cuong, Trinh Nang Chung, Trinh Sinh, Diep Dinh Hoa, Vu Cong Quy, Ngo The Phong เป็นต้น นำเสนอข้อมูลสำคัญ ด้านประวัติศาสตร์ของไทยสมัยโบราณ เช่น วัฒนธรรมบ้านโนนนกทา บ้านเชียง บ้านนาดี หลักฐานเกี่ยวกับการปลูกข้าวของมนุษย์ยุคโลหะในดินแดนของไทย รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในไทย

2. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย นักวิจัยชาวเวียดนามได้ศึกษาประวัติศาสตร์ไทยเริ่มจากการก่อตั้งอาณาจักรต่างๆ ในดินแดนไทย เช่น อาณาจักร

ทวารวดี อาณาจักรศรีวิชัย ตลอดจนประวัติศาสตร์ไทยสมัยต่างๆ เช่น สมัยสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ และประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยบางท่าน อาทิ Ngo Van Doanh, Nguyen Tuong Lai, Tran Thi Ly สนใจศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนาของไทยในประวัติศาสตร์ รวมทั้งสถาปัตยกรรมและประติมากรรมของคนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์อีกด้วย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในยุคล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก นักวิชาการชาวเวียดนามหลายท่านสนใจศึกษาเพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามว่า ทำไมประเทศสยามจึงไม่ตกเป็นประเทศอาณานิคมของชาติตะวันตกเหมือนประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลงานวิจัยของนักประวัติศาสตร์หลายท่าน อาทิ Nguyen Khanh Van, Nguyen Thu My, Hoang Kim, Nguyen Thi Que, Vu Duonog Ninh เป็นต้น ได้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่า นโยบายด้านการต่างประเทศ การปฏิรูปหลายด้านของสังคม วัฒนธรรม การศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ได้ช่วยทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกในขณะนั้น

4. กระบวนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยเป็นอย่างมาก นักวิจัยด้านประวัติศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจชาวเวียดนามหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวของไทย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม นักวิจัยชาวเวียดนามศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในหลายด้าน เช่น การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของประเทศทั้งสอง

ผู้เขียนเสนอแนวโน้มการศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยใน 2 ประเด็น ได้แก่

1. การศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมไทย
2. จัดทำพจนานุกรมภาษาไทย-เวียดนามและเวียดนาม-ไทย รวมทั้งพจนานุกรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา ผู้วิจัยยังไม่พบผลงานชิ้นไหนที่รวบรวมข้อมูลการวิจัยประเด็นต่างๆ ของไทยในเวียดนามที่จะทำให้เห็นว่า ในระยะเวลา 16 ปีมานี้ นักวิชาการชาวเวียดนามสนใจศึกษาอะไรเกี่ยวกับประเทศไทย และแนวโน้มในอนาคตจะเป็นอย่างไร ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับภาพรวมของการวิจัย

ประเทศไทย รวมทั้งแนวโน้มในอนาคตจึงเป็นการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักวิจัยทั้งชาวเวียดนามและชาวไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของกลุ่มนักวิชาการชาวเวียดนามทั้งหมด 233 เรื่อง สามารถแบ่งออกตามกลุ่มประเด็นใหญ่ๆ 3 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยเป็นกลุ่มประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักวิชาการชาวเวียดนามตั้งแต่ปี 2523 เช่น Nghien cuu lich su van hoa Thai Lan (ศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมไทย) ของ Pham Duc Duong (2523), Thai Lan: mot so net ve chinh tri, kinh te - xa hoi, van hoa va lich su (ไทย ลักษณะต่างๆ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์) ของ Nguyen Khac Vien (2531) เป็นต้น ต่อมา มีหนังสือเขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศไทยหลายเล่มที่ได้รับการตีพิมพ์ เช่น Lich su vuong quoc Thai Lan (ประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรไทย) ของ Vu Duong Ninh (2537), Lich su Thai Lan (ประวัติศาสตร์ไทย) ของ Pham Nguyen Long และ Nguyen Tuong Lai (2541) เป็นต้น โดยผลงานเหล่านี้ได้สังเคราะห์และนำเสนอข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงต้นทศวรรษ 2533 - 2543 ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่า แผ่นดินของประเทศไทยปัจจุบันเคยมีแหล่งอารยธรรมอันรุ่งเรืองของมนุษย์โบราณตั้งแต่ยุคหินใหม่และยุคโลหะ เช่น โนนนกกทา บ้านเชียง เป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนามาตั้งแต่ 2,000 กว่าปีที่แล้ว เป็นดินแดนแห่งอาณาจักรต่างๆ ที่เคยรุ่งเรืองในอดีต อาทิ อาณาจักรทวารวดี อาณาจักรศรีวิชัย แม้ว่าชาวไทยเริ่มสร้างอาณาจักรของตนเมื่อ พ.ศ. 1792 หากสุโขทัยได้กลายเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในผืนแผ่นดินของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่ออำนาจของสุโขทัยเริ่มเสื่อมลงก็เป็นช่วงเวลา ที่อาณาจักรอยุธยาเริ่มก่อตัวขึ้น และกลายเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรือง มีเศรษฐกิจ มั่งคั่ง และกรุงศรีอยุธยาเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า เมืองท่าการค้านานาชาติ ประวัติศาสตร์ไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงในต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าทำลาย หลังจากนั้นไม่นานก็มีการสถาปนาอาณาจักรใหม่ขึ้นมาอีกแห่งคือ อาณาจักรธนบุรี ซึ่งมีระยะเวลาเพียงแค่ 15 ปี อาจถือว่าเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านใน

ประวัติศาสตร์ไทย กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนจากอาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรรัตนโกสินทร์หรือสยามและกลายเป็นประเทศไทยหลังจากการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. 2475 การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคมไทยในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 เป็นฐานแห่งความมั่นคงทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาเอกราชต่อประเทศตะวันตกในยุคล่าอาณานิคมได้ ส่วนการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. 2475 ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อความทันสมัยของไทยปัจจุบันนี้

อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยทั้งหลายดังกล่าวไม่ได้วิเคราะห์รายละเอียดแต่ละสมัยหรือแต่ละเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ในประวัติศาสตร์ไทย ดังนั้นมีนักวิชาการเวียดนามบางท่านในช่วงต่อมาได้สนใจศึกษาเฉพาะประเด็นด้านประวัติศาสตร์ของราชอาณาจักรไทยในแต่ละสมัย เช่น Nguyen Mau Hung (2551) ศึกษาเรื่องสงครามระหว่างอยุธยากับล้านนาตั้งแต่คริสตวรรษที่ 14 – 16 โดยการนำเสนอสาเหตุและผลของการทำสงครามระหว่างอาณาจักรทั้งสอง สงครามระหว่างอยุธยากับล้านนาในช่วงคริสตวรรษที่ 14 – 16 ส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุทางการเมืองภายในของแต่ละอาณาจักร รวมทั้งความต้องการขยายราชอาณาจักรของกษัตริย์ทั้งสองฝ่ายจนสามารถสรุปได้ว่า การทำสงครามระหว่างคริสตวรรษที่ 14 – 16 ของอยุธยากับล้านนาไม่มีฝ่ายไหนสามารถชนะอีกฝ่ายอย่างสิ้นเชิง ต่างฝ่ายต่างต้องการเอาชนะกัน อย่างไรก็ตาม การทำสงครามหลายครั้งกับอยุธยาทำให้ล้านนาอ่อนกำลังลง รวมทั้งการเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองภายในของล้านนา เปิดโอกาสให้อาณาจักรใกล้เคียงได้แก่ พุกามและล้านช้างยกทัพไปตีเพื่อแย่งชิงอาณาเขตของล้านนาไปในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ยังมีนักประวัติศาสตร์ชาวเวียดนามอีกหลายท่านสนใจศึกษาประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ เช่น พม่า เขมร ญี่ปุ่น (สมัยอาณาจักรวริทวิ) ฮอลันดา และจีน ทั้งในสมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและปัจจุบัน เช่น Tran Thi Nhan (2554) ได้นำเสนอและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของราชอาณาจักรอยุธยาตั้งแต่คริสตวรรษที่ 14-18 โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับประเทศเพื่อนบ้าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับจีน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับประเทศตะวันตก ผู้เขียนสรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สุโขทัย เขมร ล้านนา ลาว พม่า มะละกา และเวียดนาม มองโดยภาพรวมอยุธยาใช้อำนาจเพื่อขยายอาณาเขตของตน ดังนั้นการต่อสู้ระหว่างอยุธยากับประเทศเพื่อนบ้านจึงเกิดขึ้น

บ่อยครั้ง โดยเฉพาะกับล้านนา เขมร และมะละกา ด้านความสัมพันธ์กับจีน อยุธยา ได้มีความสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อราชวงศ์หมิงโดยส่งคณะราชทูตบรรณาการไปจีนมากถึง 48 ครั้ง ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับประเทศตะวันตก เช่น โปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นความสัมพันธ์ไมตรีที่ดี มีฐานะเท่าเทียมกัน ระหว่างสองฝ่ายและพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของอยุธยา ช่วงปลายคริสตวรรษที่ 17 อยุธยาได้เริ่มไม่เชื่อถือชาวตะวันตกจึงใช้นโยบายปิดประเทศ ชับไล่กองกำลังของประเทศตะวันตกออกจากพระนคร ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ดีเพื่อรักษาเอกราชของกรุงศรีอยุธยา

ประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามทั้งในอดีตและปัจจุบันได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักวิชาการชาวเวียดนาม โดยมีผลงานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามจำนวนทั้งหมด 22 เรื่อง ทั้งวิทยานิพนธ์ หนังสือ และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาเวียดนาม เช่น Ha Le Huyen (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามก่อนปี พ.ศ. 2534 โดยกล่าวว่า ไทยกับเวียดนามมีความสัมพันธ์ด้านการค้าตั้งแต่สมัยสุโขทัย ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้มีการพัฒนามาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยของ กษัตริย์ชา ล็อง (2345 - 2363) ของเวียดนาม โดยแต่ละปีมีจำนวนเรือสินค้าจากกรุง รัตนโกสินทร์มาทำการค้าขายที่เวียดนามมากถึง 40 - 50 ลำ นับแต่นั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามมีหลายช่วงถูกระงับไว้ชั่วคราวเนื่องด้วยปัญหาทางการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาของกัมพูชาในช่วงท้ายพุทธศตวรรษที่ 24

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามระหว่างปี พ.ศ. 2488³ - 2518 ไม่ค่อยราบรื่นเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลไทยกับเวียดนามมีความขัดแย้งกันหลายประการ กล่าวคือ เวียดนามต้องทำสงครามกับประเทศมหาอำนาจสองประเทศได้แก่ ฝรั่งเศสกับอเมริกา ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับอเมริกาและ ประกาศใช้นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ทำให้กลุ่มคนเวียดนามเกี่ยวหรือคนเวียดนามอพยพมาอาศัยอยู่ที่ประเทศไทยได้รับความเดือดร้อนมาก หลังจากสงครามเวียดนามกับอเมริกายุติลงเมื่อปี พ.ศ. 2518 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามได้รับการ

³ ปี พ.ศ. 2488 เป็นปีที่เวียดนามได้ประกาศอิสรภาพและได้รับการสถาปนาเป็นประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2519 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจนถึงปัจจุบัน

ฟื้นฟูมาช่วงหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 – 2521 หลังจากนั้นเหตุการณ์ทางการเมืองของกัมพูชาเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวถูกระงับลงจนถึงปี พ.ศ. 2528 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 – 2534 ได้รับการฟื้นฟูและดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 จนถึงปัจจุบันมีพัฒนาการเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ปัจจุบันนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองได้ยกระดับเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็ง ทั้งสองประเทศได้มีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในทุกด้านทั้งการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ เช่น การค้า การลงทุน สังคมและวัฒนธรรม เช่น การศึกษา การท่องเที่ยว การกีฬา การแลกเปลี่ยนด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความสัมพันธ์ในระดับประชาชนสู่ประชาชน

การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาก็ได้รับความสนใจจากนักวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์และการเมืองชาวเวียดนามจำนวนหนึ่ง ทว่ายังมีผลงานไม่มากนัก โดยการวิจัยเกี่ยวกับการเมืองไทยมักจะเน้นในเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เช่น บทบาทของนักธุรกิจในระบบการเมืองไทย การทำรัฐประหารของกลุ่มนายทหารชั้นนำ เป็นต้น อาทิ ผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับการรัฐประหารในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2549 ของ Van Ngoc Thanh และ Dam Thi Dao (2551) โดยกล่าวถึงสาเหตุของการทำรัฐประหารในประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ว่า การทำรัฐประหารในประเทศไทยเพื่อเป็นการระงับปัญหาทางการเมืองเพื่อความสงบสุข ส่วนการทำรัฐประหารในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2549 นั้นเนื่องด้วยปัญหาทางสังคมและการเมืองหลายประการ กล่าวคือ การบริหารจัดการแบบทักษิณทำให้เกิดผลประโยชน์อันเป็นความขัดแย้งกับกลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นสูงซึ่งประกอบด้วยนายทหารชั้นสูงหลายคน นอกจากนั้นปัญหาทุจริต ปัญหาอาชญากรรม การค้าอาวุธ ปัญหาโสเภณี ซึ่งไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากรัฐบาลชุดก่อนๆ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ผู้เขียนได้สรุปว่า การทำรัฐประหารครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทย หากยังไม่ใช้การแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ยากจะเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิง การที่ทหารเข้ามาบริหารประเทศนั้นทำให้ประชาธิปไตยยากที่จะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ยังไม่ได้วิเคราะห์อย่างเจาะลึก

เกี่ยวกับผลกระทบจากการทำรัฐประหารครั้งนี้ต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย

งานวิจัยของ Phung Quang Huy (2560) ศึกษาความผันผวนทางการเมืองของราชอาณาจักรไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2554 โดยกล่าวว่า การเมืองไทยในระหว่าง พ.ศ. 2549 – 2554 มีความผันผวนมากเนื่องจากสาเหตุทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในประเทศ ประกอบกับสถานการณ์จากโลกภายนอก อย่างไรก็ตาม สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความไม่สงบด้านการเมืองของไทยคือความเป็นประชาธิปไตยอย่างไม่แท้จริง การเข้าแทรกแซงของทหารประกอ กับอิทธิพลจากกลุ่มนักธุรกิจทำให้ประชาธิปไตยเกิดขึ้นแบบไม่สมบูรณ์ ผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลต่างๆ มีความขัดแย้งกันทำให้การแก้ปัญหาทางการเมืองกลายเป็นเรื่องยากที่จะประสบความสำเร็จได้

การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยเป็นกลุ่มประเด็นหนึ่งที่ได้ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจาก นักวิชาการชาวเวียดนาม โดยในช่วงแรก นักวิชาการชาวเวียดนามเน้นในเรื่องประวัติศาสตร์ เช่น สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองของไทยในประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา นักวิชาการชาวเวียดนามเริ่มหันมาสนใจประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยในยุคปัจจุบัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับจีน อเมริกา สหภาพยุโรป และประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียน ซึ่งแน่นอนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามได้กลายเป็นหัวข้อการวิจัยของนักวิจัยด้านประวัติศาสตร์ และการเมืองเวียดนามหลายท่าน อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยด้านการเมืองไทยในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การวิจัยด้านการเมืองไทยเป็นแนวโน้มของการศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักวิชาการชาวเวียดนามปัจจุบัน

2. ภาษา วรรณกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมไทย

ผลงานวิจัยด้านภาษาและวรรณกรรมไทยของนักวิจัยด้านภาษาศาสตร์และวรรณกรรมชาวเวียดนามนั้นมีจำนวนมากพอสมควร โดยมีจำนวนทั้งหมด 41 เรื่อง ซึ่งส่วนมากเป็นผลงานวิจัยของ Nguyen Tuong Lai, Trinh Dieu Thin และ Duong Xuan Cuong อาทิ Nguyen Tuong Lai (2527) ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของคำ ลักษณะด้านความหมายและการใช้คำในภาษาไทยปัจจุบัน ซึ่งเป็นงานวิจัยเรื่องเดียวของคนเวียดนามที่ศึกษาอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับโครงสร้างของคำในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของคำในภาษาไทยปัจจุบันคือหน่วยคำ คำใน

ภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเหมือนในภาษาเวียดนาม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากภาษาไทยมีการยืมคำศัพท์จากภาษาบาลีและสันสกฤตจึงมีหน่วยคำเติมหน้า หน่วยคำเติมหลัง นอกจากนั้นหน่วยคำกัณฑ์พยางค์ในภาษาไทยก็ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบางหน่วยคำมีสอง สาม หรือสี่พยางค์ เช่น ดารา ราชฎร สาธารณะ เป็นต้น นอกจากนั้นผลงานวิจัยยังทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างคำเดี่ยว คำประสม และกลุ่มคำ รวมทั้งการวิเคราะห์โครงสร้างของคำเดี่ยวและคำประสม อย่างไรก็ตาม นอกจากผลงานวิจัยดังกล่าว ยังไม่มีผลงานวิจัยด้านลักษณะการใช้ภาษาไทยซึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในเวียดนามปัจจุบัน

งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมไทยของนักวิจัยชาวเวียดนามส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและวรรณกรรมสมัยต่างๆ ของไทย เช่น Dao Thi Diem Trang (2558) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการแต่ง วรรณคดีไทยประเภทกลอนในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ โดยกล่าวว่า ผู้แต่ง วรรณคดีไทยประเภทกลอนส่วนใหญ่เป็นกษัตริย์หรือขุนนางชั้นสูง อาทิ ในสมัย อยุธยา มีสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ส่วนในสมัย รัตนโกสินทร์มีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย สุนทรภู่ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้วรรณกรรมไทย ได้พัฒนาอย่างรุ่งเรือง ด้านเนื้อหาของวรรณคดีไทยประเภทกลอนมีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่ หนึ่ง เป็นการต่อยอดจากวรรณคดีอินเดีย หมายถึงการแต่งวรรณกรรม โดยใช้เนื้อเรื่องจากวรรณคดีอินเดียหรือวรรณคดีด้านพุทธศาสนาของอินเดีย เช่น รามายณะ ไตรภูมิ มหาชาติ เป็นต้น ที่สอง วรรณคดีไทยมีเนื้อเรื่องจากวรรณกรรม พื้นบ้าน เช่น ขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี เป็นต้น และที่สาม คือการอ้างอิงเหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องศาสนาในประเทศไทยของนักวิจัยชาว เวียดนามแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และอีกกลุ่ม หนึ่งศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธในประเทศไทยของ นักวิจัยด้านวัฒนธรรมชาวเวียดนามเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมาของพุทธศาสนา ในประเทศไทย ลักษณะของพุทธศาสนาในประวัติศาสตร์ไทย และบทบาทของ ศาสนาพุทธในสังคมไทย อาทิ Ngo Van Doanh (2545) ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์กับพุทธศาสนาของไทย โดยกล่าวว่า ศาสนาพุทธเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ประเทศไทยสามารถรอดพ้นจากการคุกคามของเหล่าประเทศอาณานิคมตะวันตก

เนื่องจากกษัตริย์ไทยเกือบทุกพระองค์ต่างเห็นความสำคัญของศาสนาพุทธในการเชื่อมต่อบุคคล ทำให้ประเทศชาติกลายเป็นปึกแผ่นอันเหนียวแน่น ในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ศาสนาพุทธกลายเป็นที่พึ่งพิงของระบอบทางการเมือง ทำให้กรุงรัตนโกสินทร์สามารถรวบรวมอำนาจการปกครองทั่วทั้งประเทศมาอยู่ในจุดศูนย์กลางได้ หลังจากการปฏิรูป พ.ศ. 2475 ถึงแม้การปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิ-ราชย์ได้เป็นระบอบประชาธิปไตย หากศาสนาพุทธยังคงมีบทบาทสำคัญในสังคมไทย เป็นหนึ่งในสามสถาบันทางสังคมอันมั่นคง ได้แก่ ชาติ ศาสนา และมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ไทยได้ใช้ศาสนาพุทธเป็นหลักในการปรองดองสังคมมาโดยตลอด

Le Thanh Huong (2552) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน โดยกล่าวว่า นอกจากบทบาททางการเมืองแล้ว ศาสนาพุทธยังมีบทบาทสำคัญในสังคมไทย กล่าวคือ วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวไทย คณะสงฆ์ในประเทศไทยมีกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์หลายอย่าง เช่น การแก้ปัญหาสังคม ได้แก่ การรักษาสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาความยากจน การอบรมด้านศีลธรรมให้แก่ข้าราชการและเยาวชน การจัดการกับโรคเอดส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังไม่ได้ประเมินผลของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวของคณะสงฆ์ในประเทศไทย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นบทบาทสำคัญของศาสนาพุทธในการแก้ปัญหาทางสังคมไทย

ส่วนผลงานศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทยยังมีน้อย โดยปรากฏทั้งหมด 6 เรื่อง และล้วนเป็นผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ซึ่งต่างกับการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธในประเทศไทย ที่มีผลงานได้รับการตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 และมีจำนวนทั้งหมด 11 เรื่อง ซึ่งมากกว่าผลงานวิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม Pham Thi Vinh (2550) ศึกษาเกี่ยวกับคนมลายูกับความแตกแยกในประเทศไทย ผู้เขียนได้อธิบายความเป็นมาของกลุ่มคนไทยเชื้อสายมลายูที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทยและกล่าวว่า คนไทยเชื้อสายมลายูยังคงสำนึกตนเองเสมอว่า พวกเขาเป็นคนมลายูมุสลิม มีภาษา ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของตนเอง แต่ถูกทางการบังคับให้เปลี่ยนตนเองเป็นคนชาติอื่นทำให้เกิดการต่อต้าน ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายด้านการศึกษาของทางรัฐบาลไทยทำให้เกิดความขัดแย้งกับการศึกษาตามประเพณีของคนมุสลิม โดยทางการอยากใช้การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการหลอมรวมวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดเป็นหนึ่งเดียว ทำ

ให้ประเทศเกิดความสันติสุข นโยบายดังกล่าวทำให้เกิดโรงเรียนสอนศาสนาของคนมุสลิมเกิดขึ้นเองอย่างไม่เป็นทางการมีจำนวนมากถึง 200 กว่าแห่ง ความคิดเกี่ยวกับการแยกออกจากไทยของกลุ่มคนไทยเชื้อสายมลายูเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2490 ซึ่งหะยีสุหลงเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้เกิดแนวคิดนี้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังวิเคราะห์สาเหตุของความไม่สงบที่ชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจโดยการครอบครองพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของคนไทยชาวพุทธ คนไทยมุสลิมมีอัตราการว่างงานสูงทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา เช่น การติดยาเสพติด เป็นต้น 2) ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่อยากจะให้ลูกหลานของเขาเข้าโรงเรียนของรัฐบาลเพราะกลัวจะทำให้ลูกหลานของเขากลายเป็นคนไทยไปทำให้เกิดความขัดแย้งกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล 3) ด้านประวัติศาสตร์ คนไทยมุสลิมยังคงตระหนักถึงเชื้อชาติและศาสนาของตนเสมอ ความคิดดังกล่าวทำให้เกิดความต่อต้านระหว่างคนไทยมุสลิมกับคนต่างเชื้อชาติและศาสนา 4) นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ นโยบายพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่ทำให้เกิดปัญหาทุจริต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ชาวมุสลิมไม่มีความไว้วางใจ การอพยพคนไทยชาวพุทธมาอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ก็ทำให้ชาวมุสลิมเกรงว่าตนจะเสียผลประโยชน์ นอกจากนั้นวัฒนธรรมและศาสนาพุทธถูกเผยแพร่เข้ามาอาจจะทำให้ศาสนาอิสลามได้รับการคุกคามอย่างหนักก็เป็นได้ รวมทั้งสาเหตุจากประเด็นทางการเมือง กล่าวคือมีคนไทยมุสลิมจำนวนน้อยมากที่สามารถเป็นผู้นำทางการเมืองได้ ในขณะที่รัฐบาลมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ มุ่งที่ผลประโยชน์สูงสุด ทำให้ขาดความสมดุลด้านสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ของคนไทยมุสลิม และ 5) ด้านสถานการณ์ภายนอก กล่าวคือ ความต่อต้านของคนไทยมุสลิมได้รับการสนับสนุนจากคนมุสลิมของประเทศอื่นในภูมิภาคและกลุ่มประเทศอาหรับ สุดท้ายผู้เขียนกล่าวว่า แนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ชายแดนภาคใต้ของไทยสามารถทำได้โดยการเจรจาเนื่องจากคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่อยากจะแยกออกจากไทย หากการต่อต้านที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นการต่อต้านนโยบายของรัฐบาลที่ยังไม่เหมาะสม ดังนั้นรัฐบาลไทยควรมีการศึกษาปัญหาที่ดี ออกนโยบายต่างๆ ที่เหมาะสมกับลักษณะด้านสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยมุสลิม เพื่อให้เกิดความสงบสุขอย่างมั่นคง

สำหรับการวิจัยด้านวัฒนธรรมของไทยนั้นก็มีจำนวนมาก โดยมีประเด็นวิจัยอย่างหลากหลายที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ประเพณี ศิลปการแสดง ประติมากรรม เป็นต้น โดยผลงานส่วนใหญ่เป็นการพรรณนาเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ

ของวัฒนธรรมไทย เช่น งานวิจัยของ Pham Thi Vinh (2521) กล่าวถึงประเพณีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกรของชาวไทย งานวิจัยของ Le Phuong Thao (2553) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องความเชื่อและประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยอีสาน งานวิจัยของ Ngo Van Doanh (2535) นำเสนอเรื่อง “พระพุทธรูปของไทย” และหนังสือ “วัฒนธรรมไทย” ของ Nguyen Tuong Lai (2559) ได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ผู้อ่านสามารถเข้าใจลักษณะต่างๆ เกี่ยวกับนิสัยของคนไทย ประเพณีและเทศกาลต่างๆ ของไทย ภาษาและวรรณกรรมไทย สถาปัตยกรรมและประติมากรรมไทย ตลอดจนศิลปการแสดงของคนไทย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังไม่พบผลงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมไทยในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมของกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติอย่างรุนแรง เช่น การแต่งกาย อาหารการกิน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลงานศึกษาเกี่ยวกับภาษา วรรณกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมของประเทศไทยของนักวิจัยด้านภาษาศาสตร์ วรรณกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมหลายท่าน อาทิ Nguyen Tuong Lai, Trinh Dieu Thin, Duong Xuan Cuong และ Ngo Van Doanh เป็นต้น ได้รับการเผยแพร่เป็นภาษาเวียดนามตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา ถึงแม้จำนวนผลงานวิจัยในกลุ่มประเด็นนี้มีไม่น้อยไปกว่ากลุ่มประเด็นอื่นๆ โดยมีจำนวนทั้งหมด 84 เรื่อง หากปรากฏว่าเป็นผลงานวิจัยก่อนปี พ.ศ. 2543 เกือบทั้งหมด สาเหตุของปัญหาการขาดผลงานด้าน ภาษา วรรณกรรม และศิลปวัฒนธรรมในหมู่นักวิจัยชาวเวียดนามเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ กล่าวคือ อนึ่ง นักวิจัยทางด้านภาษา วรรณกรรม และศิลปวัฒนธรรมไทยจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นนักวิจัยที่มีชื่อเสียงทางด้านนี้ เช่น Nguyen Tuong Lai, Trinh Dieu Thin และ Duong Xuan Cuong ล้วนแต่เป็นคนเวียดนามที่กลับมาจากประเทศไทย ซึ่งสามารถอ่านและเข้าใจภาษาไทยเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม นักวิจัยกลุ่มนี้ปัจจุบันได้เกษียณอายุราชการกันหมดแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ แม้ว่าการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาเวียดนามได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ทว่าจำนวนผู้วิจัยรุ่นใหม่ที่สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีนั้นก็มีไม่มากนัก ดังนั้นผลงานวิจัยทางด้านภาษา วรรณกรรม และศิลปวัฒนธรรมของไทยจึงมีจำนวนน้อยลงไปเรื่อยๆ จนอาจกล่าวได้ว่า ผลงานการศึกษาด้านภาษา วรรณกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมของไทยในสมัยปัจจุบันกำลังขาดแคลนเป็นอย่างมาก จึง

สมควรที่จะมีการสนับสนุนและกระตุ้นให้นักวิจัยรุ่นใหม่สนใจศึกษาประเด็นต่างๆ ทางด้านนี้ของประเทศไทย เพื่อทำให้คนไทยคนมาเข้าใกล้ลักษณะทางด้านภาษาวรรณกรรม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบันได้มากขึ้น

3. เศรษฐกิจและสังคมไทย

หลังจากระยะเวลา 35 ปี (พ.ศ. 2504 - 2539) ของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จอย่างน่าประทับใจในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยได้ประมาณร้อยละ 7.0 ทำให้ไทยกลายเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะสำหรับเวียดนาม ซึ่งในขณะนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหลังจากการเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2529 ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์และนักวิจัยด้านสังคมชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก ผลงานวิจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยมีจำนวนมากถึง 52 เรื่อง ทั้งยังมีความหลากหลายด้านประเด็นการวิจัย โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มดังนี้

1) ผลงานวิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมไทยก่อนปี พ.ศ. 2543 ของนักวิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมชาวเวียดนามส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของไทย โดยมีการนำเสนอรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลาต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 - 2539 เช่น ผลงานวิจัยของ Nguyen Thu My (2544) ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2539 โดยกล่าวว่า ก่อนปี พ.ศ. 2504 ถึงแม้ประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะในด้านการเกษตร หากในระบอบดังกล่าวไทยยังไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ตั้งแต่ปี 2504 ประเทศไทยได้มียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจตามตัวอย่างจากญี่ปุ่นและได้รับการช่วยเหลือจากอเมริกาผ่านองค์กรต่างๆ เช่น ธนาคารโลก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศควบคู่กับการพัฒนาด้านการเกษตรและการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ทำให้เศรษฐกิจขยายในอัตราร้อยละ 7.6 ต่อปีในช่วง พ.ศ. 2504 - 2509 อัตรารายเงินเพื่ออยู่ในอัตราเพียงร้อยละ 2.0 ในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2505 - 2516) ต่อมาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2525 ประเทศไทยมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจแบบเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม

ตามผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะเวลาที่ไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ เนื่องด้วยเหตุการณ์ทางการเมืองภายในประเทศและสถานการณ์โลกในขณะนั้นกำลังประสบวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ดังนั้นในช่วงเวลาต่อมา (พ.ศ. 2525 - 2539) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสมกับสภาพของประเทศ เช่น มุ่งเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรภายในประเทศ พัฒนางานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น สิ่งทอ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรและอาหารทะเล เป็นต้น พร้อมทั้งพัฒนาด้านการบริการและการท่องเที่ยว นอกจากนี้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจแล้ว รัฐบาลไทยก็มีแผนการพัฒนาในด้านสังคม เช่น พัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ การรักษาสีงแวดล้อม การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ในขณะเดียวกันนโยบายด้านการต่างประเทศก็มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ไทยได้ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการต่างประเทศกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ทำให้เศรษฐกิจไทยสามารถไม่เพียงแค่ผ่านช่วงวิกฤติ หากแต่ยังมีการพัฒนาอย่างน่าประทับใจโดยอัตราการขยายทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 10.5 ต่อปี ตลอดระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2530 - 2534) อย่างไรก็ตามด้านสังคมไทยกลับประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ความยากจน การว่างงาน ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในช่วงต่อมาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนา เช่น ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเน้นการพัฒนาทางการศึกษา ส่งผลให้ระบบการศึกษาของไทยได้มีคุณภาพมากขึ้น

2) วิกฤตการณ์การเงินเกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียเมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างหนัก รัฐบาลไทยในขณะนั้นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมหลายประการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศหลังจากวิกฤติ ประเด็นดังกล่าวก็เป็นหัวข้อการวิจัยของนักวิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมชาวเวียดนามหลายท่าน เช่น Nguyen Ngoc Lan (2550) ศึกษาประเด็นการปรับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยหลังวิกฤติ โดยการวิเคราะห์นโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 - 10 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การปรับนโยบายด้านการเงิน เพื่อทำให้เกิดความคล่องตัวทางการเงินและการคลังของประเทศ 2) การปรับนโยบาย

ด้านการค้าเพื่อเปิดตลาดให้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศได้มีการจำหน่ายมากขึ้นและเพิ่มมูลค่าการส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพสูง พร้อมด้วยการแก้ไขด้านกฎหมายเพื่อการดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศ 3) การปรับนโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น การลดภาษีสำหรับสินค้านำเข้าและส่งออก การเซ็นสัญญา FTA (เขตการค้าเสรี) กับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก 4) การปรับนโยบายด้านอุตสาหกรรม เช่น การปรับโครงสร้างระบบอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มสินค้าไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การประเมินผลและให้คำปรึกษาด้านอุตสาหกรรม การแก้กฎหมายศุลกากร การสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อมและการปฏิรูปการศึกษา 5) การปรับนโยบายด้านการเกษตรและการพัฒนาชนบท สุดท่ายผู้วิจัยกล่าวว่า การปรับนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้ประสบผลสำเร็จในด้านต่างๆ เช่น ผลผลิตด้านอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้น ปัญหาความยากจนได้รับการแก้ไข อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยยังคงต้องปรับปรุงทางด้านกฎหมายและแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหาทุจริต การลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เป็นต้น เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

ส่วน Nguyen Thi Hoan (2554) ศึกษาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมเป็นแบบอุตสาหกรรมการผลิตและบริการเพื่อให้ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยที่สูงกว่าระดับปานกลาง นอกจากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย เช่น การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ การกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและพลังงานทดแทน เป็นต้น ทั้งนี้ เศรษฐกิจไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สินค้าส่งออกของไทยสามารถแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศในตลาดโลก เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับโครงสร้างเศรษฐกิจของเวียดนามเพื่อชี้ให้เห็นว่า เวียดนามควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างด้านเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับไทย

นอกจากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น นักวิชาการชาวเวียดนามยังคงสนใจศึกษาประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของไทย เช่น นโยบายด้านการเกษตร บทบาทของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในการพัฒนาประเทศในสมัยปัจจุบัน รวมทั้งการศึกษาด้านการท่องเที่ยว และแรงงาน เช่น Nguyen Thanh Thuy (2547) ศึกษา

เกี่ยวกับการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวในไทย ผู้เขียนได้นำเสนอสถานภาพของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้แก่ แรงงานจากลาว พม่า อินเดีย หากแต่ยังไม่กล่าวถึงจำนวนแรงงานต่างด้าวจากกัมพูชา เวียดนาม และประเทศอื่นที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้เขียนวิเคราะห์สาเหตุของการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้แก่ การลดอัตราการเกิดของประชากรไทย การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ และนโยบายของรัฐบาลอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานในเขตชายแดนไทย ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวในไทย เช่น การจัดการด้านประชากร และความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับแรงงาน ร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการแรงงานต่างด้าว อนุญาตให้นำเข้าแรงงานโดยการแก้ไขกฎหมาย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มประเด็นด้านเศรษฐกิจและสังคมไทยของนักวิชาการชาวเวียดนามส่วนใหญ่เป็นผลงานวิจัยด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม โดยมีผลงานวิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมไทยทั้งหมด 51 เรื่อง ทว่าในจำนวนนั้นมีเพียง 6 เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับสังคม และไม่ใช่ทั้งหมด 6 เรื่องจะศึกษาเกี่ยวกับสังคม หากเป็นเรื่องที่มีหัวข้อระบุว่าจะศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป้าหมายและขอบเขตของการวิจัยส่วนใหญ่เน้นไปในเรื่องของเศรษฐกิจมากกว่า ดังนั้นในกลุ่มประเด็นดังกล่าวยังขาดผลงานวิจัยเกี่ยวกับสังคมไทยปัจจุบัน เช่น ปัญหาสังคมสมัยใหม่ การจัดการทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านชาวเวียดนามมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของสังคมไทยปัจจุบัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยของนักวิชาการชาวเวียดนาม ผู้อ่านสามารถเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีอารยธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์อันรุ่งเรือง มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์บนพื้นฐานของพุทธศาสนา ประเทศที่มีภาษาพูดและภาษาเขียนของตนเอง มีผลงานด้านวรรณกรรมที่มีคุณค่าไม่แพ้ชาติใด ประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยังไม่ถึง 1,000 ปี หากอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาได้กลายเป็นสองอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในเอเชียอาคเนย์ ประเทศที่ไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของตะวันตก เป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจก่อนกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและได้ประสบความสำเร็จทำให้กลายเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเด็นเกี่ยวกับประเทศไทยที่นักวิชาการชาวเวียดนามสนใจศึกษามากที่สุดคือประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ ภาษาและวัฒนธรรม และวัฒนธรรม โดยกลุ่มประเด็นเกี่ยวกับการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยปัจจุบันยังคงได้รับความสนใจศึกษาเป็นอย่างมากจากกลุ่มนักวิชาการชาวเวียดนาม ส่วนผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นอื่นๆ โดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ของไทยยังมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นควรมีการศึกษาประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยปัจจุบันควบคู่กับประเด็นด้านเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น เยาวชนกับประเพณีและวัฒนธรรมแบบไทยๆ อิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมต่างประเทศทั้งของตะวันตกและตะวันออก อาทิ เกาหลี จีน ญี่ปุ่น ต่อวิถีชีวิตของคนไทยยุคใหม่ การแก้ปัญหาคาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อเป็นฐานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การแก้ปัญหาคาความขัดแย้งระหว่างชนชาติและศาสนา การจัดการประชากรและแรงงาน การขยายของเขตเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านชาวเวียดนามสามารถเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับประเทศไทยในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการชาวเวียดนามส่วนใหญ่ศึกษาประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยผ่านมุมมองของคนภายนอก กล่าวคือเป็นการเก็บข้อมูลจากผลงานวิจัยของชาวต่างชาติหรือของนักวิชาการชาวไทยบางท่านที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ยังขาดการลงพื้นที่และการเก็บข้อมูลจากผลงานวิจัยที่เขียนเป็นภาษาไทยของนักวิชาการชาวไทยส่วนใหญ่ ดังนั้นผลงานวิจัยบางเรื่องจึงยังไม่ใช้การวิจัยแบบเจาะลึก อาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจประเทศไทยและคนไทยเป็นอย่างดีก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นควรมีการร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยกับเวียดนามเพื่อส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศทั้งสองเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยเป็นทั้งภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระดับประชาชนของทั้งสองประเทศได้วิธีหนึ่ง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเวียดนามให้มากขึ้นพร้อมกับการกระตุ้นให้กลุ่มนักวิชาการรุ่นใหม่เกิดความสนใจศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นที่ยังมีผลงานน้อย

บรรณานุกรม

- Đào Thị Diễm Trang. (2015). Đặc điểm sáng tác của truyện thơ Thái Lan. *Chuyên san tạp chí Nghiên cứu văn học*. (4), 160-169.
- Hà Lê Huyền. (2016). *Quan hệ Thái Lan - Việt Nam từ năm 1991 đến năm 2011*. Luận án tiến sĩ lịch sử thế giới. Hà Nội: Học viện Khoa học Xã hội.
- Hoàng Khắc Nam. (2004). *Quá trình phát triển quan hệ Việt Nam – Thái Lan (1976 – 2000)*. Luận án tiến sĩ lịch sử. Hà Nội: Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn.
- Lê Phương Thảo. (2010). Các tín ngưỡng dân gian phổ biến của người Thái Đông Bắc Thái Lan. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (5), 53-59.
- Lê Thanh Hương. (2009). Địa vị của Phật Giáo ở Thái Lan hiện nay. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (2), 38-47.
- Ngô Văn Doanh. (1992). *Tượng Phật Thái Lan*.
- Ngô Văn Doanh. (2002). Chế độ quân chủ Thái Lan và Phật giáo. *Tạp chí Nghiên cứu tôn giáo*. (5), 57-59.
- Nguyễn Khắc Viện. (1988). *Thái Lan, một số nét về chính trị, kinh tế xã hội, văn hóa và lịch sử*. NXB Thông tin lý luận.
- Nguyễn Mậu Hùng. (2008). Các cuộc chiến tranh giữa Ayuthay và Lan Na từ thế kỷ XIV đến giữa thế kỷ XVI. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (2), 59 – 65.
- Nguyễn Ngọc Lan. (2007). Một số điều chỉnh chính sách kinh tế - xã hội của Thái Lan từ sau khủng hoảng đến nay. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (3), 13-22.
- Nguyễn Thanh Thủy. (2004). Di cư lao động quốc tế tại Thái Lan. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (6), 72-75.
- Nguyễn Thị Hoàn. (2010). Thái Lan tái cơ cấu nền kinh tế sau khủng hoảng tài chính Châu Á năm 1997. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (6), 31-34.

- Nguyễn Thu Mỹ (chủ biên). (2001). *Chiến lược phát triển của các nước Đông Nam Á (tập 1)*. Tp. Hồ Chí Minh: Đại học Mở bán công thành phố Hồ Chí Minh.
- Nguyễn Tương Lai. (1984). *Những vấn đề cấu tạo từ tiếng Thái Lan hiện đại*. Luận án tiến sĩ ngữ văn. Hà Nội: Đại học Tổng hợp Hà Nội.
- Nguyễn Tương Lai. (2016). *Văn hóa Thái Lan*. Hà Nội: NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Phạm Đức Dương. (1998). *25 năm tiếp cận Đông Nam Á học*. Hà Nội: NXB Khoa học Xã hội.
- Phạm Đức Dương. (1980). *Nghiên cứu lịch sử văn hóa Thái Lan*. Hà Nội: Phạm Đức Thành (chủ biên), Nguyễn Thị Quế. (2003). *Viện Nghiên cứu Đông Nam Á 30 năm xây dựng và trưởng thành (1973 – 2003)*. Hà Nội: NXB Khoa học Xã hội.
- Phạm Nguyên Long, Nguyễn Tương Lai (chủ biên). (1998). *Lịch sử Thái Lan*. Hà Nội: NXB Khoa học Xã hội.
- Phạm Thị Thúy. (2013). *Quá trình phát triển kinh tế - xã hội Thái Lan từ năm 1961 đến năm 1971*. Luận án tiến sĩ lịch sử. Hà Nội: Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Phạm Thị Vinh. (1978). *Nghi lễ nông nghiệp ở Thái Lan*.
- Phạm Thị Vinh. (2007). Người Melayu Muslim và phong trào li khai ở Thái Lan. *Tạp chí Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông*. 22(6), 35-44.
- Phùng Quang Huy. (2017). *Biến động chính trị ở Vương quốc Thái Lan từ năm 2006 đến năm 2011*. Luận án tiến sĩ lịch sử. Nghệ An: Đại học Vinh.
- Trần Thị Nhẫn. (2011). *Quan hệ đối ngoại của vương triều Ayuthaya thế kỷ XIV-XVIII*. Luận án tiến sĩ lịch sử. Hà Nội: Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Văn Ngọc Thành, Đàm Thị Đào. (2008). Cuộc đảo chính ngày 19 tháng 9 năm 2006 ở Thái Lan. *Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á*. (1), 53-57.

Vũ Dương Ninh. (1994). *Lịch sử vương quốc Thái Lan*. Hà Nội: NXB Giáo dục.

Nguyễn Thị Thùy Châu. (2559). การศึกษาการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยและในภาษาเวียดนาม. วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นวารสารที่มุ่งเผยแพร่บทความจากการวิจัย, บทความวิชาการ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเปิดรับบทความจากบุคลากร/นักศึกษาภายในคณะศิลปศาสตร์และภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตลอดจนเปิดรับบทความจากบุคลากร อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป จากภายนอก มีกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับมกราคม – มิถุนายน และฉบับกรกฎาคม – ธันวาคม ของทุกปี อีกทั้งยังออกวารสารฉบับพิเศษขึ้นมาตามวาระโอกาสต่างๆตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การส่งและพิจารณาบทความ

1. เป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในที่ใดมาก่อน
2. ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ และต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. ต้นฉบับควรมีความยาวไม่ (ควร) เกิน 25 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์ด้วยระบบ Microsoft Word
4. ใช้ฟอนต์ TH sarabun PSK ขนาด 14 พอยต์
5. บทความต้องประกอบไปด้วย
  - 5.1 ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
  - 5.2 บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด
  - 5.3 คำสำคัญ (keywords) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่เกิน 6 คำ
  - 5.4 ให้ระบุชื่อผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่ง (เช่น อาจารย์ นักศึกษา) และสถานที่ทำงานหรือสังกัด (เช่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)
6. บทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษตลอดจนบทคัดย่อที่ใช้ภาษาอังกฤษ จะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ
7. การอ้างอิง เพื่อให้เป็นมาตรฐานระบบเดียวกัน ให้ใช้ระบบนามปี ตัวอย่างเช่น

-ในเนื้อเรื่อง ให้ใช้ตามแบบด้านล่างนี้

(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์:/:เลขหน้า)

-บรรณานุกรมท้ายเรื่อง ให้ใช้

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

*หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึงเว้นวรรค 1 เคาะ

สำหรับระบบบรรณานุกรมอย่างละเอียด สามารถอ้างอิงกับคู่มือ
การเขียนบรรณานุกรมระบบ APA style เช่น

<http://eportfolio.hu.ac.th/library/images/stories/sample/apa%20style%20psu.pdf>

ในกรณีที่บรรณานุกรมที่ส่งมาพร้อมบทความ หากไม่ตรงกับ
เงื่อนไขของวารสารฯ ทางวารสารจะส่งให้ผู้เขียนปรับปรุงแบบให้เป็นระบบ APA ก่อน
จึงจะส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิอ่าน และทางกองบรรณาธิการจะพิจารณาการเขียน
บรรณานุกรมโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้มีการแก้ไขโดยสมบูรณ์เมื่อบทความ
ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เรียบร้อยแล้ว

8. ในการส่งบทความ ให้แนบชื่อสกุลผู้เขียน โดยระบุตำแหน่ง สถานที่
ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลที่ติดต่อได้สะดวก

9. บทความที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่าง
น้อยหนึ่งท่าน

10. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ทางกองบรรณาธิการจะแจ้ง
ให้ผู้เขียนทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

11. กรณีที่มีรูปภาพประกอบหรือแผนภาพ ให้ส่งไฟล์แนบต่างหากจากภาพ
ในบทความ ซึ่งสามารถส่งมาในสกุล jpg ขนาดไฟล์ควรอยู่ในระหว่าง 500kb-1500 kb

ติดต่อและส่งบทความได้ที่

กองบรรณาธิการ วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190
โทรศัพท์ 045-353-705 โทรสาร 045-288-870
หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ให้ส่งมาตามที่อยู่ข้างล่างนี้
e-mail: laubujournal@gmail.com

